

Pohjola Bank Abp:s
verksamhetsberättelse
och bokslut 2015

Innehållsförteckningen

Styrelsens verksamhetsberättelse för 2015	1
Omvärlden	
Koncernens resultatanalys	
Riskhantering	
Koncernens riskposition	
Operativa risker	
Koncernens kapitaltäckning	
Rating	
Pohjolas effektiviseringsprogram	
Rörelsesegmentens resultat och riskposition	
Personal och ersättningar	
Investeringar	
Samhällsansvar	
Förvaltning och ledning	
Den ordinarie bolagsstämman beslut	
Koncernens strukturarrangemang	
Utländska filialer och representationskontor	
Skiljedom i inlösenförfarandet för minoritetsaktierna i Pohjola	
Konkurrens- och konsumentverkets begäran om utredning	
Solidariskt ansvar	
Skydd från insättningsgarantifonden och ersättningsfonden för investerare	
Utsikter för 2016	
Händelser efter räkenskapsperioden	
Pohjola Bank Abp:s styrelses förslag till behandling av bolagets utdelningsbara medel	
Nyckeltal för den ekonomiska utvecklingen och nyckeltal per aktie	
Formler för nyckeltalen	
Koncernbokslut (IFRS)	24
Koncernens resultaträkning	
Koncernens rapport över totalresultat	
Koncernens balansräkning	
Koncernens rapport över förändring i eget kapital	
Koncernens kassaflödesanalys	
Uppgifter enligt rörelsesegment	
Noter till koncernbokslutet	
Not 1. Principer för upprättandet av Pohjola-koncernens bokslut	
Not 2. Pohjola-koncernens principer för riskhantering och kapitalutvärdering	
Not 3. Byte av redovisningsprincip	
NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN	70
Not 4. Räntenetto	
Not 5. Nedskrivningar av fordringar	
Not 6. Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse	
Not 7. Provisionsintäkter och -kostnader	
Not 8. Nettointäkter från handel	
Not 9. Nettointäkter från placeringsverksamhet	
Not 10. Övriga rörelseintäkter	
Not 11. Personalkostnader	
Not 12. Avskrivningar	
Not 13. Övriga kostnader	
Not 14. Inkomstskatt	
Not 15. Anläggningstillgångar och skulder som innehas för värdeöverföring till ägare och avvecklade verksamheter	
NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN	82
Not 16. Kontanta medel	
Not 17. Fordringar på kreditinstitut	
Not 18. Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	
Not 19. Derivatinstrument	
Not 20. Fordringar på kunder	
Not 21. Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse	
Not 22. Investeringstillgångar	
Not 23. Omklassificerade skuldebrev	

Not 24. Investeringar som behandlas enligt kapitalandelsmetoden	
Not 25. Immateriella tillgångar	
Not 26. Materiella tillgångar	
Not 27. Övriga tillgångar	
Not 28. Skattefordringar	
Not 29. Skulder till kreditinstitut	
Not 30. Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	
Not 31. Derivatinstrument	
Not 32. Skulder till kunder	
Not 33. Skulder för skadeförsäkringsrörelse	
Not 34. Skuldebrev emitterade till allmänheten	
Not 35. Avsättningar och övriga skulder	
Not 36. Skatteskulder	
Not 37. Efterställda skulder	
Not 38. Eget kapital	
NOTER TILL RISKHANTERINGEN	125
Not 39. Länderfördelning för Pohjola-koncernens exponeringar	
BANKRÖRELSENS OCH ÖVRIG RÖRELSENS RISKPOSITION	126
Not 40. Län och övriga fordringar och kumulativa nedskrivningar av sådana	
Not 41. Åtaganden	
Not 42. Åtaganden sektorvis	
Not 43. Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar	
Not 44. Utvecklingen av kreditförluster och nedskrivningar	
Not 45. Företagsexponeringar branschvis	
Not 46. Företagsexponeringar per ratingklass	
Not 47. Företagsexponeringarnas fördelning enligt kundens åtaganden	
Not 48. Exponeringar hos finansiella företag (inkl. försäkringsföretag) per ratingklass	
Not 49. Erhållna säkerheter per säkerhetsslag	
Not 50. Upplåningens struktur	
Not 51. Löptidsinformation om tillgångar och skulder enligt återstående löptid	
Not 52. Likviditetsreserven	
Not 53. Löptider för tillgångar och skulder enligt förfall eller omprissättning	
Not 54. Marknadsriskens känslighetsanalys	
Not 55. Aktierisk	
Not 56. Fastighetsrisk	
INFORMATION OM KAPITALTÄCKNING ENLIGT PELARE III	141
Not 57. Kapitalbas	
Not 58. Kapitalkravet	
Not 59. Nyckeltal för kapitaltäckningen	
Not 60. Derivatinstrument och motpartsrisken	
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS RISKPOSITION	145
Not 61. Risktäckningskapacitet	
Not 62. Skadeförsäkringsrörelsens riskkänslighet	
Not 63. Premieinkomstens och försäkringsbeloppens klassfördelning	
Not 64. Storskadeutvecklingen	
Not 65. Försäkringsrörelsens lönsamhet	
Not 66. Information som beskriver försäkringsskuldens karaktär	
Not 67. Uppskattad löptidsfördelning för försäkringsskulden	
Not 68. Placeringsverksamhetens riskposition	
Not 69. Känslighetsanalys av placeringsriskerna	
Not 70. Ränterisk	
Not 71. Valutarisk	
Not 72. Motpartsrisk	
ÖVRIGA NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN	154
Not 73. Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder	
Not 74. Klassificering av poster återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod	
Not 75. Ställda säkerheter	
Not 76. Erhållna finansiella säkerheter	

NOTER ANGÅENDE ANSVARSFÖRBINDELSER OCH DERIVAT	163
Not 77. Åtaganden utanför balansräkningen	
Not 78. Derivatinstrument	
Not 79. Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning	
Not 80. Eventualförpliktelser och eventualtillgångar	
Not 81. Operationella leasingavtal	
Not 82. Innehav i dotterföretag, strukturerade företag och gemensamma verksamheter	
ÖVRIGA NOTER	177
Not 83. Närståendetransaktioner	
Not 84. Rörliga ersättningar	
Moderbolagets bokslut (FAS)	183
Moderbolagets resultaträkning	
Moderbolagets balansräkning	
Moderbolagets kassaflödesanalys	
Principer för upprättandet av moderbolagets (Pohjola Bank Abp) bokslut	
Noter till moderbolagets bokslut, FAS	
NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN	198
Not 1. Ränteintäkter och räntekostnader	
Not 2. Nettointäkter från leasingverksamhet	
Not 3. Intäkter från egetkapitalinstrument	
Not 4. Provisionsintäkter och -kostnader	
Not 5. Nettointäkter från värdepappershandel och valutaverksamhet	
Not 6. Nettointäkter från finansiella tillgångar som kan säljas	
Not 7. Nettoresultat av säkringsredovisning	
Not 8. Nettointäkter från förvaltningsfastigheter	
Not 9. Övriga rörelseintäkter	
Not 10. Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	
Not 11. Övriga rörelsekostnader	
Not 12. Nedskrivningar av krediter och andra åtaganden samt övriga finansiella tillgångar	
Not 13. Inkomstskatt	
Not 14. Intäkter, rörelsevinst samt tillgångar och skulder per affärsområde	
NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN	203
Not 15. Fordringar på kreditinstitut	
Not 16. Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	
Not 17. Tillgångar som leasats med finansiella leasingavtal	
Not 18. Skuldebrev	
Not 19. Omklassificerade skuldebrev	
Not 20. Aktier och andelar	
Not 21. Derivatinstrument	
Not 22. Immateriella tillgångar och materiella tillgångar och förändringar under räkenskapsperioden	
Not 23. Övriga tillgångar	
Not 24. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	
Not 25. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder	
Not 26. Skuldebrev emitterade till allmänheten	
Not 27. Övriga skulder	
Not 28. Avsättningar	
Not 29. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	
Not 30. Efterställda skulder	
Not 31. Eget kapital	
Not 32. Bundet och fritt eget kapital samt utdelningsbara poster i eget kapital	
Not 33a. Löptidsfördelning för finansiella tillgångar och skulder enligt återstående löptid	
Not 33b. Klassificering i balansräkningen	
Not 33c. Klassificering av finansiella instrument värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod	
Not 34. Tillgångs- och skuldposter i inhemsk och utländsk valuta	

ÖVRIGA NOTER	218
Not 35. Rörliga ersättningar	
Not 36. Egendom som ställts som säkerhet	
Not 37. Pensionsåtaganden	
Not 38. Leasing- och andra hyresåtaganden	
Not 39. Åtaganden utanför balansräkningen	
Not 40. Övriga ansvarsförbindelser och åtaganden vid slutet av räkenskapsperioden	
Not 41. Personal och personer i ledande ställning samt närstående	
Not 42. Innehav i andra företag 31.12.2015	
Not 42a. Ländervisa uppgifter 31.12.2015	
Not 43. Notariatverksamhet	
Underskrifter	224
Revisionsberättelse	

Styrelsens verksamhetsberättelse för 2015

- Koncernens resultat före skatt var 652 miljoner euro (584) och resultatet före skatt till verkligt värde var 511 miljoner euro (663). Räntabiliteten på eget kapital var 14,8 % (14,3).
- Kärnprimärkapitaltäckningen (CET1) var 14,1 % (12,4), medan målet är 15 %.
- Bankrörelsens resultat ökade med 10 % och var 334 miljoner euro (303). Kreditstocken växte med 10 % till 16,4 miljarder euro (14,9). I resultatet ingår nedskrivningar av fordringar för 29 miljoner euro (25).
- Skadeförsäkringens resultat ökade med 19 % till 267 miljoner euro (223). Den operativa totalkostnadsprocenten var 87,3 (89,4). Intäkterna från placeringsverksamheten till verkligt värde var 2,3 % (6,7).
- Resultatet för övrig rörelse ökade med 14 % och var 23 miljoner euro (20). Likviditeten och tillgången på finansiering förblev goda.
- Kapitalförvaltningens resultat var 28 miljoner euro (38). De förvaltade kundmedlen ökade på ett år med 9 % och uppgick till 47 miljarder euro (43).
- De verksamheter som inom kapitalförvaltningen, kortrörelsen och fastighetskapitalförvaltningen i den partiella delningen av Pohjola Bank Abp redovisades som avvecklade verksamheter överfördes till OP Andelslag 30.12.2015.
- Utsikter för 2016: Koncernens resultat före skatt 2016 väntas bli mindre än resultatet från kvarvarande verksamheter 2015. Utsikterna finns i sin helhet under rubriken "Utsikter för 2016".

Resultat före skatt, milj. €	1–12/2015	1–12/2014	Förändring, %
Bankrörelse	334	303	10
Skadeförsäkring	267	223	19
Övrig rörelse	23	20	14
Kapitalförvaltning	28	38	-26
Koncernen totalt	652	584	12
Förändring i fonden för verkligt värde	-141	79	
Resultat före skatt till verkligt värde	511	663	-23
Eget kapital/aktie, €	11,38	10,38	
Antal anställda i genomsnitt	2 446	2 563	

Siffrorna i tabellen ovan gäller Pohjola-koncernen som helhet utan uppdelning i s.k. kvarvarande och avvecklade verksamheter. Som jämförelsetal för resultatet har använts talen för motsvarande perioder 2014. För balansräkningstal och andra tal av tvärsnittstyp har som jämförelsetal använts talet vid slutet av 2014 om inte annat nämns.

Ekonomiska mål	1–12/2015	1–12/2014	Mål
Räntabilitet på eget kapital, %	14,8	14,3	13
Kärnprimärkapitaltäckning (CET1), %*	14,1	12,4	15
Bankrörelsens operativa kostnads-/intäktsrelation, %	27	33	< 35
Skadeförsäkringens operativa totalkostnadsprocent, **	87,3	89,4	< 92
Skadeförsäkringens operativa driftskostnadsprocent	17,7	18,4	18
Skadeförsäkringens solvensprocent (Solvens II), ***	139,3	117,3	120
Kapitalförvaltningens operativa kostnads-/intäktsrelation, %	58	42	< 45
De totala kostnaderna 2015 på samma nivå som vid slutet av 2012	491	531	514****
AA-rating av minst två ratinginstitut eller ratingarna åtminstone på samma nivå som huvudkonkurrenterna	2	2	2
Utdelningsförhållandet minst 50 % av räkenskapsperiodens resultat förutsatt att CET1-kapitaltäckningen är 15 %. Utdelningsförhållandet är 30 % av räkenskapsperiodens resultat tills CET1 på 15 % har nåtts.	30*****	30	≥ 50 (30)

* De operativa nyckeltalen inkluderar inte ändringar i beräkningsgrunden eller avskrivningar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköpet.

** Nyckeltalet för jämförelseperioden har ändrats till att motsvara den behandling av ändringen i diskonteringsräntan som tillämpats från början av 2015.

***Siffran redovisas utan inverkan av övergångsbestämmelser.

**** Beloppet av kostnads målet 2012 har justerats att motsvara den ändring i redovisningsprinciperna som tillämpats från 1.1.2015 (se Not 1 Redovisningsprinciper).

***** Styrelsens förslag

Omvärlden

Den globala ekonomiska tillväxten var dämpad 2015, eftersom tillväxten på tillväxtmarknaderna var trög. Råvarupriserna sjönk och inflationstakten blev långsammare i hela världen. Tillväxten inom euroområdet återhämtade sig i måttfull takt.

Europeiska centralbanken ECB ökade kraftigt sin penningpolitiska stimulans då inflationstakten avtog. Centralbanken inleddet köpet av statslån i mars, vilket ledde till att de kortaste marknadsräntorna blev negativa. ECB berättade i december om sina nya åtgärder. Inlåningsräntan sänktes och programmet för värdepappersköp förlängdes till mars 2017. Marknadsräntorna fortsatte att sjunka något.

Det ekonomiska läget i Finland förblev svagt. Totalproduktionen stampade på stället och arbetslösheten ökade. Investeringarna minskade och exporten likaså. En positiv faktor var att hushållens konsumtion ökade. Mot slutet av året ökade aktiviteten inom byggverksamheten. Bostadshandeln blev något livligare, men bostadspriserna sjönk en knapp procent.

Den globala ekonomin växer fortfarande långsammare än det långsiktiga genomsnittet. Inom euroområdet fortsätter tillväxten i moderat takt. Euriborräntorna kommer att bli något lägre än vid slutet av 2015. I Finland upprätthåller hushållens konsumtion och de ökade investeringarna en svag ekonomisk tillväxt.

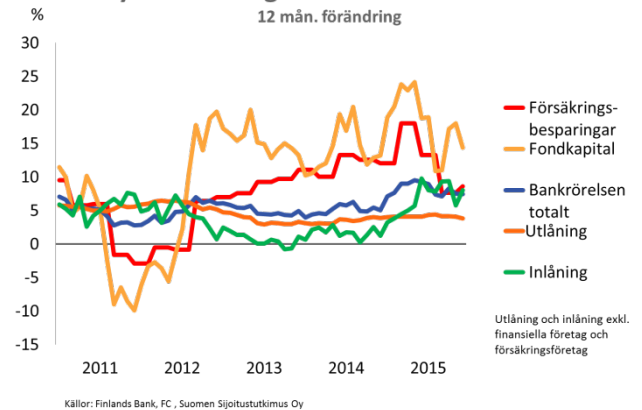
Under räkenskapsperioden togs det ut cirka 10 procent fler nya bolån än året innan. Samtidigt ökade tillväxten av hushållskrediter till nästan tre procent och den genomsnittliga löptiden för nya bolån blev något längre, dvs. knappt 19 år. Krediterna till företag och bostadssammanslutningar ökade med cirka sex procent. Den svagt positiva kreditefterfrågan väntas fortsätta.

Den gynnsamma utvecklingen av inlåningen fortsatte hela året med stöd av inlåningen från offentlig sektor och företag. Ökningen av inlåningen från hushåll var svagare. De tidsbundna insättningarna fortsatte att minska till följd av de mycket låga räntorna.

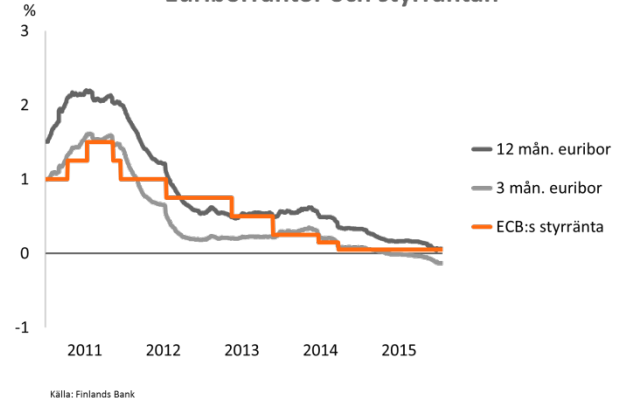
De inhemska besparingarna i fonder och försäkringar ökade klart i följd tack vare den goda marknadsutvecklingen och de ökade nettoteckningarna. Cirka 70 procent av ökningen i fondbesparingarna kom från nettoteckningar.

Skadeförsäkringens premieinkomst var i följd enligt Finansbranschens Centralförbunds statistik 2,1 procent mindre än året innan. De utbetalda försäkringsersättningarna var 3,1 procent mindre.

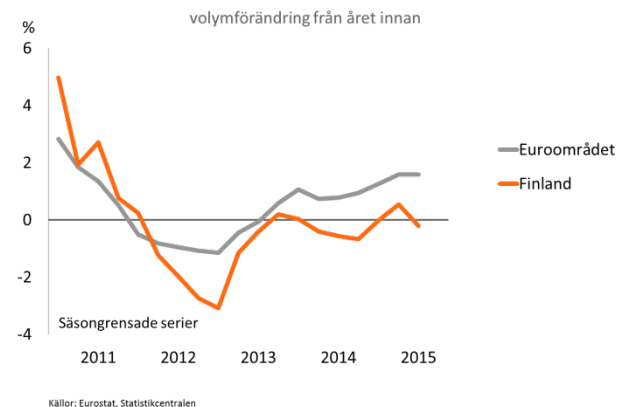
Volymutvecklingen inom finansbranschen

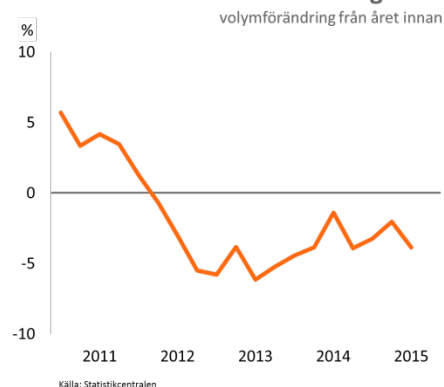
Euriborräntor och styrräntan

BNP

Investeringar

Koncernens resultatanalys

Milj. €	1–12/2015	1–12/2014**	Förändring, %
Kvarvarande verksamheter*			
Räntenetto			
Företagsbanken och Baltikum	276	255	8
Markets	-3	28	
Övrig rörelse	-53	-26	
Totalt	220	257	-14
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	37	52	-29
Nettointäkter från handel	105	77	35
Nettointäkter från placeringsverksamhet	75	64	17
Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse			
Försäkringsverksamheten	511	466	10
Placeringsverksamheten	178	173	3
Övriga poster	-43	-46	-6
Totalt	646	593	9
Övriga rörelseintäkter	30	30	-1
Intäkter totalt	1 111	1 073	4
Personalkostnader	155	163	-5
ICT-kostnader	92	94	-2
Avskrivningar	49	52	-6
Övriga kostnader	161	191	-16
Kostnader totalt	457	500	-9
Resultat före nedskrivningar av fordringar	654	574	14
Nedskrivningar av fordringar	29	25	14
Resultat från kvarvarande verksamheter före skatt	625	548	14
Avvecklade verksamheter*			
Kapitalförvaltningens nettointäkter			
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	54	64	-16
Andel av intresseföretagens resultat	1	1	-2
Kapitalförvaltningens övriga intäkter och kostnader, netto	-29	-30	-3
Resultat från avvecklade verksamheter före skatt	26	36	-26
Resultat före skatt totalt	652	584	12
Förändring i fonden för verkligt värde	-141	79	
Resultat före skatt till verkligt värde	511	663	-23

*) I den partiella delningen av Pohjola Bank Abp 30.12.2015 överfördes verksamheterna inom kapitalförvaltningen, kortrörelsen och fastighetskapitalförvaltningen till OP Andelslag.

***) Jämförelseuppgifterna har justerats att motsvara den ändring i redovisningsprinciperna som tillämpats från 1.1.2015 (se Not 1 Redovisningsprinciper).

Resultatet för januari–december

Koncernens resultat före skatt ökade med 68 miljoner euro till 652 miljoner euro (584). Koncernens intäkter inklusive avvecklade verksamheter ökade med 3 procent och kostnaderna minskade med 8 procent. Nedskrivningarna av fordringar uppgick till 29 miljoner euro (25).

Fonden för verkligt värde före skatt minskade med 141 miljoner euro från jämförelseperioden och var vid slutet av året 150 miljoner euro positiv. Resultatet före skatt till verkligt värde var 511 miljoner euro (663).

Kvarvarande verksamheter

Resultatet från kvarvarande verksamheter före skatt var 625 miljoner euro (548). Resultatförbättringen berodde främst på

ökningen i nettointäkterna från skadeförsäkringen och minskningen i kostnaderna.

Nedgången i räntenettet med 14 procent berodde främst på minskningen i räntenettet från Övrig rörelse. Det totala räntenettet för Företagsbanksrörelsen och Baltikum ökade med 8 procent. Kreditstocken växte med 10 procent på ett år till 16,4 miljarder euro. Snittmarginalen för företagskreditstocken sjönk under räkenskapsperioden med sex räntepoäng till 1,38 procent (1,44). Inom Övrig rörelse minskade räntenettet på grund av de fortsatt låga räntorna, de åtstramade kreditriskmarginalerna för köpta obligationslån och förberedelserna inför åtstramningen i likviditetsbestämmelserna.

Nettot av provisionsintäkterna och provisionskostnaderna minskade till 37 miljoner euro (52). Nettoprovisionsintäkterna minskade genom att provisionsintäkterna från kreditgivningen minskade och provisionskostnaderna för försäkringsrörelsen ökade. Provisionsintäkterna från kreditgivningen ökade under jämförelseperioden bl.a. av den finansieringslimit som beviljats OP Andelslag för finansieringen av uppköpserbudandet på Pohjola.

Nettointäkterna från handel ökade genom nettointäkterna från handeln med derivat inom affärsområdet Markets.

Nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade från jämförelseperioden och uppgick till 75 miljoner euro (64). Realisationsvinsterna på skuldebrev var 29 miljoner euro (11) och realisationsvinsterna på aktier var 14 miljoner euro (13). Intäkterna från utdelningar på 26 miljoner euro (43) bestod främst av utdelningar från företag som hör till OP Gruppen.

Nettointäkterna från skadeförsäkringsrörelsen ökade med 9 procent från jämförelseperioden och uppgick till 646 miljoner euro (593). Premieintäkterna ökade med 7 procent och försäkringsärsättningarna med 5 procent. Sänkningen av diskonteringsräntan för pensionsansvar ökade försäkringsärsättningarna med 62 miljoner euro (62). De resultatförda intäkterna från placeringsverksamheten ökade med 3 procent. I intäkterna ingår nettorealiseringsvinster för 100 miljoner euro (114) och nedskrivningar av placeringar för 9 miljoner euro (2). Intäkterna från placeringsverksamheten till verkligt värde var 2,3 procent (6,7).

De övriga rörelseintäkterna var 30 miljoner euro, dvs. ungefär desamma som under jämförelseperioden.

De totala kostnaderna minskade med 43 miljoner euro till 457 miljoner euro (500). Personalkostnaderna minskade med 8 miljoner euro från jämförelseperioden. Jämförelseperiodens övriga kostnader ökade till följd av bankskatten på 20 miljoner euro och de lagstadgade garantiavgifterna till insättningsgarantifonden. Utan dessa minskade kostnaderna med cirka 5 procent.

Avvecklade verksamheter

Resultatet före skatt för avvecklade verksamheter minskade och uppgick till 26 miljoner euro (36). Nettot av provisionsintäkterna och -kostnaderna var 54 miljoner euro (64). Provisionsintäkterna minskade då Kapitalförvaltningens avkastningsbaserade provisionerna minskade.

De verksamheter som inom kapitalförvaltningen, kortrörelsen och fastighetskapitalförvaltningen i den partiella delningen av Pohjola Bank Abp redovisades som avvecklade verksamheter överfördes till OP Andelslag 30.12.2015.

Riskhantering

Riskhanteringens uppgift är att identifiera de hot och möjligheter som inverkar på hur strategin fullföljs. Riskhanteringens mål är att ge stöd för att de mål som ställts i strategin ska uppnås genom att övervaka att riskerna står i rätt proportion till riskhanteringsförmågan.

De viktigaste riskerna i Pohjola-koncernens verksamhet är kreditrisken, marknadsrisken, likviditetsrisken och försäkringsrisken. De strategiska och operativa riskerna, såsom förändringarna i omvärlden, konkurrensläget eller kundbeteendet, gäller i hög grad alla affärsrörelser.

Principerna för riskhantering beskrivs i bokslutsnot 2 Pohjola-koncernens principer för riskhantering och kapitalutvärdering.

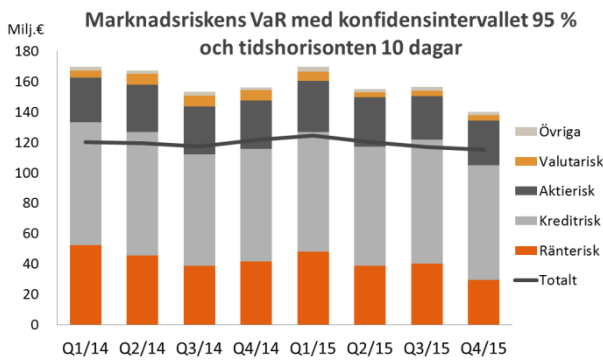
Koncernens riskposition

De centralaste riskerna i koncernens affärsrörelse ansluter sig till den ekonomiska omvärlden och utvecklingen på placeringsmarknaden.

Den goda riskhanteringsförmågan och moderata målrisknivån bidrog till att hålla vår kreditriskposition stabil trots att läget för den ekonomiska omvärlden fortfarande var svårt.

Finansierings- och likviditetspositionen hölls goda och upplåningen fungerade bra.

Koncernens marknadsriskposition var stabil under räkenskapsperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter marknadsrisken, var 115 miljoner euro (121) vid slutet av räkenskapsperioden. I VaR ingår skadeförsäkringsbolagets totala omslutning, trading-funktionen i bankrörelsen, likviditetsreserven hos övrig rörelse och gruppens treasuryränteposition.

Bankrörelsens riskposition

Bankrörelsens centrala risker är de kreditrisker som uppstår i kundaffärsrörelsen samt marknadsriskerna.

Kreditriskpositionen förblev stabil och riskerna måttfulla. Det totala beloppet av problemfordringar minskade till 184 miljoner euro (257). Med problemfordringar avses över 90 dagar förfallna fordringar, övriga fordringar med risker och lånefordringar som beviljats en eftergift på grund av kundens ekonomiska svårigheter. Lånefordringar som beviljats en eftergift är fordringar där man på kundens initiativ kommit överens om lättnader i den ursprungliga betalningsplanen för att hjälpa kunden att klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Nedskrivningarna hölls låga och var 0,15 procent av kredit- och garantistocken.

Bankrörelsens totala exponeringar ökade med 3,1 miljarder euro till 30,0 miljarder euro. Andelen exponeringar med den bästa ratingen, dvs. ratingklasserna 1–5,5, exklusive hushållen, var 71 procent (73). Klasserna 11–12 stod för 0,6 procent (0,9).

Av de totala exponeringarna inom Bankrörelsen utgjorde företagskundernas (inkl. bostadssammanslutningar) exponeringar 78 procent (79). Av företagskundernas exponeringar utgjorde exponeringarna på investeringsnivån 69 procent (68), medan exponeringarna inom de två sämsta ratingklasserna uppgick till 162 miljoner euro (234), dvs. 0,7 procent (1,1).

De totala exponeringarna per motpart

Mrd. euro	31.12.2015	31.12.2014	Förändring
Företag och bostadssammanslutningar	23,3	21,3	2,0
Finansiella institut och försäkringsföretag	2,3	2,7	-0,4
OP Gruppen	0,2	0,2	0,0
Hushåll	1,3	1,2	0,1
Offentliga samfund	2,8	1,3	1,5
Ideella organisationer	0,1	0,2	0,0
Totalt	30,0	26,9	3,1

De totala exponeringarna per ratingklass * mrd. €

Ratingklass	31.12.2015	31.12.2014	Förändring
1,0–2,0	3,5	2,7	0,8
2,5–5,5	16,8	16,0	0,8
6,0–7,0	4,5	4,3	0,2
7,5–9,0	3,5	2,4	1,1
9,5–10,0	0,2	0,1	0,1
11,0–12,0	0,2	0,2	-0,1
Totalt	28,7	25,7	3,0

*) exkl. privatkunder

Stora exponeringar avser åtaganden som efter avdragsposter och övriga kreditriskreducerande metoder överskrider 10 procent av den kapitalbas som täcker exponeringarna. De stora exponeringarna uppgick vid slutet av året till 0,5 miljarder euro (0,4) och kapitalbasen för täckning av exponeringarna uppgick till 4,4 miljarder euro (3,6).

Inom sektorn Företag och bostadssammanslutningar hölls branschfördelningen av exponeringarna väl spridd. De mest betydande branscherna var energi 12,6 procent (11,0), handel 10,4 procent (10,7) och uthyrning och förvaltning av bostäder 9,7 procent (9,9). Av exponeringarna i branschen uthyrning och förvaltning av bostäder var 43 procent exponeringar med garantier från offentlig sektor.

Exponeringarna för affärsrörelsen i Baltikum uppgick till 1,6 miljarder euro (1,2), vilket är 5,4 procent (4,3) av de totala exponeringarna i bankrörelsen.

Skadeförsäkringens riskposition

Skadeförsäkringens centrala risker är de försäkringstekniska riskerna i anslutning till skadeutvecklingen, marknadsriskerna för de placeringar som utgör täckning för försäkringsskulden, nivån på den ränta som använts för att värdera försäkringsskulden samt differensen mellan försäkringsskuldens diskonteringsränta och marknadsräntorna.

Det har inte skett några betydande förändringar i skadeförsäkringens försäkringstekniska risker. Den viktigaste marknadsrisken i skadeförsäkringen är den förhöjande effekten som en nedgång i marknadsräntorna har på försäkringsskuldens värde och kapitalkravet. Trots fluktuationerna i de långa marknadsräntorna var solvensställningen enligt Solvens II klart starkare vid slutet av räkenskapsperioden än ett år tidigare. Placeringsriskerna (VaR 95 %) var vid slutet av granskningsperioden något mindre än vid årsskiftet ett år sedan. Aktie- och kreditriskerna i placeringsportföljen har minskats. Portföljens duration har ökat moderat i anslutning till säkring av ränterisken i försäkringsskulden. Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats också med räntederivat.

Återförsäkringen av skadeförsäkringen har skötts centralt. Både den självbehållna andelen av de riskspecifika återförsäkringarna och katastrofåterförsäkringarna är högst 5 miljoner euro. Kapaciteten hos katastrofåterförsäkringen

som ger skydd i händelse av kumulskador var 165 miljoner euro. Dessutom finns ett årsaggregatskydd för storskador i den kortsvarsade försäkringsrörelsen på den självbehållna andelen, vars kapacitet 2015 var 15 miljoner euro. Det här skyddet tas i bruk då storskadeutgifterna för ett år är större än normalt.

Antalet skador och deras storlek varierar från år till år. Skadekostnaden för storskador förklarar en betydande del av den årliga variationen i försäkringsrörelsens resultat.

Största delen av skadeförsäkringens försäkringsskuld är pensionsansvar som påverkas av den uppskattade dödlighetsintensiteten och den använda diskonteringsräntan. Den uppskattade dödligheten baserar sig på den dödlighetsmodell som försäkringsbolagen i Finland allmänt använder och som antar att den observerade ökningen i livslängden kommer att fortsätta. Modellen har senast uppdaterats 2011.

Försäkringsskuldens duration är 12,4 år (12,7). Den diskonterade försäkringsskulden var 1 768 miljoner euro (1 658). Den har diskonterats med en ränta på 2,22 % (2,50 %). En del av försäkringsskuldens ränterisk säkras med hjälp av räntederivat. De positiva värderingsdifferenserna på 0,3 miljoner euro (12) för dessa räntederivat har lagts till försäkringsskulden och utelämnats från kalkylen över verksamhetskapitalet som extraordinära poster. I övrigt är försäkringsskulden på 1 051 miljoner euro (974) odiskonterad och dess duration är 2,1 år (2,1).

Övriga rörelsens riskposition

De centrala riskerna inom Övrig rörelse är likviditetsreservens kredit- och marknadsrisker samt likviditetsriskerna. Marknadsrisken har den största inverkan på skuldebrev som ingår i likviditetsreserven.

Placeringarna i likviditetsreserven ökade, men marknadsrisken i relation till positionens storlek (VaR 95 %) minskade under räkenskapsperioden till följd av förändringar i allokeringen.

OP Gruppen tryggar sin likviditet med en likviditetsreserv som upprätthålls av Pohjola och som i huvudsak består av tillgodohavanden på centralbanker och fordringar som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering. Likviditetsreserven och de övriga källorna för tilläggsfinansiering i enlighet med beredskapsplanen räcker till för att täcka finansieringsbehovet för minst två år i situationer där marknadsupplåningen inte skulle fungera och där inlåningsstocken skulle minska måttligt.

Andelsbankerna och OP Andelslag jämte dotterföretag utgör en betydande kundgrupp för Pohjola Bank Abp som centralbank för OP Gruppen. Av de totala exponeringarna bestod 19 procent av OP Gruppens (exkl. Pohjola-koncernens) exponeringar. De här exponeringarna minskade under året med 0,3 miljarder euro, dvs. med cirka 2 procent. Andelsbankernas och OP Andelslags exponeringar hör till investeringsnivån.

De totala exponeringarna per ratingklass, mrd. €

Rating-klass	31.12.2015	31.12.2014	Förändring
1,0–2,0	26,5	19,2	7,3
2,5–5,5	4,3	3,3	1,0
6,0–7,0	0,0	0,1	-0,1
7,5–9,0	0,4	0,1	0,3
9,5–10,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	31,2	22,7	8,5

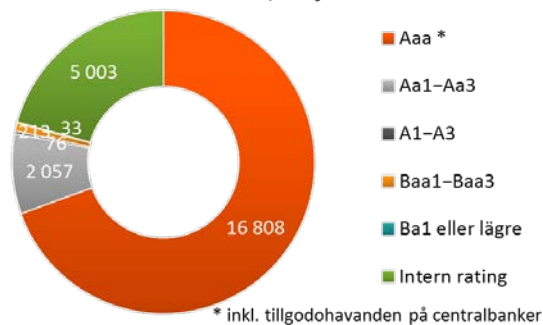
OP Gruppens likviditet och tillräckligheten hos likviditetsreserven följs upp med ett LCR-relationstal som mäter likviditetskravet. Enligt övergångsbestämmelserna ska LCR-relationstalet vara minst 60 procent under det sista kvartalet 2015 och minst 100 procent från början av 2018. OP Gruppens LCR-relationstal enligt Europeiska kommissionens delegerade förordning var 116 procent vid slutet av december.

Likviditetsreserv

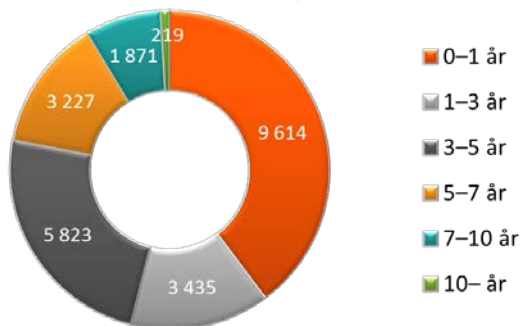
Mrd. €	31.12.2015	31.12.2014	Förändring, %
Tillgodohavanden på centralbanker	8,5	3,8	
Skuldebrev som godtas som säkerhet	10,6	7,8	35
Företagskrediter som godtas som säkerhet	4,3	4,3	0
Totalt	23,4	15,9	47
Fordringar som inte godtas som säkerhet	0,8	0,7	19
Likviditetsreserven till marknadsvärde	24,2	16,6	46
Värderingsavdrag (Haircut)	-1,2	-1,1	12
Likviditetsreserven till säkerhetsvärde	23,0	15,5	48

Likviditetsreserven omfattar skuldebrev emitterade av stater, kommuner, finansiella institut och företag med god rating samt värdepapperiserade fordringar och krediter som godtas som säkerhet. Skuldebrev i likviditetsreserven har i reservkalkylen värderats till marknadsnoteringar.

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt rating
31.12.2015, milj.€

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt maturitet
31.12.2015, milj.€

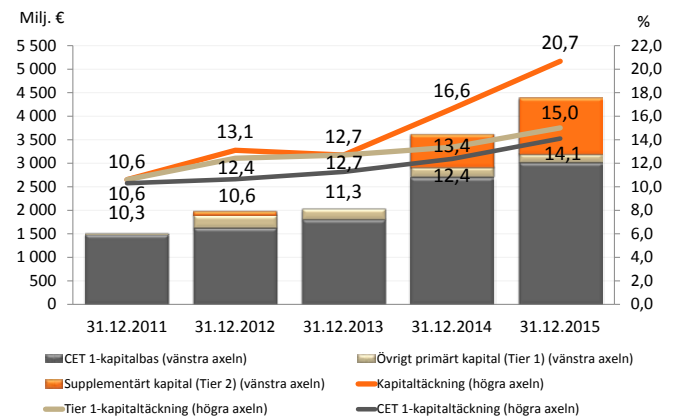

Operativa risker

De operativa riskerna uppskattas vara moderata, trots att bl.a. de utlagda tjänsterna fortfarande innehåller ökad operativ risk. Under 2015 har gruppen förbättrat sin förmåga att hindra de skadliga effekterna av blockeringsattacker och också lyckats bekämpa effekterna av attacker. De realiserade operativa riskerna medförde 2015 kostnader för 1 miljon euro (3).

Koncernens kapitaltäckning

Kapitalbasen och kapitaltäckningen

Pohjola-koncernens kärnprimärkapitaltäckning (CET1) var 14,1 procent (12,4) vid slutet av räkenskapsperioden. Under första kvartalet togs uppdaterade sannolikheter för fallissemang (PD) i bruk för företagsexponeringarna med tillstånd av tillsynsmyndigheten, och det här förbättrade kärnkapitaltäckningen med cirka 0,7 procentenheter. Pohjola-koncernens mål för kärnprimärkapitalrelationen är minst 15 procent före slutet av 2016.

Kapitaltäckningen i Pohjolas kreditinstitutsverksamhet är stark i förhållande till den lagstadgade kapitaltäckningen och de kapitalkrav som ställs av myndigheterna. Den lagstadgade minimigränsen är 8 procent för kapitalrelationen och 4,5 procent för kärnprimärkapitalrelationen. Kapitalkonserveringsbufferten på 2,5 procent enligt kreditinstitutslagen höjer i praktiken den nedre gränsen till 10,5 procent för kapitalrelationen och till 7 procent för kärnprimärkapitalrelationen.

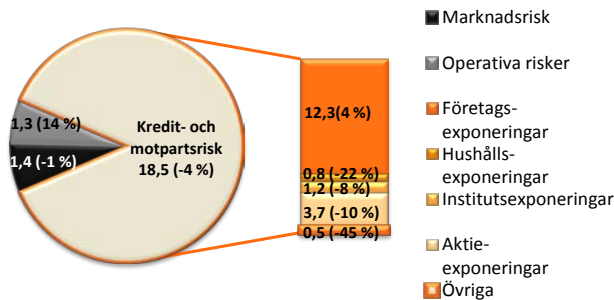
Kärnprimärkapitalet (CET1) steg med 301 miljoner euro till 3,0 miljarder euro genom resultatutvecklingen i bankrörelsen.

De riskvägda posterna uppgick vid slutet av räkenskapsperioden till 21,3 miljarder euro (21,8), dvs. de var 2,5 procent mindre än vid slutet av 2014. De uppdaterade PD-nivåerna för företagsexponeringarna sänkte de riskvägda posterna med cirka 5 procent. För de andra väsentliga exponeringsklasserna sjönk de genomsnittliga riskvikterna en aning. Av de riskvägda posterna utgjorde 3,7 miljarder euro koncernens interna innehav i försäkringsföretag.

Riskvägda poster 31.12.2015

totalt 21,3 mrd.€

(förändring från årets början -3 %)

Pohjola-koncernen ingår i OP Gruppen, vars kapitaltäckning övervakas i enlighet med lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat.

Som en del av OP Gruppen beviljades Pohjola i oktober 2015 tillstånd av ECB att behandla finans- och försäkringskonglomeratets interna investeringar i försäkringsföretag som riskvägda poster i enlighet med tidigare praxis. Den metod som tillämpas på investeringarna i försäkringsföretag leder till en riskvikt på cirka 280 procent. ECB har dock reserverat sig möjligheten att återkalla tillståndet som en del av harmoniseringen av tillsynsmyndighetens optioner. Om tillståndet slopades, skulle en övergång till avdragsförfarandet för investeringar i försäkringsföretag försvaga Pohjolas kärnprimärkapitaltäckning med cirka 2,5 procentenheter. Ändringen i behandlingen skulle dock inte påverka Pohjolas faktiska risktäckningskapacitet.

De buffertkrav på kapitaltäckningen som ska implementeras via den nationella lagstiftningen kommer att höja kapitalkraven. Från början av 2016 omfattas OP Gruppen av ett buffertkrav på 2 procent för andra systemviktiga institut (O-SII). O-SII-kravet gäller inte Pohjola. Finansinspektionen beslöt i september 2015 att tills vidare inte ställa något kontryckligt buffertkrav för bankerna, men inledde förberedelser för att höja riskvikten för bolån. Enligt Finansinspektionen vidtas förberedelserna för att skapa

beredskap för den ökade systemrisken. Finansinspektionen fattar ett makrotillsynsbeslut kvartalvis.

ECB har för OP Gruppen ställt ett buffertkrav enligt prövning i enlighet med kreditinstitutslagen som en del av processen i anslutning till tillsynsmyndighetens bedömning (SREP). Buffertkravet enligt prövning är med beaktande av kärnprimärkapitalkravet 9,75 procent. Med beaktande av OP Gruppens starka kapitaltäckning (CET1-kapitaltäckningen 19,5 procent) och höga kapitaltäckningsmål har buffertkravet enligt prövning ingen praktisk inverkan på OP Gruppens eller Pohjolas kapitaltäckning eller affärsrörelse. Enligt OP Gruppens uppgifter har ECB för de banker som lyder under dess tillsyn fastställt ett motsvarande buffertkrav som baseras på en övergripande bedömning.

Solvens II regelverken

Försäkringssektorns solvensbestämmelser ändrades från början av 2016. Enligt den försäkringsbolagslag som gäller från 1.1.2016 omfattas de inte av lagstadgad revision. Genom ändringen av försäkringssektorns bestämmelser, Solvens II, strävar man efter att förbättra kvaliteten på försäkringsbolagens kapitalbas, förbättra bolagens egen riskhantering, göra kapitalkravet mer riskbaserat och förenhetliga försäkringssektorns solvensbestämmelser i Europa. Bestämmelserna kommer att strama åt kapitalkraven samt öka beloppet av kapitalbasen.

Skadeförsäkringens kapitalbas och solvensprocent (Solvens II) *

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014	Mål
Tier 1	837	754	
Tier 2	134	50	
Kapitalbas (Solvens II)	972	804	
Kapitalkrav (SCR)	698	685	
Solvensprocent (Solvens II)*	139	117	120

* Siffran redovisas utan inverkan av övergångsbestämmelser.

Kapitalbas och kapitaltäckning

Kapitalbasen och kapitaltäckningen har redovisats i enlighet med EU:s tillsynsförordning (EU 575/2013) (CRR).

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Eget kapital	3 741	3 408
Försäkringsbolagens inverkan på koncernens eget kapital avdras (eget kapital och koncernelimineringar)	-365	-183
Fonden för verkligt värde, säkring av kassaflöde	-11	-17
Kärnprimärkapital (CET1) före avdrag	3 364	3 209
Immateriella tillgångar	-73	-195
Överskott i pensionsansvar och värderingskorrigeringar	-20	-1
Planerad vinstutdelning/styrelsens förslag till vinstutdelning	-155	-141
Övergångsbestämmelse för orealiserade vinster		-50
Nedskrivningar - förväntade förluster underskott	-115	-122
Kärnprimärkapital (CET1)	3 001	2 700
Kapitallån på vilka tillämpas övergångsbestämmelse	192	219
Primärkapitaltillskott (AT1)	192	219
Primärkapital (T1)	3 193	2 919
Debenturlån	1 207	663
Övergångsbestämmelse för orealiserade vinster		50
Supplementärkapital (T2)	1 207	713
Kapitalbas totalt	4 400	3 633

Riskvägda poster

Kredit- och motpartsrisk

Exponeringar mot stater och centralbanker	23	26
Institutsexponeringar	1 200	1 305
Företagsexponeringar	12 301	11 831
Hushållsexponeringar	785	1 010
Aktieexponeringar *	3 730	4 132
Övriga **	506	931
Marknadsrisk	1 450	1 467
Operativ risk	1 297	1 137
Totalt	21 292	21 839

Relationstal, %

Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	14,1	12,4
Tier 1-kapitalrelation	15,0	13,4
Kapitalrelation	20,7	16,6

Relationstal utan övergångsbestämmelser, %

Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	14,1	12,4
Tier 1-kapitalrelation	14,1	13,4
Kapitalrelation	19,8	16,6

Basel I golv, milj. €

Kapitalbas	4 400	3 633
Basel I golvets kapitalkrav	1 583	1 441
Buffert för Basel I golv	2 817	2 192

* Riskvikten för aktieexponeringar inkluderar 3,7 mrd. euro för gruppinterna investeringar i försäkringsföretag.

** Av riskvikten i posten Övriga består 31 miljoner euro av uppskjutna skattefordringar som behandlas med riskvikten 250 procent av kärnprimärkapitalen i stället för att dras av.

På kapitallån har tillämpats de gamla övergångsbestämmelserna för kapitalinstrument. Av dem har 70 procent av det belopp som var i omlopp 31.12.2012 räknats till kapitalbasen. Orealiserade värderingar har räknats till kärnprimärkapitalet. Under jämförelseåret har negativa orealiserade värderingar räknats till kärnprimärkapitalet och positiva till supplementärkapitalet i enlighet med Finansinspektionens ställningstagande.

Rating

Pohjola Bank Abp:s rating

Rating-institut	Kortfristig upplåning	Utsikter	Långfristig upplåning	Utsikter
Standard & Poor's	A-1+	Negativa	AA-	Negativa
Moody's	P-1	Stabila	Aa3	Stabila

Pohjola Försäkring Ab:s rating

Ratinginstitut	Rating	Utsikter
Standard & Poor's	A+	Negativa
Moody's	A3	Stabila

Pohjola Bank Abp och Pohjola Försäkring Ab har rating av Standard & Poor's Credit Market Services Europe Limited och Moody's Investors Service Ltd. Vid bedömningen av Pohjolas rating beaktar ratinginstituten också hela OP Gruppens ekonomiska situation.

OP Gruppens eller Pohjola Bank Abp:s ratingar har inte ändrats under 2015. Pohjola Försäkring Ab:s rating sjönk med ett steg under det fjärde kvartalet.

I november 2015 beslutade OP Gruppen och Pohjola Bank Abp avstå från Fitchs ratingar och säga upp ratingavtalet från och med 31.12.2015. Fitch bekräftade och slopade 6.1.2016 OP Gruppens och Pohjola Bank Abp:s långfristiga rating A+ och kortfristiga rating F1.

Standard & Poor's bekräftade 2.12.2015 Pohjola Bank Abp:s långfristiga rating till AA- och kortfristiga rating till A-1+. Utsikterna för ratingarna förblev negativa. S&P sänkte Pohjola Försäkring Ab:s rating 2.12.2015 med ett steg från AA- till A+ och behöll utsikterna negativa.

Orsaken till sänkningen av ratingen var S&P:s beslut att inte längre beakta statsstödet som en faktor som förbättrar ratingarna.

Moody's bekräftade 29.6.2015 Pohjola Bank Abp:s långfristiga rating till Aa3 och kortfristiga rating till P-1 samt 15.5.2015 Pohjola Försäkring Ab:s rating till A3. Utsikterna förblev stabila för båda bolagen.

Pohjolas effektiviseringsprogram

Målet för det effektiviseringsprogram som inleddes i slutet av 2012 var årliga kostnadsinbesparingar på cirka 50 miljoner euro före slutet av 2015. Det årliga kostnadsinbesparingsmålet för hela OP Andelslagskoncernens effektiviseringsprogram var 150 miljoner euro före slutet av 2015. Målen nåddes som planerat.

Pohjola-koncernens ekonomiska mål var att kostnaderna vid slutet av 2015 skulle ligga på samma nivå som 2012. Målet nåddes. De totala kostnaderna uppgick till 491 miljoner euro, medan målet var 514 miljoner euro.

Rörelsesegmentens resultat

Pohjola-koncernens rörelsesegment är Bankrörelse, Skadeförsäkring och Kapitalförvaltning. Kapitalförvaltningen har rapporterats som avvecklad verksamhet till och med 30.12.2015 då den vid den partiella delningen av Pohjola Bank Abp övergår till OP Andelslag. Den rörelse som inte hör till rörelsesegmenten presenteras i gruppen "Övrig rörelse" (tidigare Koncernfunktioner).

Kvarvarande verksamheter

Bankrörelse

- Bankrörelsens resultat före skatt ökade från jämförelseperioden med 10 procent till 334 miljoner euro (303).
- Kreditstocken växte under året med 10 procent till 16,4 miljarder euro (14,9).
- Snittmarginalen för företagskreditstocken sjönk under januari–december med sex räntepoäng till 1,38 procent.
- Nedskrivningarna av fordringar uppgick till 29 miljoner euro (25) och deras andel av kredit- och garantistocken var 0,15 procent.
- Den operativa kostnads-/intäktsrelationen stärktes till 27 procent (33).

Bankrörelsens nyckeltal

Milj. €	1–12/2015	1–12/2014	Förändring, %
Räntenetto			
Företagsbanken och Baltikum	276	255	8
Markets	-3	28	
Totalt	273	283	-3
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	99	103	-4
Nettointäkter från handel	110	84	30
Övriga intäkter	18	18	-2
Intäkter totalt	500	488	2
Kostnader			
Personalkostnader	51	55	-7
ICT-kostnader	36	34	6
Avskrivningar	11	14	-21
Övriga kostnader	38	57	-33
Kostnader totalt	137	160	-14
Resultat före nedskrivningar av fordringar	363	328	11
Nedskrivningar av fordringar	29	25	14
Resultat före skatt	334	303	10
Resultat före skatt till verkligt värde	334	301	11
Kreditstock, mrd. €	16,4	14,9	10
Garantistock, mrd. €	2,3	2,7	-15
Riskvägda poster, mrd. €	16,0	16,0	0
Företagskrediternas snittmarginal, %	1,38	1,44	
Problemfordringar av kredit- och garantistocken, %	0,98	1,45	
Nedskrivningar av fordringar av kredit- och garantistocken, %	0,15	0,14	
Operativ kostnads-/intäktsrelation, %	27	33	
Antal anställda	603	616	

Resultatet för januari–december

Bankrörelsens resultat före skatt ökade med 10 procent till 334 miljoner euro (303). Intäkterna ökade med 2 procent och kostnaderna minskade med 14 procent.

Räntenettet för affärsrörelserna Företagsbanken och Baltikum ökade med 8 procent. Bankrörelsens räntenetto minskade med totalt 3 procent till följd av att räntenettet för affärsområdet Markets minskat.

Kreditstocken växte under ett år med 10 procent till 16,4 miljarder euro från årsskiftet. Snittmarginalen för företagskreditstocken sjönk under januari–december med sex räntepoäng och var 1,38 procent vid slutet av december.

Beloppet av nettokreditförlusterna och nedskrivningarna i bankrörelsen uppgick till 29 miljoner euro (25), dvs. 0,15 procent (0,14) av kredit- och garantistocken. Slutgiltiga kreditförluster bokfördes för 37 miljoner euro (35) och nedskrivningar för 31 miljoner euro (40). Avdragen för återförda kreditförluster och nedskrivningar var totalt 40 miljoner euro (49).

Garantistocken minskade under året till 2,3 miljarder euro (2,7). De bindande outtagna kreditlimiterna uppgick till 3,9 miljarder euro (3,2).

Nettointäkterna från handel ökade genom nettointäkterna från handeln med derivat inom affärsområdet Markets.

Nettot av provisionsintäkterna och -kostnaderna i bankrörelsen sjönk med 4 procent till 99 miljoner euro (103) till följd av att provisionerna i anslutning till kreditgivningen minskade.

Bankrörelsens kostnader minskade med 14 procent till 137 miljoner euro. Under jämförelseperioden ökade de övriga rörelsekostnaderna till följd av bankskatten som var 18 miljoner euro. Utan bankskattens inverkan minskade kostnaderna 4 procent.

Personalkostnaderna minskade med 7 procent till 51 miljoner euro.

ICT-kostnaderna och ICT-avskrivningarna ökade med totalt 3 miljoner euro.

Bankrörelsens resultat före skatt affärsområdesvis			
Milj. €	1–12/2015	1–12/2014	Förändring, %
Företagsbanken	246	220	12
Markets	83	82	1
Bankrörelsen i Baltikum	5	0	
Totalt	334	303	10

OP offentliggjorde i april en ny verksamhetsmodell med en enda finansieringsprocess för företag som behöver både banklån och riskfinansiering men som inte är beredda att ge avkall på sina nuvarande innehav. Finansieringspaketet riktar sig till företag med en omsättning på 10–50 miljoner euro.

Skadeförsäkring

- Skadeförsäkringens resultat före skatt var 267 miljoner euro (223). Resultatet före skatt till verkligt värde var 175 miljoner euro (272).
- Premieintäkterna ökade med 7 procent (5).
- Den försäkringstekniska lönsamheten förbättrades. Den operativa totalkostnadsprocenten var 87,3 (89,4*) och den operativa driftskostnadsprocenten 17,7 (18,4). Totalkostnadsprocenten var 88,8 (91,0).
- Intäkterna från placeringarna till verkligt värde var 2,3 procent (6,7).

Skadeförsäkringens nyckeltal

Milj. €	1-12/2015	1-12/2014	Förändring, %
Premieintäkter	1 396	1 310	7
Försäkringsersättning	-972	-930	4
Driftskostnader	-247	-242	2
Avskrivningskorrigerig av immateriella tillgångar	-21	-21	0
Försäkringstekniskt bidrag	156	117	42
Placeringsintäkter och -kostnader	172	171	0
Övriga intäkter och kostnader	-61	-66	-3
Resultat före skatt	267	223	19
Förändring i fonden för verkligt värde	-92	49	
Resultat före skatt till verkligt värde	175	272	-44
Totalkostnadsprocent	88,8	91,0	
Operativ totalkostnadsprocent *	87,3	89,4	
Operativ skadeprocent *	69,6	71,0	
Operativ driftskostnadsprocent	17,7	18,4	
Operativ riskprocent*	64,2	65,0	
Operativ omkostnadsprocent	23,1	24,4	
Intäkter från placeringar till verkligt värde, %	2,3	6,7	
Solvensprocent	70,4	75,4	
Solvensprocent (Solvens II)**	139,3	117,3	
Stora skador med skadekostnad för egen räkning	-60	-79	
Förändringarna jämfört med skadorna under de föregående åren (run off-resultat)	32	27	
Antal anställda	1 660	1 766	

* Nyckeltalet för jämförelseperioden har ändrats till att motsvara den behandling av ändringen i diskonteringsräntan som tillämpats från början av 2015.

**Siffran redovisas utan inverkan av övergångsbestämmelser

Premieintäkterna fortsatte att öka bland privatkunderna. Också bland företagskunderna ökade premieintäkterna trots recessionen i ekonomin. Försäljningen av försäkringar ökade en aning från jämförelseperioden. Skadeutvecklingen var gynnsam på grund av den milda vintern och de färre storskadorna.

OP Gruppens marknadsandel av premieinkomsten från skadeförsäkring 2014 var 31,5 procent (30,3). Mätt med marknadsandelen av premieinkomsten är OP Gruppen klart den största skadeförsäkraren i Finland.

Antalet preferenskundshushåll ökade under året med 22 000 hushåll till 677 000 (655 000) av vilka redan 76 procent (75) har koncentrerat också sina bankärenden till OP Gruppen. Kunderna i gruppens andelsbanker och Helsingfors OP Bank använde OP-bonus som samlas för bank- och försäkringsärenden för betalningen av 2 023 000 försäkringsräkningar (1 912 000), av vilka 273 000 räkningar (255 000) betalades helt och hållet med bonus.

De försäkringspremier som betalats med bonus uppgick till 101 miljoner euro (95).

Ett av skadeförsäkringens centrala prioriteringsområden har varit att utveckla ersättningstjänsten. Särskilt den elektroniska kommunikationen har utvecklats i såväl nättjänsterna som mobila tjänster. Under räkenskapsperioden lanserades en ny tjänst för anmälan av skador i OP-mobil. Av skadorna anmäls redan över 50 procent via nätet, och beträffande frivilliga personförsäkringar är andelen redan över 75 procent.

Elektroniska tjänster används i avsevärt högre grad än tidigare för skötseln av skadeförsäkringsärenden. Under de senaste 12 månaderna har antalet kunder som valt att få sin försäkringspost elektroniskt ökat till över 554 000 kunder (365 000).

Resultatet för januari–december

Resultatet före skatt ökade till 267 miljoner euro (223). Den försäkringstekniska lönsamheten var god. De nettointäkter från placeringar som bokförts i resultaträkningen var lika stora som under jämförelseperioden, dvs. 172 miljoner euro (171). Resultatet före skatt till verkligt värde var 175 miljoner euro (272).

Värderingsmodellen för skadeförsäkringens försäkringsskuld ändrades i början av räkenskapsperioden så att förändringen i diskonteringsräntan för pensionsansvar beaktas som en post som uppdateras fortlöpande. Vid slutet av december var den genomsnittliga diskonteringsräntan 2,22 procent. Sänkningen av diskonteringsräntan ökade försäkringsärendena med 62 miljoner euro (62). Enligt den nya värderingsmodellen inverkar förändringen i diskonteringsräntan också på beräkningen av de operativa nyckeltalen. De operativa nyckeltalen för jämförelseperioden har ändrats så att de motsvarar den här förändringen. Förändringen i diskonteringsräntan försvagade den operativa totalkostnadsprocenten med 4,5 procentenheter (4,7).

Den operativa totalkostnadsprocenten var 87,3 (89,4). De operativa nyckeltalen innehåller inte avskrivningar av

immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp.

Premieintäkter

Milj. €	1–12/15	1–12/14	Förändring, %
Privatkunder	730	687	6,3
Företagskunder	609	568	7,3
Baltikum	56	55	1,6
Totalt	1 396	1 310	6,5

Utan sänkningen av diskonteringsräntan ökade försäkringsersättningarna med 5 procent från jämförelseperioden. Storskadestor utvecklingen var fortsatt gynnsam. Skadekostnaden för nya storskador på egendom och verksamhet var mindre än under jämförelseperioden. Under januari–december registrerades 70 nya (82) stora skador på egendom och verksamhet och skadekostnaden för egen räkning var för dem totalt 60 miljoner euro (79). Till den här klassen räknas skador på över 0,3 miljoner euro. Förändringen i avsättningarna för de lagstadgade pensionerna var större än under jämförelseperioden. Under januari–december var förändringen i avsättningarna för pensionerna 16 miljoner euro (12).

Förändringarna jämfört med skadorna under de föregående åren, utan inverkan av förändringen i diskonteringsräntan, förbättrade det försäkringstekniska bidraget med 32 miljoner euro (27). Den operativa skadeprocenten var 69,6 (71,0). Den operativa riskprocenten exklusive indirekta skaderegleringskostnader var 64,2 (65,0).

Driftskostnaderna ökade med 2 procent på grund av ökningen i försäljningsprovisionerna och provisionerna för hanteringen av beståndet, och de var 5 miljoner euro större än under jämförelseperioden. Den operativa driftskostnadsprocenten var 17,7 (18,4). Den operativa omkostnadsprocenten, som innehåller de indirekta skaderegleringskostnaderna, var 23,1 (24,4).

Operativt försäkringstekniskt bidrag och totalkostnadsprocent (CR)

	1–12/15		1–12/14	
	Bidrag milj. €	CR, %	Bidrag milj. €	CR, %
Privatkunder	140	80,9	126	81,6
Företagskunder	32	94,7	7	98,8
Baltikum	5	90,9	6	90,0
Totalt	177	87,3	139	89,4

Lönsamheten bland privatkunderna hölls på en god nivå genom att premieintäkterna fortsatte att öka. Bland företagskunderna var skadeutvecklingen gynnsammare än under jämförelseperioden. Nedgången i diskonteringsräntan avspeglar sig särskilt på företagskundernas lönsamhet. I Baltikum försämrades lönsamheten något på grund av storskador.

Placeringsverksamheten

Intäkterna från placeringarna till verkligt värde var 74 miljoner euro (236), dvs. 2,3 procent (6,7). Intäkterna från placeringsverksamheten var positiva till följd av att marknadsvärdet på aktier steg. De resultatförda nettointäkterna från placeringarna var 172 miljoner euro (171).

Placeringsbeståndets fördelning

%	31.12.2015	31.12.2014
Obligationslån och räntefonder	77	73
Alternativa placeringar	1	1
Aktier	7	7
Kapitalplaceringar	3	3
Fastigheter	10	11
Penningmarknaden	3	5
Totalt	100	100

Skadeförsäkringens placeringsbestånd uppgick vid slutet av december till 3 687 miljoner euro (3 522). Ränteportföljens ratingfördelning var god. Placeringarna på investeringsnivån stod för 93 procent (94), och 63 procent (71) av placeringarna hade en rating på minst A-. Ränteportföljens återstående genomsnittliga löptid var 5,7 år (4,5) och durationen 5,2 år (4,3).

Den genomsnittliga avkastningen på direkta placeringar i obligationslån till förfallodagen beräknad enligt anskaffningsvärdet för instrumenten (running yield) var 1,76 procent (1,94).

Övrig rörelse

- Resultatet före skatt var 23 miljoner euro (20). I resultatet ingår realisationsvinster på skuldebrev för 26 miljoner euro (7) och intäkter från utdelningar för 26 miljoner euro (43).
- Resultatet före skatt till verkligt värde var 28 miljoner euro negativt. Jämförelseperiodens resultat före skatt var 53 miljoner euro positivt.
- Likviditeten och tillgången på finansiering förblev goda.

Övriga rörelsens nyckeltal

Milj. €	1–12/2015	1–12/2014	Förändring, %
Räntenetto	-30	-3	
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	-3	4	
Nettointäkter från handel	1	-8	
Nettointäkter från placeringsverksamhet	66	55	20
Övriga intäkter	9	9	9
Intäkter totalt	43	56	-24
Personalkostnader	3	6	-52
Övriga kostnader	17	30	-44
Kostnader totalt	20	36	-45
Resultat före nedskrivningar av fordringar	23	20	14
Nedskrivningar av fordringar	0		
Resultat före skatt	23	20	14
Förändring i fonden för verkligt värde	-51	33	
Resultat före skatt till verkligt värde	-28	53	
Likviditetsreserv mrd. €	24,2	16,6	46
Riskvägda poster, mrd. €	5,2	5,7	
Fordringar på och skulder till andelsbankerna, netto, mrd. €	3,7	3,8	-2
Antal anställda	32	33	-4

Resultatet för januari–december

Resultatet före skatt för Övrig rörelse var 23 miljoner euro, dvs. 3 miljoner euro större än under jämförelseperioden. Resultatet före skatt till verkligt värde var 28 miljoner euro negativt, dvs. 81 miljoner euro mindre än under jämförelseperioden. Centralbankens stimulansoperation minskade kreditriskmarginalerna, vilket förbättrade fonden för verkligt värde under jämförelseperioden.

Räntenettet minskade på grund av de fortsatt låga räntorna, de åtstramade kreditriskmarginalerna för köpta obligationslån och förberedelserna inför åtstramningen i likviditetsbestämmelserna.

Provisionsintäkterna ökade under jämförelseperioden av den finansieringslimit som beviljats OP Andelslag för finansieringen av uppköpserbjudandet på Pohjola.

I nettointäkterna från placeringsverksamheten ingick realisationsvinster på skuldebrev för 26 miljoner euro (7), intäkter från utdelningar för 26 miljoner euro (43) och intäkter som resultatförts från fondplaceringar för 4 miljoner euro (7).

Personalkostnaderna minskade till följd av strukturrangemang. Jämförelseperiodens övriga kostnader

ökade av bankskatten på 2 miljoner euro samt 2 miljoner euro i rådgivararvoden i anslutning till uppköpserbjudandet på aktierna i Pohjola.

Pohjolas tillgång på finansiering hölls god. Pohjola har under januari–december emitterat långfristiga obligationslån för totalt 4,3 miljarder euro. Av det här utgjorde finansieringen med senior-villkor 3,7 miljarder euro medan andelen lån som räknas till det supplementära kapitalet utgjorde 0,5 miljarder euro. På den internationella kapitalmarknaden emitterades i mars ett obligationslån med senior-villkor för 1 miljard euro med löptiden sju år. I maj emitterades två obligationslån i GBP. Den första emissionen uppgick till 400 miljoner pund (558 miljoner euro) och hade löptiden 7 år. Den andra emissionen uppgick till 300 miljoner pund (419 miljoner euro) och hade löptiden 3 år. I november emitterades på den japanska marknaden två Samurai-lån på totalt 30 miljarder yen (228 miljoner euro).

Snittmarginalen för skuldebrev inom marknadsupplåningen till seniorvillkor var vid slutet av december 41 räntepoäng (39). Principen för beräkning av snittmarginalen för marknadsupplåningen har preciserats, vilket höjde marginalen vid slutet av december med tre räntepoäng jämfört med det tidigare beräkningssättet. Jämförelseuppgiften har inte ändrats.

Rörelsesegmentens resultat – Avvecklade verksamheter

Kapitalförvaltning

- Kapitalförvaltningens resultat före skatt var 28 miljoner euro (38). Resultatet försämrades till följd av de minskade avkastningsbaserade provisionerna.
- De förvaltade kundmedlen ökade på ett år med 9 procent och de uppgick till 47 miljarder euro (43) vid slutet av räkenskapsperioden.
- De verksamheter som inom kapitalförvaltningen och fastighetskapitalförvaltningen i den partiella delningen av Pohjola Bank Abp redovisades som avvecklade verksamheter överfördes till OP Andelslag 30.12.2015.

Kapitalförvaltningens nyckeltal

Milj. €	1–12/2015	1–12/2014	Förändring, %
Provisionsintäkter, netto	54	64	-16
Övriga intäkter	5	4	25
Intäkter totalt	60	67	-12
Personalkostnader	15	14	7
Övriga kostnader	19	17	12
Kostnader totalt	34	31	6
Andel av intresseföretagens resultat	1	1	0
Resultat före skatt	28	38	-26
Resultat före skatt till verkligt värde	28	38	-26
Förvaltade kundmedel mrd. €	47,1	43,3	9
Operativ kostnads-/intäktsrelation, %	58	42	
Antal anställda	103	88	-2

Resultatet för januari–december

Kapitalförvaltningens resultat före skatt var 28 miljoner euro (38). Resultatet försämrades till följd av de minskade intäkterna från de avkastningsbaserade provisionsintäkterna. I resultatet ingår en andel av nettoresultatet för intresseföretaget Access Capital Partners Group SA.

Den operativa kostnads-/intäktsrelationen var 58 procent (42).

Förvaltade kundmedel

Mrd. €	30.12.2015	31.12.2014
Institutionella kunder	23	24
OP-fonder	17	14
Private	7	6
Totalt	47	43

Fördelning av förvaltade kundmedel

%	31.12.2015	31.12.2014
Penningmarknadsplaceringar	9	14
Obligationslån	35	36
Aktier	35	36
Övriga	21	14
Totalt	100	100

De förvaltade medlen ökade under räkenskapsperioden med 9 procent och uppgick vid slutet av räkenskapsperioden till 47,1 miljarder euro (43,3). Utvecklingen i de förvaltade medlen baserar sig på förändringen i marknadsvärdena.

Personal och ersättningar

Koncernen hade vid slutet av räkenskapsperioden 2 295 anställda, dvs. 208 färre än vid slutet av 2014. Utan effekten av de avvecklade verksamheterna var minskningen 119.

Antal anställda

	31.12.2015	31.12.2014
Bankrörelse	603	616
Skadeförsäkring	1 660	1 766
Kapitalförvaltning	-	88
Övrig rörelse	32	33
Totalt	2 295	2 503

OP Gruppens och Pohjolas rörliga ersättningar fördelar sig på kortsiktiga företagsvisa ersättningar och långsiktiga ersättningar på grupplanet. Närmare uppgifter om ersättningar finns i bokslutsnot 84.

Investeringar

De totala investeringarna 2015 var 40 miljoner euro (28). Av beloppet riktade sig 13 miljoner euro (10) till bankrörelsen, 26 miljoner euro (14) till skadeförsäkringen och en miljon euro (2) till övrig rörelse. Investeringarna var i huvudsak investeringar i datasystem.

Samhällsansvar

I Pohjola är ansvarskänslan en fast del av affärsrörelsen, och i enlighet med strategin utvecklas den som en del av OP Gruppens samhällsansvarsprogram.

Ytterligare upplysningar om OP Gruppens samhällsansvarsprogram finns i rapporten OP 2015 och i bilagan OP Gruppens GRI-information, som bildar samhällsansvarsrapporten i enlighet med GRI G4-riktlinjerna.

Förvaltning och ledning

OP Gruppens ledningssystem grundar sig på tre rörelsesegment: bankrörelse, skadeförsäkring och kapitalförvaltning. Pohjolas verksamhet leds som en del av gruppens ledningssystem.

Till Pohjola Bank Abp:s styrelse omvaldes vid den ordinarie bolagsstämman som ordförande OPs chefdirektör Reijo Karhinen, och till styrelseledamöter direktören för OPs grupptjänster Tony Vepsäläinen, OPs ekonomidirektör Harri Luhtala och OPs riskhanteringsdirektör Erik Palmén.

Jouko Pölonen är verkställande direktör för Pohjola.

Pohjola Bank har lämnat en separat bolagsstyrningsrapport som finns på bolagets internetsidor www.pohjola.fi.

Den ordinarie bolagsstämmans beslut

Pohjola Bank Abp:s ordinarie bolagsstämma 19.3.2015 fastställde bokslutet för 2014, beviljade styrelseledamöterna och verkställande direktören ansvarsfrihet och beslöt att i utdelning betala 0,43 euro per aktie, totalt 137 miljoner euro.

Till bolagets revisor valdes CGR-sammanslutningen KPMG Oy Ab. KPMG Oy Ab har till huvudansvarig revisor utsett CGR Raija-Leena Hankonen.

Koncernens strukturarrangemang

I enlighet med en tidigare offentliggjord plan godkände Pohjola Bank Abp:s extra bolagsstämma delningsplanen 22.10.2015. I den partiella delningen överfördes verksamheterna inom kapitalförvaltningen, korrörelsen och fastighetskapitalförvaltningen till OP Andelslag. Den partiella delningen verkställdes 30.12.2015 och den skedde enligt bokförda värden. Kapitalförvaltningssegmentets tillgångar och skulder samt övriga poster har redovisats från 30.6.2014 i enlighet med IFRS 5 separat i balansräkningen som anläggningstillgångar och skulder som innehas för värdeöverföring till ägare samt i resultaträkningen som avvecklade verksamheter.

Pohjola-koncernen planerar fortsatta omstruktureringar där också skadeförsäkringssegmentet skulle överföras från Pohjola-koncernen till att ägas direkt av OP Andelslag. Vi överväger också möjligheten att skilja åt centralbanksfunktionerna till ett dotterbolag som helt ägs av OP Andelslag. Inga beslut har fattats om på vilket sätt arrangemangen ska genomföras eller om tidtabellen för dem.

Verksamhetsmodellen för Centralbanken förnyas från 1.1.2016. Vid förnyelsen ändras arbetsfördelningen mellan Markets och Centralbanken. Markets ränte- och valutatrading samt obligationslåneavdelning överförs från Pohjola Bank Abp:s bankrörelse till OP Gruppens balanshanterings- och centralbanksfunktion som hör till segmentet Övrig rörelse. Markets fokuserar i fortsättningen på att stöda OP Gruppens medlemsbanker i försäljningen av produkter med marknadsrisk. Den nya arbetsfördelningen förändrar också i viss mån OP Gruppens interna resultatfördelning.

OP Gruppen offentliggjorde i februari 2014 i samband med uppköpserbjudandet på aktierna i Pohjola att planerna också omfattade en fusion mellan Pohjola Bank Abp och Helsingfors OP Bank Ab. Den här planen har slopats. Enligt den nya planen omvandlas aktiebolaget Helsingfors OP Bank Ab till andelsbank under 2016.

Pohjola Bank Abp byter namn våren 2016. Bankens nya namn blir OP Företagsbanken Abp. Omasairaala Oy byter namn till Pohjola Hälsa Ab i samband med att sjukhuset i Tammerfors öppnar sommaren 2016.

Affärsrörelserna i huvudstadsregionen har också i fortsättningen en gemensam ledning. Målet är att ur kundens perspektiv erbjuda ett enhetligt OP-finansutbud som omfattar alla produkter och tjänster inom bank, skadeförsäkring och kapitalförvaltning.

Utländska filialer och representationskontor

Pohjola Bank Abp har ett representationskontor i S:t Petersburg och filialer i Estland, Lettland och Litauen. Dessutom har Pohjola Bank Abp dotterbolag som bedriver finansbolagsverksamhet i Estland, Lettland och Litauen. Pohjola Försäkring har ett dotterbolag som bedriver skadeförsäkringsrörelse i Estland. Dotterbolaget har filialer i Lettland och Litauen.

Skiljedom i inlösenförfarandet för minoritetsaktierna i Pohjola

Den skiljedomstol som Centralhandelskammarens inlösningsnämnd utsett avgav 20.2.2015 sitt beslut i inlösenförfarandet som gäller minoritetsaktieägares aktier i Pohjola. Enligt skiljedomstolens beslut är lösenbeloppet för aktierna i Pohjola 16,13 euro per aktie, vilket motsvarade det pris som OP Andelslag erbjöd i det frivilliga offentliga uppköpserbjudandet på aktierna i Pohjola. Skiljedomstolens beslut överklagades inte, så det slutliga lösenbeloppet blev det som angavs i beslutet.

Konkurrens- och konsumentverkets begäran om utredning

OP Gruppen fick 14.12.2015 en utredningsbegäran av Konkurrens- och konsumentverket. Bakom utredningen ligger en begäran om utredning som If Skadeförsäkringsbolag Ab lämnat till myndigheterna. Myndigheterna reder ut OP Gruppens marknadsställning inom hushållsbankstjänster och prissättningen av skadeförsäkringsprodukter.

Till följd av begäran om åtgärd avhåller sig företagen i OP Gruppen tills vidare från den gemensamma intressebevakningen vid Finansbranschens centralförbund, med undantag av arbetsmarknadsfrågorna.

Solidariskt ansvar

Pohjola Bank Abp är medlem av centralinstitutet (OP Andelslag) för en sådan sammanslutning av inlåningsbanker som avses i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker och hör till en sådan sammanslutning.

Till sammanslutningen hör vid sidan av Pohjola Bank Abp sammanslutningens centralinstitut OP Andelslag, övriga företag som hör till centralinstitutets finansiella företagsgrupp, medlemskreditinstitutet i centralinstitutet och företagen i medlemskreditinstitutens finansiella företagsgrupper samt sådana kreditinstitut, finansiella institut och tjänsteföretag av vilkas röster de ovan nämnda företagen tillsammans innehar över hälften. Pohjola-koncernens försäkringsbolag hör inte till ovan nämnda sammanslutning.

De medlemskreditinstitut som hör till sammanslutningen (178 andelsbanker, Pohjola Bank Abp, Helsingfors OP Bank Ab, OP-Bostadslånebanken Abp, OP-Kortbolaget Abp och OP-Processtjänster Ab) och centralinstitutet bär solidariskt ansvar för varandras skulder. En borgenär som inte av ett medlemskreditinstitut har fått betalning för en fordran som

förfallit till betalning, kan kräva betalning av centralinstitutet när huvudförpliktelsen har förfallit till betalning. I nämnda fall ska centralinstitutet upprätta en i lagen avsedd fördelningsplan för varje medlemskreditinstituts ansvarsandel. Det solidariska ansvaret fördelas i förhållande till kreditinstitutens senast fastställda balansräkningar.

Medlemskreditinstitutet, inklusive Pohjola Bank Abp, är skyldiga att i enlighet med kapitel 5 i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker delta i stödåtgärder för att förhindra att ett annat medlemskreditinstitut försätts i likvidation samt i betalningen av skulder som centralinstitutet betalat för ett medlemskreditinstituts räkning.

Om centralinstitutet är insolvent har medlemskreditinstitutet dessutom enligt lagen om andelslag en obegränsad tillskottsplikt för centralinstitutets skulder.

Centralinstitutet övervakar medlemskreditinstitutens verksamhet i enlighet med lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker, fastställer för dem de allmänna principer för verksamhet som avses i 5 § i ovan nämnda lag samt ger medlemskreditinstitutet för tryggnad av dess likviditet och kapitaltäckning anvisningar om hantering av kapitaltäckningen och riskerna, tillförlitlig förvaltning och intern kontroll samt anvisningar om enhetliga redovisningsprinciper vid upprättande av sammanslutningens konsoliderade bokslut.

Skydd från insättningsgarantifonden och ersättningsfonden för investerare

Enligt lagstiftningen om insättningsgarantifonden betraktas inlåningsbankerna inom sammanslutningen av andelsbanker (andelsbankerna, Pohjola Bank Abp och Helsingfors OP Bank Ab) som en enda bank vad gäller insättningsgarantin. Av insättningsgarantifondens medel ersätts en kunds fordringar på inlåningsbankerna inom sammanslutningen av andelsbanker högst till ett belopp av 100 000 euro.

Pohjola Bank Abp hör till ersättningsfonden för investerare. Investerares fordringar ersätts upp till 20 000 euro. Beträffande investerarskyddet betraktas de kreditinstitut som hör till sammanslutningen av andelsbanker som ett enda kreditinstitut. Fonden ersätter inte förluster till följd av förändringar i värdepapprens kurser eller felaktiga placeringsbeslut. Ersättningsfonden ersätter endast icke-professionella placerares tillgodohavanden.

För insättningsgarantin ansvarar Verket för finansiell stabilitet vid Finansministeriet.

Utsikter för 2016

Den globala ekonomin växer långsammare än i snitt. Tillväxten inom euroområdet väntas fortsätta i moderat takt. I Finland har den ekonomiska tillväxten redan länge varit anspråklös. Den svaga exportefterfrågan, den dåliga priskonkurrenskraften och den långsamma förnyelsen i de ekonomiska strukturerna hotar leda till att den ekonomiska tillväxten i Finland i många år växer klart långsammare än tillväxten inom euroområdet. Genomföringen av strukturella reformer kan skärpa det politiska läget, vilket kan äventyra återhämtningen på hemmamarknaden. Det exceptionella

läget i den globala ekonomin med låga räntor och centralbankernas massiva stimuleringsåtgärder medför också betydande osäkerhet för den framtida ekonomiska utvecklingen.

Finlands svaga ekonomiska läge håller de långsiktiga tillväxtförväntningarna i finansbranschen låga. De låga räntorna belastar bankernas räntenetto och försvagar intäkterna från försäkringsbolagens placeringsverksamhet. Å andra sidan stöder de låga räntorna kundernas kreditbetalningsförmåga, som har hållit sig stabil trots den långvariga perioden med långsam tillväxt. Kapitaltäckningen och lönsamheten i finansbranschen har fått större betydelse på grund av den instabila omvärlden och de strängare regelverken.

Pohjola-koncernens resultat före skatt 2016 beräknas bli mindre än resultatet från kvarvarande verksamheter 2015. De viktigaste osäkerhetsfaktorerna i resultatutvecklingen ansluter sig till tillväxttakten i affärsverksamheten, nedskrivningar av fordringar, utvecklingen på ränte- och placeringsmarknaden, storskadornas inverkan på försäkringsersättningarna samt nivån på den diskonteringsränta som tillämpas på diskonteringen av försäkringsskulden.

Alla bedömningar som presenteras i den här rapporten grundar sig på de rådande åsikterna om utvecklingen av omvärlden, Pohjola-koncernen och dess funktioner och de faktiska resultaten kan avvika betydligt.

Händelser efter räkenskapsperioden

Pohjola Bank Abp meddelade 11.1.2016 att den löser in ett kapitallån på 60 miljoner euro som saknar förfallodag och som har emitterats i november 2005. Inlösningen av kapitallånet sker i förtid i enlighet med lånevillkoren på räntebetalningsdagen 28.2.2016.

Inlösningen inverkar inte på Pohjola-koncernens eller OP Gruppens kapitaltäckning.

Pohjola Bank Abp:s styrelses förslag till behandling av bolagets utdelningsbara medel

Pohjola Bank Abp:s eget kapital 31.12.2015 var 2 142 463 023,27 euro, varav det utdelningsbara egna kapitalet var 1 002 273 342,01 euro.

Bolagsstämman disponibla utdelningsbara medel:

	euro
Vinsten för räkenskapsperioden 2015	224 795 637,71
Balanserad vinst	446 096 867,24
Fonden för inbetalt fritt eget kapital	307 931 364,75
Övriga fria fonder	23 449 472,31
Totalt	1 002 273 342,01

Av bolagets utdelningsbara medel föreslås som utdelning till bolagets aktieägare betalas ut 0,48 euro per aktie, dvs. 153 384 679,20 euro. Härvid kvarstår 848 888 662,81 euro i utdelningsbart eget kapital.

Det har inte skett några väsentliga förändringar i bolagets ekonomiska ställning efter räkenskapsperiodens slut. Bolagets likviditet är god och den föreslagna utdelningen äventyrar inte enligt styrelsen bolagets betalningsförmåga.

Nyckeltal för den ekonomiska utvecklingen och nyckeltal per aktie

	2011	2012	2013	2014	2015
Räntabilitet på eget kapital, %	9,2	11,2	14,4	14,3	14,8
Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %	3,1	23,3	14,1	16,0	11,5
Räntabilitet på total kapital (ROA), %	0,6	0,7	1,0	1,0	1,0
Soliditet, %	5,6	6,2	7,2	6,7	6,3
Antal anställda in genomsnitt	3 189	3 421	2 632	2 563	2 446
Kostnadernas andel av intäkterna, %	62	57	53	47	42
Koncernens nyckeltal per aktie	2011	2012	2013	2014	2015
Eget kapital/aktie, euro	7,22	8,67	9,54	10,38	11,38
Utdelning/aktie, euro*	0,40	0,45	0,66	0,43	0,48
Utdelning/resultat, %*	59,9	50,9	50,0	30,0	30,0
Antal aktier (alla)					
i genomsnitt under räkenskapsperioden, st.	319 551 415	319 551 415	319 551 415	319 551 415	319 551 415
vid räkenskapsperiodens slut, st.	319 551 415	319 551 415	319 551 415	319 551 415	319 551 415

*) Styrelsens förslag 2015

OP Andelslag äger alla Pohjola Bank Abp's aktier.

Formler för nyckeltalen

Räntabilitet på eget kapital (ROE), %

Räkenskapsperiodens resultat / Eget kapital (medeltalet vid räkenskapsperiodens början och slut) x 100

Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %

Räkenskapsperiodens totalresultat / Eget kapital (medeltalet vid räkenskapsperiodens början och slut) x 100

Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %

Räkenskapsperiodens vinst / Balansomslutning i genomsnitt (medeltalet vid räkenskapsperiodens början och slut) x 100

Soliditet, %

Eget kapital / Balansomslutning x 100

Kostnadernas andel av intäkterna, %

Personalkostnader + övriga administrationskostnader + övriga rörelsekostnader / (Räntenetto + nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse + provisionsintäkter och -kostnader, netto + nettointäkter från handel + nettointäkter från placeringsverksamhet + övriga rörelseintäkter + andel av intresseföretagens resultat) x 100

Eget kapital/aktie

Eget kapital / Aktiernas emissionsjusterade antal på balansdagen

Utdelning/aktie

Utdelning för räkenskapsperioden / Aktiernas emissionsjusterade antal på balansdagen

Utdelning/resultat, %

Utdelning per aktie / Resultat per aktie x 100

Kapitalrelation, %

Kapitalbas totalt / Totalt riskvägda poster x 100

Tier 1-kapitalrelation, %

Primärt kapital (Tier 1) / Totalt riskvägda poster x 100

Kärnprimärkapitaltäckning, % (CET1)*)

Kärnprimärkapital (CET 1) / Totalt riskvägda poster x 100

*) Kärnprimärkapital (CET1) enligt definitionen i artikel 26 och totalt riskvägt exponeringsbelopp enligt definitionen i artikel 92 i EU:s förordning 575/2013

Skadeförsäkringens nyckeltal

Skadeförsäkringens nyckeltal har beräknats på basis av Finansinspektionens föreskrifter och i tillämpliga delar motsvarande IFRS uppgifter. Vid beräkningen av nyckeltalen används Skadeförsäkringsbolagens rörelsevisa kostnader, som inte redovisas enligt samma principer i koncernens resultaträkning.

Skadeprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)

Ersättningar och skaderegleringskostnader / Premieintäkter (netto) x 100

Driftskostnadsprocent

Driftskostnader + avskrivningar/justeringar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp / Premieintäkter (netto) x 100

Totalkostnadsprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)

Skadeprocent + driftskostnadsprocent

Riskprocent + omkostnadsprocent

Solvensprocent

(+ Skadeförsäkringens nettotillgångar

+ Kapitallån

+ Räkningsperiodens skatteskuld (netto)

- Uppskjuten skatt som realiserar i en nära framtid och andra poster som dras av från verksamhetskapitalet

- Immateriella tillgångar)/

Premieintäkter x 100

Operativa nyckeltal**Operativ kostnads/intäktrelation**

(+ Personalkostnader

+ Övriga administrationskostnader

+ Övriga rörelsekostnader exkl. avskrivningar av de immateriella tillgångar och den goodwill som uppkommit vid anskaffningen av Pohjola) /

(+ Räntenetto

+ Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse

+ Provisionsintäkter och -kostnader, netto

+ Nettointäkter från handel

+ Nettointäkter från placeringsverksamhet

+ Övriga rörelseintäkter) x 100

Operativ skadeprocent

Ersättningar exkl. förändringar i beräkningsgrunden /

Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto) x 100

Operativ driftskostnadsprocent

Driftskostnader / Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto) x 100

Operativ totalkostnadsprocent

Operativ skadeprocent + operativ driftskostnadsprocent

Operativ riskprocent + operativ omkostnadsprocent

Operativ riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar), %

Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader och förändringar i beräkningsgrunden / Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden x 100

Operativ omkostnadsprocent

Driftskostnader och skaderegleringskostnader / Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden x 100

Grunder för beräkningen av nyckeltalen

Grunder för beräkningen av nyckeltalen

Skadeförsäkring, milj. e	2015	2014
Skadeförsäkringens nettotillgångar	1 717	1 661
Räkenskapsperiodens skatteskuld (netto)	-10	-18
Egna kapitallån	135	50
Uppskjuten skatt som realiseras i en nära framtid och andra poster som dras av från bolagens verksamhetskapital	-165	0
Immateriella tillgångar	-695	-704

Koncernbokslut, IFRS

Bokslutskalkyler

Koncernens resultaträkning

Milj. €	Not	2015	2014
Kvarvarande verksamheter			
Räntenetto	4	220	257
Nedskrivningar av fordringar	5	29	25
Räntenetto efter nedskrivningar		191	231
Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse	6	646	593
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	7	37	52
Nettointäkter från handel	8	105	77
Nettointäkter från placeringsverksamhet	9	75	64
Övriga rörelseintäkter	10	29	30
Nettointäkter totalt		1 082	1 048
Personalkostnader	11	155	163
ICT-kostnader		92	94
Avskrivningar	12	49	52
Övriga kostnader	13	161	191
Kostnader totalt		457	500
Andel av resultat för intresseföretag som behandlas enligt kapitalandelsmetoden		0	0
Resultat före skatt		625	548
Inkomstskatt	14	120	107
Resultat från kvarvarande verksamheter		505	441
Avvecklade verksamheter			
Resultat från avvecklade verksamheter	15	22	29
Periodens resultat		527	470
Fördelning:			
Periodens resultat hänförligt till moderföretagets ägare		517	461
Periodens resultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		10	9
Periodens resultat		527	470

Koncernens rapport över totalresultat

Milj. €	Not	2015	2014
Periodens resultat		527	470
Poster som inte omklassificeras till resultatet			
Vinster/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner	35	64	-50
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet			
Förändring i fonden för verkligt värde			
Värdering till verkligt värde	38	-135	73
Säkring av kassaflöde	38	-7	7
Omräkningsdifferenser		0	0
Inkomstskatt			
Poster som inte omklassificeras till resultatet			
Vinster/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner	35	-13	10
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet			
Värdering till verkligt värde	38	27	-14
Säkring av kassaflöde	38	1	-1
Periodens totalresultat		466	493
Fördelning av periodens totalresultat:			
Periodens totalresultat hänförligt till moderföretagets ägare		458	484
Periodens totalresultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		8	9
Periodens totalresultat		466	493
Totalresultatet hänförligt till moderföretagets ägare fördelar sig enligt följande:			
Kvarvarande verksamheter		436	455
Avvecklade verksamheter		22	28
Totalt		458	484

Koncernens balansräkning

Milj. €	Not	31.12.2015	31.12.2014
Kontanta medel	16	8 465	3 774
Fordringar på kreditinstitut	17	9 678	10 257
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	18		
Finansiella tillgångar för handel		852	360
Finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen		0	0
Derivatinstrument	19	5 727	5 946
Fordringar på kunder	20	17 183	15 513
Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse	21	4 124	3 854
Investeringstillgångar	22	11 419	8 112
Investeringar som behandlas enligt kapitalandelsmetoden	24	16	2
Immateriella tillgångar	25	781	786
Materiella tillgångar	26	58	72
Övriga tillgångar	27	1 317	1 789
Skattefordringar	28	35	34
Totalt		59 655	50 498
Tillgångar som är klassificerade som att de innehas för värdeöverföring till ägare	15		205
Tillgångar totalt		59 655	50 703
Milj. €	Not	31.12.2015	31.12.2014
Skulder till kreditinstitut	29	5 209	5 241
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	30		
Finansiella skulder för handel		0	4
Derivatinstrument	31	5 646	5 889
Skulder till kunder	32	17 549	11 442
Skulder för skadeförsäkringsrörelse	33	3 160	2 972
Skuldebrev emitterade till allmänheten	34	19 475	17 587
Avsättningar och övriga skulder	35	2 766	2 479
Skatteskulder	36	370	391
Efterställda skulder	37	1 737	1 084
Totalt		55 914	47 090
Skulder hänförliga till tillgångar som är klassificerade som att de innehåss för värdeöverföring till ägare	15		205
Skulder totalt		55 914	47 295
Eget kapital	38		
Hänförligt till moderföretagets ägare			
Aktiekapital		428	428
Fonder		1 213	1 324
Ackumulerade vinstmedel		1 996	1 564
Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	82	105	92
Eget kapital totalt		3 741	3 408
Skulder och eget kapital totalt		59 655	50 703

Koncernens rapport över förändringar i eget kapital

Eget kapital som hör till Pohjola-koncernens ägare

Milj. e	Aktie- kapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackum u- lerade vinstmed el	Total	Hänförligt till innehav utan bestäm- mande inflytande	Eget kapital totalt
Eget kapital 1.1.2014	428	168	1 093	1 358	3 047	103	3 150
Periodens totalresultat		63		421	484	9	493
Periodens resultat				461	461	9	470
Övrigt totalresultat		63		-40	23	0	23
Vinstutdelning				-212	-212		-212
på A-aktien 0,67 eur/aktie				-169	-169		-169
på K-aktien 0,64 eur/aktie				-43	-43		-43
Övriga			0	-2	-2	-20	-22
Eget kapital 31.12.2014	428	231	1 093	1 564	3 316	92	3 408

Eget kapital som hör till Pohjola-koncernens ägare

Milj. e	Aktie- kapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackum u- lerade vinstmed el	Total	Hänförligt till innehav utan bestäm- mande inflytande	Eget kapital totalt
Eget kapital 1.1.2015	428	231	1 093	1 564	3 316	92	3 408
Periodens totalresultat		-111		569	458	8	466
Periodens resultat				517	517	10	527
Övrigt totalresultat		-111		52	-60	-2	-62
Vinstutdelning				-137	-137		-137
Övriga			0	0	0	5	4
Eget kapital 31.12.2015	428	120	1 093	1 996	3 637	105	3 741

Koncernens kassaflödesanalys inkl. avvecklade verksamheter

Milj. €	2015	2014
Kassaflöde från rörelsen		
Periodens resultat	517	461
Justeringar i periodens resultat	200	97
Ökning (-) eller minskning (+) av rörelsetillgångar	-4 281	-2 133
Fordringar på kreditinstitut	428	-494
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	156	405
Derivatinstrument	9	63
Fordringar på kunder	-1 531	-1 008
Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse	-351	-232
Investeringstillgångar	-3 499	-281
Övriga tillgångar	506	-584
Ökning (+) eller minskning (-) av rörelseskulder	6 492	2 323
Skulder till kreditinstitut	-22	447
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	-4	0
Derivatinstrument	-7	70
Skulder till kunder	6 107	1 259
Skulder för skadeförsäkringsrörelse	71	149
Avsättningar och övriga skulder	347	396
Betald inkomstskatt	-133	-92
Erhållna utdelningar	54	63
A. Kassaflöde från rörelsen totalt	2 850	719
Kassaflöde från investeringar		
Likvida medel som hålls till förfall, ökningar	-20	-10
Likvida medel som hålls till förfall, minskningar	70	69
Anskaffning av dotterföretag och intresseföretag med avdrag för likvida medel vid anskaffningstidpunkten	-13	0
Försäljning av dotterföretag och intresseföretag med avdrag för likvida medel vid försäljningstidpunkten	11	
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar	-40	-28
Överlåtelse av materiella och immateriella tillgångar	4	3
B. Kassaflöde från investeringar totalt	11	34
Kassaflöde från finansiering		
Efterställda skulder, ökningar	1 327	
Efterställda skulder, minskningar	-700	
Skuldebrev emitterade till allmänheten, ökningar	27 342	34 709
Skuldebrev emitterade till allmänheten, minskningar	-26 196	-33 616
Betalda utdelningar	-137	-212
C. Kassaflöde från finansiering totalt	1 636	881
Nettoförändring av likvida medel (A+B+C)	4 497	1 634
Likvida medel vid början av räkenskapsperioden	4 306	2 672
Likvida medel vid slutet av räkenskapsperioden	8 803	4 306
Erhållna räntor	1 786	2 000
Betalda räntor	-1 580	-1 722

Milj. €

Justeringar i periodens vinst

Poster med transaktioner som inte medför betalningar och övriga justeringar

Nedskrivningar av fordringar	30	26
Orealiserade nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse	73	50
Förändring av verkligt värde för handel	21	160
Orealiserade nettointäkter från valutaverksamhet	-117	79
Förändring av verkligt värde för investeringstillgångar	101	2
Avskrivningar enligt plan	52	55
Andel av intresseföretagens resultat	0	0
Övriga	39	-275
Justeringar totalt	200	97

Likvida medel

Kontanta medel*	8 469	3 815
På anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut	334	491
Totalt	8 803	4 306

* Varav kontanta medel i skadeförsäkringsrörelse 5 miljoner euro (41).

Uppgifter enligt rörelsesegment

Uppgifterna enligt rörelsesegment har upprättats i enlighet med standarden IFRS 8 Rörelsesegment. Utgångspunkten för standarden är den ekonomiska information som den högsta verkställande beslutsfattaren regelbundet följer upp.

Segmentindelningen och presentationen baserar sig på ledningens rapportering. Pohjola-koncernen är organiserad i tre rörelsegränar: Bankrörelsen, Skadeförsäkringen och Kapitalförvaltningen. Rörelsegränarna bildar tillsammans med Övrig rörelse koncernens rörelsesegment. Pohjola Bank Ab:s styrelse är koncernens högsta verkställande beslutsfattare som tilldelar rörelsesegmenten resurser och utvärderar deras resultat.

I enlighet med en tidigare offentliggjord plan godkände Pohjola Bank Ab:s extra bolagsstämma delningsplanen 22.10.2015. I den partiella delningen överfördes verksamheterna inom kapitalförvaltningen, kortrörelsen och fastighetskapitalförvaltningen till OP Andelslag. Den partiella delningen verkställdes 30.12.2015 och den skedde enligt bokförda värden. Kapitalförvaltningssegmentets tillgångar och skulder samt övriga poster har redovisats från 30.6.2014 i enlighet med IFRS 5 separat i balansräkningen som anläggningstillgångar och skulder som innehas för värdeöverföring till ägare samt i resultaträkningen som avvecklade verksamheter.

Principer för upprättande av segmentrapporteringen

Segmentrapporteringen följer principerna för upprättande av koncernbokslutet. Till segmenten har allokerats de intäkter, kostnader, tillgångar och skulder som direkt anses höra till eller som på goda grunder kan allokeras till respektive rörelsesegment. De intäkter, kostnader, investeringar och kapital som inte har allokerats till rörelsegränarna redovisas bland Övrig rörelse. Koncernelimineringar mellan segmenten rapporteras i kolumnen för elimineringar. Priserna på de koncerninterna överföringarna baserar sig på marknadspriserna. Som investeringar har redovisats anskaffningsvärdet av immateriella och materiella anläggningstillgångar. Antalet anställda i segmenten är antalet anställda vid utgången av perioden.

Kapitaliseringen av Bankrörelsen, Kapitalförvaltningen och Övrig rörelse baserar sig på Pohjola-koncernens kapitaltäckningsanalys enligt kreditinstitutslagen. Kapitalkraven enligt kapitaltäckningsanalysen har fördelats på rörelsesegmenten. Kapital har allokerats till bankrörelsen så att kärnprimärkapitalrelationen (CET1) är 18 % (11 %). Till försäkringsrörelsen har allokerats kapital så att solvensprocenten (SII) är 120. Allokeringen av kapital inverkar på den interna ränta som segmentet betalar.

Bankrörelsen

Pohjolas Bankrörelse erbjuder tjänster för företagens och samfundens finansieringsbehov och ekonomihantering. Bankrörelsens affärsområden är Företagsbanken, Markets och Bankrörelsen i Baltikum.

Företagsbanken tillhandahåller företags- och samfundskunder finansierings- och kassahanteringstjänster samt tjänster för finansiering av utrikeshandeln. Den beviljar krediter, garantier samt finansiering mot fordrings- och

objektssäkerhet. Intäkterna härrör främst från kreditgivningens marginaler samt från provisionsintäkter från finansieringsarrangemang och skötsel av betalningsrörelsen.

Till affärsområdet Markets tjänsteutbud hör skuldmissioner, corporate finance-tjänster, custody-, aktie-, valuta-, penningmarknads och derivatprodukter samt placeringsanalys. Markets utför både kundernas och bankens egna uppdrag på den internationella marknaden. Dessutom är Markets en aktiv aktör på den internationella derivatmarknaden, på obligationslånemarknaden för staterna inom euroområdet samt på företagslånemarknaden. Intäkterna från verksamheten består av nettoprovisionsintäkter samt intäkter från trading-verksamhet.

Verksamhetsmodellen för Centralbanken förnyas från 1.1.2016. Vid förnyelsen ändras arbetsfördelningen mellan Markets och Centralbanken. Markets ränte- och valutatrading samt obligationslånevadling överförs från Pohjola Bank Ab:s bankrörelse till OP Gruppens balanshanterings- och centralbanksfunktion som hör till segmentet Övrig rörelse. Markets fokuserar i fortsättningen på att stöda OP Gruppens medlemsbanker i försäljningen av produkter med marknadsrisk. Den nya arbetsfördelningen förändrar också i viss mån OP Gruppens interna resultatfördelning.

Bankrörelsen i Baltikum tillhandahåller finansbolagsprodukter i Estland, Lettland och Litauen. Pohjola har etablerat egna kontor i Estland, Lettland och Litauen.

Skadeförsäkringsrörelsen

Skadeförsäkringsrörelsen bedrivs i tre bolag i Finland. Pohjola Försäkring Ab är ett allround-skadebolag, A-Försäkring Ab koncentrerar sig på skadeförsäkring för den yrkesmässiga trafiken och Försäkringsaktiebolaget Europeiska på reseförsäkringar. I Estland bedrivs skadeförsäkringsrörelse av Seesam Insurance AS som har filialer i Lettland och Litauen. Pohjola Hälsa Ab fusionerades 30.10.2014 med Pohjola Försäkring Ab.

Till skadeförsäkringssegmentet hör också Omasairaala Oy som inledde sin egentliga verksamhet i början av 2013.

Till Skadeförsäkringsrörelsens produkter hör skadeförsäkringar som säljs till företags- och privatkunder. Servicenätet i Finland säljer också OP-Pohjola-gruppens liv- och pensionsförsäkringar och Ilmarinens arbetspensionsförsäkringar till företag samt sköter Suomibolagets och Ilmarinens kundbetjäning. Dessutom erhålls provisionsintäkter från skötseln av vissa lagstadgade avgifter och riskhanteringstjänsterna.

Skadeförsäkringens resultat före skatt utgörs av det försäkringstekniska bidraget, intäkterna från placeringsverksamheten samt övriga intäkter och kostnader. Det försäkringstekniska bidraget fås genom att man drar av ersättnings- och driftkostnaderna från premieintäkterna. Den viktigaste lönsamhetsmätaren är talkostnadsprocenten som anger ersättnings- och driftkostnaderna i relation till premieintäkterna. Syftet med skadeförsäkringens placeringsverksamhet är att placera de tillgångar som utgör täckning för försäkringsskulden och

det egna kapitalet tryggt, räntabelt och med en tillräcklig spridning av riskerna.

Kapitalförvaltningen

Pohjola Kapitalförvaltning består av Pohjola Kapitalförvaltning Ab, Pohjola Asset Management Execution Services Oy, Pohjola Kiinteistösi joitus Oy och intresseföretaget Access Capital Partners Group SA. Pohjola Kapitalförvaltning tillhandahåller kapitalförvaltningstjänster på basis av diskretionär portföljförvaltning och konsultativ portföljförvaltning för finländska institutionella kunder och förmögna privatpersoner. Dessutom har portföljförvaltningen av OP-Fondbolagets fonder i huvudsak koncentrerats till Pohjola Kapitalförvaltning. Utöver den omfattande egna portföljförvaltningen har Pohjola Kapitalförvaltning cirka 30 internationella samarbetsparter som tillhandahåller fonder för såväl institutionella kunders som private-kunders behov. Pohjola Kiinteistösi joitus har koncentrerat sig på att placera i fastigheter i Finland och på att välja fastighetskapitalfonder på den internationella marknaden. Affärsområdets intäkter består till största delen av kapitalförvaltningsprovisioner.

Övrig rörelse

Till Övrig rörelse har de funktioner som stöder koncernen och dess affärsrörelse koncentrerats bl.a centralbanken och likviditetsreserven.

Övrig rörelse ansvarar för finansieringen av OP-Pohjola-gruppens detaljistbanker och Pohjola-koncernen samt för hanteringen av deras likviditet. De ansvarar också för gruppens partikapitalanskaffning. De intäkter, kostnader, placeringar och kapital som inte har allokerats till rörelsesegmenten redovisas bland Övrig rörelsen. Koncernens skatter allokeras helt och hållet till Övrig rörelsen.

Elimineringar

Elimineringarna mellan affärsrörelserna redovisas i kolumnen för elimineringar.

Uppgifter enligt rörelsesegment

Kapitaliseringen av segmenten baserar sig på den kapitaltäckningsanalys som OP Gruppen upprättat i enlighet med kreditinstitutslagen. Kapitalkraven enligt kapitaltäckningsanalysen har fördelats på rörelsesegmenten. Kapital har allokerats till bankrörelsen så att kärnprimärkapitalrelationen (CET1) är 18 % (11 %). Till försäkringsrörelsen har allokerats kapital så att solvensprocenten (SII) är 120. Allokeringen av kapital inverkar på den interna ränta som segmentet betalar.

Resultatet för januari–december 2015, milj. €	Kvarvarande verksamheter			Avvecklade verksam- heter	Elimi- neringar	Koncernen totalt
	Bank- rörelsen	Övrig rörelsen	Skade- försäk- ringen	Kapital- förvalt- ningen		
Räntenetto						
Företagsbanken och Baltikum	276					276
Markets	-3					-3
Övrig rörelse		-30	-22	2	-2	-53
Totalt	273	-30	-22	2	-2	220
- varav interna nettoresultat före skatt	-27	45	-20	2		
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	99	-3	-55	54	-4	91
Nettointäkter från handel	110	1	0	0	-5	105
Nettointäkter från placeringsverksamhet	6	66		0	3	75
Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse						
Försäkringar			511		0	511
Placeringar			172		7	178
Övriga			-43			-43
Totalt			639		7	646
Övriga rörelseintäkter	12	9	7	5	1	35
Intäkter totalt	500	43	568	60	-2	1 170
Personalkostnader	51	3	101	15	0	171
ICT-kostnader	36	6	48	4	1	96
Avskrivningar av immateriella tillgångar som uppstått i samband med företagsköp			21	2		23
Övriga avskrivningar och nedskrivningar	11	1	16	1		29
Övriga kostnader	38	10	115	12	-3	172
Kostnader totalt	137	20	302	34	-2	491
Resultat före nedskrivningar av fordringar	363	23	266	27	0	679
Nedskrivningar av fordringar	29	0	0			29
Andel av intresseföretagens resultat			0	1	0	2
Resultat före skatt	334	23	267	28	0	652
Förändring i fonden för verkligt värde	0	-51	-92		2	-141
Vinster/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner	49	7	8			64
Totalresultat före skatt	383	-21	183	28	2	575

Resultatet för januari–december 2014, milj. €	Kvarvarande verksamheter			Avvecklade verksam- heter	Elimi- neringar	Koncernen totalt
	Bank- rörelsen	Övrig rörelsen	Skade- försäk- ringen	Kapital- förvalt- ningen		
Räntenetto						
Företagsbanken och Baltikum	255					255
Markets	28					28
Övrig rörelse		-3	-26	2	1	-26
Totalt	283	-3	-26	2	1	257
- varav interna nettoresultat före skatt	-24	46	-24	2		
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	103	4	-47	64	-8	116
Nettointäkter från handel	84	-8	0	0	1	77
Nettointäkter från placeringsverksamhet	5	55		0	4	64
Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse						
Försäkringar			466		0	466
Placeringar			171		2	173
Övriga			-46			-46
Totalt			591		2	593
Övriga rörelseintäkter	13	9	9	1	-1	31
Intäkter totalt	488	56	528	67	-1	1 139
Personalkostnader	55	6	102	14	0	177
ICT-kostnader	34	5	53	3	1	97
Avskrivningar av immateriella tillgångar som uppstått i samband med företagsköp			21	2		24
Övriga avskrivningar och nedskrivningar	14	1	16	1		31
Övriga kostnader	57	24	112	11	-2	202
Kostnader totalt	160	36	305	31	-1	531
Resultat före nedskrivningar av fordringar	328	20	223	36	0	608
Nedskrivningar av fordringar	25					25
Andel av intresseföretagens resultat			0	1	0	2
Resultat före skatt	303	20	223	38	0	584
Förändring i fonden för verkligt värde	-1	33	49	0	-1	79
Vinster/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner	-42	-5	-2	0		-50
Totalresultat före skatt	259	48	270	37	-1	613

Balansräkning 31.12.2015, milj. €	Bank- rörelsen	Övrig rörelsen	Skade- försäk- ringen	För värde- överföring till ägare		Elimi- neringar	Koncernen totalt
				Kapital- förvalt- ningen			
Fordringar på kunder	16 677	801				-294	17 183
Fordringar på kreditinstitut	336	17 831	6			-30	18 143
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	849	3					852
Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse			4 319			-195	4 124
Placeringstillgångar	668	10 736	16			0	11 419
Investeringar i intresseföretag			16				16
Övriga tillgångar	6 243	939	751			-15	7 918
Tillgångar totalt	24 772	30 310	5 107			-534	59 655
Skulder till kunder	11 628	6 043				-121	17 549
Skulder till kreditinstitut	1 305	4 199				-294	5 209
Skulder för skadeförsäkringsrörelse			3 171			-11	3 160
Skuldebrev emitterade till allmänheten	2 159	17 351				-35	19 475
Efterställda skulder	11	1 591	135				1 737
Övriga skulder	6 827	1 903	83			-30	8 783
Skulder totalt	21 929	31 087	3 389			-491	55 914
Eget kapital							3 741
Antal anställda	603	32	1 660				2295
Investeringar, milj. €	13	1	26				40

Balansräkning 31.12.2014, milj. €	Bank- rörelsen	Övrig rörelsen	Skade- försäk- ringen	För värde- överföring till ägare		Elimi- neringar	Koncernen totalt
				Kapital- förvalt- ningen			
Fordringar på kunder	15 222	537				-246	15 513
Fordringar på kreditinstitut	483	13 566	5		7	-24	14 037
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	373	-13					360
Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse			4 150			-297	3 854
Placeringstillgångar	553	7 581	16		9	-9	8 151
Investeringar i intresseföretag			2		27		29
Övriga tillgångar	6 335	1 721	732		136	-165	8 759
Tillgångar totalt	22 968	23 392	4 905		180	-741	50 703
Skulder till kunder	8 434	3 233				-226	11 442
Skulder till kreditinstitut	609	4 878				-246	5 241
Skulder för skadeförsäkringsrörelse			3 116			-144	2 972
Skuldebrev emitterade till allmänheten	1 672	16 157				-46	17 782
Efterställda skulder	-20	1 054	50				1 084
Övriga skulder	7 043	1 685	79		10	-44	8 773
Skulder totalt	17 738	27 007	3 245		10	-705	47 295
Eget kapital							3 408
Antal anställda	616	33	1 766		88		2 503
Investeringar, milj. €	10	2	14		2		28

Noter till koncernbokslutet

Innehållsförteckning

1. Principer för upprättandet av koncernbokslutet
2. Principer för riskhantering och kapitalutvärdering
3. Byte av redovisningsprincip

Noter till resultaträkningen

4. Räntenetto
5. Nedskrivningar av fordringar
6. Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse
7. Provisionsintäkter och -kostnader
8. Nettointäkter från handel
9. Nettointäkter från placeringsverksamhet
10. Övriga rörelseintäkter
11. Personalkostnader
12. Avskrivningar
13. Övriga kostnader
14. Inkomstskatt
15. Anläggningstillgångar och skulder som innehas för värdeöverföring till ägare och avvecklade verksamheter

Noter till balansräkningen

16. Kontanta medel
17. Fordringar på kreditinstitut
18. Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen
19. Derivatinstrument
20. Fordringar på kunder
21. Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse
22. Investeringsstillgångar
23. Omklassificerade skuldebrev
24. Investeringar som behandlas enligt kapitalandelsmetoden
25. Immateriella tillgångar
26. Materiella tillgångar
27. Övriga tillgångar
28. Skattefordringar
29. Skulder till kreditinstitut
30. Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen
31. Derivatinstrument
32. Skulder till kunder
33. Skulder för skadeförsäkringsrörelse
34. Skuldebrev emitterade till allmänheten
35. Avsättningar och övriga skulder
36. Skatteskulder
37. Efterställda skulder
38. Eget kapital

Noter till riskhanteringen

39. Länderfördelning för Pohjola-koncernens exponeringar
Bankrörelsens och övrig rörelses riskposition
40. Nedskrivningar av finansiella tillgångar
41. Åtaganden

42. Åtaganden sektorvis
  43. Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar
  44. Utvecklingen av kreditförluster och nedskrivningar
  45. Företagsexponeringar branschvis
  46. Företagsexponeringar per ratingklass
  47. Företagsexponeringarnas fördelning enligt kundens åtaganden
  48. Exponeringar hos finansiella företag (inkl. försäkringsföretag) per ratingklass
  49. Erhållna säkerheter per säkerhetsslag
  50. Kapitalanskaffningens struktur
  51. Löptidsinformation om tillgångar och skulder enligt återstående löptid
  52. Likviditetsreserven
  53. Löptider för tillgångar och skulder enligt förfall eller omprissättning
  54. Marknadsriskens känslighetsanalys
  55. Aktierisk
  56. Fastighetsrisk
- Information om kapitaltäckning enligt Pelare III
57. Kapitalbas
  58. Kapitalkravet
  59. Nyckeltal för kapitaltäckningen
  60. Derivatinstrument och motpartsrisken
- Skadeförsäkringsrörelsens riskposition
61. Risktäckningskapacitet
  62. Skadeförsäkringsrörelsens riskkänslighet
  63. Premieinkomstens och försäkringsbeloppens klassfördelning
  64. Storskadeutvecklingen
  65. Försäkringsrörelsens lönsamhet
  66. Information som beskriver försäkringsskuldens karaktär
  67. Uppskattad löptidsfördelning för försäkringsskulden
  68. Placeringsverksamhetens riskposition
  69. Känslighetsanalys av placeringsriskerna
  70. Ränterisk
  71. Valutarisk
  72. Motpartsrisk

Övriga noter till balansräkningen

73. Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder
74. Klassificering av poster återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod
75. Ställda säkerheter
76. Erhållna finansiella säkerheter

Noter angående ansvarsförbindelser och derivat

77. Åtaganden utanför balansräkningen
78. Derivatinstrument
79. Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning
80. Eventualförpliktelser och eventualtillgångar
81. Operationella leasingavtal
82. Innehav i dotterföretag, strukturerade företag och gemensamma verksamheter

Övriga noter

83. Närståendetransaktioner
84. Rörliga ersättningar

Not 1. Principer för upprättandet av Pohjola-koncernens bokslut

Allmänt

Pohjola är den ledande skadeförsäkraren och institutionella kapitalförvaltaren samt en av de ledande företagsbankerna i Finland. Pohjola har en etablerad och bred kundkår som består av företag och institutioner till vilka Pohjola erbjuder ett vältäckande urval av bank-, skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningstjänster. Dessutom tillhandahåller Pohjola skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsprodukter och -tjänster för privatkunder. Pohjola fungerar också som centralbank för OP Gruppens andelsbanker.

OP Andelslag har genomfört det uppköpserbudande som det offentliggjorde i februari 2014. OP Andelslag infördes som enda aktieägare i Pohjola Bank Abp:s aktieägarförteckning 7.10.2014. Pohjola Bank Abp:s aktie i serie A avnoterades från Helsingforsbörsen 30.9.2014.

Under rapportperioden hade Pohjola fyra rörelsesegment: Bankrörelse, Skadeförsäkring, Kapitalförvaltning och Övrig rörelse (tidigare Koncernfunktionerna). Bankrörelsen erbjuder företag och institutioner internationella finansierings-, placerings- och betalningsrörelsetjänster. Skadeförsäkringen erbjuder företags- och privatkunderna både lagstadgade och frivilliga skadeförsäkringar. Kapitalförvaltningen ansvarar för kapitalförvaltningen för OP Gruppens största institutionella kunder och privatkunder. Dessutom har portföljförvaltningen av OP-fonderna koncentrerats till Kapitalförvaltningen. Utöver de här tre rörelsesegmenten presenteras resultatet för centralbanksrörelsen och treasury samt de administrativa funktionerna i Övrig rörelse.

Till följd av att OP Andelslag genomförde sitt uppköpserbudande verkställde Pohjola-koncernen strukturella arrangemang där verksamheterna inom kapitalförvaltningen, kortrörelsen och fastighetskapitalförvaltningen genom en partiell delning 30.12.2015 överfördes till ett nytt bolag som OP Gruppen grundat. Till följd av det här har kapitalförvaltningssegmentet i enlighet med IFRS 5 rapporterats i resultatet som avvecklade verksamheter samt i balansräkningen som tillgångar och skulder som innehas för värdeöverföring till ägare. Bankrörelsen, skadeförsäkringen och övrig rörelse rapporterats i resultatet som kvarvarande verksamheter.

Pohjola Bank Abp hör till OP Gruppen, som består av 178 andelsbanker och deras centralinstitut OP Andelslag samt dess dotterföretag. OP Gruppens medlemskreditinstitut utgörs av Pohjola, Helsingfors OP Bank Ab, OP-Kortbolaget Abp, OP-Bostadslånebanken Abp och OP Andelslags medlemsandelsbanker.

I enlighet med lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker ansvarar medlemskreditinstituten, inklusive Pohjola, och OP Andelslag i sista hand solidariskt för varandras skulder och förbindelser. Om kapitalbasen i ett medlemskreditinstitut på grund av förluster minskar så att de i lagen uppställda förutsättningarna för likvidation uppfylls, har OP Andelslag rätt att ta ut extra avgifter av

medlemskreditinstituten på basis av den sammanräknade omslutningen i de balansräkningar som senast fastställts.

Pohjolas hemort är Helsingfors och bolaget är registrerat på adressen Industrigatan 1, 00510 Helsingfors. Pohjolas registrerade postadress är PB 308, 00013 Pohjola. En kopia av Pohjola-koncernens bokslut kan fås på internetadressen www.pohjola.fi eller från bolagets kontor.

Pohjolas moderbolag är OP Andelslag och Pohjola-koncernens uppgifter konsolideras i OP Andelslags koncernbokslut.

En kopia av OP Andelslags bokslut kan fås av bolaget på adressen Gebhardsplatsen 1, 00510 Helsingfors. OP Gruppens bokslut kan fås på internetadressen www.op.fi eller från gruppens kontor på adressen Gebhardsplatsen 1, 00510 Helsingfors.

Pohjolas styrelse godkände att bokslutet offentliggörs 4.2.2016.

1 Grund för upprättande av bokslutet

Koncernbokslutet har upprättats enligt internationella IFRS-standarder (International Financial Reporting Standards). Vid upprättandet av bokslutet iakttas de IAS- och IFRS-standarder samt de SIC- och IFRIC-tolkningar, som gällde 31.12.2015. Med de internationella redovisningsstandarderna avses de standarder och tolkningar som har antagits i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002. Pohjolas noter beaktar också de krav i finländsk bokföringslagstiftning och bolagslagstiftning som kompletterar IFRS-bestämmelserna.

Pohjola började 2015 tillämpa följande standarder och tolkningar:

- Ändring av IAS 19 Ersättningar till anställda: Förmånsbestämda planer: Avgifter från anställda. Ändringarna förtydligar bokföringsbehandlingen då det i en förmånsbestämd plan krävs betalningar av de anställda eller tredje part. Ändringen har inte någon väsentlig inverkan på OP Gruppens bokslut.
- Årliga förbättringar av IFRS-standarderna 2010–2012 och 2011–2013 (tillämpas främst på räkenskapsperioder som börjar 1.7.2014 eller senare.) Genom förfarandet med årliga förbättringar samlas mindre ändringar i standarderna till en enda helhet som sätts i kraft en gång per år. Följderna av ändringarna varierar från standard till standard, men de är inte betydande.

Pohjola-koncernens bokslut är upprättat enligt ursprungliga anskaffningsvärden med undantag för finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, finansiella tillgångar som kan säljas,

säkringsobjekt vid säkring av verkligt värde (för den risk som säkras), derivatinstrument och förvaltningsfastigheter.

Uppgifterna i bokslutet anges i miljoner euro.

Pohjola-koncernen redovisar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 information om kapitaltäckning enligt Pelare 3 som en del av OP Gruppens bokslut. För Pohjola-koncernen redovisas kapitalbasen, kapitalbaskravet, nyckeltalen för kapitaltäckningen samt derivatinstrument och motpartsrisken.

2 Användningen av bedömningar

Upprättandet av bokslutet enligt IFRS-standarderna förutsätter att ledningen bedömer och överväger tillämpningen av redovisningsprinciperna. De redovisningsprinciper som kräver ledningens bedömning och övervägning behandlas detaljerat nedan i avsnittet 1.6 "Redovisningsprinciper som kräver ledningens bedömning och centrala osäkerhetsfaktorer i anslutning till bedömningarna".

3 Konsolideringsprinciper

I koncernbokslutet ingår moderbolaget, Pohjola Bank Abp, och dotterföretag, i vilka moderbolaget har bestämmande inflytande. Pohjola-koncernen har bestämmande inflytande över ett företag när den är exponerad för eller har rätt till rörlig avkastning genom sitt engagemang i företaget och kan påverka avkastningen med hjälp av sitt bestämmande inflytande över företaget (medräknat strukturerade företag). Största delen av dotterföretagen ägs helt av koncernen, varvid koncernens bestämmande inflytande baserar sig på rösträtten.

Pohjola fungerar som placerare och förvaltare av placeringsfonder i olika placeringsfonder för att få intäkter från placeringar och olika provisionsintäkter. De fonder som klassificerats som strukturerade företag har konsoliderats i koncernens bokslut då koncernens bestämmande inflytande inte baserar sig på rösträtt utan på styrning av relevanta verksamheter, exponering mot fonders rörliga avkastningar samt organisering av fondens förvaltning. Förändringarna i bestämmande inflytande i de fondplaceringar som konsolideras i koncernen följs upp kvartalsvis. Vid granskningen av det bestämmande inflytandet beaktas placerarens inflytande över styrningen av placeringsobjektets relevanta verksamheter samt placerarens exponeringar mot rörliga intäkter.

Då koncernens bestämmande inflytande upphör värderas det återstående innehavet enligt det verkliga värdet på den dag då inflytandet upphört och förändringen i det bokförda värdet resultatförs. Det här verkliga värdet används som ursprungligt bokfört värde då det återstående innehavet senare behandlas som intresseföretag, samföretag eller finansiella tillgångar. Dessutom behandlas belopp i ifrågasvarande fond som tidigare bokförts bland övrigt totalresultat som om koncernen direkt hade överlåtit de tillgångar och skulder som ansluter sig till dem. Det här kan medföra att belopp som tidigare bokförts bland övrigt totalresultat omklassificeras till resultatet.

Koncerninterna aktieinnehav har eliminerats enligt förvärvsmetoden. Det vederlag som getts och de tillgångar och övertagna skuldåtaganden i ett förvärvat bolag som kan särskiljas har värderats till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Den andel av anskaffningsvärdet som överskrider nettotillgångarna redovisas som goodwill. Om anskaffningsvärdet är mindre än det verkliga värdet av nettotillgångarna, resultatförs differensen.

Utgifter i anslutning till förvärv kostnadsförs då de realiserats. En eventuell tilläggsköpesumma värderas till verkligt värde och klassificeras antingen som skuld eller eget kapital. En tilläggsköpesumma som klassificerats som skuld värderas till verkligt värde via resultaträkningen på rapportperiodens slutdag.

Intresseföretag där Pohjola innehar över 20–50 procent av det röstetal som aktiestocken medför och i vilka Pohjola har betydande inflytande, men inte bestämmande inflytande, konsolideras i koncernbokslutet enligt kapitalandelsmetoden. Då kapitalandelsmetoden tillämpas redovisas en placering ursprungligen enligt anskaffningsvärde och den ökas eller minskas genom att bokföra placerarens andel av vinsten eller förlusten för tiden efter placeringsobjektets anskaffningstidpunkt. Om koncernens andel av intresseföretagets förlust är större än placeringsens bokförda värde, bokförs placeringen i balansräkningen till nollvärde och förluster som överstiger det bokförda värdet konsolideras inte, om koncernen inte förbundit sig till att uppfylla intresseföretagets förpliktelser.

Ett samarbetsarrangemang är ett arrangemang över vilket två eller fler parter har gemensamt bestämmande inflytande. Med gemensamt bestämmande inflytande avses att två eller flera parter i avtal reglerat att gemensamt utöva det bestämmande inflytandet över ett samarbetsarrangemang. Ett sådant inflytande föreligger endast när beslut om relevanta åtgärder kräver samtycke från samtliga parter som utövar det bestämmande inflytandet. Ett samarbetsarrangemang är antingen en gemensam verksamhet eller ett joint venture. Ett joint venture är ett arrangemang genom vilket koncernen har rätt till nettotillgångarna från arrangemanget. En gemensam verksamhet är ett arrangemang genom vilket koncernen har rätt till de tillgångar och har förpliktelser avseende de skulder som rör arrangemanget. Fastighetsbolagen konsolideras i Pohjola-koncernens bokslut som gemensam verksamhet genom att konsolidera den andel av fastighetsbolagets tillgångsposter och skulder som motsvarar koncernens innehav.

Dotterföretag, intresseföretag eller samarbetsarrangemang som förvärvats under räkenskapsperioden konsolideras i koncernbokslutet från den tidpunkt då koncernen har fått bestämmande, gemensamt bestämmande eller betydande inflytande och företag som avyttrats konsolideras på motsvarande sätt tills det bestämmande inflytandet eller det betydande inflytandet upphör.

Koncerninterna transaktioner, fordringar, skulder och vinstutdelningar elimineras då koncernbokslutet upprättas.

3.1 Innehav utan bestämmande inflytande

Fördelningen av räkenskapsperiodens resultat mellan moderbolagets ägare och innehav utan bestämmande inflytande presenteras i resultaträkningen och fördelningen av totalresultatet presenteras i den separata rapporten över totalresultat.

Räkenskapsperiodens resultat och totalresultatet hänförs till innehav utan bestämmande inflytande också i de fall där det leder till att innehavet utan bestämmande inflytande blir negativt. Eget kapital hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande presenteras i balansräkningen som en del av det egna kapitalet. Om ett placeringsobjekts kapital inte uppfyller kraven för eget kapital i IAS 32, ska som skuld redovisas vilken andel av nettotillgångarna som utgörs av innehav utan bestämmande inflytande

Innehav utan bestämmande inflytande hänförligt till det objekt som förvärfvas kan värderas till antingen det verkliga värdet eller som en relativ andel av nettotillgångarna hos det objekt som förvärfvas. Värderingsprincipen fastställs separat för varje förvärv.

4 Anläggningstillgångar och skulder som innehas för värdeöverföring till ägare och avvecklade verksamheter

Anläggningstillgångar (eller en avyttringsgrupp) och skulder i anslutning till dem klassificeras som poster som innehas för värdeöverföring till ägare, om det bestämts att de ska överföras till bokfört värde inom OP Gruppen till följd av strukturella arrangemang. Kraven för klassificeringen som post som innehas för värdeöverföring till ägare anses vara uppfylld, om det är mycket sannolikt att en överföring sker och tillgångarna (eller avyttringsgruppen) är tillgänglig för omedelbar försäljning i förevarande skick till normala och sedvanliga villkor, ledningen har förbundit sig till överföringen och överföringen förväntas ske inom ett år från klassificeringen.

En avvecklad verksamhet är en del av koncernen som klassificerats som en post som innehas för värdeöverföring till ägare och som uppfyller någon av följande förutsättningar:

1. Den är en betydlig separat affärsenhet.
2. Den utgör en del av en koordinerad plan som gäller överföring av ett separat centralt affärsrörelseområde.

Resultatet av avvecklade verksamheter redovisas som en egen post i koncernens resultaträkning och totalresultat. Anläggningstillgångar (eller en avyttringsgrupp) som innehas för värdeöverföring till ägare och skulder i anslutning till dem redovisas i balansräkningen separat från övriga poster.

Om det senare kommer fram att kraven för att klassificera en anläggningstillgång som en post som innehas för värdeöverföring till ägare (eller en avyttringsgrupp) inte längre uppfylls, ska ifrågakvarvarande anläggningstillgång (eller grupp av tillgångar) överföras tillbaka för att redovisas bland kvarvarande verksamheter och värderas enligt de IFRS-standarder som tillämpas på dem.

5 Poster i utländsk valuta

Koncernboks slutet upprättas i euro, som är den funktionella valutan och rapportvalutan för koncernens moderbolag. Transaktioner i utländsk valuta redovisas i euro till transaktionsdagens kurs eller rapportmånadens medelkurs. På bokslutsdagen omräknas monetära balansposter i utländsk valuta till euro till den kurs som gäller på bokslutsdagen. Icke-monetära balansposter som värderas till det ursprungliga anskaffningsvärdet redovisas till transaktionsdagens kurs.

Kursdifferenser som uppkommer då transaktioner i utländsk valuta och monetära balansposter omräknas till euro redovisas som valutakursvinster eller -förluster på resultatposten Nettointäkter från handel.

Utländska dotterföretags resultaträkningar med annan funktionell valuta än euro omräknas till euro enligt räkenskapsperiodens medelkurs och balansräkningarna till kurserna på bokslutsdagen. De resulterande kursdifferenserna tas upp som omräkningsdifferens i övrigt totalresultat i rapporten över totalresultat. Omräkningsdifferenserna från de poster av eget kapital som uppkommit efter att anskaffningsvärdet för utländska dotterföretag eliminerats efter förvärvet bokförs i övrigt totalresultat. Då ett dotterföretag säljs, bokförs de omräkningsdifferenser som uppkommit i resultaträkningen som en del av realisationsvinster eller -förlusten.

6 Finansiella instrument

6.1 Fastställande av verkligt värde

Det verkliga värdet är det pris som en tillgångspost kunde säljas eller en skuld betalas till på värderingsdagen i en normal transaktion mellan marknadsparter.

Det verkliga värdet av ett finansiellt instrument fastställs antingen med prisnoteringar på en fungerande marknad eller, om ingen fungerande marknad finns, med hjälp av egna värderingsmetoder. Marknaden anses vara fungerande, om prisnoteringar finns att få enkelt och regelbundet och de beskriver faktiska och regelbundna marknadstransaktioner mellan parter som är oberoende av varandra. Som noterat marknadspris på finansiella tillgångar används köpkursen vid respektive tidpunkt.

Om det på marknaden finns en etablerad värderingspraxis för finansiella instrument som inte direkt får ett marknadspris, baserar sig det verkliga värdet på den marknadspriskalkyl och marknadsnoteringarna för de indata som används i modellen.

Om ingen värderingspraxis har etablerats på marknaden, fastställs marknadsvärdet på basis av en egen värderingsmodell för respektive produkt. Värderingsmodellerna bygger på allmänt tillämpliga kalkyler och de omfattar alla delfaktorer som marknadsparterna skulle beakta då de fastställer priset. De stämmer överens med de ekonomiska metoder som är godkända vid prissättningen av finansiella instrument.

Som värderingsmetoder används priserna i marknadstransaktioner, metoden med diskonterat kassaflöde och det verkliga värdet vid bokslutstidpunkten på andra till relevanta delar liknande instrument. I värderingsmetoderna beaktas bedömningen av kreditrisk, de diskonteringsräntor som används, möjligheterna till återbetalning i förtid och andra sådana faktorer som påverkar fastställandet av ett verkligt värde för ett finansiellt instrument på ett tillförlitligt sätt.

Det verkliga värdet för finansiella instrument delas in i tre nivåer enligt hur deras verkliga värde har bestämts:

- noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder (nivå 1)
- verkliga värden som bestämts på basis av andra indata än de noterade priser som ingår i nivå 1, som är observerbara för tillgången eller skulden antingen direkt (t.ex. som priser) eller indirekt (t.ex. härledda från priser) (nivå 2)
- verkliga värden som bestämts på basis av indata för tillgången eller skulden, som inte bygger på observerbara marknadsdata (nivå 3).

Den nivå för verkliga värden som en viss post som värderats till verkligt värde i sin helhet har klassificerats till har fastställts för hela den post som värderats till verkligt värde på basis av betydande indata för den lägsta nivån. Indatas betydelse har för ifrågasatt post som värderats till verkligt värde bedömts genom en helhetsbedömning.

Typiskt för olikvida produkter är att det pris som beräknats enligt en prissättningsmodell avviker från den faktiska köpesumman. Den faktiska köpesumman är dock det bästa beviset på en produkts verkliga värde. Differensen mellan den faktiska köpesumman och det pris som beräknats enligt en prissättningsmodell som använder marknadspris, dvs. Day 1 profit/loss, periodiseras i resultaträkningen enligt avtalets giltighetstid eller en kortare tid med beaktande av produktens struktur och motpart. Den operierade andelen intäktsförs dock genast, om ett verkligt marknadspris finns att få på produkten eller om en prissättningspraxis etableras på marknaden. Beloppet av olikvida finansiella tillgångar är obetydligt i balansräkningen.

6.2 Värdenedgång hos finansiella tillgångar

Vid slutet av varje rapportperiod bedöms huruvida det finns objektiva belägg för att värdet har sjunkit på en post bland finansiella tillgångar som inte redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.

Värdet på en finansiell tillgångspost har sjunkit, om det finns objektiva belägg på en värdenedgång till följd av en eller flera händelser efter det första redovisningstillfället av tillgångsposten och det här enligt tillförlitliga bedömningar inverkar på kassaflödet från de finansiella tillgångarna i framtiden.

Som objektiva belägg på en värdenedgång kan betraktas bl.a.:

- en betydande försvagning av en emittents resultat, rating, omslutning, betalningsbeteende eller affärsplaner samt negativa förändringar i emittentens ekonomiska omvärld eller verksamhetsmiljö
- ett bona fide-anbud att köpa samma eller identiska placeringar på marknaden under anskaffningsvärdet
- händelser eller omständigheter som avsevärt försvagar en emittents verksamhetsmöjligheter och fortlevnad (going concern), t.ex. negativa kassaflöden från verksamheten, otillräckliga kapital, litet driftskapital
- en gäldenärs konkurs eller annan ekonomisk omstrukturering blir sannolik
- en gäldenärs avtalsbrott
- en eftergift som beviljats en gäldenär
- en nedskrivning som bokförts tidigare
- den aktiva marknaden för ett finansiellt instrument har upphört

För egetkapitalinstruments del är dessutom en väsentlig eller långvarig värdenedgång under anskaffningsvärdet ett objektiva belägg på en värdenedgång.

De nedskrivningar som bokförts för värdenedgångar beskrivs närmare i samband med de olika klasserna av finansiella instrument.

6.3 Avtal om köp och försäljning av värdepapper

Inköpspriset för värdepapper som har köpts på ömsesidigt bindande återförsäljningsvillkor tas i balansräkningen upp som fordran i balansposter enligt motparten. Differensen mellan inköps- och återförsäljningspriset periodiseras som ränteintäkt på avtalets löptid.

Försäljningspriset för värdepapper som har sålts på ömsesidigt bindande återköpsvillkor tas upp som finansiell skuld i balansposter enligt motparten. Differensen mellan försäljningspriset och återköpspriset periodiseras som räntekostnad på avtalets löptid.

6.4 Kategorisering och redovisning av finansiella instrument i koncernens balansräkning

De finansiella tillgångarna och skulderna kategoriseras i samband med det första redovisningstillfället i följande klasser: finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, lån och övriga fordringar, investeringar som hålls till förfall, finansiella tillgångar som kan säljas samt övriga finansiella skulder. Klassificeringen beror på för vilket syfte ifrågasatt finansiella tillgångar och skulder har förvärvats.

Köp och försäljning av finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, investeringar som hålls till förfall och finansiella tillgångar som kan säljas redovisas i balansräkningen på

avslutsdagen, dvs. den dag man förbinder sig att köpa eller sälja en post som hör till de här finansiella tillgångarna eller skulderna. Skuldebrev som kategoriserats i klassen Lån och övriga fordringar redovisas som finansiella tillgångar på avslutsdagen och givna lån redovisas enligt den dag då kunden tar ut lånet.

De finansiella tillgångar och skulder, för vilka Pohjola vid granskningstidpunkten har en kvittningsrätt som kan verkställas lagligt i normal affärsrörelse samt i fall av försummelse, insolvens och konkurs och för vilka Pohjola har för avsikt att fullgöra prestationerna genom kvittning, kvittas i balansräkningen. I balansräkningen kvittas OTC-räntederivat som clearas via centrala motparter, och som clearas i den dagliga clearingprocessen med London Clearing House.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när den avtalsbaserade rätten till kassaflödena från en post bland de finansiella tillgångarna löper ut eller då rättigheterna har överförts till en annan part så att riskerna och förmånerna med innehavet har överförts i väsentlig omfattning. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen då skyldigheterna på basis av dem har uppfyllts och de har löpt ut.

6.4.1 Finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen

Balansposter som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen är finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel, derivatinstrument som innehas för handel samt finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen bokförs vid första redovisningstillfället i verkligt värde och transaktionsutgifterna bokförs som kostnader i resultaträkningen. En senare förändring i det verkliga värdet liksom realisationsvinster och realisationsförluster, räntetäkter och räntekostnader samt utdelningar redovisas i resultaträkningen i en post som motsvarar deras karaktär.

6.4.1.1 Finansiella tillgångar och skulder för handel samt derivatinstrument

Som tillgångar som innehas för handel kategoriserats skuldebrev samt aktier och andelar som har förvärvats i syfte att dra nytta av förändringar i marknadspriserna på kort sikt. Skulder som innehas för handel är skyldigheter att till en motpart leverera värdepapper som har sålts men som inte innehas vid försäljningstidpunkten (blankning). Som instrument som innehas för handel behandlas också alla derivatinstrument, förutom derivat som är identifierade och effektiva säkringsinstrument eller garantiavtal.

6.4.1.2 Finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Som finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen kategoriserats sådana finansiella

tillgångar som vid första redovisningstillfället oåterkalleligt definieras som sådana.

Som finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen kategoriserats de obligationslån som administreras och för vilka resultatet värderas i enlighet med koncernens riskhanteringsprinciper till verkligt värde för att en så korrekt och tidsenlig bild som möjligt ska fås av placeringsverksamheten. Rapporteringen till koncernens ledning sker till verkligt värde.

Arten av rörelsen är placeringsverksamhet på längre sikt, varför de finansiella tillgångarna redovisas separat från de finansiella tillgångar som innehas för handel.

Till kategorin finansiella tillgångar som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen hör också sådana sammansatta instrument i vilka man inte separat kan fastställa det verkliga värdet av ett inbäddat derivat.

6.4.2 Lån och övriga fordringar

Med finansiella tillgångar som kategoriserats som lån och övriga fordringar avses finansiella tillgångar som inte är derivat med ett fastställt eller fastställbart kassaflöde och som inte noteras på en aktiv marknad.

Fordringar som ansluter sig till försäkringsavtal, avtal om skötsel av ersättningar och försäljning av placeringar redovisas under den här klassen. I koncernbalansräkningen redovisas sådana finansiella tillgångar som fordringar på kunder, kreditinstitut och finansiella institut eller tillgångar i skadeförsäkringsrörelse.

Lån och övriga fordringar bokförs vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärdet, som är det verkliga värdet för det vederlag som getts, med tillägg av de transaktionskostnader som direkt kan allokeras till dem. Efter det första redovisningstillfället värderas lån och övriga fordringar enligt det upplupna anskaffningsvärdet med effektivräntemetoden.

Nedskrivningar av lån och övriga fordringar bokförs individuellt och gruppvis. Nedskrivningar beräknas individuellt, om beloppet av kundens åtaganden är betydande. I övrigt beräknas nedskrivningar gruppvis.

En nedskrivning bokförs då det finns objektiva belägg för att hela fordran inte kommer att kunna drivas in. Värdet av en fordran har försämrats om det uppskattade nuvärdet av det framtida kassaflödet från fordran – med beaktande av säkerheten – är mindre än summan av det bokförda värdet av krediten och kreditens obetalda räntor. Det framtida kassaflödet diskonteras med kreditens ursprungliga effektiva ränta. Om krediten har rörlig ränta, används den avtalsenliga räntan vid granskningstidpunkten som diskonteringsränta. Storleken på den nedskrivning som resultatförs utgörs av differensen mellan lånets bokföringsvärde och det lägre nuvärdet av framtida kassaflöde.

Processen för bedömning av nedskrivningar sker i två steg. Nedskrivningarna bedöms individuellt för lån och fordringar. Om en individuell nedskrivning inte behöver göras för finansiella tillgångar som hör till lån och fordringar, hör de till gruppvisa nedskrivningar. Som gruppvisa nedskrivningar bokförs de förluster som uppkommit men ännu inte rapporterats och som ännu inte kan hänföras till ett bestämt kundlån. En gruppvis nedskrivning baserar sig på en statistisk modell som används för att beräkna det ekonomiska kapitalkravet. Modellen är härledd ur modellen för förväntade förluster i kapitaltäckningsanalysen, som har justerats att motsvara IFRS-kraven. Myndigheternas gränser för kapitaltäckningen och den långsiktiga konjunkturanpassningen har upplösts för de PD- och LGD-estimat som används i modellen för det ekonomiska kapitalkravet för att estimaten bättre ska motsvara det nuvarande konjunkturskedet. I modellen värderas tidpunkten för den händelse som ger upphov till en förlust med en s.k. uppkomstperiod. Uppkomstperioden baserar sig kundsegmentvis på OP Gruppens nedskrivningsprocess och den pågår från den händelse som förorsakar förlusten till den individuella nedskrivningsprövningen av krediten. Dessutom har fordringarna i modellen grupperats i klasser kundsegmentvis enligt hur deras kreditriskegenskaper sammanfaller. En gruppvis nedskrivning beräknas kundsegmentvis på basis av den förväntade förlusten. Dessutom beaktas i beräkningen uppkomstperioden samt de diskonterade nuvärdena på säkerheterna.

Om betalningsplanen för en kredit ändras, klassificeras orsaken till ändringen och allvarlighetsgraden med en intern skala. En del ändringar i betalningsplanerna sker inom hanteringen av kundrelationer och de beror inte på att kundens betalningsförmåga har försvagats. De här ändringarna inverkar inte på bokföringen av nedskrivningar. I vissa fall ges eftergifter i fråga om lånevillkoren på grund av att kundens betalningsförmåga försämrats, t.ex. amorteringsfrihet för en begränsad tid eller andra omstruktureringar av krediter, för att trygga kundens betalningsförmåga och begränsa kreditrisken hos åtagandena. Sådana omförhandlade krediter rapporteras som problemfordringar. Ändringar i betalningsplaner som beror på att kundens betalningsförmåga har försvagats inverkar tillsammans med de övriga kriterierna försvagande på kundens kreditklass och ökar därmed beloppet på den gruppvisa nedskrivningen. Dessutom inverkar de på hur krediterna styrs till den individuella nedskrivningsprövningen. Om kunden har följt den nya betalningsplanen och ingen individuell nedskrivning bokförts för kundens åtaganden, avskrivs den ur klassen problemfordringar efter två år. Utvecklingen för ändringarna i betalningsplaner rapporteras regelbundet till ledningen som en proaktiv mätare för kundernas betalningsförmåga.

Lån och fordringar klassificeras i noterna för bedömningen av kreditens kvalitet också enligt hur gäldenären förväntas klara av sina kommande betalningsförpliktelser. Ett lån klassificeras som nödlidande ("non-performing") då betalningar av det har förfallit för mer än 90 dagar sedan, kunden har klassificerats med gruppens interna rating med 12 klasser till någon av de två svagaste klasserna (11 eller 12) eller då en individuell nedskrivning har gjorts för lånet. I övriga fall klassificeras lånet som icke nödlidande ("performing").

Både individuella och gruppvisa nedskrivningar redovisas på separata nedskrivningskonton, och de bokförs som avdrag från balansposten för fordringar. Nedskrivningarna bokförs i resultaträkningen på posten Nedskrivningar av fordringar. Efter nedskrivningen fortsätter räntan att intäktsföras på det nedskrivna beloppet.

Ett lån tas bort ur balansräkningen då indrivningsåtgärderna har slutförts eller då lånevillkoren ändras väsentligt (t.ex. återfinansiering). Betalningar som erhålls efter det här bokförs som korrigeringar av nedskrivningar av fordringar. Om det finns objektiva belägg för att betalningsförmågan hos en kund har förbättrats, bedöms beloppet av de tidigare bokförda nedskrivningarna på nytt, och de förändringar som den förbättrade betalningsförmågan medför bokförs i resultaträkningen.

6.4.3 Investeringar som hålls till förfall

Investeringar som hålls till förfall är finansiella tillgångar som inte är derivat med ett fastställt eller fastställbart kassaflöde och som har förvärvats med avsikt att hållas till förfall. Investeringar som hålls till förfall upptas vid första redovisningstillfället i bokföringen till verkligt värde, med tillägg av transaktionsutgifterna. Senare behandlas de i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet med effektivräntemetoden.

Nedskrivningar av investeringar som hålls till förfall granskas enligt samma principer som nedskrivningar av lån och fordringar. Som nedskrivning av skuldebrev bokförs differensen mellan skuldebrevens bokförda värde och det lägre nuvärdet av framtida kassaflöde.

Ur klassen finansiella tillgångar som hålls till förfall säljs placeringar endast i de undantagsfall som nämns i standarden IAS 39.

6.4.4 Finansiella tillgångar som kan säljas

Som finansiella tillgångar som kan säljas kategoriseras finansiella tillgångar som inte är derivat och som inte har inkluderats i de ovan nämnda kategorierna av finansiella tillgångar men som kanske säljs före förfallodagen. Finansiella tillgångar som kan säljas består av skuldebrev samt aktier och andelar.

Finansiella tillgångar som kan säljas bokförs vid köptidpunkten i balansräkningen till anskaffningsvärdet, dvs. det verkliga värdet av det vederlag som betalats för dem utökat med de transaktionsutgifter som direkt kan riktas till förvärvet. Finansiella tillgångar som kan säljas värderas till verkligt värde i balansräkningen. Värdeförändringar bokförs i övrigt totalresultat, varifrån de bokförs i resultaträkningen, då tillgångsposten tas bort från balansräkningen eller då det finns objektiva belägg för att dess värde har sjunkit.

I fråga om finansiella tillgångar som kan säljas betraktas som objektiva belägg för skuldebrevs del till exempel en avsevärd negativ förändring i emittentens rating eller för ett egetkapitalinstruments del en betydlig eller långvarig nedgång under anskaffningsvärdet i dess verkliga värde.

Om ett egetkapitalinstruments marknadsvärde ytterligare sjunker efter att en nedskrivning gjorts, redovisas en nedskrivning i resultaträkningen.

Om det verkliga värdet av ett nedskrivet skuldebrev som kategoriserats som finansiella tillgångar som kan säljas senare stiger, och det finns objektiva belägg för att värdestegringen ansluter sig till en händelse efter nedskrivningen, återförs nedskrivningen och redovisas i resultaträkningen. Om det verkliga värdet av ett egetkapitalinstrument senare stiger, redovisas värdestegringen bland övrigt totalresultat i rapporten över totalresultat.

Ränteintäkter från finansiella tillgångar som kan säljas redovisas i resultaträkningen i posten "Räntenetto" och utdelningar i posten "Nettointäkter från placeringsverksamhet", i fråga om skadeförsäkringen redovisas båda i posten "Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse".

Differensen mellan det nominella värdet och anskaffningsvärdet av obligationslån med fast ränta periodiseras bland ränteintäkter enligt effektivräntemetoden på lånets uppskattade löptid.

6.5 Likvida medel

Likvida medel består av kontanta medel och på anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut.

6.6 Övriga finansiella skulder

I kategorin Övriga finansiella skulder upptas övriga finansiella skulder än finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Övriga finansiella skulder är insättningar och övriga skulder till kreditinstitut och kunder samt emitterade skuldebrev och övriga finansiella skulder. Övriga finansiella skulder bokförs i balansräkningen på likviddagen och behandlas i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet efter det första redovisningstillfället.

Differensen mellan det nominella värdet och anskaffningsvärdet av obligationslån med fast ränta periodiseras bland ränteintäkter enligt effektivräntemetoden på lånets löptid.

6.7 Derivatinstrument

Derivatinstrumenten kategoriseras som säkrande derivat och derivat som innehåses för handel och de består av räntederivat, valutaderivat, aktiederivat, råvaruderivat och kreditderivat. Derivatet värderas alltid till verkligt värde.

Det verkliga värdet på OTC-räntederivat som clearas via centrala motparter clearas dagligen med kontantbetalning. I balansräkningen kvittas de här clearade derivaten och de syns som nettot av förändringen i kontanta medel. Övriga derivat redovisas i balansräkningen enligt bruttoprincipen, varvid de positiva värdeförändringarna redovisas bland Derivatinstrument under tillgångar och de negativa bland Derivatinstrument under skulder.

Koncernens riskhantering har för säkringsredovisningen upprättat metoder och interna principer för när ett finansiellt instrument kan kategoriseras som säkrande.

I enlighet med säkringsprinciperna kan koncernen tillämpa säkring av ränterisken, valutakursrisken och prISRISKEN enligt metoden för verkligt värde eller säkring av kassaflödet. Med säkringen till verkligt värde skyddas mot förändringar i det verkliga värdet på säkringsobjektet och med säkring av kassaflödet skyddas mot fluktuationer i det framtida kassaflödet.

Kontrakten behandlas inte i bokföringen i enlighet med reglerna för säkringsredovisning, om det säkringsförhållande mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten som krävs enligt IAS 39 inte uppfyller kriterierna i standarden. Koncernens moderbolag Pohjola Bank Abp har också derivatinstrument som de facto skyddar mot ekonomiska risker men som inte uppfyller de här kriterierna.

6.7.1 Derivat som innehåses för handel

Differensen mellan erhållna och betalda räntor på derivatinstrument som innehåses för handel upptas bland räntorna, och motsvarande resultatregleringsräntor upptas i övriga tillgångar och övriga skulder. Värdeförändringar i derivat som innehåses för handel bokförs på resultatposten "Nettointäkter från handel" eller "Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse". Derivatinstrumentens positiva värdeförändringar som tagits upp i balansräkningen redovisas som tillgångar i posten "Derivatinstrument, tillgångar" eller "Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse" och de negativa i posten "Derivatinstrument, skulder" eller "Skulder för skadeförsäkringsrörelse".

De s.k. inbäddade derivat som hör till emitterade strukturerade lån avskiljs från värdavtalet och värderas i balansräkningen till verkligt värde. Förändringar i det verkliga värdet av de här inbäddade derivaten och säkringsinstrumenten bokförs bland Räntenetto.

6.8 Säkringsredovisning

Med säkringsredovisning verifieras att förändringar i det verkliga värdet av ett säkringsinstrument som står i säkringsförhållande upphäver det verkliga värdet av det säkrade objektet eller förändringen i kassaflödet helt eller delvis.

Sambandet mellan säkringsinstrumenten och de säkrade instrumenten dokumenteras formellt. Dokumentationen innehåller uppgifter om principerna för riskhantering, säkringsstrategin och de metoder som tillämpas för att påvisa hur effektiv säkringen är. Effektiviteten hos säkringen påvisas vid den tidpunkt då säkringen äger rum och under säkringsperioden genom att jämföra förändringarna i de verkliga värdena eller kassaflödet av säkringsinstrumenten och de säkrade instrumenten med varandra. Säkringen anses vara effektiv då förändringarna i det verkliga värdet eller kassaflödet för säkringsinstrumentet eliminerar 80-125 procent av förändringen i det verkliga värdet eller kassaflödet för det kontrakt eller den position som utgör säkringsobjekt.

6.8.1 Säkringsredovisning enligt metoden för verkligt värde

Säkringen av ränterisken enligt verkligt värde gäller långfristiga skulder med fast ränta (egna emissioner), enskilda obligationslåneportföljer och kreditportföljer samt enskilda krediter. Som säkringsinstrument används ränteswappar samt ränte- och valutaswappar. Säkringen av aktie- och valutarisken gäller skadeförsäkringens aktiefondsplaceringar.

Förändringar i verkligt värde för derivatinstrument som dokumenterats som säkring av verkligt värde och som är effektiva som säkring resultatförs. Också tillgångs- och skuldposter som utgör säkringsobjekt värderas under säkringstiden i fråga om den säkrade risken till verkligt värde och förändringarna i verkligt värde resultatförs.

I säkringsredovisning av verkligt värde bokförs värdeförändringar i säkringsinstrumentet och det säkrade instrumentet bland Räntenetto med undantag av värdeförändringar i fondplaceringar och deras säkringsinstrument bland Skadeförsäkringens finansiella tillgångar som kan säljas, vilka bokförs bland Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse.

6.8.2 Säkringsredovisning enligt metoden för kassaflöde

Med säkring av kassaflöde säkras räntekassaflödet från skuldebrevslån med rörlig ränta eller andra tillgångar och skulder med rörlig ränta. Dessutom används säkring av kassaflöde för att skydda framtida ränteflöden från kreditstocken enligt räntebindning. Som säkringsinstrument används bl.a. ränteswappar.

Derivatinstrument som har dokumenterats som kassaflödessäkring och som är effektiva i säkringen värderas till verkligt värde. Den effektiva säkringens andel av förändringen i verkligt värde tas upp bland övrigt totalresultat i rapporten över totalresultat. Den ineffektiva andelen resultatförs. Förändringarna i verkligt värde bland eget kapital tas upp i resultatet för den räkenskapsperiod under vilken det kassaflöde som är föremål för säkringen intäktsförs.

7 Förvaltningsfastigheter

En förvaltningsfastighet är ett markområde och/eller en byggnad eller en del av en byggnad som innehåller för att generera hyresintäkter eller värdestegring. Till förvaltningsfastigheter räknas också sådana fastigheter som i liten utsträckning används av ägarföretaget eller dess personal. Den andel som används av ägarföretaget eller dess personal räknas dock inte som förvaltningsfastighet då andelen kan säljas separat. I koncernbalansräkningen redovisas förvaltningsfastigheterna som investeringstillgångar eller tillgångar i skadeförsäkringsrörelse.

Förvaltningsfastigheterna redovisas första gången i balansräkningen till anskaffningsvärdet, medräknat transaktionsutgifterna. Efter det första redovisningstillfället

värderas de till verkligt värde. Också förvaltningsfastigheter som är under byggnad värderas till verkligt värde förutsatt att det verkliga värdet kan bestämmas tillförlitligt. Förändringarna i det verkliga värdet bokförs i resultaträkningen på antingen nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse eller nettointäkter från placeringsverksamhet.

Om ingen jämförbar marknadsinformation om realiserade köpesummor för fastigheter som motsvarar det objekt som ska värderas finns att få, används som grund för bestämningen av verkligt värde på affärs-, kontors- och industrifastigheter avkastningskalkylering och interna kalkylmodeller som baserar sig på objektvis nettoavkastning. Vid kalkyleringen av avkastningsvärdet används såväl gruppintern som gruppextern information. Objektets nettointäkt bildas av differensen mellan hyresintäkter och underhållskostnader, och den baseras på avkastningen från gällande hyresavtal eller, om gällande hyresavtal inte finns, på genomsnittliga marknadshyror. De kostnader som dras av från intäkterna baseras främst på realiserade kostnader. Vid kalkyleringen beaktas också ett antagande om objektets underutnyttjande. För beräkningen av avkastningsvärdet skaffas information om marknadshyror och kostnadsnivåer från såväl gruppens egen expertis som externa källor. Avkastningskraven på förvaltningsfastigheter bestäms enligt objektets syfte, läge och skick/tidsenlighet. Kraven baserar sig på marknadsinformation från KTI Kiinteistötieto Oy.

Det verkliga värdet av bostäder och markområden bedöms i huvudsak enligt affärsvärdesmetoden på basis av realiserade köpesummor för motsvarande objekt och OP Gruppens interna expertis. I värdet på obebyggda tomter beaktas planläggnings- och marknadsläget vid värderingstidpunkten. Det verkliga värdet på de viktigaste objekten baserar sig på värderingsinstrument som upprättats av externa AFV-auktoriserade värderare. Externa värderare använder en kassaflödesanalys som bas för sina värderingar.

8 Immateriella tillgångar

8.1 Goodwill

Den goodwill som uppkommer vid rörelseförvärv efter 1.1.2010 redovisas i det belopp, med vilket det vederlag som getts, det verkliga värdet av innehav utan bestämmande inflytande hänförligt till föremålet för förvärvet och det tidigare innehavet sammanlagt överstiger gruppens andel av det verkliga värdet av den nettoförmögenhet som förvärvats.

Vid förvärv som skett tidigare motsvarar goodwill den andel av anskaffningsvärdet som överstiger gruppens andel av det verkliga värdet till nettobelopp vid förvärvstidpunkten för tillgångar, skulder och eventalförpliktelser som kan särskiljas.

Goodwillen prövas årligen med hänsyn till ett eventuellt nedskrivningsbehov. För nedskrivningsprövningen allokeras goodwill till enheter med kassaflöde, som utgörs av antingen rörelsegrenar eller företag som hör till dem. Goodwillen värderas enligt det ursprungliga

anskaffningsvärdet med avdrag för ackumulerade nedskrivningar.

8.2 Kundrelationer

De kundrelationer som förvärvats genom rörelseförvärv och som kan särskiljas värderas vid förvärvet till verkligt värde. Den immateriella tillgång som uppkommer av kundrelationerna avskrivs med linjära avskrivningar som kostnader inom den uppskattade nyttjandetiden. Nyttjandetiden för kundrelationer som Pohjola-koncernen förvärvat uppskattas till 10-13 år.

8.3 Varumärken

De varumärken som kan särskiljas och som förvärvats genom rörelseförvärv värderas vid förvärvet till verkligt värde. De här varumärkenas nyttjandetid har uppskattats till obegränsad, eftersom de inverkar på ackumuleringen av kassaflödet under en ospecificerad tid. Värdet på varumärken prövas årligen med hänsyn till om ett nedskrivningsbehov föreligger.

8.4 Aktiverade anskaffningsvärden för försäkringsavtal

I dotterbolagen i utlandet aktiveras en del kostnader som hänför sig till anskaffningen av nya försäkringsavtal eller förnyandet av gällande avtal. De aktiverade kostnaderna avskrivs med linjära avskrivningar under avtalens nyttjandetid, som är en försäkringsperiod. De immateriella tillgångarna prövas årligen i samband med förlustprovningen av skulden.

8.5 Övriga immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar värderas till anskaffningsvärdet efter avdrag för avskrivningar och nedskrivningar. Avskrivningarna kostnadsförs inom en uppskattad brukstid som för dataprogram och licenser är 2–10 år och för övriga immateriella tillgångar i regel 5 år. Tillgångarnas nyttjandetid justeras vid varje bokslut och vid behov prövas om ett behov av nedskrivning av tillgångarnas värde föreligger.

Utgifterna för utveckling av ADB-program och -tillgångar redovisas som immateriella tillgångar då beloppet av dem kan utredas tillförlitligt och de genererar ekonomisk nytta i framtiden. En tillgång avskrivs från det att den är färdig att användas. Avskrivningstiden är i regel 3–10 år. Behovet av nedskrivningar av tillgångar som ännu inte är färdiga att användas prövas årligen.

9 Materiella tillgångar

Materiella tillgångar värderas till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar och nedskrivningar. Tillgångarna avskrivs linjärt under den uppskattade nyttjandetiden. För markområden görs inga avskrivningar.

Utgifter som uppkommer efter den ursprungliga anskaffningen av en tillgång aktiveras i tillgångens bokförda värde endast, om det är sannolikt att tillgången

ger större ekonomisk nytta än vad som ursprungligen har beräknats.

De uppskattade nyttjandetiderna är i huvuddrag följande:

Byggnader	20–50 år
Maskiner och inventarier	3–10 år
ADB-utrustning	3–5 år
Bilar	5–6 år
Övriga materiella tillgångar	3–10 år

En tillgångs restvärde och nyttjandetid kontrolleras vid varje bokslut och vid behov justeras de i enlighet med förändringarna i förväntningarna på ekonomisk nytta.

9.1 Nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

I samband med varje bokslut bedöms om det finns tecken på ett nedskrivningsbehov av tillgången. Om det finns sådana tecken, uppskattas återvinningsvärdet för ifrågavarande tillgångspost. Oberoende av om sådana tecken finns eller inte, uppskattas återvinningsvärdet årligen för tillgångar i arbete, goodwill och sådana immateriella tillgångar, vilkas nyttjandetid är obegränsad (varumärken). Om en tillgångsposts bokförda värde är större än det återvinningsvärde som uppskattats i framtiden, bokförs den överskridande delen som en kostnad.

Återvinningsvärdet utgörs av det verkliga värdet av tillgångsposten med avdrag för de utgifter som följer av försäljningen (nettoförsäljningspriset) eller bruksvärdet, om det är högre. Strävan är att bestämma återvinningsvärdet via nettoförsäljningspriset på en tillgångspost. Om det inte går att fastställa ett nettoförsäljningspris, fastställs bruksvärdet för tillgångsposten. Bruksvärdet utgörs av nuvärdet av det framtida kassaflöde som tillgångsposten förväntas ge upphov till. Som diskonteringsränta används den ränta som fastställts före skatt och som beskriver marknadens uppfattning av penningarnas tidsvärde och de särskilda risker som ansluter sig till tillgångsposten. Nedskrivningsbehovet hos de tillgångsposter som enligt det som nämnts ovan har prövats årligen bestäms alltid via en kalkylering av bruksvärdet.

Om det inte går att fastställa ett nettoförsäljningspris för tillgångsposten och om tillgångsposten inte ger upphov till ett självständigt kassaflöde som är oberoende av andra tillgångsposter, fastställs nedskrivningsbehovet via den enhet, dvs. den rörelsegren eller ett företag som hör till rörelsegrenen, som genererar kassaflödet och till vilken tillgångsposten hör. I så fall jämförs de bokförda värdena av de tillgångsposter som hör till enheten med hela återvinningsvärdet av den enhet som ger upphov till kassaflöde.

En nedskrivning återförs, om en förändring har inträffat i omständigheterna och återvinningsvärdet har förändrats

från tidpunkten för bokföringen av nedskrivningen. En nedskrivning återförs inte till ett belopp som är större än vad tillgångens bokförda värde skulle vara om nedskrivningen inte hade gjorts. Nedskrivningar som gjorts av goodwill återförs under inga omständigheter.

10 Leasingavtal

Leasingavtalen kategoriseras som finansiella leasingavtal eller operationella leasingavtal enligt transaktionens faktiska innebörd. Ett leasingavtal är ett finansiellt leasingavtal, om de risker och fördelar som förknippas med ägandet i allt väsentligt överförs till leasetagaren. Annars är leasingavtalet ett operationellt leasingavtal. Leasingavtalen kategoriseras vid den tidpunkt då avtalet ingås.

Tillgångar som leasats ut med finansiella leasingavtal tas upp i balansräkningen som fordringar på kunder. En fordran bokförs till det belopp som är lika stort som leasingavtalets nettoinvestering. Den finansiella intäkt som avtalet ger bokförs bland ränteintäkter så att leasegivaren får en jämn förräntning på den utestående nettoinvesteringen för respektive räkenskapsperiod.

Tillgångar som leasats med finansiella leasingavtal tas upp bland materiella tillgångar och motsvarande finansiella leasingkulda bland övriga skulder. Leasade tillgångar tas enligt avtalets begynnelsestidpunkt upp som tillgångar i balansräkningen och som skulder till ett belopp som är lika stort som den leasade tillgångens verkliga värde eller det lägre nuvärdet av minimileasingavgifterna. Avskrivningar av tillgångar som bokförts bland materiella tillgångar görs under nyttjandetiden eller den kortare leasingperioden. Räntorna bokförs som räntekostnader så att varje räkenskapsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den skuld som återstår under respektive räkenskapsperiod.

Tillgångar som leasats ut med operationella leasingavtal tas upp bland materiella tillgångar och de avskrivs med jämna poster under leasingperioden. Leasingintäkterna redovisas bland övriga rörelseintäkter och de bokförs som jämna poster under leasingperioden. Leasingavgifter för tillgångar som leasats med operationella leasingavtal tas upp som kostnader i resultaträkningen bland övriga rörelsekostnader i jämnstora poster under leasingperioden.

11 Ersättningar till anställda

11.1 Pensionsersättningar

Det lagstadgade pensionsskyddet för de anställda i Pohjolas koncernföretag sköts av pensionskassan OP-Eläkekassa. Vissa företag i Pohjola-koncernen har arrangerat ett tilläggs-pensionskydd för sina arbetstagare via antingen pensionsstiftelsen OP-Eläkesäätio eller ett försäkringsbolag.

De pensionsplaner som sköts av OP-Eläkekassa betraktas som förmånsbestämda till den del som medel fonderats för invalidpensioner och ålderspensioner. De pensionsplaner som sköts av ett försäkringsbolag kan vara antingen

förmåns- eller avgiftsbestämda. Pensionsplanerna i OP-Eläkesäätio är helt och hållet förmånsbestämda.

Förvaltningskostnaderna bokförs på resultatposten "Personalkostnader". Försäkringspremierna för de avgiftsbestämda pensionsplanerna betalas till försäkringsbolaget och bokförs som kostnad för den räkenskapsperiod som debiteringen gäller. I de avgiftsbestämda pensionsplanerna finns inga andra betalningsskyldigheter. Ändringar eller åtstramningar av förmånsbestämda pensionsplaner resultatförs vid transaktionstidpunkten.

De förmånsbestämda planerna i försäkringsbolag, OP-Eläkekassa och OP-Eläkesäätio finansieras med avgifter som grundar sig på aktuariella kalkyler.

I förmånsbestämda pensionsplaner tas som skuldpost upp nuvärdet av de förpliktelser som föranleds av planen på bokslutsdagen minskat med det verkliga värdet av förvaltningstillgångarna.

Skyldigheterna för de förmånsbestämda pensionsplanerna har räknats skilt för respektive plan. Beräkningen har gjorts med metoden Projected Unit Credit Method. Pensionsutgifterna bokförs som kostnader för personernas anställningstid på basis av beräkningar av behöriga aktuarier. Den diskonteringsränta som använts vid beräkningen av nuvärdet av pensionsplanerna har bestämts på basis av marknadsavkastningen på rapporteringsperiodens slutdag för högklassiga obligationslån som företag emitterat.

Posterna som uppkommer av omvärderingen av pensionsplaner bokförs i övrigt totalresultat för den period då de uppkommit. Då de poster som uppkommer genom omvärderingen bokförs bland totalresultatet resultatförs posterna inte längre under senare räkenskapsperioder.

11.2 Ledningens långsiktiga ersättningar

Koncernen har ett kortsiktigt och ett långsiktigt ersättningssystem för ledningen, enligt vilket de personer som omfattas av respektive system kan få en ersättning antingen enbart i kontanter eller delvis i form av en kombination av debenturlån som OP satt i omlopp och kontanter för de arbetsuppgifter som respektive person utfört under intjänings- och bindingsperioden. Det uppskattade maximibeloppet för ersättningssystemet beräknas vid den tidpunkt då systemet beviljats. De belopp som kostnadsförs periodiseras bland personalkostnaderna och upplupna kostnader för den period då de uppkommit.

Beloppet av de ersättningar som realiserats enligt de mål som nåtts granskas kvartalsvis. De eventuella effekterna av justeringarna på de ursprungliga uppskattningarna resultatförs som personalkostnader, och en motsvarande korrigerig göras bland upplupna kostnader.

12 Försäkringsrörelsens tillgångar och skulder

12.1 Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder i försäkringsrörelsen

För kategoriseringen av finansiella tillgångar och skulder i försäkringsrörelsen redogörs i avsnittet Kategorisering och redovisning av finansiella instrument i koncernens balansräkning.

12.2 Kategorisering och indelning av avtal som försäkringsbolag beviljat

Försäkringsavtal är avtal med vilka man på det sätt som definierats i standarden IFRS 4 överför en betydande försäkringsrisk från avtalets innehavare till försäkringsbolaget. Övriga avtal, som försäkringsbolaget får bevilja med stöd av sitt verksamhetstillstånd, är placeringsavtal. Om en betydande försäkringsrisk inte hänför sig till ett avtal vid bokslutstidpunkten, men avtalets innehavare har rätt att ändra avtalet så att en betydande försäkringsrisk överförs på bolaget genom avtalet, klassificeras avtalet som ett försäkringsavtal. Nästan alla avtal som skadeförsäkringsbolagen beviljat är försäkringsavtal.

Försäkringsavtalen delas enligt avtalens risker in i grupper så att avtalens risker är homogena i varje grupp. Vid indelningen av skadeförsäkringsavtal beaktas dessutom försäkringsobjektet och olikheter i försäkringsavtalsperiodernas längd eller i fråga om den genomsnittliga tiden från det att ett försäkringsfall har inträffat fram till dess att skadan är slutreglerad (skaderegleringstid).

Huvudgrupperna för försäkringsavtalen är kortvariga skadeförsäkringsavtal och långvariga försäkringsavtal.

Giltighetstiden för kortvariga försäkringsavtal är i allmänhet 12 månader eller mindre, mycket sällan över två år. I synnerhet försäkringar för privatpersoner, fordonsförsäkringar och lagstadgade olycksfallsförsäkringar är i allmänhet fortlöpande årsförsäkringar som betraktas som kortvariga.

Som långvariga skadeförsäkringsavtal klassificeras de försäkringsavtal vilkas genomsnittliga giltighetstid är minst två år. Sådana försäkringar är allframtidförsäkringar samt sådana byggförsäkringar som avses i lagen om bostadsköp.

Försäkringsavtalen beskrivs i principerna för riskhanteringen, i avsnittet om försäkringsrörelsen.

12.3 Kategorisering och värdering av avtal som försäkringsbolag beviljat

Avtal bokförs då bolagets skyldighet att betala ersättning för dem vid ett eventuellt försäkringsfall börjar.

Försäkringsavtalen värderas och behandlas i enlighet med försäkringsavtalsstandardens IFRS 4. Placeringsavtalen värderas enligt standard IAS 39.

Merparten av skulden för avtal som beviljats av försäkringsbolagen och som ska värderas enligt försäkringsavtalsstandardens beräknas enligt nationella bokslutsprinciper. Utjämningsbeloppet inkluderas dock inte i skulden men beaktas i det egna kapitalet.

Skulden består av premieansvaret och ersättningsansvaret. Skadeförsäkringens premieansvar utgörs av den skuld som uppkommer genom de förväntade ersättningarna och övriga kostnaderna under de återstående försäkringsperioderna för de avtal som gäller. Ersättningsansvaret består av den skuld som uppkommer genom ersättnings- och skaderegleringskostnaderna för kända och okända försäkringsfall.

12.3.1. Värdering av avtal som skadeförsäkringsbolag beviljat

Under försäkringsavtalets giltighetstid intäktas försäkringspremierna i regel i relation till tidens förlopp. Vid byggförsäkringar och allframtidförsäkringar sker intäktsföringen emellertid i relation till hur försäkringsrisken fördelas. För de här försäkringarna intas den andel av premieinkomsten som hänför sig till tiden efter bokslutsdagen i balansräkningen som avsättning för ej intjänade premier och periodiseras som premieinkomst i förhållande till risken för avtalets giltighetstid.

Ersättningar som betalas till kunderna samt direkta och indirekta kostnader som skaderegleringen förorsakar upptas som försäkringsersättningar utgående från den tidpunkt då skadan inträffade. För sådana ersättningar för inträffade skador som fortfarande är obetalda vid bokslutstidpunkten och skaderegleringskostnaderna för dem – även för sådana skadors del som ännu inte anmälts till koncernen – görs en avsättning i posten avsättningar för oreglerade skador. I avsättningarna för oreglerade skador ingår såväl avsättningar för specifika skador som avsättningar för statistiska skador. Den i avsättningarna för oreglerade skador ingående avsättningen för ännu orealiserade skaderegleringskostnader för redan inträffade skador grundar sig på uppskattade kostnader för skadereglering.

Avsättningen för ej intjänade premier i den lagstadgade byggförsäkringen och allframtidförsäkringen samt försäkringsskulden för ersättningar som betalas ut i pensionsform diskonteras. Vid fastställandet av diskonteringsräntan beaktas den allmänna ränteutvecklingen. Ändringen i diskonteringsräntan för ersättningar som betalas ut i pensionsform beaktas som en enda, fortlöpande uppdaterad variabel för bokföringsmässiga bedömningar. Räntan får inte överskrida avkastningsförväntningarna på den egendom som utgör täckning för skulderna och inte en genom myndighetsbestämmelser fastställd nivå. Den ökning av skulden som förorsakas av att tid förflutit (upplösning av diskonteringen) redovisas i resultaträkningen som en separat post bland nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse under övriga

skadeförsäkringsposter. Ränterisken för skadeförsäkringens försäkringsskuld reduceras genom förvärv av räntederivat som i balansräkningen värderas till verkligt värde och värdeförändringen resultatförs. Derivatens värde ingår i försäkringsskulden eftersom förmånen från derivat används för kassaflöden från ersättningar som betalas för avtalen.

12.4 Förlustprövning av skulder som hänför sig till försäkringsavtalen

På bokslutsdagen görs en bedömning av om den i balansräkningen upptagna skulden är adekvat. Vid prövningen används de vid prövningstidpunkten föreliggande uppskattningarna av det framtida kassaflödet från försäkringsavtalen. Om bedömningen visar att det bokförda värdet av den skuld som försäkringsavtalen ger upphov till efter avdrag för immateriella tillgångar i anslutning till aktiverade anskaffningsvärden för försäkringsavtalen inte är adekvat, upptas underskottet i resultatet i första hand genom att man gör en extra avskrivning på immateriella tillgångar och i andra hand genom att man ökar skuldens belopp.

12.5 Premieinkomst

Premieinkomsten som ingår bland nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse i resultaträkningen är ett vederlag för det försäkringsskydd som börjat under perioden.

Från premieinkomsten har dragits av premieskatten, men inte provisioner och arvoden och inte heller kreditförluster avseende premiefordringar.

Premierna från skadeförsäkringsavtal bokförs som premieinkomst i början av försäkringsperioden.

12.5.1 Fordringar och skulder i anslutning till försäkringsavtal

Skadeförsäkringens premiefordringar redovisas vid början av försäkringsperioden när rätten till fordran uppstår. Fordringarna utgörs i huvudsak av fordringar på försäkringstagare och endast i ringa mån av fordringar på försäkringsrepresentanter. Skadeförsäkringens förutbetalda premier upptas i Skulder för skadeförsäkringsrörelse i posten "Skulder avseende direktförsäkringsverksamhet".

I samband med bokslutet görs en förlustprövning av fordringar som baserar sig på skadeförsäkringsavtal. Om det finns objektiva belägg för att värdet av en fordran har minskat, nedskrivs fordrans bokförda värde via resultaträkningen. Från fordringarna dras av såväl de nedskrivningar som konstaterats vara definitiva (kreditförluster) som de nedskrivningar som konstaterats statistiskt på basis av indrivningsskedet för debiteringen.

12.6 Skadegods och regressfordringar

Regressfordringar och skadegods som övergått i bolagets ägo upptas till sitt verkliga värde under "Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse" i balansräkningen i samband med att ersättningarna betalas ut.

12.7 Återförsäkringsavtal

Med återförsäkring som tecknats av koncernen avses ett avtal som uppfyller kriterierna för ett försäkringsavtal och på basis av vilket koncernen kan få ersättningar från ett annat försäkringsbolag i det fall att koncernen själv blir ersättningsansvarig på basis av andra försäkringsavtal.

I samband med bokslutet görs en förlustprövning av fordringar som baserar sig på återförsäkringsavtal. Om det finns objektiva belägg för att koncernen eventuellt inte kommer att få alla penningbelopp som den har rätt till enligt villkoren för avtalet, nedskrivs fordrans bokförda värde via resultaträkningen till en nivå som motsvarar återvinningsvärdet.

Prestationer som erhålls på basis av återförsäkringsavtal intas i balansräkningen i Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse antingen under "Lån och övriga fordringar" eller "Återförsäkringsverksamhet". De sistnämnda fordringarna motsvarar återförsäkrarnas andel av avsättningarna för ej intjänade premier och oreglerade skador gällande de försäkringsavtal som koncernen återförsäkrat. De poster som intagits under "Lån och övriga fordringar" är fordringar av mera kortfristig natur. Obetalda premier till återförsäkrare upptas i Skulder för skadeförsäkringsrörelse i posten "Skulder avseende återförsäkringsverksamhet".

12.8 Koassurans och pooler

Koncernen deltar i en del koassuransarrangemang tillsammans med andra försäkringsgivare. Som försäkringsavtal behandlar koncernen endast den del av koassuransavtalen som enligt avtalet i fråga utgör koncernens egen andel. Koncernens ansvar begränsar sig till den här andelen.

Koncernen tecknar andelar i försäkringsavtal också via pooler. Medlemmarna i poolerna ansvarar i första hand för sin egen proportionella andel. Andelarna baserar sig på avtal som fastställs årligen. Som försäkringsavtal behandlar koncernen sin egen proportionella andel av den förstariskrörelse som poolerna handhar och av den återförsäkringsrörelse som medlemmarna mottar från poolen. Poolens andel av de här försäkringsavtalen behandlas som återförsäkring. I en del pooler svarar poolmedlemmarna för insolventa medlemmars förpliktelser i proportion till sina egna andelar. Koncernen bokför framtida ansvar och fordringar via det gemensamma ansvaret, i det fall att det verkar sannolikt att det gemensamma ansvaret kommer att realiseras.

13 Avsättningar och eventalförpliktelser

En avsättning bokförs på basis av en förpliktelse, om förpliktelsen härrör från en inträffad händelse och det är sannolikt att förpliktelsen kommer att realiseras, men förfallotidpunkten eller beloppet är ovissa. Dessutom måste förpliktelsen basera sig på antingen en informell eller en legal förpliktelse gentemot någon utomstående. Om det är möjligt att få ersättning av en tredje part för en del av en förpliktelse, bokförs ersättningen som en separat

tillgångspost, men först då det i praktiken är säkert att ersättningen fås.

En eventalförpliktelse är en möjlig förpliktelse som uppkommit till följd av tidigare händelser och vars existens blir säker först då en osäker händelse som står utanför gruppens bestämmande inflytande realiserar. Som eventalförpliktelse betraktas också en sådan gällande förpliktelse som sannolikt inte kräver att en betalningsskyldighet uppfylls, eller vars storlek inte kan bestämmas tillförlitligt. Eventalförpliktelse redovisas i en not.

14 Inkomstskatt och uppskjuten skatt

I resultaträkningens skatter ingår de skatter som grundar sig på räkenskapsperiodens beskattningsbara inkomst, skatter från tidigare räkenskapsperioder och den uppskjutna skattekostnaden eller skatteintäkten i Pohjolas koncernföretag. Skatterna resultatförs, frånsett fall där de gäller poster som direkt bokförs bland eget kapital eller övrigt totalresultat. I sådana fall bokförs också skatten i de här posterna. Den skatt som baserar sig på periodens beskattningsbara inkomst beräknas på den beskattningsbara inkomsten enligt gällande skattesats i respektive land och den uppskjutna skatten enligt gällande skattesats eller den skattesats för kommande år som fastställts senast på bokslutsdagen.

Den uppskjutna skatteskulden räknas på alla temporära skattepliktiga skillnader mellan bokföringen och beskattningen. Den uppskjutna skattefordran räknas på alla avdragbara temporära skillnader mellan bokföringen och beskattningen och på de förluster som ska fastställas i beskattningen. Om det till följd av den influtna beskattningsbara inkomsten är sannolikt att fordran kan användas, bokförs den. I koncernen uppkommer de väsentligaste temporära skillnaderna av skattemässiga reserveringar (bl.a. kreditförlustreserveringen), värderingen av placeringar till verkligt värde samt elimineringen av skadeförsäkringens utjämningsbelopp.

De uppskjutna skatteskulderna och -fordringarna kvittas företagsvis. Uppskjutna skatteskulder och -fordringar som uppstått till följd av konsolideringsåtgärder kvittas inte. De uppskjutna skatteskulderna och -fordringarna räknas enligt den skattesats som antas gälla då den temporära differensen upplöses.

15 Principer för intäktsföring

Ränteintäkter och -kostnader på tillgångs- och skuldposter med ränta bokförs med effektivräntemetoden. Också räntor på sådana fordringar för vilka det finns förfallna betalningar som inte skötts intäktsförs. En sådan räntefordran inkluderas i nedskrivningsprövningen. Differensen mellan anskaffningsvärdet av en fordran och fordrans nominella värde periodiseras bland ränteintäkter och differensen mellan skuldbeloppet och dess nominella värde periodiseras bland räntekostnader.

Provisionsintäkter och -kostnader för tjänster bokförs i samband med att en tjänst utförs. För sådana engångsprovisioner som gäller flera år och som eventuellt

måste återbetalas senare, intäktsförs endast den andel som gäller räkenskapsperioden.

Utdelningar intäktsförs i regel då bolagsstämman vid det bolag som betalar utdelningen har beslutat om utdelningen.

I resultaträkningen redovisas intäkt- och kostnadsposterna var för sig utan att de dras av från varandra om det inte är motiverat att slå ihop en intäkt och kostnad till en enda post för att ge en rättvisande bild.

Sammandrag av presentationen av resultatposter i bokslutet:

Räntenetto	erhållna och betalda räntor för ränteinstrument, differensen mellan det upplupna nominella värdet och anskaffningsvärdet, räntor på räntederivat samt värdeförändringen vid säkringen till verkligt värde, provisioner som betraktas som en ersättning för bankens risk i anslutning till finansiella instrument och som anses utgöra en fast del av det finansiella instrumentets effektiva ränta
Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse	premieinkomsten, förändring i försäkringsskulden, intäkter och kostnader från placeringsverksamheten (räntor, utdelningar, realisationsvinster och -förluster, nedskrivningar) och betalda ersättningar
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	provisionsintäkter och -kostnader samt periodisering av s.k. Day 1 profit i anslutning till olikvida derivat
Nettointäkter från handel	förändringar i verkligt värde av finansiella instrument som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen utan upplupna räntor, realisationsvinster och -förluster samt utdelningar
Nettointäkter från placeringsverksamhet	realisationsvinster och -förluster för finansiella tillgångar som kan säljas, nedskrivningar, utdelningar samt förändringar i verkligt värde på förvaltningsfastigheter, realisationsvinster och -förluster, hyror och andra kostnader i anslutning till fastigheter
Övriga rörelseintäkter	övriga rörelseintäkter, centralbanksavgiften
Personalkostnader	löner, arvoden, pensionskostnader, långsiktiga ersättningar till anställda, lönebikostnader
Övriga administrationskostnader	kontorskostnader, ICT-kostnader, övriga administrationskostnader
Övriga rörelsekostnader	myndighetsavgifter, avskrivningar, hyror, övriga kostnader

16 Myndighetsavgifter

Insättningsgarantisystemet i Finland och lagstiftningen om det har ändrats från 1.1.2015. Till slutet av 2014 ansvarade den gamla insättningsgarantifonden för insättningsgarantin. Från början av 2015 ansvarar den nya myndigheten Verket för finansiell stabilitet för insättningsgarantin. Verket för finansiell stabilitet har till uppgift att förvalta den nygrundande stabilitetsfonden som består av en resolutionsfond för stabilitetsavgifter och en insättningsgarantifond för insättningsgarantiavgifter (den nya insättningsgarantifonden). Myndighetsavgifterna bokförs bland övriga rörelsekostnader.

16.1 Stabilitetsavgift

Stabilitetsavgifter samlades in 2015 så att deras sammanlagda belopp motsvarade 0,1 procent av de garanterade insättningarna i Finland per 31.7.2015. De stabilitetsavgifter som samlas in av kreditinstituten förmedlas vidare till EU:s gemensamma resolutionsfond som administreras av EU:s resolutionsnämnd (Single Resolution Board, SRB). År 2015 krediteras varje bank för stabilitetsavgifterna i samma proportion som banken tidigare betalt bankskatt (lagen om tillfällig bankskatt gällde 2013-2014). Stabilitetsavgiften medför ingen kostnadseffekt för Pohjola för 2015. År 2014 bokförde Pohjola bankskatten bland övriga rörelsekostnader.

16.2 Insättningsgarantiavgift

De medel som samlats in till den gamla insättningsgarantifonden överstiger för närvarande EU-kraven om insättningsgarantins nivå. Med stöd av stadgarna betalar den gamla insättningsgarantifonden de insättningsgarantiavgifter som tillskrivs var och en av dess medlemsbanker till den nya insättningsgarantifonden i samma proportion som respektive medlemsbank under årens lopp har betalat avgiften till den gamla insättningsgarantifonden. Insättningsgarantifonden fastställer avgiften för OP Gruppen men debiterar den direkt från den gamla insättningsgarantifonden. Insättningsgarantiavgiften medför ingen kostnadseffekt för Pohjola för 2015.

16.3 Förvaltningsavgift till Verket för finansiell stabilitet

Förvaltningsavgiften till Verket för finansiell stabilitet baserar sig på samma beräkningsmetod som tillsynsavgiften till Finansinspektionen.

16.4 Finansinspektionens tillsynsavgift

Finansinspektionens tillsynsavgift består av en proportionell avgift som beräknas enligt balansomslutningen samt av en fast grundavgift.

16.5 Europeiska centralbankens tillsynsavgift

OP Gruppen, inklusive Pohjola, lyder under Europeiska centralbankens (ECB) tillsyn. ECB:s tillsynsavgift bestäms på basis av bankens betydelse och riskprofil.

17 Segmentrapportering

Utgångspunkten för identifieringen av rörelsesegment är den ekonomiska information som den högsta verkställande beslutsfattaren regelbundet följer upp. De rörelsesegment som rapporteras är Bankrörelse, Skadeförsäkring, Kapitalförvaltning och Övrig rörelse.

En beskrivning av rörelsesegmenten och principerna för upprättande av segmentrapporteringen finns bland de segmentvisa uppgifterna.

18 Redovisningsprinciper som kräver ledningens bedömning och centrala osäkerhetsfaktorer i anslutning till bedömningarna

Då bokslutet upprättas görs sådana uppskattningar och antaganden om framtiden, vilkas utfall kan avvika från de här uppskattningarna och antagandena. Dessutom måste olika avvägningar göras då principerna för upprättande av bokslutet tillämpas.

I beloppet på skulden till följd av försäkringsavtal ingår flera faktorer och osäkerhetsfaktorer som är föremål för avvägningar. För skadeförsäkringens del baseras bedömningen utöver antaganden som gäller den yttre omvärlden i huvudsak på aktuariella analyser av den egna skadestatistiken. Ledningens bedömning krävs i synnerhet för att fastställa skuldens diskonteringsränta samt för att bedöma skadekostnaden för skador som redan inträffat. Osäkerhetsfaktorerna i anslutning till försäkringsavtal och deras effekter redovisas i not 33 och 76.

Vid granskningen av det bestämmande inflytandet som placeringar i strukturerade företag medför bedöms placerarens inflytande över styrningen av placeringsobjektets relevanta verksamhet samt placerarens exponeringar mot rörliga intäkter. Granskningen av inflytandet över relevant verksamhet och exponeringar mot rörliga intäkter innefattar prövning. Då placeringsens andel av placeringsobjektets nettotillgångar och avkastning överstiger 10–20 % granskas det bestämmande inflytandet närmare. Ett placeringsobjekt konsolideras som dotterföretag senast då koncernens andel av bolagets rörliga intäkter överstiger 37 % och det finns ett samband mellan den rörliga avkastningen och inflytandet.

Värdet av de försäkringsavtal, kundrelationer och varumärken som förvärvats vid rörelseförvärv baseras sig på uppskattningar av bland annat det framtida kassaflödet och den diskonteringsränta som kommer att tillämpas. Effekterna av de här bedömningarna beskrivs i not 25.

Goodwill, nyttigheter med en obegränsad nyttjandetid och immateriella tillgångar i arbete prövas årligen med hänsyn till nedskrivningsbehovet. Återvinningsvärdet bestäms vid nedskrivningsprövningen och det baseras sig ofta på

bruksvärdet, och vid beräkningen av det måste bedömningar göras om det framtida kassaflödet och den diskonteringsränta som tillämpas. Effekterna av de här bedömningarna beskrivs i not 25.

Nedskrivningsprövningen av fordringar är antingen individuell eller gruppvis. Den individuella nedskrivningsprövningen baseras sig på ledningens uppskattning av det sannolika framtida lånespecifika kassaflödet. En gruppvis nedskrivning baseras sig på en statistisk modell som används för att beräkna det ekonomiska kapitalkravet. I modellen korrigeras sannolika framtida förluster med uppkomstperioden för att det ska vara möjligt att bedöma beloppet av de förluster som uppkommit på bokslutsdagen men som ännu inte är rapporterade. Då behövs ledningens prövning för att fastställa längden på uppkomstperioden.

Nedskrivningsprövningen av skuldebrev bland finansiella tillgångar som kan säljas, lån och fordringar samt investeringar som hålls till förfall ska göras varje bokslutsdag. Om det inte finns objektiva belägg för en nedskrivning, ska nedskrivningen redovisas i resultaträkningen. I framtagningen av objektiva belägg ingår ledningens bedömning. För egetkapitalinstruments del måste dessutom redovisas en nedskrivning, om värdenedgången är väsentlig eller långvarig. Bestämningen av objektiva belägg sker i två faser genom att först förteckna de instrument som regelbundet överskridit larmgränserna för en särskild granskning. De instrument som är föremål för den särskilda granskningen ska fortlöpande nedskrivningsprövas. En nedskrivning bokförs senast då maximigränsen för långvarighetskriteriet (12 mån.) eller betydelsekriteriet (30 %) överskridits.

Ledningen ska avgöra när marknaden för finansiella instrument inte fungerar. Ledningen ska dessutom avgöra när ett enskilt finansiellt instrument är föremål för aktiv handel och när prisuppgifterna på marknaden är en tillförlitlig indikation på instrumentets verkliga värde. Då det verkliga värdet på finansiella instrument fastställs med en värderingsmetod behövs ledningens prövning för att välja värderingsmetod. Till den del som indata inte kan fås från marknaden för att få resultat från modellerna, måste ledningen ta ställning till hur mycket annan information som kan användas.

Pensionsåtagandenas nuvärde beror på flera faktorer som fastställs med flera antaganden. Diskonteringsräntan, framtida förhöjningar av löner och pensioner samt inflationen är antaganden som används för att fastställa nettoutgifterna (eller nettointäkterna) från pensioner. Förändringarna i de aktuariella antagandena påverkar pensionsåtagandenas bokföringsvärde. För det här redogörs närmare i not 35.

Värderingen av förvaltningsfastigheter till verkligt värde baseras sig till vissa delar på ledningens bedömningar av objektens marknadsvärden. Vid värderingen av förvaltningsfastigheter tillämpas också en kalkylmodell som baseras på avkastningsvärdesmetoden som utnyttjar en uppskattning av objektens kommande nettointäkter. För det här redogörs närmare i not 74.

19 Nya standarder och tolkningar

IASB (International Accounting Standards Board) har också offentliggjort följande betydande standardändringar.

- IFRS 9 Finansiella instrument och ändringar i den (tillämpas på räkenskapsperioder som börjar 1.1.2018 eller senare). Den nya standarden ersätter den nuvarande standarden IAS 39 Finansiella instrument: redovisning och värdering. IFRS 9 ändrar klassificeringen och värderingen av finansiella tillgångar samt innehåller en ny modell för bedömningen av nedskrivningar av finansiella tillgångar. Modellen som baserar sig på förväntade kreditförluster ökar de nuvarande nedskrivningarna med stöd av realiserade kreditförluster. Klassificeringen och värderingen av finansiella skulder motsvarar till största delen de nuvarande kraven i IAS 39. De nuvarande typerna av säkringsredovisning ingår. Säkringsredovisningen kan utvidgas till flera riskpositioner än tidigare och principerna för säkringsredovisning har förenhetligats med riskhanteringen. Pohjola håller för närvarande på att bedöma effekterna av standarden.
- IFRS 15 Intäkter från kontrakt med kunder (tillämpas på räkenskapsperioder som börjar 1.1.2018 eller senare). Den nya standarden inverkar inte på resultatföringen av finansiella instrument eller försäkringar och gäller främst olika provisionsintäkter. Standarden innehåller anvisningar i fem steg om redovisningen av försäljningsintäkter från kundavtal och den ersätter den nuvarande standarden IAS 18. Redovisningen av försäljningen kan ske med tiden eller vid en viss tidpunkt, det centrala kriteriet är att det bestämmande inflytande övergår. Standarden ökar också de uppgifter som ska redovisas i noterna. Pohjola håller för närvarande på att bedöma effekterna av standarden.
- Disclosure Initiative: Målet med en ändring av standarden IAS 1 är att förbättra begripligheten i boksluten genom att fokusera på att redovisa väsentliga poster.

Ändringarna av standarderna har inte ännu blivit antagna av EU.

Not 2. Pohjola-koncernens principer för riskhantering och kapitalutvärdering

Grunden för riskhanteringen och kapitalutvärderingen utgörs av Pohjolas värden, strategiska val och finansiella målsättningar. Riskhanteringen har till uppgift att identifiera de hot och möjligheter som inverkar på hur strategin fullföljs. Riskhanteringsmålet är att ge stöd för att de mål som ställts i strategin ska uppnås genom att övervaka att riskerna står i rätt proportion till riskhanteringsförmågan.

Pohjolas inställning till risktagning är moderat och affärsrörelsen baserar sig på ett överlagt risk-avkastningstänkande. Pohjola tillämpar integrerad riskhantering som strävar efter att identifiera, bedöma och begränsa alla betydande risker i affärsrörelsen på en acceptabel nivå.

Pohjola-koncernens risktagning styrs med OP Gruppens riskpolicy. Centralinstitutets direktions fastställer gruppens riskpolicy årligen för gruppens rörelsesegment och företag. Den innehåller de riktlinjer, åtgärder, mål och begränsningar för riskhanteringen som behövs för att styra affärsrörelsen så att de linjedragningar som fastställts i gruppens strategi genomförs. Skadeförsäkringsrörelsen styrs dessutom av privat- och företagskunders riskpolicy, återförsäkringsprinciper, placeringsplaner och en policy för skydd av försäkringsskuldens ränterisk.

1. Allmänna principer för riskhantering och kapitalutvärdering

Riskhantering och kapitalutvärdering är en del av intern kontroll. Målet med riskhanteringen och kapitalutvärderingen är att trygga Pohjola-koncernens riskhanteringsförmåga och likviditet samt att säkerställa kontinuiteten i verksamheten.

Riskhanteringsförmågan bildas av en högklassig riskhantering som är dimensionerad enligt verksamhetens omfattning och krav samt en tillräcklig kapitaltäckning som baserar sig på lönsam affärsrörelse. Kapitalutvärderingen baserar sig på ett proaktivt angreppssätt och utgångspunkten för det är koncernens affärsrörelsestrategi och -planer. En rätt dimensionerad risktagning, kapitalstruktur samt en stark resultatförmåga och proaktiv riskhantering tryggar Pohjola-koncernens riskhanteringsförmåga. Riskhanteringen och kapitalutvärderingen är en integrerad del av koncernens affärsrörelse och ledningen av den.

Pohjola-koncernen iakttar de principer för riskhantering och kapitalutvärdering som fastställts av OP Andelslags förvaltningsråd. I principerna dras upp riktlinjer för hur riskhanterings- och kapitalutvärderingsprocessen läggs upp i OP Gruppen och dess företag.

1.1 Identifiering, analys, mätning och begränsning av riskerna

I riskhanterings- och kapitalutvärderingsprocessen ingår fortlöpande identifiering och analys av riskerna i affärsrörelsen och omvärlden. Riskerna hos nya produkter, tjänster, affärsmodeller och system ska analyseras i

enlighet med de rutiner som centralinstitutets riskhantering godkänt innan de tas i bruk.

De risker som är mätbara ska begränsas med limiter som centralinstitutets direktions fastställer för kapitaltäckningen och betydande risker. Limiterna säkerställer att Pohjola-koncernen i sin verksamhet inte tar så stora risker att koncernens eller OP Gruppens lönsamhet, kapitaltäckning, likviditet eller kontinuiteten i verksamheten äventyras.

Pohjola-koncernens kapitalbas ska bedömas i relation till det ekonomiska kapitalkravet och det författningsbaserade minimikapitalkrav och buffertkrav som gäller för närvarande och som kan förväntas i framtiden. I bedömningen utnyttjas också resultaten från stresstest.

Centralinstitutets oberoende riskhantering följer upp hur riskpositionen och riskhanteringsförmågan för Pohjola-koncernen och dess dotterföretag utvecklar sig. Den rapporterar regelbundet sina observationer och bedömningar till Pohjola Banks styrelse, OP Andelslags direktions och förvaltningsråds riskhanteringsutskott.

1.2 Ekonomiskt kapitalkrav

Det ekonomiska kapitalkravet är OP Gruppens egen uppskattning av det kapital som med 99,97 procents sannolikhet räcker till för att täcka de eventuella årliga förluster som uppkommer på grund av riskerna i affärsrörelsen och omvärlden. Det ekonomiska kapitalkravet beräknas med riskslagsspecifika modeller, vilkas resultat sammanslås med beaktande av korrelationer mellan riskslag och de spridningsfördelar som följer av dem.

Det ekonomiska kapitalkravet fördelar sig på kvantitativa risker och kvalitativa, s.k. uppskattade risker. Kvantitativa risker är kreditrisken samt ränterisken, aktierisken och fastighetsrisken i bankrörelsen, marknadsrisken i likviditetsreserven samt marknadsriskerna och försäkringsriskerna i försäkringsrörelsen. Uppskattade risker är den operativa risken och övriga uppskattade risker. Bland övriga uppskattade risker finns de risker som bedömts som betydande, men som inte beaktats i de övriga riskslagsspecifika modellerna för det ekonomiska kapitalkravet. Sådana risker uppkommer typiskt på grund av yttre faktorer, t.ex. förändringar i konkurrens- och marknadsläget eller myndigheternas föreskrifter. Cirka en tredjedel av Pohjola-koncernens ekonomiska kapitalkrav består av kreditrisker och cirka en femtedel av marknadsriskerna i försäkringsrörelsen.

I modellen för det ekonomiska kapitalkravet granskas flera riskslag mer detaljerat än i kapitaltäckningsanalysen enligt myndigheternas krav. Sådana riskslag är i synnerhet ränterisken i bankrörelsen, marknadsriskerna i försäkringsrörelsen samt övriga uppskattade risker. Vid beräkningen av kapitalkravet för kreditrisken består den viktigaste skillnaden av hur koncentrationsrisken beaktas. Dessutom beaktas flera riskslag separat i beräkningen av det ekonomiska kapitalkravet medan de i

kapitaltäckningsanalysen ingår i kapitalkravet för kreditrisken.

De mätare som baseras på det ekonomiska kapitalkravet används som grund för bland annat mål- och limitmätare, för prissättningen av krediter och försäkringar samt för kapitalplaneringen för att fastställa kapitalbufferten.

1.3 Kapitalplanering

Målet med kapitalplaneringen är att proaktivt säkerställa en tillräcklig kapitaltäckning också i exceptionella omständigheter samt att gruppens verksamhet är oavbruten. I kapitalplanen ingår bl.a. kvantitativa och kvalitativa mål för kapitaltäckningen, en proaktiv beredskapsplan samt förfaranden enligt beredskapsnivå för uppföljning och styrning av kapitaltäckningen.

I kapitalutvärderingen betonas lönsamheten och en effektiv kapitalanvändning. Kapitalhanteringen i Pohjola-koncernen sköts centraliserat av Pohjola Bank Abp:s moderbolag OP Andelslag.

2. Riskhanteringsorganisation

Pohjolas verksamhet leds i enlighet med centralinstitutskoncernens ledningssystem via rörelsesegmenten för bankrörelse och skadeförsäkring. Från Pohjola överfördes bland annat kapitalförvaltningens verksamheter till centralinstitutet genom den partiella delning som genomfördes vid slutet av 2015.

Pohjolas styrelse fattar i enlighet med riktlinjerna från centralinstitutets direktion beslut om riskhanteringsorganisation och kapitalutvärderingens mål och organisation samt fastställer principer för riskhantering och kapitalutvärdering, riskpolicyn, placeringsplaner samt de viktigaste verksamhetsprinciperna för riskhanteringen.

Dessutom övervakar styrelsen och följer upp att riskhanteringen och kapitalutvärderingen fullföljs. Styrelsen svarar för att riskhanteringssystemen är tillräckliga, fastställer målen för affärsrörelsen, bedömer behovet av kapitalbuffertar för koncernen och enskilda företag, fastställer kapitalplanerna, den proaktiva beredskapsplanen för kapitalbasen samt beslut om principerna för hur man säkerställer att bolaget och dess koncern fungerar i enlighet med externa bestämmelser och interna instruktioner (compliance). Dessutom fattar styrelsen beslut om den rapportering med vilken högsta ledningen följer upp koncernens och dotterbolagens affärsrörelse, riskhanteringsförmåga och riskposition. Styrelsen bedömer minst en gång per år som en större helhet i Pohjola-koncernen hur ändamålsenlig, täckande och tillförlitlig kapitalutvärderingen är.

Styrelsen godkänner också koncernens beslutsystem samt fastställer uppgiftsbeskrivningen för Underwriting-ledningen och de utnämningar som

gjorts. I de uppgifter som nämns ovan följer styrelsen riktlinjerna från centralinstitutets direktion.

Styrelsen övervakar att bolagets riskhanteringssystem är tillräckligt omfattande och att de fungerar samt att övervaka beloppet och kvaliteten på kapitalen, resultatutvecklingen samt riskpositionen samt hur riskpolicyn, limiterna och övriga anvisningar efterlevs. Dessutom ska styrelsen övervaka att bolagets riskhantering motsvarar lagar, myndigheternas föreskrifter och centralinstitutets anvisningar.

Underwriting-ledningen fattar för försäkringsrörelsens del beslut om teckning, årspremiesättning, återförsäkring och andra viktiga beslut som gäller beviljande av försäkringsavtal inom de befogenheter som fastställts. Underwriting-ledningen rapporterar till Pohjola Försäkrings styrelse.

Pohjolas verkställande direktör tar hand om den övergripande styrningen av bolaget så att målen för resultat och riskhantering samt andra mål som ställts upp för bolaget uppnås genom att iaktta enhetliga strategier och riktlinjer.

I första hand är Pohjola-koncernens affärsrörelser ansvariga för risktagningen och resultatet samt för att principerna för intern kontroll, riskhantering och kapitalutvärdering iakttas. Affärsrörelserna har rätt att fatta beslut om risktagning inom de beslutsbefogenheter, åtagandegränser och limiter som fastställts.

Centralinstitutet ansvarar för riskhanteringen och kapitalutvärderingen på grupplanen för OP Gruppen. OP Gruppens riskhantering är ett ansvarsområde som är oberoende av affärsrörelsen och som ger riktlinjer för, styr och övervakar den integrerade riskhanteringen och analysen av riskpositionen i gruppen och gruppens företag. Riskhanteringen prioriterar förebyggande arbete, förberedelser samt proaktiv analys av riskpositionen. Målet är att säkerställa att gruppen och gruppens företag har en tillräcklig riskhanteringsförmåga samt att säkerställa att risktagningen i affärsverksamheten inte äventyrar lönsamheten, kapitaltäckningen, likviditeten, kontinuiteten eller de strategiska målen.

De uppgifter som gäller Pohjola-koncernens riskhantering och kapitalutvärdering har koncentrerats till moderbolaget OP Andelslag.

OP Gruppens internrevision bistår Pohjolas styrelse och bolagets ledning i att styra, kontrollera och säkerställa verksamheten genom att granska verksamheten. Internrevisionens granskning är en oberoende och objektiv analys-, säkrings- och konsulteringsverksamhet. Revisionen bistår ledningen i att uppnå sina mål genom att erbjuda ett systematiskt betraktelsesätt för bedömningen och förbättringen av organisationens processer för riskhantering, övervakning, ledning och administration. Tyngdpunkten ligger på att identifiera riskfaktorer och granska funktionen hos den interna kontrollen.

3. Pohjola-koncernens risker

I tabellen invid beskrivs Pohjola-koncernens viktigaste risker. I avsnitten nedan beskrivs riskernas art och sätten att hantera dem.

Strategiska risker	Risker som uppkommer av förändringar i konkurrensmiljön, långsamma reaktioner på förändringar, fel vald strategi eller misslyckanden i genomföringen av strategin.
Operativa risker	Risken för ekonomisk förlust eller andra skadliga följder som uppkommer av otillräckliga eller misslyckade processer, bristfälliga eller felaktiga rutiner, system eller yttre faktorer.
Compliance-risken	En risk som förorsakas av att externa bestämmelser, interna rutiner eller behöriga rutiner och etiska principer i kundrelationerna inte iakttas.
Anseenderisken	Risken för att anseendet eller förtroendet försvagas till följd av negativ publicitet eller att en risk realiserar.
Kreditrisken	Risken för att en motpart inte klarar av sina förpliktelser.
Marknadsrisken	Marknadsrisken består av den strukturella marknadsrisken i balansräkningen samt marknadsrisken i tradingen och den långsiktiga placeringsverksamheten.
Likviditetsrisken	Kortfristig likviditetsrisk och strukturell finansieringsrisk
Skadeförsäkringsrisker	Skade- och reservrisken

4. Strategiska risker och rörelserisker

Strategiska risker och rörelserisker uppkommer genom konkurrens, internt tryck eller marknadskrafter som förorsakar oväntade svängningar i volymer, bidrag eller kostnader och på så sätt inverkar på resultatets volatilitet och på hur de långsiktiga målen för affärsrörelsen uppnås. Strategiska risker och rörelserisker kan också uppkomma genom val av fel strategi, bristfällig ledning och uppföljning eller långsamma reaktioner på förändringarna i omvärlden.

4.1 Hanteringen av strategiska risker och rörelserisker

Syftet med hanteringen av strategiska risker och rörelserisker är att skapa en kultur som förebygger risker. Riskhanteringen grundar sig på en planerlig, omsorgsfull och kontinuerlig verksamhet inom alla delområden av affärsrörelsen. Uppkomsten av risker förebyggs genom att utveckla processer som gör det möjligt att bättre än tidigare identifiera och analysera potentiella risker och att effektivare leda de åtgärder som påbörjats för att behärska riskerna.

4.2 Metoder för hantering och mätning av strategiska risker och rörelserisker

De strategiska riskerna hanteras med fortlöpande planering på basis av analyser och prognoser om utvecklingen på marknadsområdena, konkurrensläget och kundernas framtida behov. De strategiska riskerna följs upp affärsrörelsevis och de rapporteras regelbundet.

Riskerna och deras betydelse följs upp och analyseras årligen i samband med att affärsrörelsestrategierna och -planerna uppdateras. Samtidigt bedöms också förändringarna i omvärlden och konkurrensläget och deras effekt på hur strategin förverkligas. Dessutom förenas de riskfaktorer som identifieras förenas med de strategiska projekt som planerats.

5 Hantering av operativa risker

Hanteringen av operativa risker säkerställer att den operativa verksamheten är ordnad på ett ändamålsenligt sätt och att riskerna inte förorsakar oförutsedda ekonomiska förluster eller andra skadliga följder, t.ex. förlorat anseende. En företagskultur som förhåller sig positivt till hanteringen av operativa risker och intern kontroll upprätthålls och förstärks fortlöpande.

Det har inte fastställts någon risklimit som begränsar risktagningen för operativa risker, men målet för riskhanteringen är moderat. Det viktigaste inom hanteringen av operativa risker är att identifiera, analysera samt säkerställa att kontroll- och hanteringsmetoderna fungerar och är tillräckliga. I samband med identifieringen beaktas också lagstridigt utnyttjande av finansieringssystemet (bl.a. penningtvätt och finansiering av terrorism) samt risker i anslutning till regelefterlevnaden. Riskerna hos nya affärsmodeller (inkl. utläggningar), produkter och tjänster ska analyseras i enlighet med de rutiner som centralinstitutets riskhantering godkänt innan de tas i bruk. I OP Gruppen är alla produkter som erbjuds kunderna och alla affärsmodeller som tillämpas godkända på grupplanet. Förberedelser har vidtagits för risker som äventyrar kontinuiteten i affärsrörelsen genom kontinuitetsplaner för de viktigaste affärsområdena. Kontinuitetsplaneringen utgör utgångspunkt också för förberedelserna för sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen. Kontinuitetsplanerna prövas i enlighet med de provningsplaner som upprättats.

Pohjola iakttar vid hanteringen av operativa risker en enhetlig systemstödd handlingsmodell. Affärsenheterna utför kartläggningar av operativa risker. I kartläggningarna ingår identifiering och analys av riskerna i affärsrörelsen samt fastställande och uppföljning av de utvecklingsåtgärder som reducerar risken. Affärsenheterna rapporterar varje månad alla händelser som överstiger en viss gräns via systemet för rapportering och hantering av operativa risker. De orsaker som lett till ifrågavarande händelser och de åtgärder som vidtagits för att motverka motsvarande händelser beskrivs i rapporten.

Koncernens och koncernföretagens metoder för att kontrollera omfattningen hos de operativa riskerna och begränsa riskerna utvärderas med enhetliga metoder regelbundet och omedelbart alltid då läget det kräver. En viktig del av hanteringen av operativa risker utgörs också av internrevisionens utredningar samt av att säkerställa att informationsgången är tillräcklig.

Centralinstitutets riskhantering sköter också koordineringen, uppföljningen och rapporteringen av identifieringen och analysen av Pohjola-koncernens operativa risker.

5.1 Uppföljning och rapportering av operativa risker

De operativa riskerna klassificeras för rapporteringen i olika kategorier. Risker som både identifierats och förverkligats rapporteras till den verkställande ledningen.

6. Compliance-risker

Compliance-risken är en del av den operativa risken. Målet med compliance-verksamheten är att säkerställa att alla företag i koncernen iakttar lagar, myndigheternas anvisningar och föreskrifter, självregleringen på marknaden och OP Gruppens samt företagens egna interna verksamhetsprinciper och anvisningar. Compliance-verksamheten säkerställer också att adekvata och etiskt acceptabla rutiner iakttas i kundrelationerna.

Då en compliance-risk utlöses kan den utöver ekonomisk förlust också medföra andra negativa påföljder såsom sanktioner. Sådana sanktioner är t.ex. samfundsbot, ordningsavgifter vid underlåtelser av olika förpliktelser samt varningar och anmärkningar från olika myndigheter. En följd av att compliance-risken förverkligas kan också vara att anseendet eller förtroendet försvagas eller förloras.

Ansvar för regelefterlevnaden och övervakningen av regelefterlevnaden i koncernens företag ligger hos den högsta och verkställande ledningen samt alla chefer. Dessutom ansvarar var och en som är anställd vid ett företag i koncernen för sin del för att reglerna efterlevs.

Centralinstitutets oberoende riskhantering ansvarar inom OP Gruppen för anvisningarna, rådgivningen och stödet för compliance-verksamheten. Centralinstitutets företag har liksom Pohjola-koncernen koncentrerat compliance-funktionerna till centralinstitutets riskhantering.

6.1 Hantering av compliance-risker

Hanteringen av compliance-risken utgör en del av intern kontroll och tillförlitlig förvaltning. Den utgör en integrerad del av ledningen av affärsrörelsen och företagskulturen. Compliance-risken hanteras genom att beakta utvecklingen i lagstiftningen samt genom anvisningar, utbildning och konsultering inom organisationen för att handlingsätten ska uppfylla bestämmelsernas krav samt genom att övervaka att förfaringsätten i organisationen är förenliga med bestämmelserna.

6.2 Uppföljning och rapportering av compliance-risker

Compliance-riskerna identifieras, analyseras och rapporteras regelbundet enligt den handlingsmodell för hantering av operativa risker som beskrivits ovan som en del av riskkartläggningarna av operativa risker. Observationerna i compliance-verksamheten ska regelbundet rapporteras till både den högsta och den verkställande ledningen.

7. Anseenderisken

Anseenderisken hanteras proaktivt och långsiktigt genom att iaktta regelverket, bästa praxis i finansbranschen och OP Gruppens principer för god affärssed samt genom att betona och kommunicera öppenheten i verksamheten. Koncernen tillämpar internationella principer för ekonomiskt ansvar, socialt ansvar och miljöansvar samt internationella förbindelser.

Anseenderiskerna rapporteras regelbundet till ledningen för koncernens moder- och dotterföretag. Vid hot om att en betydande anseenderisk kommer att utlösas sker rapporteringen omedelbart.

8. Riskhanteringen i bankrörelsen

8.1 Hantering av kreditrisker

Med kreditrisk avses en risk för förlust som beror på att bankens avtalsparter inte klarar av sina avtalade förpliktelser. Till kreditrisken räknas också länder- och avvecklingsriskerna. Länderrisken är en kreditrisk som hänför sig till utländska fordringar som är grupperade enligt länder. Avvecklingsrisken är risken för förlust av fordringar som är föremål för avveckling i avvecklingsprocessen.

Syftet med hanteringen av kreditrisker är att begränsa de negativa resultateffekterna av kreditrisker till en acceptabel nivå och samtidigt optimera relationen mellan risk och avkastning.

Kreditrisktagningen styrs av OP Gruppens riskpolicy, i riskpolicyn fastställs bl.a. målrisknivån, riktlinjerna och gränserna för risktagningen samt principerna för kundurvalet, säkerheter och kovenanter. Med dem tryggas en tillräcklig diversifiering av kreditportföljen så att det inte uppstår för stora riskkoncentrationer enligt land, kundgrupp, bransch, rating, kundgrupper eller tid.

Den dagliga kreditprocessen och kvaliteten på den samt kreditklassificeringen (bedömningen av kreditvärdigheten) spelar en central roll i hanteringen av kreditrisker. Affärsrörelsen i Baltikum använder tills vidare inte OP Gruppens klassificeringssystem heltäckande. Vid beviljandet av krediter används kreditupplysningsrapporter från bolag som valts i respektive länder. För kunder med exponeringar som överstiger 5 M€ ska fastställas en åtagandegräns (maximibeloppet för kundvisa exponeringar och säkerhetsunderskott).

Det säkerställs att kreditportföljen har en tillräcklig spridning bl.a. genom att fastställa limiter för koncentrationer och kvaliteten på kreditstocken. Kreditriskerna reduceras också genom att aktivt sköta kundrelationerna samt genom att fastställa säkerhets- och kovenantspolicyer kundvis.

För hanteringen av länderriskerna fastställs länderlimiter för de olika länderna. Med länderlimiterna följs upp, styrs och förebyggs koncentrationer av länderrisker inom gruppen. Kreditriskerna reduceras också genom att använda nettningssavtal och børsprodukter i handeln med derivat.

Kreditinstitutens risk sprids enligt rating, emittenter och produkter. För att säkerställa likviditeten hos eftermarknadsdugliga placeringar i skuldebrev har dessutom minimistorlekar fastställts för de emissioner i vilka kan placeras.

Vid hanteringen av avvecklingsrisken betonas kontrollen av motpartens tillförlitlighet. Avvecklingsrisken reduceras med standardavtal och genom att koncentrera avvecklingen till tillförlitliga clearingcentraler.

Det finns skriftliga instruktioner för användning och värdering av säkerheter samt värderingsprocenter för säkerhetsslagen. Säkerhetsvärdena följs upp regelbundet. Värdet på en säkerhet omvärderas bl.a. då värdet har förändrats avsevärt eller kundens ekonomiska läge har försvagats avsevärt. Värdet på säkerheter som betraktas som konjunkturkänsliga och användbarheten av dem ska bedömas med iakttagande av särskild försiktighet.

8.2 Kreditriskmodeller

OP Gruppen tillämpar kreditriskmodeller för sannolikheten för fallissemang (PD, Probability of Default), förlusten vid fallissemang (LGD, Loss Given Default) och exponeringens belopp vid fallissemang (EAD, Exposure at Default).

Kreditriskmodeller

Sannolikheten för att en kredit får betalningsstörningar inom ett år	==	Sannolikhet för fallissemang PD (%)
Uppskattning av den förlust som uppkommer av en kredit, om en kund får betalningsstörningar	==	Förlusten vid fallissemang LGD (%)
Uppskattning av den summa, som kunden är skyldig banken om betalningsoförmåga uppstår	==	Exponering EAD (€)

Kreditriskmodellerna utnyttjas i stor omfattning för att mäta och hantera kreditrisken, bland annat

- vid beviljandet och prissättningen av krediter,
- vid fastställandet av finansiella beslutsbefogenheter,
- vid fastställandet och uppföljningen av kvalitetsmålen i kreditportföljen,
- kreditriskrapporteringen,
- i kapitaltäckningsanalysen med internmetoden (IRBA),
- för beräkningen av det ekonomiska kapitalkravet och den förväntade förlusten samt
- vid beräkningen av gruppvisa nedskrivningar.

8.2.1 Kreditklassificeringen och sannolikheten för fallissemang

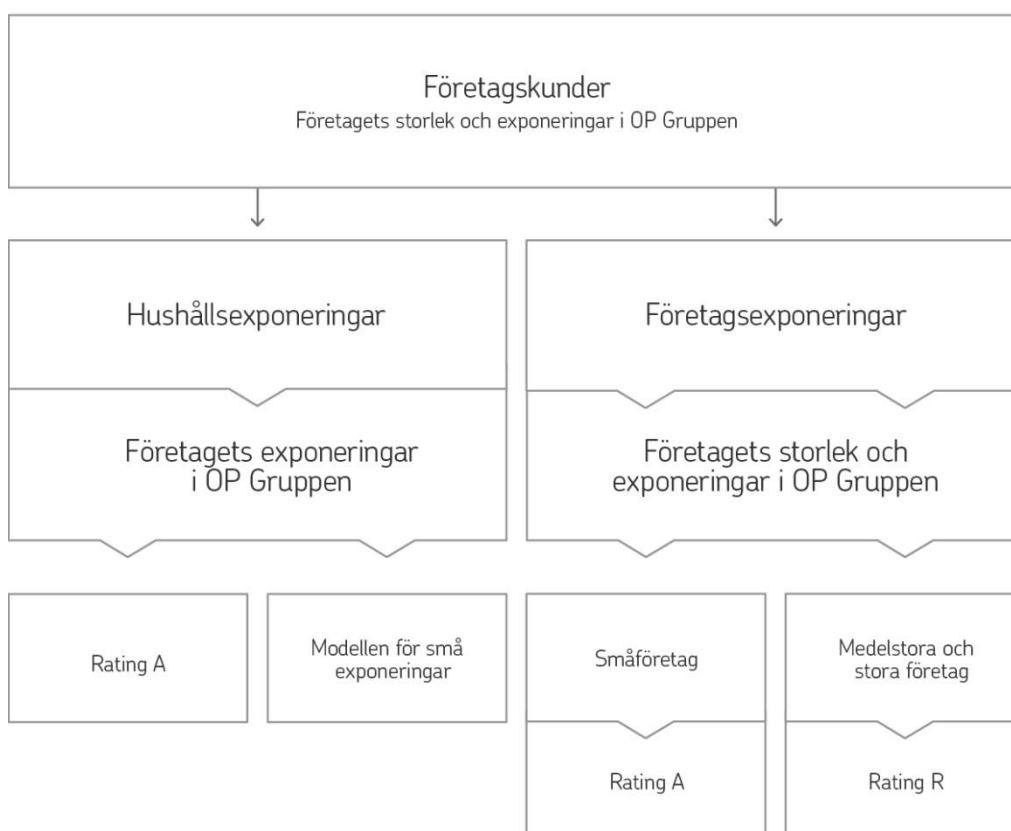
Syftet med kreditklassificeringen är att gruppera kunderna (för privatkundernas del avtalen) enligt sannolikheten för fallissemang i kreditklasser. Med fallissemang avses att någon av en kunds exponeringar för OP Gruppen förorsakar att en fordran är förfallen i mer än 90 dagar eller en annan allvarlig betalningsstörning. Sannolikheten för fallissemang (PD) är den för respektive kreditklass uppskattade genomsnittliga andelen för fallissemang under ett år över konjunkturcykeln. När konjunkturerna är goda är det typiska att andelen realiserade insolventa kunder i en viss kreditklass är mindre än sannolikheten för fallissemang i respektive klass och när konjunkturerna är dåliga är andelen större än sannolikheten.

8.2.2 Bedömningen av sannolikheten för fallissemang hos företagskunder

Sannolikheten för fallissemang hos företagskunderna bedöms med OP Gruppens interna skala med 20 steg 1,0–12,0 där insolventa kunder klassificeras i klasserna 11–12.

Rating av företagskunder i OP Gruppen

Rating av företagskunder i OP Gruppen

Medelstora och stora företagskunders rating R baserar sig på företagets ekonomiska nyckeltal och kvalitativa bakgrundsuppgifter. Utifrån dem upprättar en statistisk modell ett ratingförslag. En expert som fördjupat sig i kundens fall gör en ratingframställan på basis av det ratingförslag som modellen ger och den övriga information som står till buds. Eventuella förändringar och osäkerheter som ansluter sig till framtiden tas i beaktande som varningssignaler och som undantag från den klassificering som modellen ger. Ett beslut om kundens rating fattas minst en gång per år på basis av expertens framställan. Den modell som för närvarande används för rating R har tagits i bruk i början av 2008 och den har validerats varje år enligt IRB-kraven. Grunden för rating A av små företagskunder utgörs av den automatiska klassificeringsmodellen Rating Alfa som Suomen Asiakastieto Oy tillämpar. I Rating Alfa består variablerna av uppgifter om betalningsstörningar och betalningssätt, bokslutsnyckeltal och kundgrunddata för företaget och dess ansvariga. De riskpoäng som Rating Alfa ger har beskrivits (kalibrerats) i OP Gruppens interna ratingar. Den

nuvarande modellen har använts sedan början av 2008 och den uppdaterades senast delvis 2012.

Företagskunder med små exponeringar klassificeras med en klassificeringsmodell för små exponeringar. Klassificeringsmodellen är en automatisk rating som beräknas månatligen och som upprättas på basis av kundens grunddata, kundhistoria och betalningsbeteende. Den modell som för närvarande används för att klassificera små exponeringar har tagits i bruk i början av 2009 och den har uppdaterats 2012.

De kreditklasser som företagsklassificeringsmodellerna ger är jämförbara, eftersom varje rating har samma sannolikhet för fallissemang oberoende av klassificeringsmodell. Då sannolikheten för fallissemang härletts har utnyttjats information om realiserad insolvens från de senaste åren, information om kreditförluster på lång sikt, konkursstatistik samt cyklerna i modellen. Behovet av att uppdatera de klassvisa sannolikheterna för fallissemang bedöms årligen.

I tabellen nedan beskrivs hur OP Gruppens företagskunders rating motsvarar internationella ratinginstituts rating.

S&P Rating	AAA...AA-	A+...A-	BBB+...BBB-	BB+...BB-	B+...B-	CCC+...C
OP Gruppen	1,0–2,5	3,0–4,0	4,5–5,5	6,0–7,0	7,5–8,5	9,0–10,0

8.2.3 Bedömningen av kreditinstituts kreditvärdighet

Kreditinstitutsmotparterna klassificeras liksom företagskunderna i 20 klasser 1,0–12,0, varav insolventa kunder klassificeras i klasserna 11–12.

För bedömningen av sannolikheten för fallissemang hos kreditinstitutsmotparter finns en separat L-ratingmodell som har en struktur som motsvarar företagets R-ratingmodell.

Den statistiska modell som utgör grund för kreditklassificeringen baserar sig på nyckeltal i bokslut och kvalitativa bakgrundsuppgifter. Klassificeringen kan korrigeras av en expert med varningssignaler och klassificeringen påverkas ofta av bankkoncernens moderföretags stöd och principen om sovereign ceiling, dvs. att en motpart inte kan ha en bättre rating än den stat där den verkar. Kreditinstituts ratingar fastställs minst en gång per år. L-ratingmodellen togs i bruk 2009 och den har senast uppdaterats 2012.

I tabellen nedan beskrivs hur OP Gruppens kreditinstitutskunders rating motsvarar internationella ratinginstituts rating.

S&P Rating	AAA...AA+	AA...BBB+	BBB...BBB-	BB+...BB-	B+...B	B...CCC
OP Gruppen	1,0–2,0	2,5–4,5	5,0	5,5–7,0	7,5–8,0	8,5–10,0

8.2.4 Bedömningen av privatkunders kreditvärdighet

Sannolikheten för fallissemang hos privatkunders avtal bedöms i OP Gruppen med en intern skala i 16 steg A–F, varav de fallerande avtalen hör till klass F. Sannolikheten för fallissemang bedöms för alla privatkunders avtal månatligen med en klassificeringsmodell för kreditstocken. Klassificeringen av kreditstocken baserar sig på kundgrunddata, betalningsbeteende och annan information om kundhistorian. De poäng som räknas ut med de här uppgifterna bestämmer exponeringens kreditklass. För varje kreditklass har härletts den genomsnittliga sannolikheten för fallissemang för en tidsperiod på ett år. Klassificeringsmodellen för kreditstocken används för att analysera kreditrisken och beräkna kapitalkravet.

Pohjolas privatkunders exponeringar klassificeras före klassificeringsmodellen för kreditstocken främst med klassificeringsmodeller för finansbolagsprodukters ansökningsskede. Uppdaterade versioner av modellerna togs i bruk våren 2014. Klassificeringen för ansökningsskedet stöder kreditbesluten, analysen av kreditrisken och prissättningen av nykreditgivningen.

8.2.5 Klassificering av länder

Länderrisken granskas med extern rating.

8.2.6 Förlust vid fallissemang och exponeringsbelopp

Utöver modeller för bedömning av sannolikheten för fallissemang används för mätningen av kreditrisken prognosmodeller för förlusten vid fallissemang och exponeringsbelopp. Exponeringsbelopp vid fallissemang (EAD) är en prognos av beloppet på bankens fordran då en kunds fallissemang börjar. Då EAD beräknas bedöms beloppet av uttagna exponeringar med hjälp av uttagskoefficienten (CF). Den beskriver hur stor del av exponeringarna utanför balansräkningen som vid prognostidpunkten uppskattas ha tagits ut vid fallissemang. Förlustandelen (LGD) är en uppskattning av den ekonomiska förlust som uppkommer för banken, som andel av EAD, om kunden blir insolvent.

8.3 Beslutsfattande

Beslutssystemet för exponeringarna vid centralinstitutskoncernens bankrörelse har beskrivits i beslutsanvisningarna för exponeringarna vid centralinstitutskoncernens bankrörelse. Beslutsorganen och beslutsfattarna fattar beslut om exponeringar inom de gränser som ställts upp av OP Gruppens riskpolicy, de limiter och åtagandegränser som OP Gruppens kreditriskkommitté fastställt samt de instruktioner och beslutsbefogenheter som godkänts. Beroende på kundgruppens kreditklass, exponeringsbelopp och säkerhetsunderskott fattas beslut om att bevilja åtaganden i beslutsorganen, dvs. centralinstitutskoncernens bankrörelses finansieringsledning och kreditkommitté samt med parbeslutsförfaranden. För privatkunder fattas kreditbesluten på basis av OP Gruppens interna rating av privatkunder med ett automatiskt kreditbeslutssystem.

8.4 Mätning och uppföljning av kreditrisken

Kreditrisken mäts kundvis med beloppet av exponeringarna och säkerhetsunderskottet. Som mätare på kreditrisken används dessutom problemfordringarnas och de förfallna betalningarnas andel av kredit- och garantistocken samt nedskrivningarnas andel av kredit- och garantistocken.

Kreditrisken i kreditportföljen mäts också med beloppet av den förväntade förlusten och dess utveckling i relation till kredit- och garantistocken. Kunduppföljningen består av en årlig analys av bokslut och delårsrapporter och på en fortlöpande uppföljning av betalningsbeteende och kundernas verksamhet. Kundernas betalningsbeteende, de förfallna betalningarna och problemkrediterna följs fortlöpande upp med information som fås från såväl OP Gruppens interna som externa övervakningstjänst.

Om man vill granska utvecklingen av den ekonomiska situationen, beloppet på kreditrisken och betalningsbeteendet intensivare för vissa kunder, sätts de under specialobservation. Samtidigt prövas också behovet av en ändring av kundens rating, hur sannolik en kreditförlust är och hur behövlig en nedskrivning är. Det här betyder ofta också att kreditbesluten fattas i ett högre beslutsorgan.

8.5 Beslutsfattande och bedömning i anslutning till kreditriskmodellerna

OP Gruppens riskhanteringsutskott beslutar om ibruktagningen av kreditriskmodellerna och betydande ändringar. Besluten baserar sig på de allmänna principer för kreditklassificering och validering av kreditriskmodeller som godkänts av centralinstitutets direktion. För utvecklingen och upprätthållandet av modellerna ansvarar OP Gruppens Riskhantering som är oberoende av affärsrörelsen.

Uppföljningen och övervakningen av hur kreditklassificeringen och kreditriskmodellerna fungerar sker regelbundet. Riskhanteringen samlar fortlöpande in respons från affärsrörelsen om hur kreditklassificeringen fungerar och om de modeller som anknyter till kreditriskparametrarna. De modeller som automatiskt bildar en rating övervakas månatligen. Syftet med den här övervakningen är att följa upp de ändringar som sker i kreditstocken och beviljandet av krediter samt att säkerställa att klassificeringsprocessen fungerar.

Dessutom säkerställs kvaliteten på modellerna minst en gång per år i enlighet med de valideringsanvisningar som OP Gruppens riskhanteringskommitté godkänt. Valideringsanvisningarna innehåller också krav på den kvalitetskontroll som ska ske i samband med ibruktagningen av respektive modell. Vid valideringen prövas med statistiska test bl.a. hur korrekta modellens särskiljningsförmåga och riskestimater (PD, LGD och EAD) är. Dessutom ingår i valideringen kvalitetsbedömningar såsom analys av användarrespons och jämförelsegrupper. Valideringens resultat och eventuella rekommendationer till åtgärder ska rapporteras till riskhanteringskommittén, som beslutar om de utvecklingsåtgärder som ska vidtas på basis av valideringen.

OP Gruppens internrevision säkerställer med sina inspektioner att valideringen är oberoende. Dessutom granskar den som en del av normala inspektioner kreditriskmodellerna och användningen av dem i centralinstitutets företag och andelsbankerna.

8.6 Användning av kreditriskmodeller i kapitaltäckningsanalysen

Basmetoden tillämpas för att beräkna kapitalkravet för kreditrisken för företags- och institutsexponeringar. I den här metoden inverkar den uppskattning av sannolikheten för fallissemang (PD) som gjorts med OP Gruppens interna kreditriskmodeller på kapitalkravet för en kunds kreditrisk. För förlustandelen (LGD) och uttagskoefficienten (CF) används myndigheternas standardestimater.

Kapitalkravet för hushållsexponeringar beräknas med internmetoden där kapitalkravet påverkas av värdena för PD, LGD och EAD i OP Gruppens interna kreditriskmodeller. På exponeringar mot stater och centralbanker och en liten del andra exponeringsklasser (t.ex. exponeringarna i Baltikum) tillämpas schablonmetoden för kapitaltäckningsanalysen. För aktieexponeringarna används i regel en förenklad metod. För OP Gruppens strategiska placeringar används PD/LGD-metoden där PD-värdena baserar sig på interna modeller och LGD-värdena på standardestimater.

8.7 Positioner i värdepapperisering

Pohjola har inte varit emittent eller arrangör vid värdepapperiseringar, men bolaget har placerat i positioner i värdepapperisering. I bankrörelsen har inga kreditderivat anslutit sig till de värdepapperiserade positionerna. Vid beräkningen av det totala beloppet av värdepapperiseringspositionernas riskvägda poster har använts internmetoden för kreditrisken (IRBA) då värdepapperiseringspositionen hör till en exponeringsklass som den ratingbaserade bedömningsmodellen tillämpas på.

På positioner i värdepapperisering tillämpas Moody's, Fitch och Standard & Poor's rating. Om en position i värdepapperisering har en rating från två av de ratinginstitut som valts, tillämpas den lägre ratingen. Om en position i värdepapperisering har en rating från fler än två av de ratinginstitut som valts, ska de två högsta av dem användas. Om de två högsta ratingarna avviker från varandra, ska den lägre av dem användas.

9. Hanteringen av likviditetsriskerna

Likviditetsrisken består av en kortfristig likviditetsrisk och en strukturell finansieringsrisk. Den kortfristiga likviditetsrisken avser fall där ett av gruppens företag inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser utan svårigheter. Den strukturella finansieringsrisken innebär den återfinansieringsrisk som består av skillnaderna i löptid mellan utlåningen med långa löptider och inlåningen med korta löptider.

Hanteringen av likviditetsrisken baserar sig på riktlinjerna i gruppens riskpolicy samt de risklimiter som fastställts.

Centralinstitutets direktion fastställer kvalitetskriterier för likviditetsreserven, en upplåningsplan och en beredskaps- och kontinuitetsplan för hanteringen av likviditeten vid hotscenarier. Kontinuitets- och beredskapsplanen innehåller en beredskapsbaserad styrmodell för likviditetläget, finansieringskällor samt en operativ kontinuitetsplan för likviditetshanteringen.

OP Gruppens likviditet hanteras med en proaktiv planering av finansieringsstrukturen och med gruppens risklimiter samt med limiter, kontrollgränser och målnivåer som härletts ur gruppens risklimiter för de företag som hör till gruppen. Likviditeten hanteras också genom uppföljning av likviditetläget och en adekvat likviditetsreserv, planering och hantering av den dagliga likviditeten och upplåningen samt en effektiv styrning av gruppens likviditetläge. Likviditetshanteringen regleras av bestämmelserna om Europeiska centralbankens minimireserv- och utlåningsfacilitetssystem.

OP Gruppen säkerställer sin likviditet med likviditetsreserven och sådana finansieringskällor som avses i beredskapsplanen för ett års tid i situationer där penning- och kapitalmarknaden stängs och inlåningens volym minskar måttligt. Likviditetsreserven är dimensionerad så att den räcker till för den tid som behövs för att ta i bruk beredskapsplanen under en likviditetskris. Genom att sälja skuldebrev ur reserven eller genom att använda dem som säkerhet kan likviditet förvärfas för gruppens behov. Likviditetsreserven består i huvudsak av tillgodohavanden på centralbanker och fordringar som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering. I egenskap av centralbank för OP Gruppen ska Pohjola Bank Abp trygga likviditeten för såväl hela gruppen som varje andelsbank eller annat företag som hör till gruppen. Gruppens dagliga likviditetshantering består av likviditetshanteringen i de företag som bedriver bankverksamhet. Likviditeten i OP Gruppens försäkrings- och pensionsbolag övergår via bankkonton till gruppens totala likviditet. Alla ändringar i likviditetspositionen hos de företag som hör till gruppen sker som förändringar i Pohjolas likviditetsposition. Likviditetsreserven för OP Gruppens hela bankrörelse administreras centralt av gruppens centralbank.

Planeringen av gruppens upplåning baserar sig på en proaktiv planering av finansieringsstrukturen och risklimiter som uppställts för likviditetsrisken. De viktigaste källorna för gruppens upplåning består av inlåningen från allmänheten och marknadsupplåningen. Marknadsupplåningen planeras utifrån inlåningen och utlåningstillväxten. För att säkerställa tillgången på upplåningen ska olika finansiella instrument utnyttjas mångsidigt och källorna för upplåningen ska spridas såväl enligt löptid, geografiskt, enligt marknad och enligt placerare. Medlemsbankerna placerar de bankvisa inlåningsöverskotten främst på centralinstitutskoncernens konton eller i instrument som den emitterat så att beloppet av gruppens marknadsupplåning inte växer i onödan. Pohjola administrerar centralt gruppens marknadsupplåning till seniorvillkor och med egetkapitalinstrument medan OP-Bostadslånebanken Abp handhar marknadsupplåningen mot säkerheter i bostäder.

OP Gruppens direktion ansvarar för hanteringen av OP Andelslags likviditetsrisk och styr likviditetshanteringen enligt den beredskapsbaserade styrmodellen. Vid ett marknadsavbrott följer man kontinuitets- och beredskapsplanen för likviditetshanteringen. Varje företag som hör till OP Gruppen ska styra sin likviditetshantering i enlighet med de limiter, kontrollgränser och anvisningar som centralinstitutet ställt upp samt inom de gränser som följer av konto-, inlånings- och kreditvillkor.

Skötseln av Pohjolas likviditetsrisker samt upplåning på lång sikt och reservportföljer är koncentrerad till övrig rörelse.

Centrala finansieringskällor utgörs av emissioner av bankcertifikat och obligationslån, inlåning från andra banker och andelsbankerna, inlåning från allmänheten och det egna kapitalet. Tillgången och priset på finansieringen på den internationella penning- och kapitalmarknaden påverkas av Pohjolas rating.

9.1 Uppföljning och rapportering av likviditetsrisker

Pohjola Banks risklimiter för likviditetsrisken har fastställts för det nettokassaflöde enligt tidsklass som styr den strukturella finansieringsrisken. Den strukturella finansieringsriskens mätare utvisar hur stor del av nettokassaflödet i balansomslutningen som högst får förfalla inom olika tidsperioder. Hur den långsiktiga upplåningen förfaller följs upp med förfallostrukturen. Limiter har ställts upp också för den. Den strukturella finansieringsrisken följs upp månatligen.

Dessutom har för OP Gruppen fastställts en risklimit för det likviditetskrav (LCR, Liquidity Coverage Ratio) som baseras på kreditinstitutsdirektivet och tillsynsmyndighetens (CRD IV/CRR) samt på kommissionens delegerade förordning om likviditetskrav. På grupplanen följs den kortfristiga likviditetsrisken upp i scenarier som baserar sig på stresstestningen. Mätarna för den kortfristiga likviditetsrisken utvisar för hur lång tid som likviditetsreserven räcker till för att täcka det kända och förväntade nettokassaflöde som gruppen ska betala ut dagligen samt ett oväntat likviditetsstressscenario. Den kortfristiga likviditetsrisken följs upp dagligen.

10. Hantering av marknadsrisker

I det här avsnittet redogörs för de marknadsrisker som hänför sig till marknadsriskexponeringen för Pohjolas bankrörelse och övriga rörelse. Marknadsriskerna för skadeförsäkringssegmentets dotterbolags placeringsverksamhet behandlas i avsnittet Riskhanteringen i försäkringsrörelsen i noten.

Marknadsriskerna förorsakar bankerna resultat effekter på grund av förändringar i marknadspriserna (räntor, valutakurser, aktiekurser, kreditriskmarginaler) eller i implicita volatiliteter. Marknadsriskernas inverkan på resultatet kan vara antingen direkta eller periodiserade på flera räkenskapsperioder. Redovisningen av resultat effekterna beror på den balanspost som är föremål för marknadsrisker eller behandlingen i bokföringen av ett derivat. Marknadsprisbildningen påverkas av

marknadernas funktion, dvs. likviditeten. Då marknaden saknar tillräckligt djup eller då marknaden inte fungerar på grund av en störning, uppkommer en marknadsrisk också på grund av bristen på marknadslikviditet. I allmänhet leder en försämrad marknadslikviditet till att resultatet försvagas på grund av att de likviditetspremier som ingår i marknadspriset ökar.

Syftet med hanteringen av marknadsrisker är att begränsa de risker som förorsakas av priset förändringar i balansposterna och posterna utanför balansräkningen till en acceptabel nivå samt att främja resultatförmågan genom att optimera relationen mellan risk och avkastning.

Marknadsrisker ingår såväl i tradingen som i den finansiella balansräkningen. Målet med tradingen är att på kort sikt dra nytta av förändringarna i marknadspriserna genom aktiv marknadsrisktagning. Resultateffekterna av den marknadsrisk som tas i tradingen syns främst direkt som en förändring i marknadsvärdena på balans- och derivatinstrument.

I den finansiella balansräkningen ingår kredit- och garantistocken, inhemsk och utländsk marknadsupplåning samt ovan nämnda säkrande derivatinstrument. Till den finansiella balansräkningen räknas också likviditetsreserven samt övriga placeringstillgångar. Målet med hanteringen av marknadsriskerna i den finansiella balansräkningen är att skydda koncernens finansnetto mot förändringar i räntorna och värdeförändringen i placeringstillgångarna från förändringen i kreditriskmarginalerna. I hanteringen av den finansiella balansräkningen tas ingen valutarisk. Pohjolas marknadsriskexponering begränsas genom OP Gruppens riskpolicy. I policyn ställs upp målen för limiteringen samt limiter för bankrörelsen, försäkringsrörelsen och tradingen. I anvisningarna för tillämpningen av riskpolicyen beskrivs de metoder som tillämpats på mätningen av marknadsriskerna och risklimiterna på det nedre planet. Dessutom individualiseras i policyn vem som har rätt att ta öppna marknadsrisker samt läggs fram andra principer som begränsar marknadsrisktagningen. Riskpolicyen uppdateras minst en gång per år.

Marknadsriskexponeringen för likviditetsreservportföljen begränsas utöver med riskpolicyen med likviditetsreservportföljens placeringsplan som fastställer placeringarnas grundallokering och gränser (taktisk allokering). Likviditetsreservportföljen består i huvudsak av tillgodohavanden på centralbanker och skuldebrev som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering. Pohjolas styrelse godkänner placeringsplanen årligen i enlighet med riktlinjerna från centralinstitutets direktion.

Riskhanteringen samt Pohjola Markets och Kapitalförvaltningens Middle Office följer upp och rapporterar marknadsriskerna och resultatet av dem till både affärsrörelsen och den verkställande ledningen. Principerna och mätarna är enhetliga för hantering av marknadsrisker både i tradingen och i den finansiella resultaträkningen.

10.1 Mätning, uppföljning och rapportering av marknadsrisker

Pohjola följer upp marknadsriskerna med följande mätare:

Riskslag	Riskmätare	Resultatmätare	Frekvens
ränterisk/ handelsportföljer	del av VaR-mätare	förändringen i marknadsvärdet	dagligen
ränterisk/finansiell balansräkning	del av VaR-mätare	förändringen i marknadsvärdet, finansnetto	dagligen
kreditspreadrisk	del av VaR-mätare	förändringen i marknadsvärdet	dagligen
valutarisk	del av VaR-mätare	förändringen i marknadsvärdet	dagligen
prisrisk för strukturerade och värdepapperiserade placeringar	del av VaR-mätare (likvida placeringar eller separat VaR-mätare (olikvida placeringar))	förändringen i marknadsvärdet	dagligen (likvida placeringar) eller månatligen (olikvida placeringar)
råvarurisk	separat VaR-mätare, del av VaR-mätare	förändringen i marknadsvärdet	dagligen
aktierisk	del av VaR-mätare	förändringen i marknadsvärdet	dagligen
volatilitetsrisk	effekten av en förändring i volatiliteten på 1 % -enhet eller en räntepoäng på positionens nuvärde	förändringen i marknadsvärdet	dagligen

Den totala marknadsriskexponeringen begränsas med en Value-at-Risk-limit (VaR) som allokeras till affärsområdena. VaR-limiteringen omfattar Pohjolas viktigaste marknadsriskpositioner.

De VaR-exponeringar som limiteras fastställs genom att använda långsiktiga volatilitets- och korrelationsestimat över hela cykeln. Likviditetsreservens VaR har beräknats för en tidsperiod på 1 månad och ett konfidensintervall på 95 %. Övriga positioners VaR har beräknats för en tidsperiod på 1 dag och ett konfidensintervall på 99%. Utöver VaR-limiten har fastställts separata VaR-limiter för råvaruderivat samt för återköpta indexlån som Pohjola emitterat. Marknadsrisken för aktie- och kapitalinvesteringar samt risken för ändringar i optionspositionernas implicita volatilitet (vega-risken) begränsas med limiter som baserar sig på känslighetstal. Marknadsrisken för beviljade teckningsgarantier begränsas med en nominallimit.

Utöver VaR-limiter som begränsar riskexponeringen enligt det genomsnittliga konjunkturläget följs marknadsriskerna upp med dynamiska VaR-mätare som lätt reagerar på marknadsförändringar. Dessutom tillämpas i hanteringen av marknadsrisker riskfaktorspecifika känslighetstal för positioner, stresstestscenarier och kumulativ resultatuppföljning av handelspositioner. Riskmätningssmetoderna kompletterar varandra.

10.2 Ränterisken

Ränterisker uppstår då löptiderna, räntestegringstidpunkterna eller räntegrunderna för balansposterna och posterna utanför balansräkningen avviker från varandra. I tradingen förverkligas ränterisken som en förändring av värdepapprens och

derivatinstrumentens marknadsvärde då marknadsräntorna förändras. Beträffande ränterisken i den finansiella balansräkningen utfaller risken som en förändring i finansnettot. Beträffande skuldebrev som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen och som ska räknas till likviditetsreserven förverkligas ränterisken som en förändring av marknadsvärdena i resultaträkningen och beträffande skuldebrev som kan säljas förverkligas den som en förändring i fonden för verkligt värde under eget kapital.

Ränterisken inom tradingen och den finansiella balansräkningen mäts och rapporteras dagligen med likadana mätare och limiteringsprinciper. Ränterisken för såväl tradingen som den finansiella balansräkningen ingår i VaR-mätaren. Dessutom bedöms känsligheten för ränteförändringar i finansnettot med ett separat verktyg. Endast vissa separat bestämda enheter får ta ränterisker inom ramen för sina limiter.

10.3 Kreditspreadrisken

Med kreditspreadrisken avses den negativa förändring i en positions marknadsvärde som uppkommer genom förändringar i prissättningen av kreditriskpremie och likviditetsriskpremie på marknaden. Kreditspreadrisken fastställs såväl för skuldebrev som används i tradingen som för skuldebrev i den finansiella balansräkningen. Prisrisken för skuldebrev indelas därför i komponenterna ränterisk och kreditspreadrisk.

Kreditspreadrisken mäts och limiteras dagligen som en del av VaR-limiten.

10.4 Valutarisken

En valutarisk uppkommer då beloppen av fordringar och skulder i samma valuta avviker från varandra. Skötseln av valutarisken har koncentrerats till tradingen. Valutarisken limiteras som en del av den totala VaR-limiten. Valutapositionerna rapporteras dagligen.

10.5 Prisrisken för strukturerade och värdepapperiserade placeringar

I Pohjola följs prisrisken för strukturerade placeringar upp med en separat VaR-mätare och prisrisken för värdepapperiserade obligationsplaceringar följs upp som en del av VaR-mätaren. De värdepapperiserade placeringarna ingår i de långfristiga placeringstillgångarna.

Marknadsrisken för strukturerade och värdepapperiserade placeringar räknas med i VaR-limiten. Risken rapporteras dagligen för likvida placeringar och månatligen för olikvida placeringar.

10.6 Råvarurisken

Råvarurisken uppkommer ur en öppen råvaruderivatposition. Råvarurisker tas bl.a. med el-, olje- och metallderivat.

Risken i råvarupositionerna rapporteras dagligen.

10.7 Aktierisken

Aktierisker uppkommer i aktie- och kapitalinvesteringsrörelsen. Aktieplaceringarna består både av aktier som kan säljas och aktier som innehåses långvarigt.

I riskpolicyn fastställs principer som styr aktieportföljens sammansättning och valet av placeringsobjekt.

Skötseln av den aktieportfölj som bokförts som en post som kan säljas är koncentrerad till treasury. Aktierisken limiteras dagligen som en del av VaR-limiten.

Aktierisken för beviljade teckningsgarantier limiteras med en nominallimit.

10.8 Volatilitetsrisken

En volatilitetsrisk uppstår i öppna optionspositioner. Volatilitetsrisk tas i ränte-, valuta- och råvaruooptioner.

Ränte-, valuta- och råvaruvolatilitetsriskerna rapporteras dagligen.

10.9 Fastighetsrisk

Med fastighetsrisk avses nedskrivnings- och avkastningsrisker som ansluter sig till fastighetsinnehav.

I riskpolicyn fastställs principer som styr fastighetsinvesteringsportföljens sammansättning och valet av placeringsobjekt. Över fastighetsinnehaven görs årligen upp objektvisa värderingar och åtgärdsplaner.

10.10 Derivatrörelsen

Pohjola använder aktivt ränte- och valutaderivat samt i mindre utsträckning aktie-, aktieindex- och kreditderivat. Värdet på de underliggande tillgångarna och kreditmotvärdena för derivaten redovisas i bokslutsnoterna. Derivat används i både handels- och säkringssyfte som en del av skötseln av totalpositionen. Derivatrisken följs upp som en del av riskerna i tradingens och den finansiella balansräkningens totalpositioner med samma mätare som vid balanspositioner.

Motpartsrisken i derivatrörelsen följs upp med kreditmotvärden som har definierats på basis av återanskaffningskostnaderna för kontrakten (marknadsvärdet) och de framtida produktvisa kreditriskkoefficienterna. Den kreditrisk som förorsakas av derivat reduceras genom att med motparter ingå allmänna avtal om derivatkontrakt med motparterna samt med säkerheter som tagits emot med stöd av säkerhetsbilagorna till kontrakten. Dessutom begränsas motpartsrisken med clearing via centrala motparter.

Syftet med säkringen mot ränterisken vid krediter och skuldemissioner är att fixera räntedifferensen, dvs. marginalen, mellan den säkrande posten och den post som säkras. Effektiviteten hos säkringen påvisas genom att använda relationen mellan ränterisktalen och marknadsvärdena för de poster som säkras och säkringen.

Tilläggsavkastningskomponenterna för emitterade indexlån har säkrats med derivatstrukturer. De säkrande derivaten består av aktie-, aktieindex-, valuta-, ränte-, råvaru- och kreditderivat.

11. Riskhanteringen i försäkringsrörelsen

11.1 Riskerna i försäkringsverksamheten

Försäkringsverksamheten grundar sig på risktagning och hantering av risken. De viktigaste försäkringsriskerna är förknippade med riskurval och premiesättning, teckning av återförsäkringsskydd och försäkringsskuldens tillräcklighet. I skadeförsäkringen anknyter sig risken i anslutning till försäkringsskulden speciellt till sådana försäkringsgrenar, där det tar lång tid innan skadorna visar sig. En betydande risk inom försäkringsverksamheten utgör förutom försäkringsriskerna dessutom placeringsrisken i anslutning till de tillgångar som utgör täckning för försäkringsskulden.

11.2 Försäkringsrisker

I skadeförsäkringen består försäkringsriskerna av skade- och reservrisken.

Skaderisken uppkommer genom att skador inträffar mer än i snitt eller att de är exceptionellt stora. I så fall avviker försäkringarnas kommande bidrag från det förväntade till följd av ökningen i skadekostnaderna. Reservrisken beror på att skadekostnaderna för skador som redan inträffat är större än vad man vid bokslutstidpunkten förväntade sig. Osäkerheten i anslutning till tidpunkterna för betalningar inverkar också på beloppet av avsättningarna för oreglerade skador. Efter det att bolaget fått kännedom om en skada kan det fortfarande föreligga osäkerhet om skadans storlek. Den väsentligaste osäkerhetsfaktorn är emellertid värderingen av okända skador.

Inom de lagstadgade försäkringsgrenarna utgörs största delen av personskadeersättningarna av ersättningar för inkomstbortfall och sjukvårdskostnader. Ur den lagstadgade olycksfallsförsäkringen ersätts utöver olycksfall även yrkessjukdomar. Typiskt för yrkessjukdomar är att skadorna uppstår långsamt. En uppskattning av skadekostnaden vid yrkessjukdomar är därför förknippad med en betydande osäkerhet.

Typiskt för de lagstadgade grenarna är att det ofta går en lång tid från det att en skada har inträffat tills skadan är helt och hållet betald. Dylig försäkringsrörelse ger upphov till ett långvarigt kassaflöde. De faktorer som kraftigast inverkar på uppskattningen av det här kassaflödet är dödlighetsintensiteten för ersättningstagarna, inflationens inverkan på sjukvårdskostnaderna samt omplacering i arbetslivet. Inom den lagstadgade olycksfallsförsäkringen och trafikförsäkringen ansvarar försäkringsbolaget emellertid inte för indexhöjningarna av ersättningarna för inkomstbortfall och inte heller för sådana sjukvårdskostnader som betalas över tio år efter det att skadan inträffade. De finansieras via det s.k. fördelningssystemet. Fördelningssystemet är ett arrangemang som baserar sig på speciallagar för respektive lagstadgade försäkring. Genom det här arrangemanget har finansieringen av de ersättningar som bestäms i lagarna, de s.k. ersättningarna enligt fördelningssystemet, genomförts. Fördelningssystemet medför ingen ekonomisk fördel eller nackdel som leder till att det egna kapitalet förändras.

Inom den frivilliga olycksfalls- och sjukförsäkringen är skadorna i allmänhet små. De största skadorna kan förorsakas vid katastrofer, där ett stort antal människor blir skadade. Inflationen i sjukvårdskostnaderna har en stor betydelse när det gäller att prognostisera sjukvårdskostnadsförsäkringens kassaflöden i fråga om sjukdomar för vilka ersättning betalas ut under en lång tid. Den snabba utvecklingen inom läkarvetenskapen och de allt dyrare läkemedlen ökar inflationen i sjukvårdskostnaderna. De framtida kassaflödena påverkas också av utvecklingen inom den offentliga sjukvården. Om de med skattemedel finansierade offentliga sjukvårdstjänsterna minskar, kan de försäkrade i allt större utsträckning börja täcka utgifterna för sin sjukvård med hjälp av sjukvårdskostnadsförsäkringar. Inom fordons- och transportförsäkringarna har förändrade

väderleksförhållanden den största inverkan på skadeantalet och skadestorleken. Skadekostnaden är därför större under vinterperioden än under sommarperioden. Till de största riskerna inom transportförsäkringen hör riskkoncentrationer till följd av sjötransporter och varulager. Dessutom förorsakar väderleksförhållandena, till exempel stormar och översvämningar, samt inom fordonsförsäkringarna också snö och vinterhalka en geografiskt omfattande kumulrisk.

De största enskilda riskerna i egendoms- och avbrottsförsäkringen är risken för brand, naturfenomen och att något går sönder i företagets produktionsanläggningar och byggnader samt avbrottsrisker i anslutning till sådana skador. I privathushållen är de enskilda egendomsriskerna små och en enskild skada har därför ingen väsentlig inverkan på skadeförsäkringens resultat. I privathushållen förorsakas den största delen av skadekostnaden av läckage-, brand- och inbrottskadorna.

Risken för naturkatastrofer i Finland och Baltikum har ansetts obetydlig. Utredningar har dock gett en indikation om att naturförhållandena inom vårt verksamhetsområde kommer att förändras åtminstone på lång sikt. Den förutspådda temperaturstigningen kommer sannolikt att visa sig som förändringar i sommar- och vinterförhållandena och bland annat i form av ökade regn och vindar.

Inom ansvarsförsäkringen påverkas skadeantalet och skadestorleken i hög grad av den lagstiftning och rättspraxis som reglerar skadeståndsskyldigheten. För privatpersonernas del är skadornas inverkan på resultatet små. Privatpersonernas andel av den totala risken i den här klassen är dessutom liten. Av ansvarsförsäkringarna för företag utgörs största delen av produktansvarsförsäkringar och ansvarsförsäkringar för verksamhet. Till ansvarsförsäkringens natur hör att det i allmänhet tar en lång tid innan man får kännedom om skadorna och innan skadorna klargörs i synnerhet vid produktansvarsskador i Nordamerika.

Långsiktiga försäkringsavtal är byggförsäkringarna och allframtidförsäkringarna. Byggförsäkringarna är alla lagstadgade försäkringar där förutsättningen för ett försäkringsfall är både att det har skett ett byggfel och att byggherren är insolvent. Beviljandet av allframtidförsäkringar har upphört på 1970-talet. På grund av inflationen är försäkringsbeloppet och riskerna i dem små. Försäkringstagarna är i regel privatpersoner.

En alldeles speciell typ av risk utgör de skadekumuler som förorsakas av naturkatastrofer eller av storolyckor som har sitt ursprung i mänsklig aktivitet. I sådana fall förorsakar en och samma katastrofhändelse i praktiken samtidigt ersättningsgilla skador för ett stort antal försäkrade risker, varvid den totala skadekostnaden till följd av katastrofen kan bli mycket hög.

Också oidentifierade bakgrundsfaktorer kan påverka försäkringsriskerna. Exempel från närhistorien är yrkessjukdomsfall som förorsakats av exponering för asbestdamm och effekterna på de lagstadgade

försäkringsgrenarnas pensionsbestånd av att befolkningens livslängd blir längre än väntat.

11.2.1 Hanteringen av försäkringsrisker

De viktigaste uppgifterna vid hantering av försäkringsrisker gäller riskurval och premiesättning, tecknande av återförsäkringsskydd samt uppföljning av skadekostnadsutvecklingen och värdering av försäkringsskulden. Högsta beslutande organ vid teckningen av försäkringsrisker är Underwriting (UW)-ledningen. Den hanterar skadeförsäkringens försäkringsrisker. UW-ledningen fattar beslut om teckningarna i försäkringsrörelsen inom de befogenheter som försäkringsbolagens styrelser fastställt. Den rapporterar sina beslut till försäkringsbolagens styrelser.

Besluten om kund- och objekturval samt riskprissättning fattas i enlighet med UW-anvisningarna. UW-ledningen godkänner risker med en betydande inverkan och för mindre risker är besluten beroende på riskens omfattning eller svårighetsgrad differentierade att fattas av flera underwriters eller tillsammans med en chef. För standardiserade försäkringsgrenar är beslutsfattandet systemstött och kund- och objekturvalet fattas på basis av befogenheter som fastställs i separat godkända anvisningar.

11.2.2 Riskurval och premiesättning

I handlingsmodellerna betonas riskurvalets och premiesättnings betydelse. För varje försäkringsgren och varje riskkoncentration har begränsningar satts gällande riskernas storlek och omfattning. Skadeförsäkringen har en central databank och analysprogram som stöder riskurvalet och premiesättningen. Försäkringsvillkoren har en viktig roll då det gäller att begränsa risken. För att begränsa riskerna utförs dessutom kundspecifika eller grenspecifika riskanalyser.

11.2.3 Återförsäkring

Återförsäkringsprinciperna och maximibeloppet per skada på den risk som försäkringsbolaget behåller på eget ansvar godkänns varje år av försäkringsbolagens styrelser i enlighet med riktlinjerna från centralinstitutets direktion. I praktiken hålls den risk som försäkringsbolaget behåller på eget ansvar lägre än det maximum som styrelsen fastställt, om det är motiverat med beaktande av återförsäkringsskyddets prisnivå. Den självbehållna andelen av de riskspecifika återförsäkringarna och katastrofåterförsäkringen är högst 5 miljoner euro. Återförsäkringen inverkar på behovet av solvenskapital. Som återförsäkrare godkänns endast bolag med en tillräckligt god rating. Återförsäkrarens motpartsrisk hanteras med återförsäkringens diversifieringslimiter.

11.2.4 Riskkoncentrationer

Lokala riskkoncentrationer beaktas vid EML-beräkningen av egendoms- och avbrottsrisker (Estimated Maximum Loss, den största sannolika skadan) och i det EML-genombrottskydd som ingår i återförsäkringsskyddet.

Inom vårt verksamhetsområde finns ingen nämnvärd jordbävningrisk. Beträffande andra risker för naturfenomen, såsom stormar och översvämningar, är Finland geografiskt sett ett lugnt område. För kumulskador till följd av katastrofer finns dock ett katastrofåterförsäkringsskydd med en kapacitet som dimensionerats att täcka den kalkylerade storheten av en sådan katastrofskada som inträffar en gång på 200 år. Katastrofskadeskydden för kumulskador omfattar både egendoms- och personsador.

11.2.5 Bedömning av försäkringsskulden

Försäkringsskuldens tillräcklighet följs upp årligen. Försäkringsskulden för försäkringsavtal fastställs utgående från uppskattade framtida kassaflöden. Kassaflödena utgörs av utbetalda ersättningar och skaderegleringskostnader.

Försäkringsskuldens belopp har uppskattats betryggande så att det är tillräckligt för att täcka de förpliktelser som härrör från försäkringsavtalen. Det här har genomförts så att man först gjort en uppskattning av försäkringsskuldens förväntade värde och på det räknat ut ett säkerhetstillägg på grund av den ovisshet som föreligger.

Värderingen av försäkringsskulden är alltid förknippad med osäkerhetsfaktorer som bland annat kan vara beroende av hur bra skadeutvecklingen har kunnat prognostiseras, dröjsmål med verifieringen av skador, kostnadsinflation eller ändringar i lagstiftningen och den allmänna ekonomiska utvecklingen. Skadeförsäkringen låter med tre års mellanrum en utomstående aktuarie reda ut korrektheten hos beräkningsgrunderna för bolagets försäkringsskuld och dess belopp.

Avsättningen för ersättningar av pensionstyp utgörs så gott som helt av pensioner inom de lagstadgade försäkringsgrenarna. Då avsättningen för pensioner räknas ut används diskontering. Den diskonteringsränta som använts har en betydande inverkan på avsättningsbeloppet. Till följd av att räntorna är låga sänks diskonteringsräntan behärskat inom skadeförsäkringen.

11.3 Placeringsrisker

I försäkringsrörelsen är placeringarna förmögenhet som utgör täckning för försäkringsskulden och för det egna kapitalet. Målet med placeringsverksamheten (placeringsportföljen + säkringen av försäkringsskulden) är att ge ägaren en stabil avkastning efter en värdeförändring i försäkringsskulden vid en godtagen risknivå med beaktande av försäkringsskuldens struktur och kapitaltäckningsmålen.

De viktigaste riskerna i placeringsverksamheten är marknads-, kredit- och likviditetsriskerna. De kan utlösas genom att avkastningen på placeringstillgångarna blir mindre än väntat eller genom att placeringarna minskar i värde. Bolaget begränsar placeringsverksamhetens risker genom att sprida placeringarna så effektivt som möjligt per tillgångsslag, motpart och sektor samt även geografiskt, och genom att se till att placeringsportföljen är tillräckligt likvid.

Skadeförsäkringens placeringsverksamhet baserar sig på av styrelsen årligen fastställda placeringsplaner och fullmakter för placeringsverksamheten. I dem bestäms den grundläggande allokeringen och variationsintervallen för varje tillgångsslag, placeringsverksamhetens organisation och risklimiter samt fastställs befogenheter och beslutsfullmakter.

Det viktigaste styrverktyget inom placeringsverksamheten är den grundläggande allokeringen på olika tillgångsslag, och då den fastställs beaktas situationen i omvärlden och utvecklingsutsikterna, riskerna i placeringsverksamheten i förhållande till den antagna avkastningen, de krav som ställs av försäkringsskulden inom försäkringsrörelsen, myndigheternas krav, ratingmålen och riskviljan.

Inom skadeförsäkringens används Asset/Liability Management-modellen (ALM-modellen), som utnyttjas då den grundläggande allokeringen bestäms. Till följd av fluktuationer i tillgångarnas värde och en aktiv placeringspolitik görs ibland avvikelser från den grundläggande allokeringen inom ramen för de fastställda gränserna.

Rapporter om placeringsverksamheten ges månatligen till ledningsgruppen, riskhanteringen och skadeförsäkringsbolagens styrelser. I rapporten specificeras beloppet av placeringarna, den realiserade avkastningen per tillgångsslag och jämförelseindexens avkastning samt riskmåten.

Riskhanteringen följer dagligen upp de risklimiter som ställts i placeringsplanen. Till de viktigaste risklimiterna hör allokeringlimiterna, Value-at-Risk-limiterna, ränte-, räntekurvs- och valutarisklimiterna, motpartens ratinglimiter samt diversifieringslimiterna.

11.3.1 Marknadsrisken

Marknadsrisken utgörs av pris-, ränte- och valutarisker. Förändringar i aktiekurser, räntor, valutor samt priser på råvaror och fastigheter inverkar på placeringstillgångarnas värde och den årliga avkastningen. Förhållandet mellan skadeförsäkringens placeringsrisk och solvenskapitalet granskas med hjälp av en intern ALM-modell och en känslighetsanalys av marknadsrisken.

Limiter har ställts för maximallokeringen av tillgångsslag som innehåller prisrisker, t.ex. aktier, alternativa placeringar och fastigheter. Placeringsrisken kontrolleras också genom att placeringarna diversifieras på olika placeringsinstrument geografiskt och branschvis.

11.3.2 Ränterisken

Ränterisken i försäkringsskulden, de derivat som säkrar försäkringsskulden och ränteportföljerna följs upp med

VaR- och känslighetsanalyser samt med en modifierad duration. För ränteportföljernas modifierade duration har i placeringsplanen fastställts ett variationsintervall som är relaterat till jämförelseportföljens modifierade duration. Räntekurvsrisken har begränsats separat med limiter som baserar sig på en partiell durationsgranskning. Då ränterisklimiten fastställs beaktas effekten av den ränterisk som uppkommer vid diskonteringen av försäkringsskulden. Bolagets strategiska mål är att skydda ränterisken till marknadsvillkor i försäkringsskulden helt upp till 30 år.

11.3.3 Valutarisken

Vid hanteringen av valutarisken inom skadeförsäkringens beaktas valutarisken på grund av såväl placeringarna som försäkringsrörelsen. Valutariskerna inom skadeförsäkringens består närmast av utländska aktieplaceringar. I placeringsplanen ställs en limit för valutarisken och beskrivs de principer enligt vilka kapitalklasserna skyddas mot valutarisker. Graden av skydd mot valutarisken ändras aktivt enligt marknadsuppfattningen inom ramen för risklimiten.

11.3.4 Användning av derivat

För hantering av marknadsrisken används även derivat. Principerna för användning av derivat fastställs varje år i placeringsplanen. Ränte-, aktie- och kreditderivat kan användas både i säkringssyfte och för att öka portföljens risknivå inom de fastslagna gränserna. Valutaderivat kan endast användas i säkringssyfte. Derivatinstrument kan tecknas på reglerade marknader eller ingås med motparter, vilkas långfristiga rating är tillräcklig.

11.3.5 Kreditrisken

Kreditrisken i placeringsverksamheten består av emittenternas kreditrisker och motpartsrisken i derivatinstrument. Kreditrisken kontrolleras genom diversifiering av portföljen och begränsning av de emittenter som har den svagaste ratingen. I placeringsplanen finns fastställda ratingbegränsningar. För de emittenters del som saknar rating görs en intern analys av kreditrisken på basis av vilken placering beslut kan fattas.

11.3.6 Likviditetsrisken

Likviditetsläget bedöms årligen i placeringsplanen, och vid sammanställningen av placeringsportföljen beaktas bolagets likviditetskrav. En aktiv försäkringsrörelse har ett likviditetsöverskott, eftersom premieinkomsten samlas in innan ersättningar betalas ut. Som likviditetsbuffert fungerar vid behov primärt en penningmarknadsportfölj. Placeringar i aktier och obligationslån är i huvudsak noterade och likvida.

Not 3. Byte av redovisningsprincip

Periodisering av effekten från sänkningen av diskonteringsräntan

OP Gruppen har ändrat värderingsmodellen för skadeförsäkringens försäkringsskuld så att förändringen i diskonteringsräntan beaktas som en enda, fortlöpande uppdaterad variabel för bokföringsmässiga bedömningar. Tidigare bedömdes förändringen i diskonteringsräntan kvartalsvis, och då försämrade effekten av förändringen jämförbarheten mellan olika rapportperioder. Till följd av ändringen bedöms förändringarna i diskonteringsräntan från 1.1.2015 månatligen och deras resultat inverkan fördelas jämnt över räkenskapsperioden, vilket i enlighet med IFRS 4.22 ger tillförlitligare och betydelsefullare information om gruppens finansiella resultat. Eftersom det är fråga om en ändring av bokföringsmässiga bedömningar, har jämförelseuppgifterna inte justerats.

Redovisning av skadeförsäkringens provisionsintäkter och -kostnader

Presentationen av koncernresultaträkningen har ändrats från början av 2015 i fråga om behandlingen av vissa försäljningsprovisioner och återförsäkringsprovisioner. Poster som tidigare redovisats bland övriga rörelseintäkter och -kostnader har enligt sin art flyttats till nettoprovisionsintäkterna. Dessutom har nedskrivningar som är relaterade till skadeförsäkringen flyttats till nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse. Ändringarna förenhetligade behandlingen av provisioner som är relaterade till försäkringsrörelsen inom OP Gruppen och de ger en riktigare bild av posternas art. Ändringarna har inga resultat effekter och de påverkar inte segmentrapporteringen. Ändringarna har tillämpats retroaktivt och de ger tillförlitligare och betydelsefullare information om gruppens finansiella resultat. Dessutom har Pohjola-koncernens kostnadsmål justerats att motsvara de ändrade redovisningsprinciperna.

Effekt på koncernens resultaträkning 1.1. - 31.12.2014

Milj. e	Enligt den gamla principen	Enligt den nya principen	Effekt av ändringen i principerna
Räntenetto	257	257	
Nedskrivningar av fordringar	25	25	
Räntenetto efter nedskrivningar	231	231	
Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse	597	593	-4
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	114	52	-62
Nettointäkter från handel	77	77	
Nettointäkter från placeringsverksamhet	64	64	
Övriga rörelseintäkter	32	30	-2
Nettointäkter totalt	1 116	1 048	-68
Personalkostnader	163	163	
ICT-kostnader	94	94	
Avskrivningar	52	52	
Övriga kostnader	258	191	-68
Kostnader totalt	567	500	-68
Andel av resultat för intresseföretag som behandlas enligt kapitalandelsmetoden	0	0	
Resultat före skatt	548	548	
Inkomstskatt	107	107	
Resultat från kvarvarande verksamheter	441	441	
Resultat från avvecklade verksamheter	29	29	
Periodens resultat	470	470	
Fördelning:			
Moderföretagets ägare	461	461	
Innehav utan bestämmande inflytande	9	9	
Totalt	470	470	

Redovisningsprinciper som kräver ledningens bedömning och centrala osäkerhetsfaktorer i anslutning till bedömningarna

Gruppvisa nedskrivningar

Modellen för gruppvisa nedskrivningar har förnyats i maj 2015. Modellen baserar sig fortfarande på en statistisk modell som används för att beräkna kapitalkravet. Den långsiktiga konjunkturanpassningen har upplösts för de PD- och LGD-estimat som används i modellen för det ekonomiska kapitalkravet för att estimaten bättre ska motsvara det nuvarande konjunkturskedet. I modellen har mätningssättet för identifieringen av en händelse som ger upphov till en förlust ändrats. I den nya modellen sker beräkningen med en s.k. uppkomstperiod (tidigare baserade sig beräkningen på den historiska förlustutvecklingen). Dessutom har fordringarna i den nya modellen grupperats exaktare i klasser enligt hur deras kreditriskegenskaper sammanfaller. Ändringen i modellen har inte medfört en väsentlig förändring i beloppet av individuella nedskrivningar.

Nedskrivning av egetkapitalinstrument

Pohjola-koncernens tidigare bestämning av nedskrivningar av egetkapitalinstrument har justerats från maj 2015. En nedskrivning bokförs senast då maximigränsen för långvarighetskriteriet (12 mån.) eller betydelsekriteriet (30 %) överskridits (tidigare: i snitt 18 mån. eller 40 %). Ändringen ökade något nedskrivningarna av egetkapitalinstrument för det första halvåret.

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

Not 4. Räntenetto

Milj. €	2015	2014
Ränteintäkter		
Fordringar på kreditinstitut	46	68
Fordringar på kunder	305	319
Krediter	285	294
Finansiella leasingfordringar	19	24
Krediter som minskat i värde och övriga åtaganden	0	1
Skuldebrev	150	166
Som innehas för handel	11	14
Som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	0	0
Som kan säljas	136	142
Som hålls till förfall	0	1
Lån och fordringar	3	8
Derivatinstrument	1 222	1 369
Som innehas för handel	1 331	1 471
Säkring av verkligt värde	-120	-114
Säkring av kassaflöde	11	12
Den ineffektiva andelen av säkring av kassaflödet	0	-1
Övriga	9	12
Totalt	1 732	1 933
Räntekostnader		
Skulder till kreditinstitut	56	59
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	0	0
Skulder till kunder	16	26
Skuldebrev emitterade till allmänheten	215	247
Efterställda skulder	50	45
Kapitallån	9	8
Övriga	41	37
Derivatinstrument	1 171	1 288
Som innehas för handel	1 318	1 428
Säkring av verkligt värde	-147	-140
Övriga	4	9
Totalt	1 512	1 675
Räntenetto utan värderingsposter i säkringsredovisning	220	259
Säkringsinstrument	-21	-185
Värdeförändringar i de säkrade posterna	21	183
Räntenetto	220	257

Not 5. Nedskrivningar av fordringar

Milj. €	2015	2014
Fordringar som nedskrivits som kredit- och garantiförluster	37	35
Återföringar av fordringar som avskrivits	-1	-1
Ökning av individuella nedskrivningar	33	35
Minskning av individuella nedskrivningar	-38	-48
Gruppvisa nedskrivningar	-2	5
Totalt	29	25

Not 6. Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse

Milj. €	2015	2014
Premieintäkter		
Premieinkomst	1 453	1 393
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	-8	-29
Premieintäkter, brutto	1 445	1 364
Återförsäkrares andel	-50	-54
Totalt	1 396	1 310
Nettointäkter från placeringsverksamhet	178	173
Försäkringsersättningar		
Betalda ersättningar (exkl. kostnader för ersättningsfunktionen)	-804	-828
Förändring i avsättning för oreglerade skador**	-114	-61
Försäkringsersättningar totalt, brutto	-919	-889
Återförsäkrares andel	34	44
Totalt	-885	-845
Övriga poster inom skadeförsäkringsrörelsen	-43	-46
Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse	646	593

Premieintäkter och återförsäkrares andel

Kortvariga försäkringsavtal		
Premieinkomst	1 448	1 390
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	-12	-31
Långvariga försäkringsavtal		
Premieinkomst	5	3
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	4	2
Premieintäkter, brutto	1 445	1 364

Återförsäkrares andel av kortvariga försäkringsavtals		
Premieinkomst	-45	-54
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	1	1
Återförsäkrares andel av långvariga försäkringsavtals		
Premieinkomst	-3	-1
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	-3	0
Återförsäkrares andel totalt	-50	-54
Premieintäkter, netto	1 396	1 310

Nettointäkter från skadeförsäkringens placeringsverksamhet

Lån och övriga fordringar		
Ränteintäkter	5	5
Räntekostnader	-1	-1
Realisationsvinster och -förluster		0
Värderingsvinster och -förluster	0	1
Nedskrivningar	0	
Totalt	3	5

Nettointäkter från finansiella tillgångar som redovisats till verkligt värde via resultaträkr

Ränteintäkter		
Skuldebrev	0	0
Derivatinstrument	0	0
Realisationsvinster och -förluster		
Skuldebrev	-1	
Derivatinstrument	-1	-22
Värderingsvinster och -förluster		
Skuldebrev		1
Derivatinstrument	7	-2
Totalt	6	-24

Nettointäkter från finansiella tillgångar som kan säljas

Skuldebrev		
Ränteintäkter	43	51
Realisationsvinster och -förluster	-5	35
Överförts från fonden för verkligt värde under räkenskapsperioden	21	25
Värderingsvinster och -förluster	2	1
Nedskrivningar	-1	0
Totalt	60	112
Aktier och andelar		
Utdelningar	27	18
Övriga intäkter och kostnader	2	3
Realisationsvinster och -förluster	24	13
Överförts från fonden för verkligt värde under räkenskapsperioden	61	41
Värderingsvinster och -förluster	-3	-1
Nedskrivningar	-8	-2
Totalt	104	72
Totalt	163	184

Nettointäkter från förvaltningsfastigheter

Hysesintäkter	17	17
Realisationsvinster och -förluster	0	0
Värdeförändringar från värdering till verkligt värde	0	2
Kostnader för vederlag och skötsel	-9	-10
Övriga	-1	-1
Totalt	6	8

Nettointäkter från skadeförsäkringens placeringsverksamhet totalt **178** **173**

Upplösning av diskontering, skadeförsäkringar

Ökningen i den diskonterade försäkringsskulden för skadeförsäkringen (not 33) som beror på tidens gång (upplösning av diskonteringen) är 38 miljoner euro (41). Upplösningen av diskonteringen beräknas varje månad med användning av diskonteringsräntan vid slutet av föregående månad och försäkringsskulden vid månadens början. Diskonteringsräntan var 2,25 % (2,5 %) för skador som inträffat före 2015 och 1,5 % för skador som inträffat 2015.

** I posten ingår en ökning på 62 miljoner euro (62) till följd av ändringarna i diskonteringsräntan.

Not 7. Provisionsintäkter och -kostnader

Milj. €	2015	2014
Provisionsintäkter		
Utlåning	43	53
Inlåning	0	0
Betalningsrörelse	31	36
Värdepappersförmedling	21	22
Fonder	0	0
Värdepappersemissioner	11	10
Kapitalförvaltning och juridiska ärenden	7	1
Försäkringsverksamhet	15	18
Garantier	13	15
Övriga	5	5
Totalt	146	160
Provisionskostnader		
Betalningsrörelse	15	20
Värdepappersförmedling	8	8
Värdepappersemissioner	2	3
Kapitalförvaltning och juridiska ärenden	4	3
Försäkringsverksamhet	69	63
Övriga	11	9
Totalt	109	108
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	37	52

Not 8. Nettointäkter från handel

Milj. €	2015	2014
Finansiella tillgångar och skulder för handel		
Realisationsvinster och -förluster		
Skuldebrev	-8	4
Aktier och andelar	0	0
Derivatinstrument	136	35
Totalt	128	39
Värderingsvinster och -förluster		
Skuldebrev	-5	2
Aktier och andelar	0	
Derivatinstrument	-58	10
Totalt	-63	12
Tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen		
Realisationsvinster och -förluster		
Skuldebrev		0
Totalt		0
Värderingsvinster och -förluster		
Skuldebrev		-1
Totalt		-1
Nettointäkter från valutaverksamhet		
Valutaväxling	0	-78
Övriga	39	106
Totalt	105	77

Not 9. Nettointäkter från placeringsverksamhet

Milj. €	2015	2014
Finansiella tillgångar som kan säljas		
Skuldebrev		
Realisationsvinster och -förluster	31	11
Överförts från fonden för verkligt värde under räkenskapsperioden	-2	0
Aktier och andelar		
Realisationsvinster och -förluster	6	5
Överförts från fonden för verkligt värde under räkenskapsperioden	9	9
Nedskrivningar	0	-1
Utdelningar	26	43
Finansiella tillgångar som kan säljas totalt	69	67
Finansiella tillgångar som redovisats till det upplupna anskaffningsvärdet		
Lån och fordringar		
Realisationsvinster och -förluster	-2	-1
Finansiella tillgångar som redovisats till det upplupna anskaffningsvärdet totalt	-2	-1
Förvaltningsfastigheter		
Hysesintäkter	6	6
Realisationsvinster och -förluster		0
Vinster och förluster från värdering till verkligt värde	6	-2
Kostnader för vederlag och skötsel	-4	-5
Övriga	0	0
Förvaltningsfastigheter totalt	8	-2
Nettointäkter från placeringsverksamhet totalt	75	64

Not 10. Övriga rörelseintäkter

Milj. €	2015	2014
Hysesintäkter från rörelsefastigheter	0	0
Realisationsvinster på rörelsefastigheter	0	0
Centralbanksavgifter	8	8
Realisering av omhändertagna objekt		0
Hysesintäkter från egendom som hyrts ut med operationella leasingavtal	4	6
Övriga	17	16
Totalt	29	30

Not 11. Personalkostnader

Milj. €	2015	2014
Löner och arvoden	111	116
Rörliga ersättningar	14	15
Pensionskostnader	22	24
Avgiftsbestämda pensionsplaner	19	19
Förmånsbestämda pensionsplaner	2	4
Övriga lönebikostnader	8	9
Totalt	155	163

Not 12. Avskrivningar

Milj. €	2015	2014
Avskrivningar		
Byggnader	4	3
Maskiner och inventarier	1	1
Immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp	21	21
Övriga immateriella tillgångar	21	21
Egendom som hyrts ut	2	5
Övriga	0	0
Totalt	49	52
Nedskrivningar		
Rörelsefastigheter	0	0
Totalt	0	0
Totalt	49	52

Not 13. Övriga kostnader

Milj. €	2015	2014
Övriga administrationskostnader		
Externa tjänster	42	47
Kontaktkostnader	9	9
Marknadsföringskostnader	7	6
Samhällsansvarskostnader	1	1
Övriga administrationskostnader	40	41
Totalt	100	104
Hyreskostnader	1	2
Fastigheter och kontor i eget bruk	26	24
Realisationsförluster på rörelsefastigheter		0
Realiseringar av omhändertagna objekt	1	1
Bankskatt		20
Övriga*	33	39
Totalt	161	191

* I posten ingår arvoden som betalats till revisorerna enligt följande: 348 000 euro (321 000) för revision, 179 000 euro (119 000) för sådana uppdrag som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten i revisionslagen, 30 000 euro (20 000) för skatterådgivning och 161 000 euro (181 000) för övriga tjänster.

Not 14. Inkomstskatt

Milj. €	2015	2014
På räkenskapsperiodens beskattningsbara inkomst	92	105
Skatt från tidigare räkenskapsperioder	0	24
Uppskjuten skatt	28	-21
Resultaträkningens skatt	120	107
Samfundets inkomstskattesats	20,0	20,0
Avstämning av skatt uträknad på basis av den gällande skattesatsen med resultaträkningens skatt		
Resultat före skatt	625	548
Andelen enligt skattesatsen av räkenskapsperiodens resultat	125	110
Skatt från föregående räkenskapsperioder	0	24
Inverkan av skattefria intäkter	-10	-25
Inverkan av icke-avdragsgilla kostnader	4	10
Omvärdering av oanvända förluster	0	-1
Skatterättelser	1	-9
Övriga poster	1	-1
Resultaträkningens skatt	120	107

Not 15. Anläggningstillgångar och skulder som innehas för värdeöverföring till ägare och avvecklade verksamheter

Till följd av att OP Andelslag har fullföljt det frivilliga offentliga uppköpserbjudandet på aktierna i Pohjola Bank Abp finns det planer på att genomföra strukturella arrangemang inom Pohjola-koncernen. I enlighet med planerna överfördes genom en partiell delning verksamheterna inom kapitalförvaltningen, kortrörelsen och fastighetskapitalförvaltningen till ett bolag som ägs av OP Andelslag. Den partiella delningen verkställdes 30.12.2015 och den skedde enligt bokförda värden. Kapitalförvaltningssegmentets tillgångar och skulder samt övriga poster har redovisas från 30.6.2014 i enlighet med IFRS 5 separat i balansräkningen som anläggningstillgångar och skulder som innehas för värdeöverföring till ägare samt i resultaträkningen som avvecklade verksamheter.

a) Resultat från avvecklade verksamheter

Kapitalförvaltningen

Milj. €	2015	2014
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	54	64
Andel av resultat för intresseföretag som behandlas enligt kapitalandelsmetoden	1	1
Övriga intäkter och kostnader, netto	-29	-30
Resultat före skatt	26	36
Skatt	4	7
Räkenskapsperiodens resultat från avvecklade verksamheter	22	29
Andel av avvecklade verksamheter hänförlig till moderföretagets ägare	22	29
Totalt	22	29

b) Tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare och skulder hänförliga till dem

Kapitalförvaltningssegmentets tillgångar

Milj. €	2015	2014
Fordringar på kreditinstitut		7
Investeringstillgångar		0
Investeringar som behandlas enligt kapitalandelsmetoden*		27
Immateriella tillgångar		102
Materiella tillgångar		0
Övriga tillgångar		30
Kapitalförvaltningssegmentets tillgångar totalt		167

* Under jämförelseåret hade kapitalförvaltningssegmentet ett betydande intresseföretag, Access Capital Partners Group S.A. Specifik information om bolaget redovisas i not 29 i OP Gruppens bokslut 2015.

I immateriella tillgångar för jämförelseåret ingår goodwill för 97 miljoner euro samt övriga immateriella tillgångar för 5 miljoner euro.

Övriga innehav

Övriga tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare **39**

Tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare totalt 205

Kapitalförvaltningssegmentets skulder

Milj. €	2015	2014
Avsättningar och övriga skulder		10
Kapitalförvaltningssegmentets skulder totalt		10

Övriga skulder som övergår

Skulder som ska allokeras vid delningen		195
---	--	-----

Skulder direkt hänförliga till tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare totalt		205
--	--	------------

Eget kapital hänförligt till tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare

Milj. €	2015	2014
Fonden för verkligt värde		0
Akkumulerade vinstmedel		0
Totalt		0

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

Not 16. Kontanta medel

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Kassa	2	1
På anfordran betalbara insättningar i centralbanker		
Pohjola Banks kassakravsmedel	590	537
Checkkonton	7 873	3 236
Kontanta medel totalt	8 465	3 774

I enlighet med eurosysteemets kassakravssystem ska kreditinstituten ha minimireserver (kassakrav) i de nationella centralbankerna. Kassakravet är en andel av kassakravsbasen som motsvarar den kassakravsprocent som Europeiska centralbanken har meddelat. Till kassakravsbasen räknas insättningarna (vidsträckt bemärkelse) och skuldebrev med en löptid på högst två år. Insättningar från andra kassakravsskyldiga räknas inte till kassakravsbasen. Kassakravet är för närvarande 1 % av kassakravsbasen. Kreditinstituten i OP Gruppen sköter sitt kassakrav genom Pohjola Bank Abp. Kreditinstituten i gruppen har bemyndigat Pohjola Bank Abp att sköta hela gruppens kassakrav i Europeiska centralbanken.

Not 17. Fordringar på kreditinstitut

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Fordringar på kreditinstitut		
Insättningar		
Betalbara på anfordran	334	484
Övriga	53	
Totalt	387	484
av vilka fordringar under 3 månader på kreditinstitut	387	484
Krediter och övriga fordringar		
Betalbara på anfordran		
Övriga kreditinstitut	0	
Totalt	0	
Övriga		
OP Gruppens institut	9 048	9 323
Övriga kreditinstitut	245	449
Totalt	9 292	9 772
Nedskrivningar		
Övriga kreditinstitut	-1	
Totalt	-1	
Fordringar på kreditinstitut totalt	9 678	10 257

I fordringar på kreditinstitut ingår efterställda fordringar

	42	42
--	----	----

Not 18. Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Finansiella tillgångar för handel		
Statens skuldebrev	558	3
Bank- och företagscertifikat	82	29
Debenturer	17	19
Obligationslån	190	308
Övriga skuldebrev	5	0
Aktier och andelar		0
Totalt	852	360
Finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen		
Obligationslån	0	0
Totalt	0	0
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen totalt	852	360

Specifikation av skuldebrev som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen samt aktier och andelar enligt notering och emittent

Finansiella tillgångar för handel, milj. €	31.12.2015		31.12.2014	
	Skuldebrev	Aktier och andelar	Skuldebrev	Aktier och andelar
Noterade				
Offentlig sektor	558		3	
Övriga	191		310	
Övriga				
Offentlig sektor	82		29	
Övriga	21		18	0
Totalt	852		360	0

Finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen, milj. €	31.12.2015		31.12.2014	
	Skuldebrev	Aktier och andelar	Skuldebrev	Aktier och andelar
Övriga				
Övriga	0		0	
Totalt	0		0	
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen totalt	852		360	0

I finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen ingår skuldebrev belåningsbara i centralbanker för 648 miljoner euro (205) och noterade efterställda skuldebrev av övriga för 21 miljoner euro (19).

Not 19. Derivatinstrument

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Som innehas för handel		
Räntederivat	4 046	4 867
Valutaderivat	1 257	652
Aktiederivat	29	62
Kreditderivat	2	2
Övriga	61	54
Totalt	5 395	5 637
Säkringsinstrument		
Säkring av verkligt värde		
Räntederivat	161	216
Valutaderivat	166	83
Säkring av kassaflödet		
Räntederivat	5	10
Totalt	332	309
Derivatinstrument totalt	5 727	5 946

I balansposten Derivatinstrument ingår positiva värdeförändringar och betalda premier.

Not 20. Fordringar på kunder

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Krediter till allmänheten och offentlig sektor	12 522	11 183
Skuldebrev	10	19
Finansiella leasingfordringar	1 166	1 162
Övriga fordringar		
Övriga	3 726	3 401
Nedskrivningar av krediter		
Per kreditrisk	-243	-252
Nedskrivningar av fordringar		
Per kreditrisk	3	
Fordringar på kunder totalt	17 183	15 513

Förändringar i nedskrivningar av krediter och garantier

Milj. €	Krediter	Skuldebrev	Bank- garanti- fordringar	Ränte- fordringar	Totalt
Nedskrivningar 1.1.2015	241	0	12	-1	252
Ökning av individuella nedskrivningar	34	-3	-2	-18	12
Förändring av gruppvisa nedskrivningar	-3		0		-3
Återförda individuella nedskrivningar	-4			18	13
Från balansräkningen bortskrivna krediter och garantifordringar, för vilka gjorts individuella nedskrivningar	-34				-34
Nedskrivningar 31.12.2015	234	-3	10	-1	240

Milj. €	Krediter	Skuldebrev	Bank- garanti- fordringar	Ränte- fordringar	Totalt
Nedskrivningar 1.1.2014	260	0	1	-3	259
Ökning av individuella nedskrivningar	27		10	-13	24
Förändring av gruppvisa nedskrivningar	5				5
Återförda individuella nedskrivningar	-22			15	-7
Från balansräkningen bortskrivna krediter och garantifordringar, för vilka gjorts individuella nedskrivningar	-29				-29
Nedskrivningar 31.12.2014	241	0	12	-1	252

Finansiella leasingfordringar

Pohjola-koncernen bjuder i första hand ut finansiella leasingavtal för transportutrustning samt maskiner och inventarier till industrin.

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Förfallotiden för finansiella leasingavtal		
Under ett år	303	307
Över ett år och under fem år	586	550
Över fem år	352	393
Bruttoinvesteringar i finansiella leasingavtal	1 242	1 250
Icke ackumulerad finansieringsintäkt (-)	-76	-88
Minimileasingavgifternas nuvärde	1 166	1 162
Minimileasingfordringarnas nuvärde		
Under ett år	285	288
Över ett år och under fem år	552	509
Över fem år	328	365
Totalt	1 166	1 162
Bruttotillväxten under räkenskapsperioden	411	359

Not 21. Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Placeringar		
Lån och övriga fordringar	24	15
Aktier och andelar	466	463
Förvaltningsfastigheter	170	161
Skuldebrev	2 580	2 330
Derivatinstrument	9	12
Övriga andelar	222	231
Totalt	3 470	3 211
Övriga tillgångar		
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	33	33
Övriga		
Direktförsäkringsverksamhet	436	404
Återförsäkringsverksamhet	106	100
Kassa och banktillgodohavanden	5	41
Övriga fordringar	73	66
Totalt	653	643
Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse totalt	4 124	3 854
Skadeförsäkringens placeringar		
Lån och övriga fordringar		
Lån och övriga fordringar	23	14
Depåfordringar inom återförsäkringar	1	1
Totalt	24	15
Finansiella tillgångar som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen		
Skuldebrev		7
Derivatinstrument	9	12
Totalt	9	19
Finansiella tillgångar som kan säljas		
Skuldebrev	2 580	2 323
Aktier och andelar	466	463
Övriga andelar	222	231
Totalt	3 269	3 016
Förvaltningsfastigheter		
Mark- och vattenområden	24	23
Byggnader	146	138
Totalt	170	161
Skadeförsäkringens placeringar totalt	3 470	3 211

Specifikation av skuldebrev som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen samt aktier, andelar och derivat inom skadeförsäkring enligt notering och emittent

Milj. €	31.12.2015			31.12.2014		
	Skuldebrev	Aktier och andelar	Derivat-instrument	Skuldebrev	Aktier och andelar	Derivat-instrument
Noterade						
Övriga				7		
Övriga						
Övriga			9			12
Totalt			9	7		12

Finansiella tillgångar som kan säljas inom skadeförsäkring 31.12.2015, milj. €	Skuldebrev som kan säljas			Aktier och andelar som kan säljas		
	Till verkligt värde	Till upplupet anskaffningsvärde	Totalt	Till verkligt värde	Till anskaffningsvärde	Totalt*
Noterade						
Offentlig sektor	551		551			
Övriga	2 029		2 029	444		444
Övriga						
Övriga				245		245
Totalt	2 580		2 580	689		689
Räkenskapsperiodens nedskrivningar	-1		-1	-8		-8

* I aktier och andelar som kan säljas ingår aktier och fonder med aktierisk för 466 miljoner euro (463) samt övriga andelar för 222 miljoner euro (231). I övriga andelar ingår främst ränte-, penningmarknads-, konvertibel-, råvaru-, hedge fund- och fastighetsfonder.

I finansiella tillgångar som kan säljas inom skadeförsäkring ingår pantsatta poster för 2 miljoner euro (2). Posterna består i huvudsak av säkerhet för handel med derivat.

Finansiella tillgångar som kan säljas inom skadeförsäkring 31.12.2014, milj. €	Skuldebrev som kan säljas			Aktier och andelar som kan säljas		
	Till verkligt värde	Till upplupet anskaffningsvärde	Totalt	Till verkligt värde	Till anskaffningsvärde	Totalt*
Noterade						
Offentlig sektor	503		503			
Övriga	1 819		1 819	435		435
Övriga						
Övriga	0		0	258		258
Totalt	2 323		2 323	693		693
Räkenskapsperiodens nedskrivningar	0		0	-2		-2

Förändringar i skadeförsäkringens förvaltningsfastigheter, milj. €	2015	2014
Anskaffningsvärde 1.1	138	133
Ökning	11	11
Minskning	-3	-5
Överföringar mellan posterna	0	0
Anskaffningsvärde 31.12	146	138
Akkumulerade förändringar i verkligt värde 1.1	22	19
Förändringar i verkligt värde under räkenskapsperioden	0	2
Minskning	1	1
Akkumulerade förändringar i verkligt värde 31.12	23	22
Bokfört värde 31.12	170	161

Bygg- och reparationsförpliktelser som gäller förvaltningsfastigheter uppgick under räkenskapsperioden till 0 miljoner euro (0). Förvaltningsfastigheternas verkliga värde innehåller en skuldandel.

Av skadeförsäkringens förvaltningsfastigheter har 72 %, dvs. 121 miljoner euro, värderats av en utomstående fastighetsvärderare med AFV-auktorisering vid Realia Group Oy.

Not 22. Investeringsstillgångar

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Finansiella tillgångar som kan säljas		
Skuldebrev	11 134	7 782
Aktier och andelar	65	101
Totalt	11 200	7 882
Finansiella tillgångar som hålls till förfall		
Skuldebrev	94	144
Totalt	94	144
Förvaltningsfastigheter		
Mark- och vattenområden	13	5
Byggnader	113	80
Totalt	125	85
Investeringsstillgångar totalt	11 419	8 112

Bland förvaltningsfastigheterna fanns varken den här eller den föregående räkenskapsperioden fastigheter som utgjort säkerhet.

Finansiella tillgångar som kan säljas och investeringar som hålls till förfall 31.12.2015

Milj. €	Skuldebrev som kan säljas			Aktier och andelar som kan säljas			Investeringar som hålls till förfall
	Till verkligt värde	Till upplupet anskaffningsvärde	Totalt	Till verkligt värde	Till anskaffningsvärde	Totalt	
Noterade							
Säkerhetsdugliga	10 548		10 548				70
Icke säkerhetsdugliga	423		423	0		0	25
Övriga							
Övriga	163		163	63	2	65	
Totalt	11 134		11 134	64	2	65	94
Räkenskapsperiodens nedskrivningar				0		0	

Bland skuldebreven ingick inte efterställda skuldebrev. Alla placeringar i kapitalfonder, som uppgick till 12 miljoner euro (16), har värderats till verkligt värde. Det var inte möjligt att tillförlitligt fastställa ett verkligt värde för placeringar som värderats till anskaffningsvärde.

Finansiella tillgångar som kan säljas och investeringar som hålls till förfall 31.12.2014

Milj. €	Skuldebrev som kan säljas			Aktier och andelar som kan säljas			Investeringar som hålls till förfall
	Till verkligt värde	Till upplupet anskaffningsvärde	Totalt	Till verkligt värde	Till anskaffningsvärde	Totalt	
Noterade							
Säkerhetsdugliga	7 302		7 302				130
Icke säkerhetsdugliga	398		398	7		7	14
Övriga							
Övriga	82		82	83	11	94	
Totalt	7 782		7 782	90	11	101	144
Räkenskapsperiodens nedskrivningar				-1		-1	

Förändringar i förvaltningsfastigheter, milj. €

	2015	2014
Anskaffningsvärde 1.1	84	86
Ökning	34	
Minskning		-2
Överföringar mellan posterna		
Anskaffningsvärde 31.12	117	84
Akkumulerade förändringar i verkligt värde 1.1	2	3
Förändringar i verkligt värde under räkenskapsperioden	6	-2
Minskning		1
Akkumulerade förändringar i verkligt värde 31.12	8	2
Bokfört värde 31.12	125	85

Förändringarna i förvaltningsfastigheternas verkliga värde har bokförts på nettointäkter från placeringsverksamheten. Förvaltningsfastigheternas verkliga värde innehåller en skuldandel.

En specifikation av förvaltningsfastigheter som hyrts ut med operationella leasingavtal finns i not 81.

Förvaltningsfastigheterna har värdarets av en utomstående fastighetsvärderare med AFV-auktorisering från Catella Property Oy.

Not 23. Omklassificerade skuldebrev

I följande tabell presenteras de omklassificerade skuldebreven enligt bokfört värde och verkligt värde.

31.12.2015, milj. €	Bokfört värde	Verkligt värde	Effektiv ränta	Nedskrivningar på grund av kreditrisken
Lån och fordringar	58	62	5,9	
Investeringar som hålls till förfall	39	35	4,4	
Finansiella tillgångar som kan säljas*				
Totalt	97	96		

31.12.2014, milj. €	Bokfört värde	Verkligt värde	Effektiv ränta	Nedskrivningar på grund av kreditrisken
Lån och fordringar	231	245	5,5	
Investeringar som hålls till förfall	59	56	4,3	
Finansiella tillgångar som kan säljas	45	45	4,2	
Totalt	335	347		

Om ingen omklassificering skett och skuldebreven hade värderats med verkliga värden på en marknad:

Milj. €	2015		2014	
	Resultat-räkning	Fonden för verkligt värde	Resultat-räkning	Fonden för verkligt värde
Bankrörelsen	-1		2	
Försäkringsrörelsen	0	-1	0	0
Övriga rörelsen	-2	-1	12	-1
Totalt	-3	-2	13	-1

Lån och fordringar samt investeringar som hålls till förfall har omklassificerats 2008. Finansiella tillgångar som kan säljas har omklassificerats 2012.

*Under det tredje kvartalet 2012 såldes ur investeringar som hålls till förfall irländska rmbs-lån till ett bokfört värde på 36 miljoner euro med anledning av en ändring som sannolikt sker i den lokala lagstiftningen. Då omklassificerades irländska rmbs-lån för 38 miljoner euro från investeringar som hålls till förfall till finansiella tillgångar som kan säljas. De här rmbs-lånen såldes under det första kvartalet 2015.

Räntorna som erhållits för omklassificerade skuldebrev uppgick under januari–december till totalt 4 miljoner euro (8). Den periodiserade prisdifferensen mellan det nominella värdet och anskaffningsvärdet för skuldebreven uppgick till totalt 1 miljoner euro (2). För skuldebreven bokfördes 5 miljoner euro (1) i realisationsförlust. Ränterisken var skyddad med derivat som omfattades av säkringsredovisning från 1.10.2008. För säkrande derivat bokfördes 1 miljoner euro (3) i positiv förändring i marknadsvärde.

Not 24. Investeringar som behandlas enligt kapitalandelsmetoden

Belopp som tagits upp i balansräkningen:

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Intrasseföretag	16	2
Totalt	16	2

Belopp som tagits upp i resultaträkningen:

Milj. €	2015	2014
Intrasseföretag	0	0
Totalt	0	0

Investeringar i intresseföretag och samföretag

Pohjola-koncernen hade 31.12.2015 två (1) intresseföretag som är individuellt oväsentliga. Innehavet i Autovahinkokeskus Oy var 27,75 % (27,75 %) och innehavet i Otso Infrastruktuuri I Ky var 40 %. Pohjola-koncernen har inga betydande placeringar i samföretag.

Det finns inget noterat marknadsvärde för Pohjola-koncernens investeringar i intresseföretag och det finns inga eventalförpliktelser som ansluter sig till företagen.

Sammanfattning av finansiell information om icke väsentliga intresseföretag som konsoliderats i koncernbokslutet

Milj. €	Intresseföretag konsoliderade med kapitalandelsmetoden	
	2015	2014
Vinster från kvarvarande verksamheter	0	0
Totalresultat	0	0

Not 25. Immateriella tillgångar

Förändringar i immateriella tillgångar, milj. €	Goodwill	Varu- märken	Kundrela- tioner i anslutning till försäk- rings- avtal och för- säkringar- nas ans- kaffnings- värde	Övriga immateri- ella tillgångar	Totalt
Anskaffningsvärde 1.1.2015	422	179	301	243	1 146
Ökning				38	38
Minskning				-1	-1
Överföringar mellan posterna					
Anskaffningsvärde 31.12.2015	422	179	301	280	1 183
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 1.1.2015		-7	-218	-136	-360
Räkenskapsperiodens avskrivningar			-23	-22	-45
Minskning				3	3
Övriga förändringar				0	0
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 31.12.2015		-7	-241	-155	-402
Bokfört värde 31.12.2015	422	172	61	126	781

I övriga immateriella tillgångar ingår ADB-program till ett bokföringsvärde av 79 miljoner euro och ADB-program under utveckling för 45 miljoner euro.

Avskrivningar, nedskrivningar och återförda nedskrivningar har bokförts i resultatposten Övriga rörelsekostnader.

Förändringar i immateriella tillgångar, milj. €	Goodwill	Varumärken	Kundrelationer i anslutning till försäkringsavtal och försäkringarnas anskaffningsvärde	Övriga immateriella tillgångar	Totalt
Anskaffningsvärde 1.1.2014	519	179	301	259	1 258
Ökning				24	24
Minskning				-1	-1
Överföringar till tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare	-97			-39	-136
Överföringar mellan posterna				0	0
Anskaffningsvärde 31.12.2014	422	179	301	243	1 146
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 1.1.2014		-7	-194	-148	-349
Räkenskapsperiodens avskrivningar			-24	-22	-45
Minskning				0	0
Avskrivningar av tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare				33	33
Övriga förändringar				0	0
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 31.12.2014		-7	-218	-136	-360
Bokfört värde 31.12.2014	422	172	84	107	786

I övriga immateriella tillgångar ingår ADB-program till ett bokföringsvärde av 81 miljoner euro och ADB-program under utveckling för 27 miljoner euro.

Avskrivningar, nedskrivningar och återförda nedskrivningar har bokförts i resultatposten Övriga rörelsekostnader.

Immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandetid, milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Goodwill	422	422
Varumärken	172	172
Totalt	595	595

Vid rörelseförvärv har nyttjandetiden för förvärvat goodwill och förvärvade varumärken uppskattats till obegränsad, eftersom de påverkar de framtida kassaflödena under en obestämd tid.

De övriga viktigaste immateriella tillgångarna	31.12.2015		31.12.2014	
	Bokfört värde, milj. €	Återstående avskrivningstid	Bokfört värde, milj. €	Återstående avskrivningstid
Kundrelationer	61	1–4 år	84	1–4 år
ADB-program	79	2–5 år	81	2–5 år
ADB-program under utveckling	45		27	

Goodwillen förvärvades 2005 som en del av förvärvet av Pohjola-Gruppen Abp:s affärsrörelse samt 2008 som en del av förvärvet av Pohjola-Finance Ab (f.d. K-Rahoitus). Goodwillen har ökat 2011 till följd av förvärvet Excenta Oy, ett tjänstebolag inom välbefinnande i arbetet. Varumärkena och kundrelationerna förvärvades som en del av förvärvet av skadeförsäkringsrörelsen.

Nedskrivningsprövning av goodwill

Goodwill, milj. €	2015	2014
Skadeförsäkringsrörelse	410	410
Pohjola Kapitalförvaltning Ab*		97
Finansbolagstjänster	13	13
Totalt	422	519

* Avvecklad verksamhet

Pohjola-koncernens goodwill har i sin helhet uppstått genom förvärven av Pohjola-Gruppen Abp:s, Pohjola Finance Ab:s och Excenta Oy:s affärsrörelse. Storleken på goodwillen fastställdes i köpesummans fördelningsprocesser, dvs. vid de s.k. PPA (Purchase Price Allocation)-utredningarna. Den goodwill som uppkom fördelades på enheter som genererar kassaflöde (CGU:n), som var antingen rörelsesegment eller företag som räknas till rörelsesegmenten. Nedskrivningsprövningen av goodwill utfördes i enlighet med IAS 36 för kassaflödesgenererande affärsområden som motsvarar de affärsområden för vilka förvärvskalkylerna upprättades vid PPA-utredningen: skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsrörelsen samt finansbolagstjänster.

Värdet av Pohjola-koncernens kassaflödesenheter har för prövningen av goodwill fastställts enligt metoden "Excess Returns". I metoden avdras avkastningskravet på eget kapital från den innevarande räkenskapsperiodens och de kommande räkenskapsperiodernas vinst. För att fastställa nuvärdet av kassaflödet diskonteras en eventuell återstående avkastning med en diskonteringsränta som motsvarar avkastningskravet på eget kapital.

Längden för prövningsperioden fastställdes till den femåriga prövningsperioden enligt standarden IAS 36 med restvärden.

De prognoser som använts i kassaflödesanalyserna baserar sig på de strategisiffror för perioden 2016–2018 som Pohjola fastställt 2012 och på de förväntningar på affärsrörelsernas utveckling efter strategiperioden som härletts ur siffrorna. Tillväxten i kassaflödena efter 2018 varierar mellan 2 och 8 procent.

Som diskonteringsränta i analyserna har använts kostnaden för eget kapital till marknadsvillkor, som står i linje med de tillämpade värderingsmetoderna (dvs. via kassaflödet har fastställts endast det värde som tillfaller placerare i eget kapital och som har diskonterats med avkastningskravet på eget kapital). Den diskonteringsränta som använts i kalkylerna före skatt (dvs. IFRS WACC) varierade mellan 7,4 och 10,9 procent. År 2014 varierade diskonteringsräntan mellan 6,7 och 11,3 procent. Diskonteringsräntan för skadeförsäkringsrörelsen höjdes med 0,2 procentenheter och diskonteringsräntan för finansbolagstjänster sänktes med 0,4 procentenheter till att motsvara diskonteringsräntan enligt marknadsinformationen.

Nedskrivningsprövningen av goodwill har inte lett till nedskrivningar.

En känslighetsanalys utfördes separat för varje kassaflödesenhet, den baserade sig på de centrala variablerna för respektive kassaflödesenhet.

För skadeförsäkringsrörelsen användes som centrala variabler i känslighetsanalysen diskonteringsräntan, totalkostnadsprocenten och nettointäkter från placeringsverksamheten i procent. Variablerna var de samma som året innan. Resultaten av känslighetsanalysen har inte förändrats väsentligt jämfört med föregående år. En uppgång på 7,5 procentenheter i diskonteringsräntan och 6,2 procentenheter i totalkostnadsprocenten samt en nedgång på 3,0 procentenheter i nettointäkter från placeringsverksamheten i procent jämfört med prognoserna under hela prövningsperioden, där en variabel förändras och de övriga hålls oförändrade, medför en risk för nedskrivning. För ett år sedan var resultaten: en uppgång på 8,4 procentenheter i diskonteringsräntan och 6,7 procentenheter i totalkostnadsprocenten samt en nedgång på 2,4 procentenheter i nettointäkter från placeringsverksamheten i procent jämfört med prognoserna under hela prövningsperioden medför en risk för nedskrivning.

För finansbolagstjänsterna användes som centrala variabler i känslighetsanalysen diskonteringsräntan, ökningen i utlåningsstocken i procent och kostnadsökningen i procent. Variablerna var de samma som året innan. Resultaten av känslighetsanalysen har inte förändrats väsentligt jämfört med föregående år. En uppgång på 18 procentenheter i diskonteringsräntan, en nedgång på 25 procentenheter i utlåningsstocken och en kostnadsökning på 26 procentenheter jämfört med prognoserna under hela prövningsperioden medan de övriga variablerna hålls oförändrade medför en risk för nedskrivning. För ett år sedan var resultaten: en uppgång på 11 procentenheter i diskonteringsräntan, en nedgång på 16 procentenheter i utlåningsstocken samt en kostnadsökning på 23 procentenheter jämfört med prognoserna under hela prövningsperioden medför en risk för nedskrivning.

Nedskrivningsprövning av varumärken

Pohjola-koncernens varumärken har i sin helhet uppstått genom förvärvet av Pohjola-Gruppen Abp:s affärsrörelse. En nedskrivningsprövning har utförts separat i enlighet med IAS 36 för följande varumärken: Pohjola, Europeiska, A-Försäkring och Seesam.

Varumärkena har värderats enligt metoden "relief from royalty", i vilken varumärkenas värde fastställdes till de royaltyinbesparingar diskonterade till nutid som i framtiden uppnås genom innehav av varumärkena. Som diskonteringsränta i kalkylerna har använts den kostnad för eget kapital till marknadsvillkor som fastställts för skadeförsäkringsrörelsen utökad med en tillgångsvis riskpremie. Diskonteringsräntan för skadeförsäkringen höjdes med 0,2 procentenheter till att motsvara diskonteringsräntan enligt marknadsinformationen. Vid prövningen 2015 har dessutom använts samma riskpremie och motsvarande royalty i procent som vid PPA-utredningen och prövningen under tidigare år.

Längden för prövningsperioden fastställdes till i regel 5 år i enlighet med standarden IAS 36. För prövningen av varumärket Pohjola fastställdes prövningsperioden exceptionellt till 15 år, eftersom användningen av varumärket utvidgas till en helt ny affärsrörelse som kommer att växa under de närmaste åren. De prognoser som använts i kassaflödesanalyserna baserar sig på de strategisiffror som uppdaterats för skadeförsäkringsrörelsen för 2016–2018 och på de förväntningar på affärsrörelsens fortsatta utveckling som härletts ur siffrorna. Som tillväxt i kassaflödena under perioderna efter prognosperioden användes en inflationsförväntning på 3 procent.

OP Andelslags förvaltningsråd beslöt hösten 2014 att koncentrera skadeförsäkringsrörelsen under varumärket OP tillsammans med bank- och skadeförsäkringsrörelsen. Varumärket Pohjola kommer i fortsättningen att användas främst inom hälsovårds- och välbefinnanderörelsen samt i skadeförsäkringsprodukter som är nära anslutna till dem. I samband med nedskrivningsprövningen av varumärket Pohjola prövades hur ovan nämnda förändring påverkar varumärkets ekonomiska nyttjandetid och prövningsperiodens längd, den diskonteringsränta som användes för prövningen, riskpremien och royaltyprocenten. Varumärket konstaterades fortfarande utgöra en sådan immateriell tillgång med obegränsad ekonomisk nyttjandetid som avses i IAS 36. Eftersom varumärket används i en ny affärsrörelse som förväntas växa kraftigt i början, förlängdes prövningsperioden till 15 år. I övriga parametrar gjordes inga väsentliga ändringar, eftersom den nya hälsovårds- och välbefinnanderörelsen har ett nära samband till skadeförsäkringsrörelsen. Vid prövningen av varumärket beaktades de kassaflöden som kan likställas med omsättning för de affärsrörelser som i fortsättningen finns under varumärket.

Nedskrivningsprövningen av varumärken har inte lett till nedskrivningar för varumärken i bokslutet 2015. Nedskrivningar på 1 miljon euro har tidigare bokförts för varumärket Seesam i bokslutet för 2011. Nedskrivningar på 3 miljoner euro har tidigare bokförts för varumärket i bokslutet för såväl 2009 som 2008.

Nedskrivningsprövning av andra väsentliga immateriella tillgångar

Pohjola-koncernens kundrelationer har förvärvats som en del av förvärvet av Pohjola-Gruppen Abp:s affärsrörelse. De immateriella tillgångar som uppstått genom kundrelationerna kostnadsförs genom linjära avskrivningar inom en uppskattad nyttjandetid, och det har inte förekommit något nedskrivningsbehov beträffande dem. De immateriella tillgångar som uppstått genom ADB-program som allokerats till skadeförsäkringsrörelsen och kapitalförvaltningsrörelsen har kostnadsförts i sin helhet redan under tidigare räkenskapsperioder.

Not 26. Materiella tillgångar

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Rörelsefastigheter		
Mark- och vattenområden	6	6
Byggnader	40	43
Totalt	46	49
Maskiner och inventarier	2	3
Övriga materiella tillgångar	4	3
Egendom som hyrts ut	7	17
Materiella tillgångar totalt	58	72
av vilka anskaffningar i arbete		0

Förändringar i materiella tillgångar, milj. €	Rörelse- fastigheter	Maskiner och inventarier	Övriga materiella tillgångar	Egendom som hyrts ut	Materiella tillgångar totalt
Anskaffningsvärde 1.1.2015	60	37	3	36	136
Ökning	1	0	3	0	4
Minskning	-1	0	-2	-20	-23
Överföringar mellan posterna	0				0
Anskaffningsvärde 31.12.2015	60	37	4	17	118
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 1.1.2015	-10	-34	0	-20	-64
Räkenskapsperiodens avskrivningar	-4	-1	0	-4	-9
Räkenskapsperiodens nedskrivningar	0				0
Återföringar av räkenskapsperiodens nedskrivningar	0				0
Minskning	0	0	0	14	14
Övriga förändringar	0				0
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 31.12.2015	-14	-35	0	-10	-59
Bokfört värde 31.12.2015	46	2	4	7	58

Förändringar i materiella tillgångar, milj. €	Rörelse- fastigheter	Maskiner och inventarier	Övriga materiella tillgångar	Egendom som hyrts ut	Materiella tillgångar totalt
Anskaffningsvärde 1.1.2014	58	39	3	51	151
Ökning	3	0	1	2	6
Minskning	-1	-1	-1	-17	-19
Överföringar till tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare		-1			-1
Överföringar mellan posterna	0				0
Anskaffningsvärde 31.12.2014	60	37	3	36	136
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 1.1.2014	-10	-35	0	-24	-69
Räkenskapsperiodens avskrivningar	-1	-1	0	-8	-10
Räkenskapsperiodens nedskrivningar	0				0
Återföringar av räkenskapsperiodens nedskrivningar	0				0
Minskning	0	0	0	12	13
Avskrivningar av tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare		1			1
Övriga förändringar	0	0			0
Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar 31.12.2014	-10	-34	0	-20	-64
Bokfört värde 31.12.2014	49	3	3	17	72

Avskrivningarna, nedskrivningarna och de återförda nedskrivningarna har redovisats bland övriga rörelsekostnader.

Pohjola-koncernen bjuder främst ut operationella leasingavtal för leasing av personbilar. Pohjola-koncernen har hyrt ut kontorsutrymmen som den inte behöver själv och de här utrymmena har i bokslutet klassificerats som förvaltningsfastigheter.

En specifikation av materiella tillgångar som hyrts ut med operationella leasingavtal finns i not 81.

Not 27. Övriga tillgångar

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Betalningsförmedlingsfordringar	10	7
Pensionstillgångar	7	
Förutbetalda kostnader		
Räntor	138	134
Räntor på derivatfordringar	449	508
Övriga förutbetalda kostnader	8	
Marginalfordringar i anslutning till derivatinstrument	66	104
CSA-fordringar för derivatinstrument	508	862
Övriga	133	173
Totalt	1 317	1 789

I posten övriga ingår bl.a. försäljningsfordringar för värdepapper för 30 miljoner euro (29).
En specifikation av pensionstillgångar finns i not 35.

Not 28. Skattefordringar

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Inkomstskattefordringar	17	10
Uppskjuten skattefordran	18	24
Skattefordringar totalt	35	34

Specifikation av skattefordringar och skatteskulder, milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Uppskjuten skattefordran		
Finansiella tillgångar som kan säljas	0	0
Avskrivningar och nedskrivningar	0	0
Avsättningar och nedskrivningar av fordringar	8	9
Periodiseringsdifferenser för värdepapper som emitterats till allmänheten	7	13
Förmånsbestämda pensionsplaner	2	12
Koncernkonsolideringar	0	0
Övriga poster	8	6
Kvittad mot uppskjuten skatteskuld	-8	-18
Totalt	18	24

Uppskjuten skatteskuld		
Skattemässiga avsättningar	223	208
Finansiella tillgångar som kan säljas	27	54
Säkring av kassaflödet	3	4
Eliminering av utjämningsbeloppet	46	43
Värdering av placeringar till verkligt värde	15	7
Fördelning av köpesumman för företagsköp	45	49
Förmånsbestämda pensionsplaner	3	0
Koncernkonsolideringar	2	
Övriga poster	4	6
Kvittad mot uppskjuten skattefordran	-8	-18
Totalt	360	354

Förändringar i uppskjuten skatt, milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Uppskjuten skattefordran /-skuld 1.1	-330	-347
Inverkan av förändringen av redovisningsprinciperna totalt		1
Uppskjuten skattefordran /-skuld 1.1	-330	-346
Bokförts i resultaträkningen		
Inverkan av förluster		0
Avsättningar och nedskrivningar av fordringar	-2	10
Skattemässiga avsättningar	-16	0
Eliminering av utjämningsbeloppet	-3	7
Värdeförändringar och försäljningar i placeringar	-7	3
Avskrivningar och nedskrivningar	5	4
Periodiseringsdifferenser för värdepapper som emitterats till allmänheten	-5	-5
Förmånsbestämda pensionsplaner	0	1
Övriga	0	2
Bokförts i rapporten över totalresultat		
Fonden för verkligt värde		
Värdering till verkligt värde	10	-30
Säkring av kassaflödet	1	-1
Överföring till resultaträkningen	16	16
Aktuariella vinster/(förluster) från förmånsbestämda pensionsplaner	-13	10
Övriga	0	
Uppskjuten skatteskuld/-fordran totalt 31.12	-343	-330
Inkomstskattefordringar/-skulder	7	-27
Skattefordringar/-skulder totalt	-335	-357

Skattemässiga förluster för vilka inga uppskjutna skattefordringar har bokförts fanns vid slutet av 2015 för 0 miljoner euro (1). Förlusterna preskriberas före 2025.

För de balanserade vinstmedlen i dotterföretagen i Baltikum på 41 miljoner euro (38) har inte bokförts någon uppskjuten skatteskuld, eftersom tillgångarna bestående har investerats i respektive land.

Not 29. Skulder till kreditinstitut

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Skulder till centralbanker*	12	250
Skulder till kreditinstitut		
Betaldbara på anfordran		
Insättningar		
OP Gruppens institut	440	350
Övriga kreditinstitut	87	54
Övriga skulder		
OP Gruppens institut	611	494
Totalt	1 138	898
Övriga än betalbara på anfordran		
Insättningar		
OP Gruppens institut	2 645	2 822
Övriga kreditinstitut	1 414	1 271
Totalt	4 060	4 094
Skulder till kreditinstitut och centralbanker totalt	5 209	5 241

* Inlåning från centralbanker utanför euroområdet

Not 30. Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Finansiella skulder för handel		
Blankning av värdepapper		4
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen totalt		4

Not 31. Derivatinstrument

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Som innehas för handel		
Räntederivat	4 103	4 752
Valutaderivat	1 136	686
Aktie- och indexderivat	14	25
Kreditderivat	0	
Övriga	57	52
Totalt	5 310	5 516
Säkringsinstrument		
Säkring av verkligt värde		
Räntederivat	336	373
Säkring av kassaflödet		
Räntederivat	0	0
Totalt	336	373
Derivatinstrument totalt	5 646	5 889

I balansposten Derivatinstrument ingår negativa värdeförändringar och erhållna premier.

Not 32. Skulder till kunder

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Insättningar		
Betalbara på anfordran		
Privatkunder	68	63
Företag och offentlig sektor	11 225	7 437
Totalt	11 293	7 500
Övriga		
Privatkunder		
Företag och offentlig sektor	102	1 680
Totalt	102	1 680
Övriga finansiella skulder		
Betalbara på anfordran		
Privatkunder	9	8
Totalt	9	8
Övriga		
Företag och offentlig sektor	6 146	2 254
Totalt	6 146	2 254
Skulder till kunder totalt	17 549	11 442

Not 33. Skulder för skadeförsäkringsrörelse

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Försäkringsskuld	2 917	2 737
Skulder avseende direktförsäkringsverksamhet	211	203
Skulder avseende återförsäkringsverksamhet	7	9
Derivatinstrument	4	2
Övriga	20	21
Skulder för skadeförsäkringsrörelse totalt	3 160	2 972

Skulder för skadeförsäkringsavtal och återförsäkrares andel

Milj. €	31.12.2015			31.12.2014		
	Brutto	Åter- försäkring	Netto	Brutto	Åter- försäkring	Netto
Avsättningar för ersättningar av pensionstyp	1 386	-7	1 379	1 316	-7	1 308
Övriga avsättningar för specifika skadefall	180	-59	121	188	-65	124
Särskild avsättning för yrkessjukdomar	19		19	22		22
Kollektiv avsättning för oreglerade skador	707	-21	685	612	-7	605
Avsättning för skaderegleringskostnader	65		65	63		63
Avsättning för ej intjänade premier	560	-11	550	523	-13	511
Försäkringsskuldens ränteskydd	0		0	12		12
Försäkringsskuld för skadeförsäkring totalt	2 917	-98	2 819	2 737	-92	2 645

Förändringar i försäkringsskulden och fordringar avseende återförsäkringsavtal

Milj. €	2015			2014		
	Brutto	Åter- försäkring	Netto	Brutto	Åter- försäkring	Netto
Avsättning för oreglerade skador						
Avsättning för oreglerade skador 1.1	2 213	-79	2 134	2 100	-65	2 035
Under räkenskapsperioden betalda ersättningar	-891	25	-866	-913	29	-884
Förändring i skuld/fordran	1 005	-34	972	974	-44	930
Under räkenskapsperioden inträffade skador	960	-19	942	931	-34	897
Ökning (minskning) jämfört med tidigare perioder	-17	-15	-32	-16	-10	-27
Förändring i diskonteringsräntan	62		62	60		60
Upplösning av diskontering	38		38	40		40
Värdeförändring i ränteskydd	-12		-12	12		12
Förvärvade affärsrörelser	3		3			
Kursvinster (förluster)	0		0	0		0
Avsättning för oreglerade skador 31.12	2 357	-87	2 269	2 213	-79	2 134
Avsättning för ej intjänade premier						
Avsättning för ej intjänade premier 1.1	523	-13	511	493	-12	481
Ökning	499	-11	488	483	-13	470
Minskning	-491	13	-478	-456	12	-444
Förändring i diskonteringsräntan				2		2
Förvärvade affärsrörelser	28		28			
Upplösning av diskontering	1		1	1		1
Avsättning för ej intjänade premier 31.12	560	-11	550	523	-13	511
Försäkringsskuld för skadeförsäkring totalt	2 917	-99	2 819	2 737	-92	2 645

Avsättningen för ej intjänade premier representerar förpliktelser som hänför sig till det försäkringsskydd som ännu inte upphört vid årets slut.

Värdering av försäkringsskuld för försäkringsavtal

a) Använda metoder och antaganden

Försäkringsskuldens belopp har uppskattats så att det med rimlig sannolikhet är tillräckligt för att täcka de förpliktelser som härrör från försäkringsavtalen. Detta har genomförts så att man först gjort en uppskattning av skuldens förväntade värde och därefter räknat ut ett säkerhetstillägg på grund av den ovisshet som föreligger.

Avsättningen för ej intjänade premier har i huvudsak fastställts avtalsvis enligt pro rata parte temporis-metoden.

Avsättningen för ersättningar av pensionstyp utgörs av det diskonterade nuvärdet av kassaflödet från ersättningar för inkomstbortfall som betalas ut i form av fortlöpande pensioner. Den diskonteringsränta som används bestäms med beaktande av den rådande räntenivån, lagbestämmelserna om att avsättningarna ska vara betryggande, den av myndigheterna fastställda övre gränsen för diskonteringsräntan samt den rimliga förväntade avkastningen på de tillgångar som täcker försäkringsskuden. Den vid slutet av 2015 använda diskonteringsräntan är 2,25 % för skador som inträffat före 2015 och 1,5 % för skador som inträffat 2015 (31.12.2014: 2,5 %). Som dödlighetsmodell har använts en ålderskohortmodell för dödlighetsintensiteten som baserar sig på befolkningsstatistiken i Finland och på antagandet att den nu observerade trenden med en allt högre livslängd kommer att fortsätta.

I avsättningen för oreglerade skador ingår avsättningar för asbestskador som utgörs av yrkessjukdomsfall inom den lagstadgade olycksfallsförsäkringen. Det prognostiserade kassaflödet från dessa ersättningar baserar sig på en utredning, i vilken har beaktats hur mycket asbest som årligen har använts som råmaterial i Finland samt hur latensiderna för olika asbestsjukdomar är fördelade. Asbestskadornas utveckling följs årligen upp och utfallet har följt prognosen väl.

För värdering av den kollektiva avsättningen för oreglerade skador har flera statistiska metoder använts. Bornhuetter-Ferguson, Cape Cod och Chain Ladder. Vid tillämpningen av dem måste utöver val av metod även andra val göras såsom beslut om på hur många skadeårs statistiska material metoderna ska tillämpas.

Bornhuetter-Ferguson

Bornhuetter-Ferguson-metoden (BF) baserar sig på antagandet att det varje utvecklingsår utbetalas ersättningar som utgör en viss andel av riskmättet för skadeåret. Riskmättet kan t.ex. utgöras av antalet försäkringsår eller de med den antagna skadekvoten justerade premieintäkterna. BF reagerar långsamt på förändringar i utvecklingstriangeln för ersättningar och metoden är dessutom känslig för valet av riskmått.

Cape Cod

Cape Cod-metoden motsvarar BF-metoden i och med att andelen ersättningar som utbetalas ett utvecklingsår i relation till riskmättet utjämnas mellan olika skadeår. I den traditionella Cape Cod-metoden är ersättningarnas andel av riskmättet utjämnad så att den är lika stor för alla skadeår. I den generella Cape Cod-metoden utjämnas ersättningarnas andel av riskmättet för skadeåret på basis av observationer för skadeåret och nära skadeåret.

Chain Ladder

Vid användning av Chain Ladder-metoden (CL) skattas den totala skadekostnaden för varje skadeår med hjälp av årliga utvecklingsfaktorer. En utvecklingsfaktor beskriver förhållandet mellan på varandra följande utvecklingsår i utvecklingstriangeln för de kumulativa ersättningarna. CL är känslig för observationer som görs under de första utvecklingsåren.

De största riskerna vid värderingen av den kollektiva avsättningen för oreglerade skador hänför sig till

- Uppskattningen av framtida inflation (exkl. ersättningar för inkomstbortfall som betalas på basis av lagstadgade försäkringar)
- Justering av förändringar i utvecklingstriangeln för ersättningar till följd av lagändringar och ändringar i ersättningspraxis (dvs. ger historien en korrekt bild av framtiden)
- De historiska datas riktighet under tiotals år.

Av den kollektiva avsättningen för oreglerade skador har endast avsättningen för pensioner diskonterats.

Vid värderingen av den kollektiva avsättningen för oreglerade skador har koncernens skadeförsäkringsbestånd delats upp i flera klasser bland annat utgående från risken och löptiden för kassaflödet från de utbetalda ersättningarna. I varje klass beräknas den kollektiva avsättningen för oreglerade skador först enligt respektive ovan nämnda statistiska metod. Av dem har man valt den som bäst lämpar sig för den klass som är föremål för granskning. Som valkriterier har använts hur väl modellen i fråga skulle ha prognostiserat utvecklingen under tidigare skadeår och den genom modellen erhållna värderingens känslighet för antalet använda statistikår. Till det förväntningsvärde som modellen ger har ett säkerhetstillägg på 2–10 % lagts till. På säkerhetstilläggets belopp inverkar de framtida kassaflödenas osäkerhet och löptid samt historiska datas kvalitet.

Vid värderingen av den kollektiva avsättningen för ersättningarna för sjukvårdskostnader och rehabiliteringskostnader inom den lagstadgade olycksfallsförsäkringen och trafikförsäkringen har beaktats att de ersättningar som betalas för skador som har inträffat för över 10 år sedan kommer att finansieras med hjälp av fördelningssystemet.

b) Förändringar i antaganden och metoder

Till följd av att diskonteringsräntan sjunkit har avsättningarna för ersättningar av pensionstyp ökat med 62 miljoner euro (62).

Inverkan av ändrade metoder och antaganden på avsättningarnas belopp	2015	2014
Milj. € (ökning+/minskning- av avsättningar)		
Ändring av diskonteringsräntan	62	62
Totalt	62	62

c) Ersättningarnas utveckling

I ersättningstrianglarna har de faktiska ersättningskostnaderna jämförts med tidigare värden. Trianglarna som beskriver ersättningsutvecklingen har konstruerats per skadeår.

Ersättningsutvecklingen har presenterats för tio år med undantag av långvariga avsättningar. I ersättningstrianglarna följs inte upp utvecklingen för andelar i pooler eller olycksfallsförsäkringens regresser. Kapitalvärdena för slutligt fastställda pensioner har behandlats såsom om de hade utbetalats till beloppet av deras kapitalvärde i samband med att de slutligt fastställdes. För de långvariga avsättningarna, dvs. de slutligt fastställda pensionerna och asbestskadorna, har uppgifter om försäkringsskuldens tillräcklighet presenterats.

Ersättningstrianglar, bruttorörelse, milj. €

Skadeår	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Totalt
Uppskattning av den totala skadekostnaden											
0*	603	638	707	666	738	784	815	903	931	976	7 761
n+1	611	633	693	633	746	751	802	879	905		
n+2	591	627	691	640	744	752	805	861			
n+3	594	622	689	641	743	757	821				
n+4	594	622	704	651	750	771					
n+5	587	647	726	653	760						
n+6	587	657	734	659							
n+7	591	661	741								
n+8	594	664									
n+9	599										
Nuvarande uppskattning av den totala skadekostnaden											
	599	664	741	659	760	771	821	861	905	976	7 758
Ackumulerade utbetalda ersättningar											
	-576	-638	-698	-606	-707	-694	-735	-755	-726	-494	-6 627
Avsättning för oreglerade											
skador för åren 2006–2015	23	27	43	54	54	78	86	106	179	482	1 130
Avsättning för oreglerade skador för tidigare år											141

* = vid slutet av skadeåret

Utvecklingen av ersättningarna för latenta yrkessjukdomar, milj. €

Räkenskapsår	Kollektiv avsättning för oreglerade skador	Kända avsättningar för pensioner	Utbetalda ersättningar	Ersätt- nings- kostnader	Förändring i beräknings- grunden*	Tillräck- lighet
2006	43	40	-4	-3		-3
2007	41	40	-4	-2	-1	-2
2008	40	41	-4	-4	3	-2
2009	42	43	-4	-8	4	-4
2010	38	44	-3	0		0
2011	35	50	-3	-6	5	-2
2012	32	53	-4	-4	2	-1
2013	28	53	-4	-1	1	0
2014	22	53	-4	-2	2	0
2015	19	54	-4	-2	2	-1

Utvecklingen av slutligt fastställda pensioner, milj. €

Räkenskapsår	Vid början av året	Vid slutet av året	Nytt pensions- kapital	Betalda pensio- ner	Förändring i beräknings- grunden*	Tillräck- lighet
2006	681	731	77	26		1
2007	731	745	60	28	-15	3
2008	745	766	55	30		4
2009	763**	771	42	32		2
2010	771	794	60	34		3
2011	794	895	66	35	77	7
2012	895	940	66	34	31	18
2013	940	965	51	37	23	12
2014	965	1 010	54	40	36	5
2015	1 010	1 046	53	44	30	2

* Inverkan av förändringar i diskonteringsräntan och dödlighetsmodellen på det slutliga pensionskapitalet.

** En liten post med sjukvårds- och servicehusavsättningar som ingått under tidigare år har eliminerats från siffrorna för 2009.

Ersättningstrianglar, nettorörelse, milj. €

Skadeår	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Totalt
Uppskattning av den totala skadekostnaden											
0*	580	621	656	649	693	721	796	861	897	957	7 433
n+1	593	623	656	620	707	697	782	829	868		
n+2	575	619	658	629	705	710	786	819			
n+3	577	615	656	629	705	714	804				
n+4	577	615	670	633	712	727					
n+5	569	624	684	633	721						
n+6	569	634	691	635							
n+7	573	637	698								
n+8	576	640									
n+9	572										
Nuvarande uppskattning av den totala skadekostnaden											
	572	640	698	635	721	727	804	819	868	957	7 440
Ackumulerade utbetalda ersättningar											
	-549	-614	-658	-596	-669	-655	-720	-721	-716	-494	-6 392
Avsättning för oreglerade											
skador för åren 2006–2015	23	26	40	39	52	72	84	98	151	464	1 048

Avsättning för oreglerade skador för tidigare år 141

* = vid slutet av skadeåret

Förändring i försäkringsersättningarna för skador som inträffat under tidigare räkenskapsperioder

Försäkringsersättningarna för skador som inträffat under tidigare räkenskapsperioder ökade med 15 miljoner euro (36). Försäkringsersättningarna ökade till följd av ändringen i beräkningsräntan med 62 miljoner euro (62). Förändringen i försäkringsersättningarna för skador som inträffat under tidigare räkenskapsperioder beskriver tillräckligheten hos försäkringsskulden. På grund av att försäkringsskulden ska vara tryggande är förändringen i snitt positiv.

Skaderegleringsavtal

De till skaderegleringsavtal hänförliga skulderna uppgick 31.12.2015 till 169 miljoner euro (152).

Skaderegleringsavtalen är sådana avtal som inte är försäkringsavtal, men på basis av vilka ersättning betalas för en annan parts räkning. De viktigaste av dessa är sådana captive-arrangemang där den försäkrade risken i sin helhet är återförsäkrad i ett captive-bolag som hör till samma koncern som kunden, samt indexförhöjningar för ersättningar som betalas i pensionsform inom den lagstadgade olycksfalls-, trafik- och patientförsäkringen och vissa andra ersättningshöjningar samt sjukvårdsersättningar som betalas ut över tio år efter det att skadorna har inträffat och den offentliga sektorns patientförsäkring.

Not 34. Skuldebrev emitterade till allmänheten

Milj. €	Medel- ränta, %	31.12.2015	Medel- ränta, %	31.12.2014
Obligationslån	1,41	13 065	1,57	10 808
Skulder som vid delningen ska allokteras på tillgångar som innehas för värdeöverföring till ägare				-195
Övriga				
Bankcertifikat	0,02	248	0,14	828
Företagscertifikat	0,50	6 290	0,37	6 198
Övriga			1,71	14
Som i handeln ingår i den egna portföljen (-)*		-128		-66
Skuldebrev emitterade till allmänheten totalt		19 475		17 587

* Egna obligationslån som Pohjola-koncernen innehar har kvittats mot skulden.

Långfristiga lån och räntebindningar	Nominellt belopp	Ränta, %	Förfalldag
Pohjola Bank plc Issue of EUR 500,000,000 3.125 per cent. Instruments due 12 January 2016 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	500,0	Fast 3,125 %	12.1.2016
OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj ("OKO BANK") Issue of NOK 1,000,000,000 Fixed Rate Notes Due 15 February 2016 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	104,1	Fast 4,185 %	15.2.2016
Pohjola Bank Plc Japanese Yen Bonds JPY 21,100,000,000 - First Series (2013)	161,0	Fast 0,519%	24.6.2016
Pohjola Bank plc Issue of JPY 5,000,000,000 Fixed Rate Instruments under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	38,1	Fast 0,835 %	26.9.2016
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 Floating Rate Instruments due 3 March 2017 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	EUB3M + 0,350%	3.3.2017
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 2.625 per cent. Instruments due 20 March 2017 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	Fast 2,625 %	20.3.2017
Pohjola Bank plc Issue of EUR 60,000,000 Floating Rate Instruments due 30 May 2017 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	60,0	EUB3M + 0,900%	30.5.2017
Pohjola Bank Plc Japanese Yen Bonds JPY 17,600,000,000 - Third Series (2014)	134,3	Fast 0,303%	16.6.2017
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 3.00 per cent. Instruments due 8 September 2017 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	Fast 3,000 %	8.9.2017
Pohjola Bank plc Issue of JPY 2,000,000,000 Floating Rate Instruments due 28 March 2018 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	15,3	JPL3M + 0,200%	28.3.2018
Pohjola Bank plc Issue of EUR 500,000,000 1.25 per cent. Instruments due 14 May 2018 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	500,0	Fast 1,250%	14.5.2018
Pohjola Bank plc Issue of GBP 300,000,000 Floating Rate Instruments due May 2018 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	408,7	GBL3M + 0,450 %	21.5.2018

Pohjola Bank Plc Japanese Yen Bonds JPY 6,900,000,000 - Second Series (2013)	52,6	Fast 0,698%	26.6.2018
Pohjola Bank Plc Japanese Yen Floating Rate Bonds JPY 2,000,000,000 - Second Series (2013)	15,3	JPL3M + 0,270%	26.6.2018
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 1.750 per cent. Instruments due 29 August 2018 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	Fast 1,750%	29.8.2018
Pohjola Bank plc Issue of EUR 10,000,000 Floating Rate Instruments due 20 September 2018 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	10,0	EUB3M + 0,390%	20.9.2018
Pohjola Bank plc Issue of EUR 20,000,000 1.50 per cent. Fixed Rate Notes due 16 November 2018 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	20,0	Fast 1,500%	16.11.2018
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 1.125 per cent. Instruments due 17 June 2019 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	Fast 1,125%	17.6.2019
Pohjola Bank Plc Japanese Yen Bonds JPY 42,400,000,000 - Fourth Series (2014)	323,5	Fast 0,434 %	18.6.2019
Pohjola Bank plc Issue of AUD 20,000,000 3.925 per cent Fixed Rate Notes due 27 June 2019 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	13,4	Fast 3,925 %	27.6.2019
Pohjola Bank plc Issue of SEK 750,000,000 Floating Rate Note due September 2019 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	81,6	SES3M + 0,520 %	16.9.2019
Pohjola Bank plc Issue of EUR 300,000,000 Floating Rate Instruments due 11 March 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	300,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 50,000,000 Floating Rate Instruments due March 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	50,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 150,000,000 Floating Rate Instruments due March 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	150,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 30,000,000 Floating Rate Instruments due March 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	30,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 50,000,000 Floating Rate Instruments due March 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	50,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank Plc Issue of EUR 25,000,000 Floating rate instruments due March 2020. Under the EUR 20,000,000,000 Programme for the issuance of debt instruments.	25,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 25,000,000 Floating Rate Instruments due March 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	25,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 25,000,000 Floating Rate Instruments due March 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	25,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 25,000,000 Floating Rate Instruments due March 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	25,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 25,000,000 Floating Rate Instruments due March 2020, under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	25,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 25,000,000 Floating Rate Instruments due March 2020, under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	25,0	EUB3M + 0,280 %	11.3.2020
Pohjola Bank plc Issue of HKD 850,000,000 Floating Rate Note due May 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	100,7	Fast 2,140%	27.5.2020

Pohjola Bank plc Issue of HKD 214,000,000 Floating Rate Note due September 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	25,4	Fast 2,160%	18.9.2020
Pohjola Bank plc issuen of GBP 10 000 000 floating rate instruments due 13 November 2020 under EUR 20,000,000,000 programme for the Issuance of debt instruments	13,6	GBL3M + 0,850 %	13.11.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 10,000,000 1.965 per cent. Instruments due 19 November 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	10,0	Fast 1,965 %	19.11.2020
Pohjola Bank Plc Japanese Yen Bonds JPY 28,500,000,000 - Third Series (2015)	217,4	Fast 0,325 %	27.11.2020
Pohjola Bank Plc Japanese Yen Floating Rate Bonds JPY 1,500,000,000 - Third Series (2015)	11,4	JPL3M + 0,160 %	27.11.2020
Pohjola Bank plc Issue of JPY 8,000,000,000 Fixed Rate Instruments due December 2020 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	61,0	Fast 1,405 %	3.12.2020
Pohjola Bank plc Issue of EUR 750,000,000 2 per cent. Instruments due 3 March 2021 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	Fast 2,000%	3.3.2021
Pohjola Bank plc Issue of CHF 300,000,000 1.000 per cent. Instruments due 14 July 2021 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	276,9	Fast 1,000%	14.7.2021
Pohjola Bank plc Issue of EUR 60,000,000 3.75 per cent. Instruments due 1 March 2022 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	60,0	Fast 3,750 %	1.3.2022
Pohjola Bank plc. Issue of EUR 1,000,000,000 0.75 per cent. Instruments due March 2022 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	1 000,0	Fast 0,750 %	3.3.2022
Pohjola Bank plc Issue of GBP 400,000,000 2.500 per cent. Instruments due 20 May 2022 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	545,0	Fast 2,500 %	20.5.2022
Pohjola Bank plc Issue of EUR 57,000,000 1.07 per cent. Notes due 2025 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments.	57,0	Fast 1,070 %	12.5.2025
Pohjola Bank plc Issue of HKD 1,270,000,000 Floating Rate Note due September 2025 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	150,5	Fast 3,001 %	4.9.2025
Pohjola Bank plc Issue of EUR 50,000,000 3.086 per cent. Instruments due 23 August 2027 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	50,0	Fast 3,086 %	23.8.2027
Pohjola Bank plc Issue of EUR 25,000,000 1.00 per cent. Notes due 2027 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	25,0	Fast 1,000 %	8.10.2017
Pohjola Bank plc Issue of NOK 200,000,000 3.80 per cent. Instruments due 27 May 2029 under the EUR 20,000,000,000 Programme for Debt Instruments	20,8	Fast 3,800%	27.5.2029
Pohjola Bank plc Issue of EUR 30,000,000 1.70 per cent. Notes due 2030 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	30,0	Fast 1,700 %	21.8.2030
Pohjola Bank plc Issue of EUR 50,000,000 2.045 per cent. Instruments due 18 November 2030 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	50,0	Fast 2,045 %	18.11.2030
Pohjola Bank plc Issue of EUR 30,000,000 3.068 per cent. Instruments due 21 March 2034 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	30,0	Fast 3,068 %	21.3.2034
Pohjola Bank plc Issue of EUR 30,000,000 Fixed Rate Notes due 2034 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	30,0	Fast 3,015 %	31.3.2034

Pohjola Bank plc Issue of EUR 40,000,000 Fixed Rate Notes due 2034 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	40,0	Fast 3,000 %	11.4.2034
Pohjola Bank plc Issue of EUR 40,000,000 1.40 cent. Instruments due 16 March 2035 under the Eur 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	40,0	Fast 1,400 %	16.3.2035
Pohjola Bank plc Issue of EUR 30,000,000 2.155 per cent. Instruments due 20 November 2035 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	30,0	Fast 2,155 %	20.11.2035
Pohjola Bank plc Issue of JPY 2,500,000,000 1.30 per cent. Instruments due 27 November 2035 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	19,1	Fast 1,300 %	27.11.2035

Räntan är räntan i enlighet med emissionsvalutan. Motvärdet i euro har räknats ut genom att använda ECB:s medelkurs på bokslutsdagen. Det nominella beloppet av strukturerade obligationslån emitterade av Pohjola Bank Abp uppgår till 1 252 miljoner euro (1 303). Låneräntorna fastställs på basis av ränte-, aktie-, aktieindex eller dylika underliggande tillgångar. Eventuell tilläggsavkastning till placeringarna är säkrad med en motsvarande derivatstruktur.

Not 35. Avsättningar och övriga skulder

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Avsättningar	0	0
Övriga skulder		
Betalförmedlingskulder	974	819
Upplupna kostnader		
Ränteskulder	152	152
Ränteskulder för derivat	444	513
Övriga upplupna kostnader	59	56
Pensionskulder	11	68
Marginalfordringar i anslutning till derivatinstrument	0	0
CSA-skulder för derivatinstrument	1 030	722
Övriga	96	148
Avsättningar och övriga skulder totalt	2 766	2 479

Posten Övriga under Övriga skulder innehåller bl.a. skulder för köp av värdepapper för 35 miljoner euro (29).

Förändringar i avsättningar

Milj. €	Omstrukturering	Totalt
1.1.2015	0	0
Ökning av avsättningar	0	0
Utnyttjade avsättningar	0	0
31.12.2015	0	0

Förändringar i avsättningar

Milj. €	Omstrukturering	Totalt
1.1.2014	1	1
Utnyttjade avsättningar	-1	-1
31.12.2014	0	0

Förmånsbestämda pensionsplaner

Pohjola-koncernens pensionsplaner har skötts via pensionskassan OP-Eläkekassa, pensionsstiftelsen OP-Eläkesätiö och försäkringsbolag. De planer som gäller tilläggspension i pensionsstiftelsen och försäkringsbolag samt pensionskassans fonderade ArPL-ålderspension och invalidpensionsplaner har behandlats som förmånsbestämda planer. Betalningar till ArPL-fördelningssystemet har behandlats som avgiftsbestämda.

OP-Eläkekassa

OP-Eläkekassa är en pensionskassa som sedan 2015 försäkrat det lagstadgade pensionsskyddet för personalen vid de arbetsgivare inom Pohjola-koncernen som är delägare i pensionskassan. Vid slutet av 2015 överfördes de lagstadgade pensionsförsäkringar som före 31.12.2015 ännu fanns utanför koncernen från försäkringsbolaget till OP-Eläkekassa. Efter överföringen sköter OP-Eläkekassa OP Gruppens alla lagstadgade pensionsförsäkringar. Effekten av överföringen, 6,0 milj. €, har redovisats i resultatet.

Det lagstadgade ArPL-pensionssystemet ger ett pensionsskydd som baseras på tjänstgöringstid och arbetsinkomster enligt det som bestämts i lagen. Förmånerna i arbetspensionssystemet är fram till slutet av 2016 ålderspension, deltidspension, arbetslöshetspension, familjepension och rehabiliteringsförmåner. Pensionsåldern för ArPL-ålderspensionen är 63–68 år. Riksdagen antog 2015 en ny ArPL-lag som träder i kraft 2017. Lagen ändrar förmånerna, ersätter deltidspensionen med en partiell förtida ålderspension och lanserar en ny arbetslivspension. Lagändringen har beaktats i kalkylerna och effekten av den, -1,3 milj. € har resultatförts. Ändringens inverkan på de avtal som överförts ingår i resultateffekten av överföringen.

ArPL-pensionssystemet är partiellt fonderande och partiellt baserat på fördelningssystemet. Fonderingen sker individuellt i den pensionsanstalt som försäkrat respektive anställning. Av de pensioner som pensionskassan årligen betalar utgör den fonderade andelen i snitt en fjärdedel.

Målet för pensionskassans verksamhet är att försäkra det lagstadgade pensionsskyddet så att premien från år till år hålls stabil och underskrider den genomsnittliga premien i arbetspensionssystemet. Den viktigaste risken i verksamheten ansluter sig till att den realiserade avkastningen på investeringstillgångarna blir mindre än den genomsnittliga avkastningen på placeringsverksamheten i pensionssystemet. Om risken realiserats flera år i rad leder det till att premien måste höjas.

OP-Eläkekassas viktigaste aktuariella risker ansluter sig till ränte- och marknadsrisken, framtida pensionshöjningar samt till att livslängden systematiskt förlängs. En förändring i den ränta som tillämpas vid diskontering av pensionsåtagandet har en väsentlig inverkan på pensionsåtagandets belopp.

Pensionskassan ska enligt lagen om försäkringskassor placera sina tillgångar på ett betryggande och inkomstbringande sätt samt med beaktande av kassans likviditet. Pensionskassan ska täcka den försäkringsskuld som pensionsförbindelserna ger upphov till. De tillgångar som täcker försäkringsskulden ska vara uppbyggda med hänsyn till arten av den försäkringsverksamhet som kassan bedriver så att dess placeringar, vilka ska vara diversifierade och ha lämplig spridning, tryggar tillgångarnas säkerhet, avkastning och likviditet. I lagen om försäkringskassor föreskrivs närmare om vilka tillgångar och förbindelser som försäkringsskulden ska täcka. För pensionskassan föreskrivs separat i lagen om den solvensgräns som pensionskassan ska täcka med solvenskapitalet.

För placeringsverksamheten ansvarar pensionskassans styrelse, som godkänner pensionskassans placeringsplan för placeringen av dess tillgångar. Pensionsanstaltens ansvariga aktuarie upprättar årligen en prognos om utvecklingen i försäkringsskulden och pensionsutgifterna. På basis av prognosen beaktas i allokeringen av investeringstillgångarna de krav som försäkringsskuldens art ställer på placeringsverksamheten i fråga om trygghet, avkastning och likviditet samt pensionskassans risktäckningskapacitet.

OP-Eläkesätiö

OP-Eläkesätiö är en pensionsstiftelse som sköter det tilläggs-pensionsskydd som arbetsgivare inom Pohjola-koncernen ordnat för sin personal. Stiftelsens syfte är att bevilja arbetstagare som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets ålderspension, invalidpension och sjukbidrag samt familjepension åt deras förmänstagare jämte begravningsbidrag. Dessutom kan pensionsstiftelsen bevilja dem som hör till verksamhetskretsen förmåner som hänförs till rehabilitering. Tilläggs-pensionsskyddet är frivilligt, så alla arbetsgivare som hör till pensionskassan hör inte automatiskt till pensionsstiftelsen. Stiftelsens tilläggs-pensionsskydd är fonderat i dess helhet.

Till pensionsstiftelsens verksamhetskrets hör varje person som fyllt 20 år och som oavbrutet varit anställd i ett sådant anställningsförhållande som avses i ArPL hos en arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen före 1.7.1991. Den tjänstgöringstid som berättigar till pension börjar från den tidpunkt då den anställda fyllt 23 år medan den varit i arbetsgivarens tjänst. Med den pensionsgrundande lönen avses den pensionslön som baseras på ett och samma anställningsförhållande som beräknas enligt APL, som gällde till 31.12.2006. Pensionsåldern för de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets varierar mellan 60–65 år beroende på till vilken persongrupp arbetstagaren enligt pensionsstiftelsens stadgar hör.

Den viktigaste risken i verksamheten ansluter sig till att den realiserade avkastningen på investeringstillgångarna blir mindre än minimiavkastningsmålet. Om risken realiseras flera år i rad leder det till att garantiavgifter måste debiteras.

OP-Eläkesätiös viktigaste aktuariella risker ansluter sig till ränte- och marknadsrisken, till att livslängden systematiskt förlängs samt till inflationsrisken. En förändring i den ränta som tillämpas vid diskontering av pensionsåtagandet har en väsentlig inverkan på pensionsåtagandets belopp.

För placeringsverksamheten ansvarar pensionsstiftelsens styrelse, som godkänner pensionskassans placeringsplan för placeringen av dess tillgångar. Pensionsanstaltens ansvariga aktuarie upprättar årligen en prognos om utvecklingen i försäkringsskulden och pensionsutgifterna. På basis av prognosen beaktas i allokeringen av investeringstillgångarna de krav som försäkringsskuldens art ställer på placeringsverksamheten i fråga om trygghet, avkastning och likviditet samt pensionsstiftelsens risktäckningskapacitet.

Balansvärden för förmånsbestämda pensionsplaner, milj. €	Förmånsbestämda pensionsplaner		Pensionstillgångarnas verkliga värden		Nettoskulder (-tillgångar)	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Ingående balans 1.1	267	186	-199	-171	68	15
Resultatförda förmånsbestämda pensionskostnader						
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period	6	4			6	4
Räntekostnad (-intäkt)	5	6	-4	-6	1	0
Effekterna av eventuella reduceringar och regleringar eller kostnader avseende tjänstgöring under tidigare perioder	89	0	-94		-5	0
Förvaltningskostnader			0	0	0	0
Totalt	100	10	-98	-6	2	4
Förluster (-vinster) av omstrukturering som bokförts i övrigt totalresultat						
Aktuariella förluster (vinster) till följd av ändringar i ekonomiska förväntningar	-58	64			-58	64
Aktuariella förluster (vinster) till följd av ändringar i befolkningsstatistiska förväntningar						
ArPL, avkastning på räntedifferens och ökning i ansvaret för ålderspensioner (netto)	1	1	-1	-1		
Erfarenhetsbaserade justeringar	4	12			4	12
Avkastning på tillgångar som omfattas av plan med undantag av belopp som ingår i nettoräntan på förmånsbestämda nettoskulder (-tillgångar) (-)			-9	-26	-9	-26
Totalt	-54	77	-10	-27	-64	50
Övriga						
Arbetsgivaravgifter			-2	-1	-2	-1
Utbetalda ersättningar	-7	-6	7	6		
Totalt	-7	-6	5	5	-2	-1
Utgående balans 31.12	307	267	-302	-199	5	68

Tillgångar och skulder som redovisats i balansräkningen, milj. €	31.12.2015	31.12.2014*
Nettoskulder / -tillgångar (pensionsstiftelsen)	-7	3
Nettoskulder / -tillgångar (pensionskassan)		46
Nettoskulder / -tillgångar (övriga pensionsplaner)	11	20
Nettoskulder / -tillgångar totalt	5	68

*) Siffrorna innehåller den avvecklade verksamheten Pohjola Kapitalförvaltnings andel av förmånsbestämda pensionskostnader för 42 tusen euro, förluster (-vinster) från omklassificeringen av övrigt totalresultat 183 tusen euro och resultatförda pensionsskulder 596 tusen euro.

Klassificering av pensionskassans och pensionsstiftelsens tillgångar enligt värderingsmetod 31.12.2015, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Aktier och andelar	7	0	8	15
Obligationslån	17	32	3	52
Fastigheter			21	21
Placeringsfonder	105	0	59	164
Strukturerade placeringar			1	1
Derivatinstrument	0			0
Övriga tillgångar	22	1		23
Totalt	151	33	91	275

Klassificering av pensionskassans och pensionsstiftelsens tillgångar enligt värderingsmetod 31.12.2014, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Aktier och andelar	4	2	4	10
Obligationslån	17	28	1	46
Fastigheter			14	14
Placeringsfonder	59		32	90
Strukturerade placeringar			1	1
Derivatinstrument	0			0
Övriga tillgångar	11	1		12
Totalt	91	31	52	173

Det verkliga värdet för poster som klassificerats till Nivå 1 bestäms på basis av noteringar från marknaden.

Med verkligt värde för poster som klassificerats till Nivå 2 avses det värde som kan härledas ur marknadsvärdet för finansiella instruments delar eller för motsvarande finansiella instrument eller ett värde som kan beräknas med värderingsmodeller och -metoder som allmänt godtas på finansmarknaden, om ett marknadsvärde kan bestämmas tillförlitligt med dem.

Poster som klassificerats till Nivå 3 värderas med prissättningsmodeller, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet.

De väsentligaste tillgångsposternas andelar av totalt verkligt värde på tillgångar som omfattas av plan, %	31.12.2015	31.12.2014
Aktier och andelar	5	6
Finansbranschen	0	
Skog	1	3
Fastighet	2	0
Övriga	2	3
Obligationslån	19	26
Statslån	1	1
Övriga	18	25
Fastigheter	7	8
Placeringsfonder	60	52
Aktiefonder	32	33
Räntefonder	14	8
Fastighetsfonder	8	5
Hedgefonder	6	7
Derivat	0	0
Fastighetsfonder	0	0
Valutaderivat		0
Övriga		0
Strukturerade placeringar	0	1
Övriga	8	7
Totalt	100	100

I tillgångarna för pensionsplaner ingår, milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Värdepapper emitterade av företag som hör till OP Gruppen	3	3
Övriga fordringar på företag som hör till OP Gruppen	26	15
Fastigheter i Pohjola-koncernens bruk		1
Totalt	30	19

Beloppet av premierna för förmånsbestämda pensionsplaner 2016 uppskattas till 3 miljoner euro.

Durationen för det förmånsbestämda pensionsåtagandet per 31.12.2015 var för pensionskassan 19,4 år och för pensionsstiftelsen 13,8 år.

Centrala aktuariella antaganden som tillämpats 31.12.2015	Pensionskassan	Pensionsstiftelsen	Övriga
Diskonteringsränta, %	2,3	2,1	2,4
Presumtiv lönehöjning, %	1,6	1,6	1,6
Framtida pensionsförhöjningar, %	1	1,2	1,2
Omsättning, %	3,0	0,5	
Inflation, %	1,1	1,1	1,1
Förväntad livslängd för personer som fyllt 65 år			
Män	19,0	19,0	19,0
Kvinnor	24,7	24,7	24,7
Förväntad livslängd efter 20 år för personer som fyllt 45 år			
Män	20,6	20,6	20,6
Kvinnor	26,4	26,4	26,4

Centrala aktuariella antaganden som tillämpats 31.12.2014	Pensionskassan	Pensionsstiftelsen	Övriga
Diskonteringsränta, %	2,0	1,8	1,9
Presumtiv lönehöjning, %	2,5	2,5	2,5
Framtida pensionsförhöjningar, %	2,1	2,0	2,0-2,1
Omsättning, %	3,0	0,5	
Inflation, %	2,0	2,0	2,0
Förväntad livslängd för personer som fyllt 65 år			
Män	19,0	19,0	19,0
Kvinnor	24,7	24,7	24,7
Förväntad livslängd efter 20 år för personer som fyllt 45 år			
Män	20,6	20,6	20,6
Kvinnor	26,4	26,4	26,4

Förändring i förmånsbestämda pensionsplaner

Känslighetsanalys av centrala aktuariella antaganden 31.12.2015	Pensionskassan		Pensionsstiftelsen	
	Milj. €	%	Milj. €	%
Diskonteringsräntan				
Ökning med 0,5 procentenheter	-19	-8,43	-3	-6,18
Minskning med 0,5 procentenheter	22	9,69	3	6,92
Pensionsförhöjningar				
Ökning med 0,5 procentenheter	21	9,27	3	6,23
Minskning med 0,5 procentenheter	-19	-8,48	-3	-5,86
Dödlighet				
Ökning i förväntad livslängd med 1 år	7	3,08	1	2,74
Minskning i förväntad livslängd med 1 år	-7	-2,99	-1	-2,66

Förändring i förmånsbestämda pensionsplaner

Känslighetsanalys av centrala aktuariella antaganden 31.12.2014	Pensionskassan		Pensionsstiftelsen	
	Milj. €	%	Milj. €	%
Diskonteringsräntan				
Ökning med 0,5 procentenheter	-17	-10,3	-4	-6,8
Minskning med 0,5 procentenheter	20	12,2	4	7,7
Pensionsförhöjningar				
Ökning med 0,5 procentenheter	19	11,4	4	6,9
Minskning med 0,5 procentenheter	-17	-10,3	-4	-6,4
Dödlighet				
Ökning i förväntad livslängd med 1 år	7	3,9	2	3
Minskning i förväntad livslängd med 1 år	-6	-3,8	-2	-2,9

Not 36. Skatteskulder

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Inkomstskatteskuld	10	37
Uppskjuten skatteskuld	360	354
Skatteskulder totalt	370	391

Den uppskjutna skatteskulden specificeras i not 28.

Not 37. Efterställda skulder

	Medel- ränta, %	31.12.2015, milj. €	Medel- ränta, %	31.12.2014, milj. €
Kapitallån	2,53	407	2,55	315
Övriga				
Debenturer	3,37	1 330	5,39	769
Efterställda skulder totalt		1 737		1 084

Kapitallån

Kapitallån som jämförs med primärkapital

1 Ett kapitallån på 10 miljarder japanska yen (euromotvärde 76 miljoner)

Lånet är ett perpetuallån, dvs. lånet saknar förfallodag. Låneräntan är fast 4,23 % till 18.6.2034 och därefter rörlig 6 månaders Yen LIBOR + 1,58 %. (step up). Röntan betalas årligen 18.6 och 18.12. Om ränta inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten. Lånet kan förfalla till betalning första gången år 2014. Lånet kan efter år 2014 återbetalas årligen på räntans förfalldagar 18.6 eller 18.12. Hela lånekapitalet skall återbetalas på en gång.

2 Ett kapitallån på 50 miljoner euro

Lånet är ett perpetuallån utan räntedifferentiering, men har ett räntetak på 8 procent. Lånet emitterades 31.3.2005 och låneräntan var 6,5 % det första året. Därefter är räntan CMS 10 år + 0,1 %. Röntan betalas årligen 11.4. Om räntan inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten för ränteperioden. Lånet kan förfalla till betalning med tillsynsmyndighetens tillstånd årligen på räntans förfalldag från och med 11.4.2010. Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång.

3 Ett kapitallån på 60 miljoner euro

Lånet är ett perpetuallån med rörlig 3 mån. euribor + 0,65 %. Röntan på lånet betalas kvartalsvis 28.2, 30.5, 30.8 och 30.11. Om ränta inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten. Lånet kan förfalla till betalning med tillsynsmyndighetens tillstånd första gången 30.11.2015 och därefter på räntans förfalldag. Efter år 2015 är låneräntan rörlig 3 mån. euribor + 1,65 % (step up). Hela lånekapitalet skall återbetalas på en gång. Pohjola Bank kommer att återinlösa lånet i förtid i enlighet med lånevillkoren på räntebetalningsdagen 28.2.2016.

4 Ett kapitallån på 40 miljoner euro

Ett perpetuallån med rörlig 3 mån. euribor + 1,25 %. Röntan på lånet betalas kvartalsvis 28.2, 30.5, 30.8 och 30.11. Om räntan inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten för ränteperioden. Lånet kan förfalla till betalning med tillsynsmyndighetens tillstånd på räntans förfalldag från och med 30.11.2010. Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång.

5 Ett kapitallån på 50 miljoner euro

Ett kapitallån på 50 miljoner euro, som är ett evigt lån. Lånet emitterades 17.6.2008 och låneräntan är rörlig 3 mån. euribor + 3,05 %. Röntan betalas kvartalsvis 17.3, 17.6, 17.9 och 17.12. Om räntan inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten. Lånet kan förfalla till betalning med tillsynsmyndighetens tillstånd första gången 17.6.2013 och därefter på räntans förfalldag. Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång.

6 Ett kapitallån från Pohjola Försäkring Ab

Pohjola Försäkring Ab:s kapitallån på 50 miljoner euro utan förfallodag. Lånet emitterades 17.6.2008 och låneräntan är 3 mån. euribor + 3,20 %. Röntan betalas kvartalsvis. Den ränta som inte kan betalas på räntebetalningsdagen och den ränta som Pohjola Försäkring Ab inte har kunnat betala på de tidigare räntebetalningsdagarna, utgör tillsammans "Obetalda räntor". På obetalda räntor räknas ränta i enlighet med den ränta som tillämpas på låneandelarna och den här tilläggsräntan som upplupit till respektive räntebetalningsdag läggs till de obetalda räntorna ifrågavarande räntebetalningsdag. Emittenten förbinder sig att inte betala ut dividend eller annan vinst eller förvärva egna aktier tills de obetalda räntorna har betalats i sin helhet. Lånet kan förfalla till betalning första gången 2013. Lånekapitalet kan återbetalas endast om de lagstadgade villkoren uppfylls. Lånet beaktas inte i kapitaltäckningsanalysen enligt kreditinstitutslagen. I försäkringsbolagets kapitaltäckningsanalys kan lånet utnyttjas till fullt belopp.

Debenturer

- 1 Ett debenturlån på 100 miljoner CHF (motvärde i euro 92 miljoner) som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 14.7.2021. På lånet betalas fast ränta 3,375 % p.a.
- 2 Ett debenturlån på 100 miljoner euro som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 14.9.2021. På lånet betalas fast ränta 5,25 % p.a.
- 3 Ett debenturlån på 500 miljoner euro som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 28.2.2022. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementärkapital. På lånet betalas fast ränta 5,75 % p.a.
- 4 Ett debenturlån på 10 miljarder Japanska yen (motvärde i euro 76 miljoner) som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 3.7.2025. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. Låneräntan är rörlig JPY Libor + 0,735%.
- 5 Ett debenturlån på 3 500 miljoner SEK (motvärde i euro 381 miljoner) som är ett 10-årigt non-call 5-lån, möjligt säga upp till återbetalning 25.8.2020, förfaller 25.8.2025. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. Låneräntan är rörlig Stibor + 1,60%.
- 6 Ett debenturlån på 100 miljoner euro, som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 25.9.2025. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. På lånet betalas fast ränta 2,405 % p.a.

Lånen 1–6 har emitterats på den internationella kapitalmarknaden.

Dessutom emitterade Pohjola Bank 13.4.2015 ett avkastningsdebenturlån på 0,4 miljoner euro i anslutning till ersättningsarna för OP Gruppens ledning.

Pohjola Bank Abp har inga överträdelser av lånevillkoren varken beträffande kapital, ränta eller övriga villkor. Som prisdifferens för lånen har i bokslutet bokförts 1 miljoner euro (0). Differensen mellan lånens nominella och bokförda värde beror på ränteriskvärderingen i säkringen av verkligt värde.

Not 38. Eget kapital

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Hänförligt till moderföretagets ägare		
Aktiekapital	428	428
Fonder		
Bundna fonder		
Överkursfonden	519	519
Reservfonden	204	204
Fonden för verkligt värde		
Värdering till verkligt värde		
Skuldebrev	32	102
Aktier och andelar	77	112
Säkring av kassaflöde	11	17
Övriga bundna fonder	1	1
Fria fonder		
Fonden för inbetalt fritt eget kapital	298	298
Övriga fria fonder	72	72
Akkumulerade vinstmedel		
Balanserad vinst (förlust)	1 478	1 104
Periodens vinst (förlust)	517	461
Hänförligt till moderföretagets ägare	3 637	3 316
Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	105	92
Eget kapital totalt	3 741	3 408

Aktiekapital och aktier

Till följd av det uppköpserbjudande som OP Andelslag genomfört avfördes aktierna i Pohjola Bank Abp från värdeandelssystemet 28.11.2014 och aktieserierna A och K slogs samman till en enda aktieserie. Antalet aktier förblev 319 551 415. Aktierna saknar nominellt värde. Aktien bokföringsmässiga motvärde är 1,34 euro (inexakt värde). Alla aktier som emitterats är betalda till fullo.

Utdelningsförslag

Styrelsen föreslår för bolagsstämman att utdelningen är 0,48 euro per aktie. Det totala beloppet av den utdelning som föreslås är 153 miljoner euro.

Överkursfonden

Fonden har bildats före de föreskrifter som gällde 1.9.2006. Poster som avsätts till fonden har varit det belopp som i samband med nyemission har betalats för aktier utöver motvärdet samt det belopp som har betalats för teckningsrätt som grundar sig på optionsrätt utöver aktiens motvärde.

Överkursfonden kan nedsättas i enlighet med föreskrifterna för minskning av aktiekapitalet och överkursfonden kan användas för att öka aktiekapitalet. Den del av teckningspriset som överskrider det bokföringsmässiga motvärdet av de med optioner i september och november 2006 tecknade aktierna avsattes till överkursfonden, eftersom bolagsstämman beslut om optionsrätterna hade fattats innan den nya aktiebolagslagen trädde i kraft. I övrigt har överkursfonden efter 1.9.2006 inte längre kunnat utökas.

Reservfonden

Reservfonden har bildats genom vinstmedel som avsatts till den under tidigare perioder och de kreditförlustreserver som överfördes till den 1990. Reservfonden kan användas för att täcka sådana förluster som det fria egna kapitalet inte räcker till för. Reservfonden kan också användas för att öka aktiekapitalet och den kan nedsättas liksom aktiekapitalet. Från 1.9.2006 har reservfonden inte längre kunnat utökas.

Fonden för verkligt värde

I fonden finns förändringen i verkligt värde för finansiella tillgångar som kan säljas. De poster som bokförts i fonden realiserar i resultaträkningen då värdepapper som kan säljas överläts eller då en nedskrivning görs för värdepappret. I fonden har också bokförts det verifierade värdeförändringsnettot av räntederivat i säkringsredovisning av kassaflöde justerat med uppskjuten skatt. Värdeförändringarna resultatförs den räkenskapsperiod under vilken det kassaflöde som är föremål för säkringen intäktsförs.

Fonden för verkligt värde efter skatt

Milj. €	Finansiella tillgångar som kan säljas			Totalt
	Skuldebrev	Aktier, andelar och fonder	Säkring av kassaflödet	
Ingående balans 1.1.2015	102	112	17	231
Förändringar i verkligt värde	-88	36	4	-48
Överföringar till räntenetto			-11	-11
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen		-88		-88
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen		8		8
Uppskjuten skatt	18	9	1	28
Utgående balans 31.12.2015	32	77	11	120

Milj. €	Finansiella tillgångar som kan säljas			Totalt
	Skuldebrev	Aktier, andelar och fonder	Säkring av kassaflödet	
Ingående balans 1.1.2014	44	113	11	168
Förändringar i verkligt värde	73	77	18	168
Överföringar till räntenetto			-12	-12
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen		-78		-78
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen		0		0
Uppskjuten skatt	-15	0	-1	-16
Utgående balans 31.12.2014	102	112	17	231

Fonden för verkligt värde efter skatt fördelar sig enligt följande:

Kvarvarande verksamheter	231
Avvecklade verksamheter	0
Totalt	231

Fonden för verkligt värde före skatt uppgick till 150 miljoner euro (288) och den uppskjutna skatteskuld som ansluter sig till den uppgick till 30 miljoner euro (57). I fonden för verkligt värde före skatt ingick totalt 107 miljoner euro (149) i positiva värdeförändringar och totalt 12 miljoner euro (9) i negativa värdeförändringar i egetkapitalinstrument. I januari-december resultatfördes från fonden för verkligt värde totalt 9 miljoner euro i nedskrivningar (1). Av det här beloppet var egetkapitalinstrumentens andel 8 miljoner euro (0).

Den negativa fonden för verkligt värde upplöses genom värdestegringar på tillgångarna, realisationsförluster och resultatförda nedskrivningar.

Övriga bundna fonder

Fonderna har bildats av vinstmedlen från tidigare räkenskapsperioder med stöd av bolagsordningen eller stadgarna, där också fondernas syften har fastställts.

Fonden för inbetalt fritt eget kapital

De tillgångar som samlats in genom aktieemissionen 2009 bokfördes i fonden för inbetalt fritt eget kapital.

Övriga fria fonder

Fonderna har bildats av vinstmedlen från tidigare räkenskapsperioder med stöd av bolagsstämmans beslut.

Balanserad vinst

I den balanserade vinsten ingår också reserverna och avskrivningsdifferensen i koncernföretagens sårbokslut samt försäkringsbolagens utjämningsbelopp och aktuariella vinster/förluster, vilka i IFRS-bokslutet har redovisats bland den balanserade vinsten efter avdrag av den uppskjutna skatten.

NOTER TILL RISKHANTERINGEN

Principerna för riskhantering och kapitalutvärdering beskrivs i not 2. Bankrörelsens och övrig rörelses riskposition redovisas i noterna 40–56, Pohjola-koncernens information om kapitaltäckningen enligt Pelare III offentliggörs som en del av OP Gruppens bokslut. För Pohjola-koncernen redovisas kapitalbasen, kapitalbaskravet och derivatinstrument och motpartsrisken i noterna 57–60 och skadeförsäkringens riskposition i noterna 61–72.

Not 39. Länderfördelning för Pohjola-koncernens exponeringar

Merparten av Pohjola-koncernens exponeringar mot länder gäller EU-länder. Exponeringarna omfattar alla balansposter och poster utanför balansräkningen, och de baserar sig på värden som använts i kapitaltäckningen.

Länderfördelning för Pohjola-koncernen 31.12.2015, milj. €

Geografisk fördelning	Exponeringar mot stater och centralbanker	Instituts-exponeringar	Företags-exponeringar	Hushålls-exponeringar	Aktie-exponeringar*	Skuldebrev med säkerhet**	Övriga	Totalt
Finland	11 250	7 652	24 771	2 147	549	519	56	46 944
Baltikum	71	0	1 291	6	0			1 368
Övriga nordiska länder	56	494	609	37	8	1 469		2 673
Tyskland	2 256	218	48	87	12	861		3 483
Frankrike	339	386	81	63	28	926	1	1 824
GIIPS***	16	21	75	3	23	38		176
Övriga EU-länder	2 628	1 074	418	226	245****	1 061	7	5 659
Övriga Europa		165	49	30	14	82		341
USA	16	141	53	172	84		2	468
Ryssland		26	16	0	2			44
Asien		190	75	19	25			309
Övriga länder	32	52	57	16	156****	1 031		1 343
Totalt	16 662	10 418	27 544	2 808	1 146	5 987	67	64 633

* Innehåller också räntefonder 54 miljoner euro.

** Består av RMBS-, ABS- och Covered Bond-placeringar.

*** Spaniens exponeringar var totalt 29 miljoner euro och Italiens 22 miljoner euro.

**** Innehåller främst placeringar i Europa-fonder i Övriga EU-länder och Emerging Markets- och Global-fonder i Övriga länder.

Länderfördelning för Pohjola-koncernen 31.12.2014, milj. €

Geografisk fördelning	Exponeringar mot stater och centralbanker	Instituts-exponeringar	Företags-exponeringar	Hushålls-exponeringar	Aktie-exponeringar*	Skuldebrev med säkerhet**	Övriga	Totalt
Finland	5 273	18 349	23 759	1 968	279	461	25	50 114
Baltikum	189	2	775	4	0			971
Övriga nordiska länder	0	483	504	23	4	1 165	0	2 180
Tyskland	1 569	182	32	106	4	424		2 316
Frankrike	220	494	58	39	22	894		1 726
GIIPS***	15	23	126	1	16	362		544
Övriga EU-länder	1 256	1 190	263	192	220****	639	2	3 763
Övriga Europa		157	57	14	5	87		320
USA		194	61	81	48			385
Ryssland		79	37	0	1			117
Asien		381	74	15	24			494
Övriga länder	1	64	12	28	204****	515		824
Totalt	8 524	21 598	25 759	2 472	828	4 547	28	63 755

* Innehåller också räntefonder 160 miljoner euro.

** Består av RMBS-, ABS- och Covered Bond-placeringar.

*** Spaniens exponeringar var totalt 148 miljoner euro och Italiens 142 miljoner euro.

**** Innehåller främst placeringar i Europa-fonder i Övriga EU-länder och Emerging Markets- och Global-fonder i Övriga länder.

Bankrörelsens och övrig rörelses riskposition

Indelningen i noterna grundar sig på Statistikcentralens klassificering, som delvis avviker från klassificeringen i verksamhetsberättelsens riskposition.

Not 40. Nedskrivningar av finansiella tillgångar

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Derivatinstrument		
Som innehas för handel	0	2
Lån och övriga fordringar		
Beviljade lån	30	15
Garantifordringar	-1	10
Finansiella tillgångar som kan säljas		
Aktier och andelar	0	1
Totalt	29	28

Not 41. Åtaganden

31.12.2015, milj. €	Inhemska			Utländska		
	Balansvärde	Nedskrivningar	Resultatregleringsränta	Balansvärde	Nedskrivningar	Resultatregleringsränta
Tillgångar						
Fordringar på kreditinstitut	9 352	0	8	327	-1	4
Fordringar på kunder	14 295	227	46	1 723	16	2
Finansiell leasing	1 144			22		
Skuldebrev	1 453		20	10 627		59
Övriga	158			438		
Totalt	26 403	227	74	13 136	15	65
Åtaganden utanför balansräkningen						
Outtagna krediter och limiter	5 154			591		
Garantier och rembursar	1 905			435		
Derivatinstrument	1 069			4 979		
Övriga	149			245		
Totalt	8 277			6 250		
Åtaganden totalt	34 680	227	74	19 386	15	65
31.12.2014, milj. €	Inhemska			Utländska		
	Balansvärde	Nedskrivningar	Resultatregleringsränta	Balansvärde	Nedskrivningar	Resultatregleringsränta
Tillgångar						
Fordringar på kreditinstitut	9 638		10	618		4
Fordringar på kunder	13 107	238	41	1 244	14	1
Finansiell leasing	1 136			26		
Skuldebrev	1 210		17	7 076		68
Övriga	114			879		
Totalt	25 205	238	68	9 843	14	73
Åtaganden utanför balansräkningen						
Outtagna krediter och limiter	3 822			543		
Garantier och rembursar	2 139			610		
Derivatinstrument	1 230			5 138		
Övriga	87			249		
Totalt	7 278			6 540		
Åtaganden totalt	32 484	238	68	16 383	14	73

För derivatinstrumenten har redovisats det positiva bokförda marknadsvärdet.

Not 42. Åtaganden sektorvis

31.12.2015, milj. €	Balansvärden		Utanför balansräkningen		Totalt
	Inhemska	Utländska	Inhemska	Utländska	
Företag	13 529	2 003	6 330	874	22 737
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	10 785	6 014	1 031	5 222	23 051
Hushåll	1 319	25	270	0	1 614
Icke-vinstsyftande samfund	207	131	38		376
Offentlig sektor	636	5 029	608	154	6 427
Totalt	26 476	13 201	8 277	6 250	54 205

31.12.2014, milj. €	Balansvärden		Utanför balansräkningen		Totalt
	Inhemska	Utländska	Inhemska	Utländska	
Företag	12 595	1 191	6 241	697	20 723
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	10 924	5 492	264	5 675	22 354
Hushåll	1 202	22	247	0	1 471
Icke-vinstsyftande samfund	176	210	8		394
Offentlig sektor	378	3 003	518	167	4 066
Totalt	25 274	9 916	7 278	6 540	49 008

Som balansvärden har redovisats bokföringssaldona inklusive nedskrivningar och resultatregleringsräntor.

Not 43. Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar

31.12.2015, milj. €	Inte nedskrivna (brutto)	Nedskrivna (brutto)	Totalt	Nedskrivningar	Balansvärde
Fordringar på kreditinstitut	9 680		9 680	1	9 678
Fordringar på kunder, varav	16 008	252	16 261	243	16 018
Bankgarantifordringar	0	10	10	10	0
Finansiell leasing	1 166		1 166		1 166
Övertrasseringar av konton och limiter					
Totalt	26 854	252	27 106	244	26 862
Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis					
Företag	14 385	252	14 637	235	14 402
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	10 567		10 567	2	10 565
Hushåll	1 351		1 351	7	1 344
Icke-vinstsyftande samfund	207	0	207	0	207
Offentlig sektor	344		344	0	344
Totalt	26 854	252	27 106	244	26 862

31.12.2014, milj. €	Inte nedskrivna (brutto)	Nedskrivna (brutto)	Totalt	Nedskriv- ningar	Balans- värde
Fordringar på kreditinstitut och kunder					
Fordringar på kreditinstitut	10 257		10 257		10 257
Fordringar på kunder, varav	14 338	266	14 603	252	14 351
Bankgarantifordringar	0	12	12	12	1
Finansiell leasing	1 162		1 162		1 162
Övertrasseringar av konton och limiter					
Totalt	25 756	266	26 022	252	25 770
Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis					
Företag	12 661	265	12 926	242	12 683
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	11 341		11 341		11 341
Hushåll	1 233		1 233	9	1 223
Icke-vinstsyftande samfund	177	0	177	0	177
Offentlig sektor	345		345		345
Totalt	25 756	266	26 022	252	25 770

Gruppvisa nedskrivningar har allokerats till sektorn Företag. Gruppvisa nedskrivningar uppgick till 20 miljoner euro (22).

31.12.2015, milj. €	Inte nedskrivna (brutto)	Nedskrivna (brutto)	Totalt	Nedskrivningar		
				Förfallna, obetalda	Individuella	Gruppvisa
Problemfordringar						
Fordringar på kreditinstitut						1
Fordringar på kunder, varav	153	252	406	109	224	19
Bankgarantifordringar	0	10	10		10	0
Finansiell leasing	3		3	0		
Totalt	156	252	409	109	224	20
Problemfordringar sektorvis						
Företag	146	252	398	105	224	11
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)				0		2
Hushåll	9		9	4		7
Icke-vinstsyftande samfund	1	0	2	0	0	0
Offentlig sektor				0		0
Totalt	156	252	409	109	224	20

Nedskrivningar

31.12.2014, milj. €	Nedskrivna (brutto)		Totalt	Förfallna, obetalda		Gruppvisa
	Inte nedskrivna (brutto)	Nedskrivna (brutto)		Individuella		
Problemfordringar						
Fordringar på kunder, varav	221	266	487	102	230	22
Bankgarantifordringar	0	12	12		12	
Finansiell leasing				0		
Totalt	221	266	487	102	230	22
Problemfordringar sektorvis						
Företag	209	265	474	98	230	13
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	0		0			
Hushåll	11		11	4		9
Icke-vinstsyftande samfund	1	0	2	0	0	
Offentlig sektor				0		
Totalt	221	266	487	102	230	22

Problemfordringar

31.12.2015, milj. €	Icke nödlidande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)		Nödlidande ("non-performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)		Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Individuella nedskrivningar	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
Över 90 dagar förfallna fordringar		111	111	93			17
Fallissemang		242	242	128			113
Lånefordringar som beviljats en eftergift:							
Omförhandlade	47	9	56	3			54
Totalt	47	362	409	224			184

Problemfordringar

31.12.2014, milj. €	Icke nödlidande ("perfor- ming") fordringar på kredit- institut och kunder (brutto)	Nödlidande ("non-per- forming") fordringar på kredit- institut och kunder (brutto)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Indivi- duella ned- skriv- ningar	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
	Över 90 dagar förfallna fordringar		158	158	118
Fallissemang		245	245	107	138
Lånefordringar som beviljats en eftergift:					
Omförhandlade	61	23	84	5	79
Totalt	61	426	487	230	257

Som över 90 dagar förfallna fordringar rapporteras det återstående kapitalet på en fordran där räntan eller kapital förfallit till betalning men inte betalats på tre månader. Som betalningsoförmögna avtal rapporteras avtal i de två svagaste kreditklasserna (11–12). Som lånefordringar som beviljats en eftergift rapporteras fordringar där villkoren omförhandlats på grund av att kundens betalningsförmåga försämrats. Lånevillkoren för omförhandlade fordringar har mildrats till följd av kundens ekonomiska svårigheter till exempel genom att bevilja kunden amorteringsfrihet för 6–12 mån. De s.k. fordringarna till underpris och nollräntefordringarna som tidigare rapporterades bland problemfordringarna har tagits bort från definitionen av lånefordringar som beviljats en eftergift.

Nyckeltal, %	2015	2014
Individuella nedskrivningar, % av problemfordringar	54,9 %	47,3 %

Löptidsfördelningen för förfallna finansiella tillgångar

31.12.2015, milj. €	Under 30	Dygn			Totalt
		30–90	Över 90–180	Över 180	
Förfallna fordringar, inte nedskrivna	215	37	21	6	280

31.12.2014, milj. €	Under 30	Dygn			Totalt
		30–90	Över 90–180	Över 180	
Förfallna fordringar, inte nedskrivna	228	33	20	25	305

Not 44. Utvecklingen av kreditförluster och nedskrivningar

Utvecklingen av kreditförluster och nedskrivningar

Milj. €	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kreditförluster och nedskrivningar, brutto	155	156	132	97	82	75	69
Återföringar	-26	-52	-71	-40	-45	-49	-40
Kreditförluster och nedskrivningar, netto	129	104	60	57	37	25	29

År 2015 var kredit- och garantiförlusternas samt nedskrivningarnas andel av kredit- och garantistocken 0,15 % (0,14).

Not 45. Företagsexponeringar branschvis

Nettoexponeringar, 31.12.2015	Balans- räkningen, milj. €	Utanför balans- räkningen, milj. €	Totalt, milj. €	Fördel- ning i %
Energi	1 338	1 437	2 776	12,2
Uthyrning och förvaltning av bostäder	2 005	314	2 319	10,2
Handel	1 810	346	2 156	9,5
Övrig förvaltning av fastigheter	1 632	381	2 013	8,9
Tillverkning av maskiner och utrustning (inkl. service)	816	893	1 709	7,5
Transport och magasinering	1 092	231	1 323	5,8
Finans- och försäkringsverksamhet	1 211	89	1 299	5,7
Byggverksamhet	587	610	1 198	5,3
Tjänster	879	299	1 178	5,2
Skogsindustri	675	428	1 103	4,9
Jordbruk, skogsbruk och fiske	624	205	829	3,6
Livsmedelsframställning	483	282	765	3,4
Informations- och kommunikationsverksamhet	436	314	750	3,3
Kemisk industri	327	403	729	3,2
Handel med egna fastigheter	425	264	688	3,0
Metallindustri	315	278	593	2,6
Övriga branscher	368	140	508	2,2
Annan tillverkning	242	122	365	1,6
Vattenförsörjning; avfallsrening, avfallshantering och sanering	189	113	302	1,3
Utvinning av mineral	78	55	133	0,6
Offentlig förvaltning och försvar (inkl. obligatorisk socialförsäkring)	1		1	0,0
Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader o.d.	0	0	0	0,0
Totalt	15 533	7 204	22 737	100,0

Nettoexponeringar, 31.12.2014	Balans- räkningen, milj. €	Utanför balans- räkningen, milj. €	Totalt, milj. €	Fördel- ning i %
Uthyrning och förvaltning av bostäder	2 106	173	2 280	11,0
Energi	941	1 118	2 059	9,9
Handel	1 653	376	2 028	9,8
Övrig förvaltning av fastigheter	1 242	302	1 545	7,5
Tillverkning av maskiner och utrustning (inkl. service)	751	847	1 597	7,7
Transport och magasinering	1 049	365	1 414	6,8
Byggverksamhet	544	693	1 237	6,0
Tjänster	818	359	1 177	5,7
Finans- och försäkringsverksamhet	877	109	986	4,8
Skogsindustri	666	306	972	4,7
Handel med egna fastigheter	639	312	951	4,6
Livsmedelsframställning	460	320	779	3,8
Informations- och kommunikationsverksamhet	408	367	774	3,7
Jordbruk, skogsbruk och fiske	605	115	720	3,5
Kemisk industri	243	397	640	3,1
Metallindustri	268	351	619	3,0
Annan tillverkning	179	127	306	1,5
Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	152	103	254	1,2
Övriga branscher	102	94	196	0,9
Utvinning av mineral	86	55	141	0,7
Offentlig förvaltning och försvar (inkl. obligatorisk socialförsäkring)	0	50	50	0,2
Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader o.d.		0	0	0,0
Totalt	13 785	6 938	20 723	100,0

Not 46. Företagsexponeringar per ratingklass

Klass	31.12.2015		31.12.2014	
	Nettoexpo- neringar, milj. €	%	Nettoexpo- neringar, milj. €	%
1,0–2,0	1 797	7,9	1 176	5,7
2,5–5,0	11 820	52,0	11 036	53,3
5,5–7,0	6 492	28,6	6 079	29,3
7,5–8,5	2 189	9,6	1 946	9,4
9,0–10,0	291	1,3	259	1,2
11,0–12,0	148	0,7	228	1,1
Totalt	22 737	100,0	20 723	100,0

Not 47. Företagsexponeringarnas fördelning enligt kundens åtaganden

Nettoexponeringar, 31.12.2015, milj. €	Inhemska	Utländska	Totalt	%
0-1	1 019	265	1 283	5,6
1-10	2 553	465	3 018	13,3
10-50	4 575	1 039	5 614	24,7
50-100	4 430	754	5 184	22,8
100-	7 282	354	7 636	33,6
Totalt	19 860	2 877	22 737	100,0

Nettoexponeringar, 31.12.2014, milj. €	Inhemska	Utländska	Totalt	%
0-1	1 025	249	1 274	6,1
1-10	2 504	388	2 892	14,0
10-50	4 258	821	5 079	24,5
50-100	4 304	430	4 733	22,8
100-	6 745		6 745	32,5
Totalt	18 835	1 888	20 723	100,0

Not 48. Exponeringar hos finansiella företag (inkl. försäkringsföretag) per ratingklass

Klass	31.12.2015		31.12.2014	
	Nettoexponeringar, milj. €	%	Nettoexponeringar, milj. €	%
1,0-2,0	22 508	80,0	12 574	56,5
2,5-5,5	5 457	19,4	9 089	40,8
6,0-7,0	60	0,2	444	2,0
7,5-8,5	112	0,4	151	0,7
9,0-10,0	7	0,0	14	0,1
Totalt	28 145	100,0	22 273	100,0

Finansiella företag har klassificerats i enlighet med de klassificeringsmetoder som används i OP Gruppens kapitaltäckningsanalys. Exponeringar som klassificerats med ratingar från internationella ratinginstitut har presenterats i tabellen enligt OP Gruppens motsvarande klasser.

Not 49. Erhållna säkerheter per säkerhetsslag

Milj. €	31.12.2015	Andel, %	31.12.2014	Andel, %
Borgen av offentlig sektor	2 354	29,4	2 249	28,9
Objektsäkerhet	2 057	25,7	2 011	25,8
Inteckning i fastighet eller legorätt i kontors- eller industrifastighet	1 824	22,8	1 692	21,7
Aktier och andelar, övriga	544	6,8	595	7,6
Aktier, bostadsaktiebolag och fastighetsbolag i bostadsbruk	390	4,9	428	5,5
Inteckning i fastighet eller legorätt i bostadsfastighet	254	3,2	288	3,7
Företagsinteckning	198	2,5	202	2,6
Finansiering mot fordringssäkerhet	174	2,2	153	2,0
Bankgaranti	118	1,5	94	1,2
Annan säkerhet	82	1,0	76	1,0
Totalt	7 997	100,0	7 789	100,0

De erhållna säkerheterna per säkerhetsslag har räknats på basis av säkerhetsvärdena av de säkerheter som gäller åtaganden i bankens besittning. Beräkningen av säkerhetsvärdet utgår från säkerhetens verkliga värde, från vilket säkerhetsvärdet härleds på basis av en försiktigt uppskattad värderingsprocent för varje säkerhetsslag. Säkerhetsvärden som överskrider åtagandena har inte beaktats i siffrorna.

Not 50. Upplåningens struktur

Milj. €	31.12.2015	Andel, %	31.12.2014	Andel, %
Skulder till kreditinstitut	5 209	10,3	5 241	12,7
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen			4	0,0
Skulder till kunder				
Inlåning	11 395	22,6	9 180	22,3
Övriga	6 155	12,2	2 262	5,5
Skuldebrev emitterade till allmänheten				
Bankcertifikat och ECP	6 538	13,0	7 026	17,0
Obligationer	12 937	25,6	10 561	25,6
Övriga skulder	2 766	5,5	2 479	6,0
Efterställda skulder	1 737	3,4	1 084	2,6
Eget kapital	3 741	7,4	3 408	8,3
Totalt	50 478	100,0	41 246	100,0

Not 51. Löptidsinformation om tillgångar och skulder enligt återstående löptid

31.12.2015, milj. €	3 mån. eller under	3–12 mån.	1–5 år	5–10 år	över 10 år	Totalt
Kontanta medel	8 465					8 465
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen						
Skuldebrev	126	19	682	23	2	852
Fordringar på kreditinstitut	3 731	1 889	3 698	337	23	9 678
Fordringar på kunder	4 001	2 097	8 376	1 328	1 381	17 183
Finansiella tillgångar som kan säljas						
Skuldebrev	111	174	6 439	4 411		11 134
Finansiella tillgångar som hålls till förfall						
Skuldebrev		10	59	26		94
Tillgångar totalt	16 433	4 188	19 255	6 125	1 407	47 407
Skulder till kreditinstitut	3 283	345	1 355	226		5 209
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen						
Skulder till kunder	15 729	1 274	261	207	78	17 549
Skuldebrev emitterade till allmänheten	6 522	2 188	7 261	3 139	365	19 475
Efterställda skulder	60	216	506	870	85	1 737
Skulder totalt	25 594	4 024	9 384	4 442	527	43 971
Garantier	18	242	453	5	47	765
Garantiansvar	154	341	370	16	522	1 402
Kreditlöften	5 745					5 745
Utfästelser i anslutning till kortvariga affärstransaktioner	80	67	26			173
Övriga	258	1	2	133		394
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	6 256	651	850	153	568	8 480

31.12.2014, milj. €	3 mån. eller under	3-12 mån.	1-5 år	5-10 år	över 10 år	Totalt
Kontanta medel	3 774					3 774
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen						
Skuldebrev	29	56	211	62	1	360
Fordringar på kreditinstitut	5 181	809	3 709	536	22	10 257
Fordringar på kunder	2 919	1 850	7 858	1 382	1 504	15 513
Finansiella tillgångar som kan säljas						
Skuldebrev	193	447	3 050	4 068	24	7 782
Finansiella tillgångar som hålls till förfall						
Skuldebrev	50	36	36	22		144
Tillgångar totalt	12 145	3 198	14 865	6 070	1 552	37 829
Skulder till kreditinstitut	2 637	592	1 781	232		5 241
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	4					4
Skulder till kunder	10 159	784	205	265	30	11 442
Skuldebrev emitterade till allmänheten	5 199	4 174	6 666	1 375	172	17 587
Efterställda skulder		150	201	733		1 084
Skulder totalt	17 998	5 701	8 852	2 605	202	35 359
Garantier	24	213	598	1	38	874
Garantiansvar	220	339	383	37	599	1 578
Kreditlöften	4 365					4 365
Utfästelser i anslutning till kortvariga affärstransaktioner	72	170	56			297
Övriga	259	1	2	74		336
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	4 939	723	1 039	112	637	7 450

De tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen består av skuldebrev som kan säljas när som helst. De skuldebrev som hör till finansiella tillgångar som kan säljas kan säljas vid behov. De skuldebrev som hör till tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen eller till finansiella tillgångar som kan säljas tas dock i tabellen upp i tidsklasserna på basis av den återstående löptiden. Skuldernas nominella kapital tas upp i klasser enligt förfallotidpunkten. Skulderna för handel tas upp i den kortaste löptidsklassen. Vid hanteringen av Pohjola-koncernens finansieringsrisk används valutaterminer samt ränte- och valutaswappar. Deras nettoinverkan på finansieringsrisken till euromotvärdet är inte betydande, varför de inte tas upp separat i tabellen.

Beloppet av de på anfordran betalbara skulderna i den kortaste löptidsklassen var 12,4 miljarder euro (8,4).

Not 52. Likviditetsreserven

Fördelningen enligt löptid och rating i likviditetsreserven 31.12.2015, milj. €

År	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Totalt	Andel, %
Aaa*	8 622	1 370	3 573	2 263	980		16 808	69,5
Aa1-Aa3	1	354	668	447	588		2 057	8,5
A1-A3		21	39	2	14	0	76	0,3
Baa1-Baa3	85	13	49	50	13	2	213	0,9
Ba1 eller lägre		3	29	0	1	0	33	0,1
Intern rating**	906	1 675	1 465	465	276	216	5 003	20,7
Totalt	9 614	3 435	5 823	3 227	1 871	219	24 189	100,0

* inkl. Tillgodohavanden på centralbanker

** PD <= 0,40 %

Den genomsnittliga återstående löptiden för Likviditetsreserven (exkl. Tillgodohavanden på centralbanker) var 4,5 år.

Not 53. Löptider för tillgångar och skulder enligt förfall eller omprissättning

31.12.2015, milj. €	1 mån. eller under	>1-3 mån.	>3-12 mån.	1-2 år	2-5 år	över 5 år	Totalt
Kontanta medel redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	8 465						8 465
Skuldebrev	109	64	29	103	524	23	852
Fordringar på kreditinstitut	3 225	2 864	2 509	618	359	104	9 678
Fordringar på kunder	5 388	6 560	2 842	188	1 319	886	17 183
Finansiella tillgångar som kan säljas							
Skuldebrev	402	358	174	400	5 498	4 303	11 134
Finansiella tillgångar som hålls till förfall							
Skuldebrev	42	22	10		20		94
Tillgångar totalt	17 632	9 868	5 563	1 309	7 720	5 316	47 407
Skulder till kreditinstitut Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	2 619	1 284	401	284	426	196	5 209
Skulder till kunder	14 023	2 212	1 274		40		17 549
Skuldebrev emitterade till allmänheten	3 002	6 501	2 597	1 767	2 978	2 630	19 475
Efterställda skulder	76	661	127		80	794	1 737
Skulder totalt	19 719	10 658	4 399	2 051	3 524	3 620	43 971

På anfordran betalbara poster bland skulderna var totalt 12,4 miljarder euro, och de bestod främst av inlåning från allmänheten.

31.12.2014, milj. €	1 mån. eller under	>1-3 mån.	>3-12 mån.	1-2 år	2-5 år	över 5 år	Totalt
Kontanta medel	3 774						3 774
redovisas till verkligt värde via resultaträkningen							
Skuldebrev	6	115	47	15	114	62	360
Fordringar på kreditinstitut	4 849	2 561	1 870	375	479	122	10 257
Fordringar på kunder	6 049	5 573	1 919	169	976	828	15 513
Finansiella tillgångar som kan säljas							
Skuldebrev	277	287	279	511	2 382	4 046	7 782
Finansiella tillgångar som hålls till förfall							
Skuldebrev	95	39		10			144
Tillgångar totalt	15 050	8 576	4 115	1 080	3 950	5 059	37 829
Skulder till kreditinstitut	2 338	1 198	673	237	633	162	5 241
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	4						4
Skulder till kunder	8 835	1 794	772			40	11 442
Skuldebrev emitterade till allmänheten	1 625	5 714	3 395	994	4 603	1 255	17 587
Efterställda skulder		200	50	65		769	1 084
Skulder totalt	12 803	8 907	4 890	1 296	5 236	2 226	35 359

På anfordran betalbara poster bland skulderna var totalt 8,4 miljarder euro, och de bestod främst av inlåning från allmänheten.

Not 54. Marknadsriskens känslighetsanalys

Marknadsriskernas andel av de riskvägda posterna uppgick vid årsskiftet till 6,8 % (6,8).

Milj. €	Riskparameter	Förändring	31.12.2015		31.12.2014	
			Inverkan på resultatet	Inverkan på eget kapital	Inverkan på resultatet	Inverkan på eget kapital
Ränterisk	Ränta	1 %-enhet	19		18	
Valutarisk	Marknadsvärde	10 %	7		7	
Volatilitetsrisk						
Räntevolatilitet	Volatilitet	10 % räntepoäng	2		1	
Valutavolatilitet	Volatilitet	10 %-enheter	1		1	
Kreditriskpremie	Kreditriskmarginal	0,1 %-enheter	2	51	1	36
Prisrisk						
Aktieportfölj	Marknadsvärde	10 %		0		0
Riskkapitalfonder	Marknadsvärde	10 %	0	1	1	2
Fastighetsrisk	Marknadsvärde	10 %	3		3	

Not 55. Aktierisk

Aktie- och kapitalinvesteringsfondernas marknadsvärde uppgick vid slutet av året till 18 miljoner euro (24), av vilket aktieportföljen stod för 0 miljon euro (1) och kapitalinvesteringsfonderna jämte placeringslöften för 18 miljoner euro (23). Aktieportföljen var vid slutet av året fördelad på två branscher, dvs. IT 51 % (89 %) och datakommunikationstjänster 49 % (11 %).

Investeringarna i kapitalinvesteringsfonder var 12 miljoner euro (16), och dessutom fanns det bindande investeringslöften för 5 miljoner euro (7).

Not 56. Fastighetsrisk

Det i fastigheter uppbundna kapitalet uppgick vid slutet av år 2015 till 128 miljoner euro (88), av vilka rörelsefastigheterna stod för 3 miljoner euro (3).

Det verkliga värdet av fastighetsobjekten bedömdes 2015 av en utomstående part, och enligt dessa bedömningar motsvarar det totala verkliga värdet det i fastigheter uppbundna kapitalet. Fastighetsriskerna bedöms som små.

Förändringarna i förvaltningsfastigheterna under räkenskapsperioden specificeras i not 22 och förändringarna i rörelsefastigheterna i not 26.

Information om kapitaltäckning enligt Pelare III

I noterna 57–60 finns ett sammandrag av information om den finansiella företagsgruppens kapitaltäckning i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 (CRR) (s.k. Pelare III-information). Informationen baserar sig på den konsoliderade kapitaltäckningen för kreditinstitut, så informationen är inte direkt jämförbar med den övriga information om Pohjola-koncernen som offentliggjorts. Den fullständiga Pelare III-informationen har publicerats som en del av OP Gruppens bokslut.

Den finansiella företagsgrupp som utgör grunden för Pohjola Bank Abp:s kapitaltäckning för kreditinstitut består av bolagen i Pohjola-koncernen exkl. försäkringsbolagen med dotterbolag. I jämförelseuppgifterna från 2014 ingår avvecklade verksamheter.

På hushållsexponeringar, institutsexponeringar och företagsexponeringar samt på aktieexponeringar har tillämpats internmetoden (IRBA). Schablonmetoden (SA) tillämpas på övriga exponeringsklasser.

Not 57. Kapitalbas

Kapitalbasen och kapitaltäckningen har redovisats i enlighet med EU:s tillsynsförordning (EU 575/2013) (CRR).

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Eget kapital	3 741	3 408
Försäkringsbolagens inverkan på koncernens eget kapital avdras (eget kapital och koncernelimineringar)	-365	-183
Fonden för verkligt värde, säkring av kassaflöde	-11	-17
Kärnprimärkapital (CET1) före avdrag	3 364	3 209
Immateriella tillgångar	-73	-195
Överskott i pensionsansvar, värdejusteringar och indirekta innehav	-20	-1
Styrelsens förslag till utdelning	-155	-141
Övergångsbestämmelse för orealiserade vinster		-50
Nedskrivningar - förväntade förluster underskott	-115	-122
Kärnprimärkapital (CET1)	3 001	2 700
Kapitallån på vilka tillämpas övergångsbestämmelse	192	219
Primärkapitaltillskott (AT1)	192	219
Primärkapital (T1)	3 193	2 919
Debenturlån	1 207	663
Övergångsbestämmelse för orealiserade vinster		50
Supplementärkapital (T2)	1 207	713
Kapitalbas totalt	4 400	3 633

På kapitallån har tillämpats övergångsbestämmelser för gamla kapitalinstrument. Av dem har 70 % av det belopp som var i omlopp 31.12.2012 räknats till kapitalbasen.

Orealiserade värderingar har räknats till kärnprimärkapitalet. Under jämförelseåret har negativa orealiserade värderingar räknats till kärnprimärkapitalet och positiva till supplementärkapitalet i enlighet med Finansinspektionens ställningstagande.

Not 58. Kapitalbaskravet

Basmetoden (FIRB) har tillämpats för att beräkna kapitalkravet för kreditrisken för företags- och institutsexponeringar. I FIRB-metoden tillämpas interna kreditklasser för att fastställa kunders sannolikhet för fallissemang (PD) medan förlusten vid fallissemang (LGD) och kreditmotvärdeskoefficienten (CF) är standardestimat som fastställs i myndighetsformler. För beräkningen av kapitalkravet för hushållsexponeringar har tillämpats internmetoden (IRBA) där interna kreditklasser används för att fastställa kunders sannolikhet för fallissemang (PD), förlustandelen vid fallissemang (LGD) och kreditmotvärdeskoefficienten (CF) är interna estimat.

Vid beräkningen av kapitalkravet för egetkapitalinstrument kan man använda olika metoder. Med PD/LGD-metoden räknas placeringarnas riskvägda belopp genom att använda riskparametrar för sannolikheten för fallissemang (PD) som baseras på interna kreditklasser och förlusten vid fallissemang (LGD) som fastställs i myndighetsformler. Med en förenklad metod kan placeringarnas riskvägda belopp räknas ut genom att multiplicera respektive placering med en riskvikt som bestäms på basis av placeringens typ.

Vid beräkningen av kapitalkravet för operativa risker har tillämpats schablonmetoden.

Milj. €	31.12.2015		31.12.2014	
	Kapital- krav*	Riskvägda fordringar	Kapital- krav*	Riskvägda fordringar
Kredit- och motpartsrisk	1 452	18 155	1 506	18 829
Schablonmetoden	142	1 778	102	1 271
Exponeringar mot nationella regeringar eller centralbanker	0	1	1	11
Exponeringar mot delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	0	6	1	15
Exponeringar mot offentliga organ	1	17		
Exponeringar mot institut	4	53	5	61
Exponeringar mot företag	126	1 575	83	1 043
Exponeringar mot hushåll	6	75	6	72
Övriga poster	4	51	6	69
Internmetoden (IRB)	1 310	16 377	1 405	17 559
Exponeringar mot institut	92	1 147	100	1 245
Exponeringar mot företag	858	10 725	863	10 788
Exponeringar mot hushåll	57	710	75	938
Med panträtt i fastighet	0	1	0	1
Övriga hushållsexponeringar	57	709	75	936
Aktieexponeringar	298	3 730	331	4 132
PD/LGD-metoden	295	3 688	326	4 072
Förenklad metod	3	41	5	61
Kapitalplaceringar	3	34	4	49
Börsnoterade placeringar	0	1	0	4
Övriga	1	7	1	8
Positioner i värdepapperisering	4	46	35	436
Övriga motpartslösa tillgångar	1	19	2	21

Marknadsrisken (schablonmetoden)	116	1 450	117	1 467
Skuldebrev	113	1 412	106	1 327
Aktier	1	10	0	5
Utländsk valuta			7	90
Råvaror	2	27	4	45
Operativ risk	104	1 297	91	1 137
Kreditvärdighetsjusteringsrisken	31	390	32	405
Totalt riskvägt exponeringsbelopp	1 703	21 292	1 747	21 839

* Kapitalkrav = Riskvägda fordringar * 0,08

Risikvikten för aktieexponeringar inkluderar 3,7 mrd. euro för gruppinterna investeringar i försäkringsföretag. OP Gruppen har tillstånd att behandla finans- och försäkringskonglomeratets interna investeringar i försäkringsföretag som riskvägda poster enligt PD/LGD-metoden.

Av riskvikten i posten Övriga består 31 miljoner euro av uppskjutna skattefordringar som behandlas med riskvikten 250 % av kärnprimärkapitalen i stället för att dras av.

Kapitalkravet för motpartsrisken är 55 miljoner euro (59).

Not 59. Nyckeltal för kapitaltäckningen

	31.12.2015	31.12.2014
Relationstal, %		
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	14,1	12,4
Tier 1-kapitaltäckning	15,0	13,4
Kapitalrelation	20,7	16,6
Relationstal utan övergångsbestämmelser, %		
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	14,1	12,6
Tier 1-kapitaltäckning	14,1	12,6
Kapitalrelation	19,8	15,6
Basel I golv, Milj. €		
Kapitalbas	4 400	3 633
Basel I golvets kapitalkrav	1 583	1 441
Buffert för Basel I golv	2 817	2 192

Not 60. Derivatinstrument och motpartsrisken

Kreditrisk till följd av derivatinstrument fastställs som ett kreditmotvärde, som baserar sig på derivatavtalens dagliga marknadsvärdering.

Storleken på kundlimiterna fastställs enligt derivatinstrumentens kapital och uppskattade giltighetstider.

Den motpartsrisk som beror på derivatinstrument består av fordringar som OP Gruppen kan ha på sina handelsmotparter vid tidpunkten för motparternas fallissemang. Motpartsrisken mäts i OP Gruppen med en metod för verkligt värde där exponeringsbeloppet består av instrumentets marknadsvärde och den uppskattade potentiella framtida kreditrisken.

OP Gruppen hanterar den motpartsrisk som beror på derivatinstrument med derivatramavtal, säkerheter samt optionella förfallovillkor som möjliggör nettning vid konkurs. För derivatramavtal finns skriftliga utlåtanden från externa juridiska experter om hur nettningen binder motparterna enligt lagstiftningen i respektive derivatmotparts hemstat. OP Gruppen nettar motpartsrisken i derivatinstrument i såväl kapitaltäckningsanalysen som i uppföljningen av kreditrisklimiten. För kreditinstitutsmotparter tillämpas likaså alltid en säkerhetsbilaga till derivatramavtalet där de säkerheter som ställts minskar motpartsrisken. Derivatinstrumenten styrs allt mer och mer också till clearing via centrala motparter.

Företagsmotparters riskgränser fastställs en gång om året och då granskas också säkerhetssituationen för derivatlimiten.

Den kreditrisk som beror på bankmotpartens derivat minskas med säkerheter och då används avtalet ISDA Credit Support Annex (CSA) som ansluts till det allmänna ISDA Credit Support Annex-avtalet (CSA). Säkerhetssystemet går ut på att motparten ställer värdepapper eller kontanta medel som säkerhet. Avstämningar mellan motparterna görs dagligen.

Om OP Gruppens S&P-rating 31.12.2015 hade sänkts från AA- till A hade det föranlett ett extra säkerhetskrav på 8 miljoner euro. Under jämförelseåret hade en sänkning i ratingen föranlett ett extra säkerhetskrav på fyra miljoner euro.

Ett kapitalkrav kan uppkomma på grund av motpartsrisken i poster i såväl finansieringsrörelsen som handelslagret. Det kapitalkrav som beror på motpartsrisken räknas bland annat för OTC-derivat och återköps- och försäljningsavtal.

Motpartsriskens avtalstyper, 31.12.2015, milj. €	Exponeringens bruttovärde	Nettningsvinster	Aktuell kvittad kredit-exponering	Säkerheter som innehas	Nettokredit-exponering
Derivatinstrument	8 838	5 221	3 617	1 030	2 587
Räntederivat	5 813	3 583	2 230	490	1 739
Valutaderivat	2 824	1 601	1 223	504	718
Aktie- och indexderivat	94	38	56	35	22
Övriga	108		108	1	107
Totalt	8 838	5 221	3 617	1 030	2 587

Motpartsrisakens avtalstyper, 31.12.2014, milj. €	Exponerings- bruttovärde	Nettnings- vinster	Aktuell kvittad kredit- expo- nering	Säkerheter som innehas	Nettokredit- exponering
Derivatinstrument	8 733	5 415	3 318	722	2 596
Räntederivat	6 423	4 146	2 277	445	1 831
Valutaderivat	2 063	1 189	874	261	613
Aktie- och indexderivat	147	80	68	16	52
Övriga	100		100		100
Totalt	8 733	5 415	3 318	722	2 596

Verkligt positivt bruttovärde av kontrakten redovisas i not 79.

Skadeförsäkringsrörelsens riskposition

Not 61. Risktäckningskapacitet

Vid slutet av 2015 uppgick skadeförsäkringens solvenskapital till 983 miljoner euro (988). Solvenskapitalet i relation till premieintäkterna var 70 % (75). Standard & Poor's har gett Pohjola Försäkring rating A+. Bolagets styrelse har fastställt som mål en A-rating.

Skadeförsäkringen ska uppfylla de solvenskrav som ställts av myndigheterna. Myndigheterna fastställer vanligtvis sina solvenskrav på företagsplanet. Alla skadeförsäkringsbolag har som minimikrav samma verksamhetskapitalkrav som härleds från EU-direktiv. Dessutom har de finländska försäkringsbolagen ett solvenskrav som fastställts i finsk lag.

Risktäckningskapaciteten beskriver hur mycket solvenskapital bolaget har i relation till olika poster i resultat- och balansräkningen. Solvenskapitalet i relation till försäkringsersättningarna och premieintäkterna beskriver bolagets förmåga att klara av försäkringsrisken. Solvenskapitalet i relation till försäkringsskulden beskriver bolagets förmåga att klara av värderingsrisken i samband med försäkringsskulden, och solvenskapitalet i relation till placeringsbeståndet beskriver på motsvarande sätt bolagets förmåga att klara av den risk som placeringsverksamheten medför.

	31.12.2015		31.12.2014	
	Milj. €	Risktäck- nings- kapa- citet, %	Milj. €	Risktäck- nings- kapacitet, %
Solvenskapital	983		988	
Försäkringsersättningar*	972	101	930	106
Premieintäkter*	1 396	70**	1 310	75**
Försäkringsskuld*	2 819	35	2 645	37
Placeringsbestånd	3 686	27	3 534	28

* Med avdrag för återförsäkrarens andel (nettorörelse)

** Solvensprocent

Not 62. Skadeförsäkringsrörelsens riskkänslighet

I tabellen nedan beskrivs olika riskvariablers inverkan på resultatet och solvenskapitalet:

Riskvariabel	Totalbelopp 2015, milj. €	Förändring i risk- variabel	Inverkan på eget kapital, milj. e	Inverkan på totalkostnadsprocenten
Premieintäkter*	1 396	ökar 1 %	14	förbättras 0,9 %-enheter
Försäkringsersättningar*	972	ökar 1 %	-10	försvagas 0,7 %-enheter
Storskada över 5 milj. €		1 stycke	-5	försvagas 0,4 %-enheter
Personalkostnader*	101	ökar 8 %	-8	försvagas 0,6 %-enheter
Funktionsvisa kostnader**	323	ökar 4 %	-13	försvagas 0,9 %-enheter
Inflation i kollektiva avsättningar för oreglerade skador	685	ökar 0,25 %-enheter	-5	försvagas 0,3 %-enheter
Livslängd i diskonterad försäkringsskuld	1 768	ökar 1 år	-41	försvagas 2,9 %-enheter
Diskonteringsränta på diskonterad försäkringsskuld	1 768	minskar 0,1 %-enheter	-22	försvagas 1,6 %-enheter

* Glidande 12 månader

** Funktionsvisa kostnader för skadeförsäkringen exkl. skötselkostnader för placeringar och kostnader i anslutning till produktion av övriga tjänster.

Not 63. Premieinkomstens och försäkringsbeloppens klassfördelning

Fördelning av premieinkomsten enligt EML-klass* inom egendomsförsäkringen för företag

Den risk som är förknippad med egendomsförsäkringar kan granskas genom att riskerna indelas i klasser enligt deras EML-belopp*. I tabellen nedan har en beräkning av premieinkomsten i varje klass gjorts på basis av klassificeringen.

Milj. €	5–20	20–50	50–100	100–300
2015	14	14	11	12
2014	14	14	11	11

* EML = Estimated Maximum Loss, den beräknade maximala skadan för varje objekt

Fördelning av premieinkomsten enligt TSI-klass* inom ansvarsförsäkringen för företag

Den risk som är förknippad med egendomsförsäkringar kan granskas genom att riskerna indelas i klasser enligt deras TSI-belopp*. I tabellen nedan har en beräkning av premieinkomsten i varje klass gjorts på basis av klassificeringen.

Milj. €	2–4	4–10	10–30	30–90
2015	3	4	6	5
2014	3	6	7	3

* TSI = Total Sum Insured, totalt försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppen vid byggfelsförsäkring

Försäkringsbeloppen i försäkringsavtalen beskriver byggfelsförsäkringens volym i tabellen nedan har försäkringsbeloppens brutto- och netttotal specificerats. I byggfelsförsäkringen är försäkringsperioden 10 år.

Milj. €	Brutto		Netto*	
	2015	2014	2015	2014
Byggfelsförsäkring	2 209	2 249	2 209	2 249

* Netto för egen räkning efter återförsäkrares andel och före motsäkerheter

Not 64. Storskadeutvecklingen

Antalet konstaterade storskador per år 2011–2015

Inom skadeförsäkringen följs den skadekostnad som förorsakas av storskador noggrant. Den här skadekostnaden förklarar en väsentlig del av de årliga variationerna i försäkringsrörelsens resultat. Genom uppföljningen av skadekostnaden för storskador kan dessutom förändringar i risker eller riskurvalet upptäckas. I den här granskningen har sådana skador klassificerats som storskador vars bruttobelopp är över 2 miljoner euro. Flest storskador inträffar inom egendoms- och avbrottsförsäkringen. Inom de lagstadgade försäkringarna är risken för storskador liten i förhållande till försäkringsgrenens stora volym.

Bruttobelopp	Lag- stadgade	Övriga olycksfall och sjukdom	Kasko och transport	Egendom och avbrott	Ansvar och rättsskydd	Lång- variga
Antalet skador på över 2 milj. euro						
2011				5		1
2012	3			7	1	
2013	4			6	1	
2014	6			8	1	
2015	1			6	0,1	

Ersättningar totalt 211 milj. €

Ersättningar, brutto, totalt milj. euro

2011–2015	31			140	32	8
-----------	----	--	--	-----	----	---

Nettobelopp

Nettobelopp	Lag- stadgade	Övriga olycksfall och sjukdom	Kasko och transport	Egendom och avbrott	Ansvar och rättsskydd	Lång- variga
Antalet skador på över 2 milj. euro						
2011				4		1
2012	3			6	1	
2013	4			6	1	
2014	6			7		
2015	1			6	0,1	

Ersättningar totalt 137 milj. €

Ersättningar, netto, totalt milj. euro

2011–2015	30			93	11	3
-----------	----	--	--	----	----	---

Not 65. Försäkringsrörelsens lönsamhet

Premieintäkternas (brutto och netto) och totalkostnadsprocentens (netto) utveckling

Med premieintäkterna beskrivs försäkringsklassens volym. Med hjälp av den kan försäkringsklassens betydelse för helheten uppskattas. Med hjälp av totalkostnadsprocenten (CR) kan på motsvarande sätt variationerna i försäkringsklassens resultat och försäkringsklassens lönsamhet uppskattas. Totalkostnadsprocenten har presenterats separat korrigerad med poster av engångsnatur som hänför sig till tidigare försäkringsperioder.

2015, milj. €	Brutto Premieint.	Netto Premieint.	Netto CR*	Netto** CR*
Lagstadgade	482	480	100 %	100 %
Övriga olycksfall och sjukdom	199	198	83 %	83 %
Kasko och transport	298	295	80 %	80 %
Egendom och avbrott	374	338	82 %	82 %
Ansvar och rättsskydd	84	77	76 %	76 %
Långvariga	9	8	2 %	2 %
Totalt	1 445	1 396	87 %	87 %

2014, milj. €	Brutto Premieint.	Netto Premieint.	Netto CR*	Netto** CR*
Lagstadgade	457	455	96 %	82 %
Övriga olycksfall och sjukdom	180	180	86 %	86 %
Kasko och transport	287	285	81 %	81 %
Egendom och avbrott	353	312	89 %	89 %
Ansvar och rättsskydd	83	76	97 %	97 %
Långvariga	5	4	1 %	1 %
Totalt	1 364	1 310	89 %	85 %

* Totalkostnadsprocenten (Combined ratio) räknas ut genom att dividera summan av försäkringsersättningarna (netto) och försäkringsrörelsens driftskostnader med premieintäkterna (netto). Avskrivningar av immateriella tillgångar har inte beaktats.

** Förändringar av engångsnatur som inverkar på den försäkringstekniska kalkylen har eliminerats

Not 66. Information som beskriver försäkringsskuldens karaktär

Uppgifter som beskriver försäkringsskuldens karaktär	2015	2014
Skulder som härrör från försäkringsavtal (netto, milj. €)		
Latenta yrkessjukdomar	20	22
Övrigt	2 799	2 622
Totalt	2 819	2 645
Försäkringsskuldens duration (i år)		
Diskonterad försäkringsskuld	13,2	12,7
Odiskonterad försäkringsskuld	2,1	2,1
Totalt	9,1	9,0
Diskonterad avsättning (netto, milj. €)		
Avsättning för kända oreglerade ersättningar i form av pension	1 379	1 308
Kollektiv ersättning för oreglerade skador	328	313
Avsättning för ej intjänade premier	61	38
Totalt	1 768	1 658

Not 67. Uppskattad löptidsfördelning för försäkringsskulden

31.12.2015, milj. €	0-1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	Över 15 år	Totalt
Avsättning för ej intjänade premier*	400	113	21	6	9	550
Avsättning för oreglerade premier						
Odiskonterad	291	203	54	10	4	562
Diskonterad	97	442	338	259	572	1 707
Försäkringsskuld total**	788	757	413	275	585	2 819

* Innehåller diskonterade avsättningar för 62 miljoner euro.

**Utan värdet av de derivat som säkrar ränterisken i försäkringsskulden.

31.12.2014, milj. €	0-1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	Över 15 år	Totalt
Avsättning för ej intjänade premier*	371	107	19	5	9	511
Avsättning för oreglerade premier						
Odiskonterad	261	180	48	9	3	501
Diskonterad	95	431	325	246	523	1 621
Försäkringsskuld total**	727	717	392	261	536	2 633

* Innehåller diskonterade avsättningar för 38 miljoner euro.

**Utan värdet av de derivat som säkrar ränterisken i försäkringsskulden.

Not 68. Placeringsverksamhetens riskposition

Allokering av placeringsbestånd	31.12.2015		31.12.2014	
	Verkligt värde milj. €	%	Verkligt värde milj. €	%
Penningmarknaden totalt	91	2	173	5
Penningmarknadsplaceringar och insättningar**	61	2	173	5
Derivatinstrument***	31	1	-1	0
Obligationslån och räntefonder totalt	2 825	77	2 557	73
Stater	580	16	507	14
Inflationslänkade obligationslån	45	1	46	1
Investment Grade	1 931	52	1 779	51
Utvecklingsmarknader och High Yield	206	6	200	6
Strukturerade placeringar****	64	2	24	1
Aktier totalt	374	10	373	11
Finland	67	2	67	2
Utvecklade marknader	171	5	143	4
Utvecklingsmarknader	39	1	43	1
Anläggningstillgångar och onoterade aktier	3	0	3	0
Kapitalplaceringar	127	3	117	3
Aktiederivat***	-33	-1	0	0
Alternativa placeringar totalt	31	1	35	1
Hedge-fund-fonder	28	1	23	1
Råvaror	3	0	4	0
Obligationslån			7	0
Fastighetsinvesteringar totalt	366	10	386	11
Direkta fastigheter	214	6	230	7
Indirekta fastighetsinvesteringar	151	4	156	4
Totalt	3 687	100	3 522	100

* Inkluderar resultatregleringsräntor

** Inkluderar köpeskillingsfordringar och -skulder samt marknadsvärdet på derivat

*** Derivatinstrumentens inverkan på allokeringen av tillgångsslagen (deltamotvärde)

**** Inkluderar lån med säkerhet i fastighet samt lånefonder och olikvida lån

Not 69. Känslighetsanalys av placeringsriskerna

I tabellen nedan beskrivs placeringsriskernas känslighet enligt placeringsklass. Känslighetsgranskningen av diskonteringsräntan i anslutning till beräkningen av försäkringsskulden tas upp i not 62 som behandlar försäkringsskulden. Förändringarna i placeringarna och försäkringsskulden tar ut varandra.

Skadeförsäkring	Bestånd enligt verkligt värde, milj. €	Riskparameter	Förändring	Inverkan på eget kapitalet, milj. €	
	31.12.2015			31.12.2015	31.12.2014
Obligationslån och räntefonder*	2 759	Ränta	1 %-enhet	146	101
Aktier**	272	Marknadsvärde	10 %	27	28
Kapitalinvesteringar och onoterade aktier	130	Marknadsvärde	10 %	13	12
Råvaror	3	Marknadsvärde	10 %	0	0
Fastigheter	366	Marknadsvärde	10 %	37	39
Valuta	322	Valutans värde	10 %	32	16
Kreditriskpremie***	2 651	Kreditriskmarginal	0,1 %-enheter	14	11
Derivatinstrument		Volatilitet	10 %-enheter	1	0

* Inkluderar penningmarknadsplaceringar, konvertibla skuldebrev och räntederivat

** Inkluderar hedge-fonder och aktiederivat

*** Inkluderar obligationslån och konvertibla skuldebrev samt penningmarknadsplaceringar inkl. obligationslån och räntederivat emitterade av utvecklade stater

Not 70. Ränterisk

Marknadsrisken på grund av ränteförändringar följs genom att placeringarna klassificeras instrumentvis enligt duration. Försäkringsskuldens utjämnande inverkan på ränterisken har inte presenterats i tabellen, eftersom bara en del av försäkringsskuden har diskonterats med den administrativa räntan. (not 33).

Verkligt värde enligt löptid eller tidpunkten för räntejustering, milj. €	31.12.2015	31.12.2014
0–1 år	158	332
>1–3 år	411	618
>3–5 år	948	699
>5–7 år	746	700
>7–10 år	246	281
>10 år	292	70
Totalt	2 800	2 700
Modifierad duration	5,2	4,3
Effektiv ränta, %	1,5	1,1

* Inkluderar penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån, konvertibla skuldebrev och räntefonder

Ränteportföljens löptids- och ratingfördelning 31.12.2015*, milj. €

År	0–1	1–3	3–5	5–7	7–10	10–	Totalt	Andel, %
Aaa	13	41	277	140	84	201	756	27,0
Aa1–Aa3	52	39	78	118	23	21	331	11,8
A1–A3	24	124	265	150	70	39	671	24,0
Baa1–Baa3	25	139	282	312	59	19	836	29,9
Ba1 eller lägre	43	68	32	26	9	4	181	6,5
Intern rating	1	0	15			7	24	0,9
Totalt	158	411	948	746	246	292	2 800	100,0

* Inkluderar inga kreditderivat.

Löptiden har angetts till löptidens slut. Om instrumentet har en Call-möjlighet, har löptiden angetts till den första möjliga Call-dagen.

Den genomsnittliga ratingen för skadeförsäkringens ränteportfölj är enligt Moody's rating A3.

Den genomsnittliga återstående löptiden för skadeförsäkringens ränteportfölj är 5,7 år (räknad på basis av Call-dagen och förfalldagen).

Not 71. Valutarisk

Valutaposition, milj. €	31.12.2015	31.12.2014
USD	121	40
SEK	55	5
JPY	17	1
GBP	78	21
Övriga	51	89
Totalt *	322	157

* Valutapositionen var 8,7 % av placeringsbeståndet (4,4). Valutapositionen räknas ut som summan av enskilda valutors absolutvärden.

Not 72. Motpartsrisk

Ratingfördelning, Moody's-motsvarighet, milj. €	31.12.2015		31.12.2014	
	Placering*	Försäkring**	Placering*	Försäkring**
Aaa	756		698	
Aa1-Aa3	331	18	445	14
A1-A3	671	34	786	38
Baa1-Baa3	836	0	600	0
Ba1 eller lägre	181		170	
Intern rating	24	47	1	41
Totalt	2 800	99	2 700	93

* Inkluderar penningmarknadsplaceringar och insättningar, obligationslån och räntefonder

** Inkluderar återförsäkrarens andel av försäkringsskulden och fordringar på återförsäkrare

ÖVRIGA NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

Not 73. Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder

Tillgångar 31.12.2015, milj. €	Lån och fordringar	Som hålls till förfall	Tillgångar som redovisats till verkligt värde	Som kan säljas	Säkrings- instrument	Bokfört värde totalt
			via resultat- räkningen			
Kontanta medel och tillgodohavanden på centralbanker	8 465					8 465
Fordringar på kreditinstitut och centralbanker	9 678					9 678
Derivatinstrument			5 395		332	5 727
Fordringar på kunder	17 183					17 183
Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse	677		178	3 269		4 124
Skuldebrev		94	852	11 134		12 081
Aktier och andelar				65		65
Övriga finansiella tillgångar	1 294					1 294
Finansiella tillgångar	37 297	94	6 425	14 468	332	58 617
Andra tillgångar än finansiella instrument						1 038
Totalt	37 297	94	6 425	14 468	332	59 655

Tillgångar 31.12.2014, milj. €	Lån och fordringar	Som hålls till förfall	Tillgångar som redovisats till verkligt värde	Som kan säljas	Säkrings- instrument	Bokfört värde totalt
			via resultat- räkningen			
Kontanta medel och tillgodohavanden på centralbanker	3 774					3 774
Fordringar på kreditinstitut och centralbanker	10 257					10 257
Derivatinstrument			5 637		309	5 946
Fordringar på kunder	15 513					15 513
Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse	658		180	3 016		3 854
Skuldebrev		144	360	7 781		8 285
Aktier och andelar			0	101		101
Övriga finansiella tillgångar	1 783					1 783
Finansiella tillgångar	31 984	144	6 178	10 898	309	49 513
Andra tillgångar än finansiella instrument						985
Totalt	31 984	144	6 178	10 898	309	50 498

Skulder 31.12.2015, milj. €	Skulder som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen	Övriga skulder	Säkrings- instrument	Bokfört värde totalt
Skulder till kreditinstitut		5 209		5 209
Finansiella skulder för handel (exkl. derivat)				
Derivatinstrument	5 310		336	5 646
Skulder till kunder		17 549		17 549
Skulder för skadeförsäkringsrörelse	4	3 156		3 160
Skuldebrev emitterade till allmänheten		19 475		19 475
Efterställda skulder		1 737		1 737
Övriga finansiella skulder		2 639		2 639
Finansiella skulder	5 314	49 766	336	55 416
Andra skulder än finansiella skulder				497
Totalt	5 314	49 766	336	55 914

Skulder 31.12.2014, milj. €	Skulder som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen	Övriga skulder	Säkrings- instrument	Bokfört värde totalt
Skulder till kreditinstitut		5 241		5 241
Finansiella skulder för handel (exkl. derivat)	4			4
Derivatinstrument	5 516		373	5 889
Skulder till kunder		11 442		11 442
Skulder för skadeförsäkringsrörelse	2	2 970		2 972
Skuldebrev emitterade till allmänheten		17 587		17 587
Efterställda skulder		1 084		1 084
Övriga finansiella skulder		2 257		2 257
Finansiella skulder	5 522	40 582	373	46 478
Andra skulder än finansiella skulder				612
Totalt	5 522	40 582	373	47 090

Obligationslånen bland skuldebrev emitterade till allmänheten har behandlats i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet på de här skuldebrev som uppskattats med hjälp av den information som fanns att få från marknaden och etablerade värderingsmetoder var vid slutet av december 221 miljoner euro (232) högre än det bokförda värdet. Efterställda skulder har behandlats till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet av efterställda skulder är större än det upplupna anskaffningsvärdet, men fastställandet av tillförlitliga verkliga värden är osäkert.

Not 74. Klassificering av poster återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde 31.12.2015, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Bankrörelsen	616	215	21	852
Skadeförsäkringsrörelsen				
Derivatinstrument				
Bankrörelsen	2	5 548	177	5 727
Skadeförsäkringsrörelsen	0	9		9
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Bankrörelsen	9 208	1 699	293	11 200
Skadeförsäkringsrörelsen	1 596	1 397	276	3 269
Finansiella instrument totalt	11 421	8 868	767	21 056
Förvaltningsfastigheter				
Bankrörelsen			125	125
Skadeförsäkringsrörelsen			170	170
Förvaltningsfastigheter totalt			295	295
Totalt	11 421	8 868	1 062	21 351
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde 31.12.2014, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Bankrörelsen	183	178		360
Skadeförsäkringsrörelsen		7		7
Derivatinstrument				
Bankrörelsen	7	5 737	202	5 946
Skadeförsäkringsrörelsen	1	11		12
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Bankrörelsen	5 899	1 968	15	7 882
Skadeförsäkringsrörelsen	1 579	1 156	281	3 016
Finansiella instrument totalt	7 668	9 057	499	17 224
Förvaltningsfastigheter				
Bankrörelsen			85	85
Skadeförsäkringsrörelsen			161	161
Förvaltningsfastigheter totalt			246	246
Totalt	7 668	9 057	745	17 470

Finansiella skulder värderade till verkligt värde 31.12.2015, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Bankrörelsen				
Derivatinstrument				
Bankrörelsen	35	5 476	135	5 646
Skadeförsäkringsrörelsen	0	4		4
Totalt	35	5 480	135	5 650

Finansiella skulder värderade till verkligt värde 31.12.2014, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Bankrörelsen		4		4
Derivatinstrument				
Bankrörelsen	57	5 703	130	5 889
Skadeförsäkringsrörelsen	2	0		2
Totalt	59	5 707	130	5 896

Värdering till verkligt värde

Derivat i bankrörelsen

Kursen på noterade derivat fås från marknaden. För värderingen av OTC-derivat tillämpas modeller och metoder som används allmänt på marknaden. Metoderna och modellerna behövs bl.a. för att beskriva ränte- och valutakurvor samt volatiliteter samt för att värdera optioner. På det allmänna planet kan indata för de här modellerna härledas från marknaden. För värderingen av vissa avtal måste dock användas modeller med indata som inte kan noteras på marknaden, varvid indata är uppskattningar. De här avtalen har klassificerats till nivå 3.

Pohjola Banks Middle Office ansvarar för värderingen av det verkliga värdet på derivaten i bankrörelsen samt för kvaliteten och tillförlitligheten hos marknadsdata, värderingskurvor och volatilitetsbeskrivningar som en del av den dagliga värderingsprocessen inkl. värderingarna på nivå 3. Middle Office jämför värderingskurserna regelbundet på avtalsplanet med värderingar från CSA-motparter och centrala motparter samt reder vid behov ut eventuella betydande värderingsdifferenser.

OP Gruppens Styrning av riskhanteringen ansvarar för att de nya värderingsmodellerna och -metoderna godkänns samt för övervakningen av värderingsprocessen. Säkringen av värderingarna baserar sig bl.a. på värderingar som använder alternativa källor samt på marknadskurser och annan indata. I säkringsprocessen kan värderingskurserna jämföras med kurser från CSA-motparter och centrala motparter. Dessutom är det möjligt att anlita värderingstjänster från tredje part.

Vid värderingen av OTC-derivat utan säkerheter beaktas kreditrisken för parterna i transaktionen. Kreditrisken justeras med en motpartsriskjustering (s.k. Credit Valuation Adjustment "CVA") samt med en egen kredit-riskjustering (s.k. Debit Valuation Adjustment, "DVA"). CVA- och DVA-värderingsjusteringarna beräknas enligt motpart.

CVA- och DVA-justeringarna beräknas genom att simulera derivatens marknadsvärden och fallissemang i regel med stöd av marknadsinformation. Vid bedömningen av sannolikheten för fallissemang används marknadsdata också för olikvida motparter genom att förena motparterna med likvida marknadsdata.

Placeringar som kan säljas i skadeförsäkringsrörelsen

Värdepapprens kurser hämtas i första hand från marknadsinformationskällor och de värderas dagligen. En del värdepapper prissätts mer sällan än en gång i månaden. I så fall baserar sig prissättningen på officiella värderingar eller estimat av officiella värderingar från förmedlare, emittenter eller andra marknadsparter. De här avtalen har klassificerats till nivå 3.

Nivåerna för verkligt värde

Nivå 1: Noterade marknadspris

De poster som klassificerats till Nivå 1 består av aktier som noterats vid de största börserna, företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument och börsderivat. Det verkliga värdet för ifrågavarande instrument bestäms på basis av noteringar från fungerande marknader.

Nivå 2: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan observeras

Värderingsmetoder som baserar sig på tillförlitliga kalkylparametrar. Med verkligt värde för instrument som klassificerats till Nivå 2 avses det värde som kan härledas ur marknadsvärdet för det finansiella instrumentets delar eller för motsvarande finansiella instrument eller ett värde som kan beräknas med värderingsmodeller och -metoder som allmänt godtas på finansmarknaden, om ett marknadsvärde kan bestämmas tillförlitligt med dem. Till den här nivån har i Pohjola-koncernen klassificerats OTC-derivat, företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument som inte klassificerats till Nivå 1, köp- och återköpsavtal (repo) samt värdepapper som lånats ut eller lånats in.

Nivå 3: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan inte observeras

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller särskild osäkerhet. Instrument som klassificerats till Nivå 3 värderas med prissättningsmodeller, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Dessutom klassificerats till Nivå 3 skuldinstrument för vilka det på värderingsdagen på marknaden finns endast några eller inga noteringar. I ifrågavarande balansklass ingår de mest komplicerade OTC-derivaten samt sådana derivat med lång löptid där den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats, vissa private equity-investeringar, olikvida lån, strukturerade lån inkl. värdepapperiserade lån och strukturerade skuldebrev samt hedge-fonder. Det verkliga värdet i Nivå 3 består ofta av prisuppgifter från utomstående.

Överföringar mellan olika nivåer av värderingen till verkligt värde

Överföringen mellan olika nivåer anses ha skett den dag då den transaktion som överföringen medfört skett eller den dag då omständigheterna ändrats.

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet (Nivå 3)

Specifikation av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar, milj. €	Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen		Derivatinstrument		Finansiella tillgångar som kan säljas		Tillgångar totalt
	Bankrörelsen	Skadeför-säkringsrörelsen	Bankrörelsen	Skadeför-säkringsrörelsen	Bankrörelsen	Skadeför-säkringsrörelsen	
Ingående balans 1.1.2015			202		15	281	499
Resultaträkningens nettointäkter	21		-26			-42	-46
Nettointäkter i rapporten över totalresultat					-3	17	15
Förvärv					-1	82	81
Försäljningar						-62	-62
Överföringar till Nivå 3					281		281
Utgående balans 31.12.2015	21		177		293	276	767

Finansiella tillgångar, milj. €	Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen		Derivatinstrument		Finansiella tillgångar som kan säljas		Tillgångar totalt
	Bankrörelsen	Skadeförsäkringsrörelsen	Bankrörelsen	Skadeförsäkringsrörelsen	Bankrörelsen	Skadeförsäkringsrörelsen	
Ingående balans 1.1.2014			212		21	214	446
Resultaträkningens nettointäkter			-10		-2	6	-6
Nettointäkter i rapporten över totalresultat					-3	38	35
Förvärv						57	57
Försäljningar						-34	-34
Utgående balans 31.12.2014			202		15	281	499

Finansiella skulder, milj. €	Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen		Derivatinstrument		Skulder totalt
	Bankrörelsen	Skadeförsäkringsrörelsen	Bankrörelsen	Skadeförsäkringsrörelsen	
Ingående balans 1.1.2015					130
Resultaträkningens nettointäkter					5
Utgående balans 31.12.2015					135

Finansiella skulder, milj. €	Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen		Derivatinstrument		Skulder totalt
	Bankrörelsen	Skadeförsäkringsrörelsen	Bankrörelsen	Skadeförsäkringsrörelsen	
Ingående balans 1.1.2014					131
Resultaträkningens nettointäkter					-1
Utgående balans 31.12.2014					130

Specifikation av nettointäkter enligt resultatpost 31.12.2015

Milj. €	Räntenetto eller netto-intäkter från handel	Nettointäkter från placerings-verksamhet	Nettointäkter från skade-försäk-ringsrörelse	Rapport	Nettointäkter från tillgångar och skulder som innehas vid periodens slut
				över total-resultat/ Förändring i fonden för verkligt värde	
Realiserade nettointäkter	21		-42		-20
Orealiserade nettointäkter	-31			15	-16
Nettointäkter totalt	-10		-42	15	-37

Specifikation av nettointäkter enligt resultatpost 31.12.2014

Milj. €	Räntenetto eller netto-intäkter från handel	Nettointäkter från placerings-verksamhet	Nettointäkter från skade-försäk-ringsrörelse	Rapport	Nettointäkter från tillgångar och skulder som innehas vid periodens slut
				över total-resultat/ Förändring i fonden för verkligt värde	
Realiserade nettointäkter			6		6
Orealiserade nettointäkter	-8	-2		35	24
Nettointäkter totalt	-8	-2	6	35	31

Derivaten i Nivå 3 består av derivat som strukturerats för kundernas behov, så marknadsrisken har täckts med ett motsvarande derivatinstrument. Den öppna marknadsrisken har ingen effekt på resultatet. Derivaten i Nivå 3 hänför sig till strukturerade obligationslån som Pohjola emitterat där avkastningen är beroende av värdeutvecklingen i ett inbäddat derivat. Värdeförändringen i de här inbäddade derivaten har inte redovisats i tabellen ovan. Dessutom har till Nivå 3 klassificerats derivat med lång löptid, för vilka den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats.

Förändringar i värderingsfaktorer

Vid slutet av 2015 preciserades klassificeringskriterierna genom att slopa kreditklassificeringen som klassificeringskrav och man övergick till en noggrannare analys och klassificering av de marknadspris som man kunde observeras. Till följd av ändringen överfördes från Nivå 2 till Nivå 1 företags, staters och finansiella instituts noterade obligationslån för 1,4 miljarder euro och från Nivå 2 till Nivå 3 obligationslån för 0,3 miljarder euro.

Känslighetsanalys med kalkylparametrar som innehåller osäkerhet 31.12.2015

Instrumenttyp, milj. €	Fordringar	Skulder	Nettosaldo	Känslighetsanalys	Skälig möjlig förändring i verkligt värde
Instrument som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen					
Strukturerade placeringar	21	0	21	0	10 %
Derivat					
Säkring av indexlån och strukturerade derivat samt derivat med lång löptid*	177	-135	42	5,6	13 %
Som kan säljas					
Olikvida placeringar	36		36	5,4	15 %
Risckapitalfonder**	463		463	46,3	10 %
Fastighetskapitalfonder***	70		70	14,0	20 %
Förvaltningsfastigheter***	295		295	59,0	20 %

Känslighetsanalys med kalkylparametrar som innehåller osäkerhet 31.12.2014

Instrumenttyp, milj. €	Fordringar	Skulder	Nettosaldo	Känslighetsanalys	Skälig möjlig förändring i verkligt värde
Derivat					
Säkring av indexlån och strukturerade derivat*	202	-130	72	7,7	11 %
Som kan säljas					
Olikvida placeringar	92		92	13,7	15 %
Risckapitalfonder**	156		156	15,6	10 %
Fastighetskapitalfonder***	49		49	9,8	20 %
Förvaltningsfastigheter***	246		246	49,2	20 %

* Följande stressscenarier: aktiernas volatilitet (30 %), aktiernas utdelning (30 %), kreditriskpremierna (30 %) och den sammanlagda värdeförändringen av betydande korrelationsändringar.

** Värde på risckapitalfonder beror främst på målgruppernas resultatutveckling och PE-talen för motsvarande noterade bolag. Utvecklingen av det verkliga värdet på risckapitalfonder följs upp med koefficienten Total Value per Pid-in (TVPI), vilken har förändrats i snitt 10 %.

*** Vid värderingen av fastighetskapitalfonder och förvaltningsfastigheter tillämpas i regel avkastningsvärdesmetoden, vars huvudkomponenter är avkastningskravet och nettohyresnivån. En förändring i avkastningskravet med +/- 1 procentenhet leder i snitt till en förändring på cirka 20 % i verkligt värde.

Not 75. Ställda säkerheter

Balansvärde, milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Ställda för egna skulder och åtaganden		
Inteckningar	1	1
Panter	3	4
Övriga	528	981
Övriga ställda säkerheter		
Panter*	3 969	6 273
Totalt	4 501	7 259
Ställda säkerheter totalt		
Inteckningar	1	1
Panter	3 972	6 277
Övriga	528	981
Totalt	4 501	7 259
Skulder med säkerhet totalt	507	474

* Varav 2 000 miljoner euro utgör säkerhet för den dagsinterna limiten.

Not 76. Erhållna finansiella säkerheter

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Verkligt värde av erhållna säkerheter		
Övriga	1 030	722
Totalt	1 030	722

Den kreditrisk som beror på derivat minskas med säkerheter och då används avtalet ISDA Credit Support Annex (CSA) som ansluts till det allmänna ISDA-avtalet. Säkerhetssystemet går ut på att motparten ställer värdepapper eller kontanta medel som säkerhet. De säkerheter som erhållits som kontanter i anslutning till CSA-avtal uppgick vid bokslutstidpunkten till 1 030 miljoner euro (722). Vid bokslutstidpunkten fanns inga värdepapper som erhållits som säkerhet.

NOTER ANGÄENDE ANSVARFÖRBINDELSER OCH DERIVAT

Not 77. Åtaganden utanför balansräkningen

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Garantier	765	874
Garantiansvar	1 402	1 578
Kreditlöften	5 745	4 365
Utfästelser i anslutning till kortvariga affärstransaktioner	173	297
Övriga	394	336
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	8 480	7 450

Not 78. Derivatinstrument

Derivatinstrument som innehas för handel 31.12.2015

Milj. €	Nominella värden/återstående löptid			Verkliga värden*			Kreditmotvärde
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder	
Räntederivat							
Ränteswappar	25 213	61 070	47 420	133 703	3 539	3 545	4 546
Clearas via central motpart	7 047	21 304	18 226	46 577	708	675	1 088
OTC ränteoptioner							
Call och cap							
Köpta	1 490	5 044	2 699	9 234	264	2	337
Utfärdade	1 230	5 713	3 550	10 493	1	250	7
Put och floor							
Köpta	3 800	2 825	2 308	8 933	182	4	251
Utfärdade	4 752	3 589	1 645	9 985	11	108	47
OTC räntederivat totalt	36 485	78 241	57 622	172 348	3 998	3 910	5 188
Räntefutures	4 127	3 224		7 351	1	6	
Börsderivat totalt	4 127	3 224		7 351	1	6	
Räntederivat totalt	40 612	81 465	57 622	179 699	3 999	3 915	5 188

Valutaderivat

Valutaterminer	27 605	360	53	28 018	219	301	517
Ränte- och valutaswappar	1 141	7 415	5 472	14 029	1 178	1 086	1 970
Valutaoptioner							
Call							
Köpta	233	13		246	4		7
Utfärdade	321	12		333		4	
Put							
Köpta	262	20		282	4		8
Utfärdade	224	22		246		4	
OTC valutaderivat totalt	29 786	7 843	5 525	43 154	1 405	1 395	2 502
Valutaderivat totalt	29 786	7 843	5 525	43 154	1 405	1 395	2 502

Aktie- och indexderivat

Aktieoptioner							
Call							
Köpta	243	5		248	13		28
Aktieindexoptioner							
Call							
Köpta	6	1		7	1		2
OTC aktie- och indexderivat totalt	249	6		256	14		30
Aktieindexfutures	33			33	0		
Börsderivat totalt	33			33	0		
Aktie- och indexderivat totalt	282	6		288	15		30

Kreditderivat

Kreditswappar	15	126	82	223	10	13	10
Kreditderivat totalt	15	126	82	223	10	13	10

Övriga

Övriga swappar	110	698	14	822	80	30	157
Övriga optioner							
Call							
Köpta	27			27	0		3
Utfärdade	16			16		0	
Put							
Köpta	4			4	1		1
Utfärdade	4			4		1	
Övriga OTC derivat totalt	162	698	14	874	81	31	161
Övriga terminer och futurer	46	35		81	2	31	1
Övriga derivat totalt	208	733	14	955	83	62	162
Derivatinstrument som innehas för handel totalt	70 903	90 173	63 243	224 319	5 512	5 385	7 893

Derivatinstrument som innehas för handel 31.12.2014

Milj. €	Nominella värden/återstående löptid			Verkliga värden*			Kreditmotvärde
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder	
Räntederivat							
Ränteswappar	24 618	71 169	39 382	135 169	4 113	4 144	5 037
Clearas via central motpart	4 207	21 163	11 936	37 305	697	665	980
OTC ränteoptioner							
Call och cap							
Köpta	3 731	4 555	2 441	10 727	398	2	464
Utfärdade	2 669	4 022	3 617	10 308		360	6
Put och floor							
Köpta	5 480	4 505	2 506	12 492	195	8	275
Utfärdade	5 903	5 787	1 812	13 503	7	102	51
OTC räntederivat totalt	42 402	90 039	49 759	182 200	4 713	4 617	5 833
Räntefuturer	12 461	4 602		17 063	3	14	
Ränteoptioner							
Call							
Utfärdade	500			500		0	
Put							
Köpta	2 000			2 000		0	
Börsderivat totalt	14 961	4 602		19 563	3	15	
Räntederivat totalt	57 363	94 641	49 759	201 763	4 716	4 632	5 833

Valutaderivat							
Valutaterminer	13 535	307	65	13 908	276	168	432
Ränte- och valutaswappar	360	7 728	5 164	13 252	669	697	1 447
Valutoptioner							
Call							
Köpta	188	17		205	4		7
Utfärdade	226	17		243		5	
Put							
Köpta	496	8		504	11		17
Utfärdade	426	9		436		8	
OTC valutaderivat totalt	15 233	8 086	5 229	28 548	961	878	1 903
Valutaderivat totalt	15 233	8 086	5 229	28 548	961	878	1 903
Aktie- och indexderivat							
Aktieoptioner							
Call							
Köpta	266	271		537	35	0	73
Aktieindexoptioner							
Call							
Köpta		9		9	2		3
Utfärdade		2		2		0	
Put							
Köpta		2		2	0		0
Utfärdade		2		2		0	
OTC aktie- och indexderivat totalt	266	285		551	37	1	76
Aktie- och indexderivat totalt	266	285		551	37	1	76
Kreditderivat							
Kreditswappar	9	73	102	184	12	5	12
Kreditderivat totalt	9	73	102	184	12	5	12
Övriga							
Övriga swappar	70	794	56	920	67	29	153
Övriga optioner							
Call							
Köpta	17	11		28	0		3
Utfärdade	17			17		0	
Put							
Köpta	10			10	2		3
Utfärdade	10			10		2	
Övriga OTC derivat totalt	123	805	56	984	69	31	159
Övriga terminer och futurer	109	70	0	179	4	36	0
Övriga derivat totalt	233	874	56	1 163	73	67	160
Derivatinstrument som innehas för handel totalt	73 103	103 959	55 146	232 209	5 800	5 582	7 984

Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde 31.12.2015

Milj. €	Nominella värden/återstående löptid			Verkliga värden*			Kredit- motvärde
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder	
Räntederivat							
Ränteswappar	1 894	12 609	7 543	22 045	404	418	580
Clearas via central motpart	564	5 203	6 438	12 206	170	189	292
OTC räntederivat totalt	1 894	12 609	7 543	22 045	404	418	580
Räntederivat totalt	1 894	12 609	7 543	22 045	404	418	580
Valutaderivat							
Ränte- och valutaswappar	1 414	1 926	1 181	4 520	123	85	322
OTC valutaderivat totalt	1 414	1 926	1 181	4 520	123	85	322
Valutaderivat totalt	1 414	1 926	1 181	4 520	123	85	322
Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde totalt	3 307	14 535	8 723	26 565	527	503	902

Säkringsinstrument – säkring av kassaflöde 31.12.2015

Milj. €	Nominella värden/återstående löptid			Verkliga värden*			Kredit- motvärde
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder	
Räntederivat							
Ränteswappar	200	500		700	17		20
Clearas via central motpart	100	300		400	11		13
OTC räntederivat totalt	200	500		700	17		20
Räntederivat totalt	200	500		700	17		20
Säkringsinstrument – säkring av kassaflöde totalt	200	500		700	17		20
Säkringsinstrument totalt	3 507	15 035	8 723	27 265	545	503	922

Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde 31.12.2014

Milj. €	Nominella värden/återstående löptid			Verkliga värden*			Kredit- motvärde
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder	
Räntederivat							
Ränteswappar	1 597	10 671	5 754	18 022	473	564	612
Clearas via central motpart	163	2 964	3 072	6 199	165	202	226
OTC räntederivat totalt	1 597	10 671	5 754	18 022	473	564	612
Räntederivat totalt	1 597	10 671	5 754	18 022	473	564	612
Valutaderivat							
Ränte- och valutaswappar	1 044	942	410	2 396	75	97	163
OTC valutaderivat totalt	1 044	942	410	2 396	75	97	163
Valutaderivat totalt	1 044	942	410	2 396	75	97	163
Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde totalt	2 642	11 613	6 163	20 418	548	661	776

Säkringsinstrument – säkring av kassaflöde 31.12.2014

Milj. €	Nominella värden/återstående löptid			Verkliga värden*			Kredit- motvärde
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder	
Räntederivat							
Ränteswappar	200	700		900	26		29
Clearas via central motpart		400		400	14		16
OTC räntederivat totalt	200	700		900	26		29
Räntederivat totalt	200	700		900	26		29
Säkringsinstrument – säkring av kassaflöde totalt	200	700		900	26		29
Säkringsinstrument totalt	2 842	12 313	6 163	21 318	574	661	805

Derivatinstrument totalt 31.12.2015

Milj. €	Nominella värden/återstående löptid			Verkliga värden*			Kreditmotvärde
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder	
Räntederivat	42 705	94 574	65 165	202 445	4 421	4 333	5 788
Clearas via central motpart	7 712	26 807	24 664	59 183	890	863	1 394
Valutaderivat	31 199	9 769	6 706	47 674	1 529	1 480	2 825
Aktie- och indexbundna derivat	282	6		288	15		30
Kreditderivat	15	126	82	223	10	13	10
Övriga derivat	208	733	14	955	83	62	162
Derivat totalt	74 410	105 208	71 966	251 584	6 057	5 888	8 815

Derivatinstrument totalt 31.12.2014

Milj. €	Nominella värden/återstående löptid			Verkliga värden*			Kreditmotvärde
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder	
Räntederivat	59 160	106 012	55 513	220 684	5 215	5 196	6 475
Clearas via central motpart	4 370	24 526	15 008	43 904	876	867	1 222
Valutaderivat	16 277	9 028	5 639	30 944	1 036	975	2 066
Aktie- och indexbundna derivat	266	285		551	37	1	76
Kreditderivat	9	73	102	184	12	5	12
Övriga derivat	233	874	56	1 163	73	67	160
Derivat totalt	75 945	116 272	61 310	253 527	6 374	6 243	8 788

* I de verkliga värdena ingår upplupna räntor som redovisas bland övriga tillgångar eller avsättningar och övriga skulder. Dessutom har de verkliga värdena för derivat som clearas av centrala motparter kvittats i balansräkningen.

Räntederivat i central motpartsclearing kvittas i balansräkningen. Effekterna av kvittningen redovisas i not 79. Övriga derivatinstrument redovisas i balansräkningen i brutto. I Pohjola-koncernens kapitaltäckningsanalys tillämpas också kvittning av derivat. Effekterna av kvittningen på motpartsrisken redovisas i not 60. Kvittningen skulle minska kreditmotvärdet på Pohjola Bank Abp:s derivat med 6 248 miljoner euro (6 233).

Not 79. Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning

Finansiella tillgångar och skulder som kvittats i balansräkningen eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning

31.12.2015, milj. €	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Netto som redovisas i balans- räkningen**	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Finansiella till- gångar***	Mottagna säkerheter	
Derivat i bankrörelsen	6 597	-870	5 727	-3 444	-1 030	1 253
Derivat i skade- försäkringsrörelsen	9		9	-3		6
Derivat totalt	6 606	-870	5 735	-3 446	-1 030	1 259

31.12.2014, milj. €	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Netto som redovisas i balans- räkningen**	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Finansiella till- gångar***	Mottagna säkerheter	
Derivat i bankrörelsen	6 817	-871	5 946	-4 008	-722	1 216
Derivat i skade- försäkringsrörelsen	12		12	-1		11
Derivat totalt	6 829	-871	5 958	-4 009	-722	1 227

Finansiella tillgångar och skulder som kvittats i balansräkningen eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning

31.12.2015, milj. €	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Netto som redovisas i balans- räkningen**	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Finansiella skulder***	Ställda säkerheter	
Derivat i bankrörelsen	6 486	-840	5 646	-3 444	-1 061	1 141
Derivat i skade- försäkringsrörelsen	4		4	-3		1
Derivat totalt	6 490	-840	5 650	-3 446	-1 061	1 143

31.12.2014, milj. €	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Netto som redovisas i balans- räkningen**	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Finansiella skulder***	Ställda säkerheter	
Derivat i bankrörelsen	6 751	-862	5 889	-4 008	-862	1 019
Derivat i skade- försäkringsrörelsen	2		2	-1		2
Derivat totalt	6 753	-862	5 892	-4 009	-862	1 020

* Inkl. Det netto av derivat som clearats dagligen som ingår i kontanta medel, sammanlagt 22 (9) miljoner euro.

** Verkligt värde utan upplupen ränta.

*** Pohjola Bank Abp har som praxis att ingå allmänna avtal om derivatkontrakt med alla derivatmotparter.

Clearing av OTC-derivat via centrala motparter

Pohjola Bank Abp övergick i februari 2013 till clearing via centrala motparter i enlighet med EMIR-förordningen (Förordning (EU) nr 648/2012). Standardiserade OTC-derivattransaktioner med finansiella motparter clearas med London Clearing House. I den här handlingsmodellen ändras den centrala motparten vid slutet av den dagliga clearingprocessen till derivatmotpart och derivatens dagliga betalningar kvittas med derivatmotparten. Dagligen antingen betalas eller mottas en säkerhet som motsvarar förändringen i det verkliga värdet på öppna avtal (variation margin). De räntederivat som clearas via centrala motparter kvittas i balansräkningen.

Övrig bilateral clearing av OTC-derivat

På derivataffärer mellan Pohjola Bank Abp och övriga kunder samt sådana derivataffärer som inte clearas via centrala motparter enligt förordningen, tillämpas antingen ISDAs, Pohjola Banks egna eller Finansbranschens Centralförbunds allmänna villkor för derivatkontrakt. På basis av de här villkoren kan betalningarna för derivat kvittas transaktionsvis per betalningsdag och då en motpart blivit insolvent eller försatt i konkurs. I avtalsvillkoren kan man dessutom avtala om motpartsspecifika säkerheter. De här derivaten bruttoredo visas i balansräkningen.

Not 80. Eventualförpliktelser och eventualtillgångar

Försäkringsbolag som hör till koncernen tecknar försäkringsavtal via pooler. Medlemmarna i poolerna är i första hand ansvariga för sin relativa andel. Andelarna grundar sig på avtal som fastställs årligen. I vissa pooler svarar medlemmarna i poolen i relation till sina andelar för förpliktelse hos sådana poolmedlemmar som är betalningsoförmögna. Koncernen bokför åtaganden och fordringar som följer av det solidariska ansvaret om realiseringen av det solidariska ansvaret är sannolikt.

Not 81. Operationella leasingavtal

Pohjola-koncernen som leasetagare

Vissa koncernföretag har hyrt de utrymmen som de verkar i. Hyresavtalens längd varierar från ett år till tio år och normalt ingår möjligheten att förlänga avtalet efter den ursprungliga förfallodagen. Koncernen har hyrt ut en del av de utrymmen som den hyrt i andra hand. Dessutom har vissa koncernföretag leasat motorfordon och kontorsmaskiner. Av ovan nämnda poster har som leasingkostnader bland övriga rörelsekostnader bokförts 23 miljoner euro (21).

Minimiavgifter som betalas på basis av icke uppsägningsbara leasingavtal

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Under ett år	3	7
Över ett år och under fem år	1	4
Över fem år	0	0
Totalt	5	11

Framtida minimiavgifter som är att vänta för icke uppsägningsbara leasingavtal i andra hand 5

Pohjola-koncernen som leasegivare

Pohjola-koncernens företag har hyrt ut en del av sina förvaltningsfastigheter och de inbringade totalt 24 miljoner euro (23) i hyresintäkter.

Minimiavgifter som erhålls på basis av icke uppsägningsbara operationella leasingavtal

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Under ett år	19	28
Över ett år och under fem år	44	49
Över fem år	44	34
Totalt	107	111

Not 82. Innehav i dotterföretag, strukturerade företag och gemensamma verksamheter

Förändringar i dotterföretag och strukturerade företag under räkenskapsperioden

I enlighet med en tidigare offentliggjord plan godkände Pohjola Bank Abp:s extra bolagsstämma delningsplanen 22.10.2015. Vid den partiella delningen övergick följande dotterföretag från Pohjola-koncernen till OP Andelslag: Pohjola Kapitalförvaltning Ab, PAM USA Funds Oy, Pohjola Asset Management Execution Services Oy, Pohjola Kiinteistösjointus Oy, Pohjola Asuntorahasto I GP Oy, Suomi Toimitilakiinteistö GP Oy, Real Estate Debt and Secondaries GP Oy, Real Estate Fund Finland Oy, Real Estate Fund Finland III GP Oy och Real Estate Fund of Funds Finland Oy.

Betydande dotterföretag som har konsoliderats i koncernbokslutet 2015

Betydande dotterföretag är sådana bolag, vars verksamhet kräver verksamhetstillstånd och andra företag som har central betydelse med hänsyn till affärsrörelsen. Alla betydande dotterföretag som konsolideras i koncernen är helägda, dvs. för deras del finns inga betydande innehav utan bestämmande inflytande.

Företag	Hemort/hemland	Innehav, %	Andel av röstetalet, %	Bolaget hör till den finansiella företagsgruppen för kapitaltäckningen
A-Försäkring Ab	Helsingfors	100	100	
Omasairaala Oy	Helsingfors	100	100	
Pohjola Finance Estonia AS	Estland	100	100	x
Pohjola Finance SIA	Lettland	100	100	x
Pohjola Försäkring Ab	Helsingfors	100	100	
Seesam Insurance AS	Estland	100	100	
UAB Pohjola Finance	Litauen	100	100	x
Försäkringsaktiebolaget Europeiska	Helsingfors	100	100	

I koncernbokslutet har utöver de betydande dotterföretagen konsoliderats 2 andra dotterföretag.

Betydande dotterföretag som har konsoliderats i koncernbokslutet 2014

Företag	Hemort/hemland	Innehav, %	Andel av röstetalet, %	Bolaget hör till den finansiella företagsgruppen för kapitaltäckningen
A-Försäkring Ab	Helsingfors	100	100	
Omasairaala Oy	Helsingfors	100	100	
Pohjola Finance Estonia AS	Estland	100	100	x
Pohjola Finance SIA	Lettland	100	100	x
Pohjola Kiinteistösjointus Oy*	Helsingfors	100	100	
Pohjola Försäkring Ab	Helsingfors	100	100	
Pohjola Kapitalförvaltning Ab*	Helsingfors	100	100	x
Seesam Insurance AS	Estland	100	100	
UAB Pohjola Finance	Litauen	100	100	x
Försäkringsaktiebolaget Europeiska	Helsingfors	100	100	

I koncernbokslutet har utöver de betydande dotterföretagen konsoliderats 10 andra dotterföretag.

* Avvecklad verksamhet

Strukturerade företag som har konsoliderats i koncernbokslutet

Pohjola-koncernen fungerar som placerare i olika placeringsfonder för att få intäkter från placeringar. I Pohjola-koncernens bokslut konsolideras två (2) fastighetsfonder. Fonderna har klassificerats som strukturerade företag, eftersom Pohjola-koncernens bestämmande inflytande inte baserar sig på rösträtt utan på styrning av relevanta verksamheter, exponering mot fonders rörliga avkastningar samt organisering av fondens förvaltning. Till de här fonderna anknyter också innehav utan bestämmande inflytande.

I tabellen nedan redovisas de företag som har innehav utan bestämmande inflytande.

Namn	Hemort	Huvudsaklig bransch	Innehav, %		Innehav utan bestämmande inflytande, %
			2015	2014	
Real Estate Funds of Funds II Ky	Helsingfors	Fastighetsfond	22,2	22,2	77,8
Real Estate Fund Finland III Ky	Helsingfors	Fastighetsfond	33,3	33,3	66,7

Pohjola-koncernens företag har inga avtal om att ge finansiellt stöd till strukturerade företag som ingår i koncernbokslutet. Under räkenskapsperioden har inget sådant stöd heller getts.

Sammanfattning av finansiell information om dotterföretag med väsentliga innehav utan bestämmande inflytande

I tabellen nedan presenteras en sammanfattning med finansiell information om de dotterföretag som har ett väsentligt innehav utan bestämmande inflytande. Den finansiella informationen motsvarar de siffror som redovisas i dotterföretagens bokslut, i vilka gjorts justeringar av bl.a. verkligt värde för att siffrorna ska motsvara Pohjola-koncernens redovisningsprinciper. Siffrorna anges före eliminering av interna affärstransaktioner.

Sammanfattning av balansräkningen	Real Estate Funds of Funds II Ky		Real Estate Fund Finland III Ky	
	2015	2014	2015	2014
Milj. €				
Likvida medel	2	6	2	2
Placeringar	51	65	89	53
Tillgångar totalt	53	72	91	55
Finansiella skulder				
Skulder totalt				
Nettotillgångar (100%)	53	72	91	55
Ackumulerade innehav utan bestämmande inflytande	41	55	64	37
Sammanfattning av rapport över totalresultat				
Omsättning	8	11	5	5
Vinst eller förlust från kvarvarande verksamheter efter skatt	8	10	6	1
Övrigt totalresultat	-3	1		
Totalresultat (100%)	5	11	6	1
Totalresultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	4	8	4	1
Vinstandelar betalda till innehav utan bestämmande inflytande	5	5	3	4

Sammanfattning av kassaflöden

Nettokassaflöde från affärsrörelsen	-1	-1	-9	2
Nettokassaflöde för investeringar	20	27	-26	2
Nettokassaflöde för finansiering	-24	-20	35	-7
Nettoförändring i likvida medel	-4	6	0	-2
Likvida medel vid början av räkenskapsperioden	6	0	2	5
Likvida medel vid slutet av räkenskapsperioden	2	6	2	2

Gemensamma verksamheter

I Pohjola-koncernens bokslut konsolideras 45 (43) fastighetsbolag som gemensam verksamhet genom att konsolidera den andel av fastighetsbolagets tillgångsposter som motsvarar Pohjola-koncernens innehav. Klassificeringen av gemensamma verksamheter har gjorts i enlighet med affärsrörelsens art även om Pohjola-koncernen har bestämmande inflytande i en del av fastighetsbolagen. Aktierna i fastighetsbolagen berättigar till att besitta vissa lägenheter, av vilka en del är i Pohjola-koncernens eget bruk. De här lägenheterna ingår i balansräkningen bland immateriella tillgångar i not 26. Varje delägare i ett ömsesidigt fastighetsbolag ansvarar för sin andel av bolagets lån. De övriga fastighetsbolagen är förvaltningsfastigheter och de ingår i noterna 21 och 22.

Sammanfattning av effekten på balansräkningen av konsolideringen av gemensamma verksamheter

Milj. €	31.12.2015	31.12.2014
Markinnehav	27	27
Byggnader	252	247
Tillgångar totalt	278	273

De mest betydande gemensamma verksamheter som konsoliderats i koncernbokslutet 2015

Namn	Hemort	Innehav, %
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsingfors	100
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tammerfors	100
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Helsingfors	100
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Helsingfors	100
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Helsingfors	53,7
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Vanda	100
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vanda	100
Kiinteistö Oy Tampereen Ratinankaari	Tammerfors	100
Kiinteistö Oy Vuosaaren Pohjoinen Ostoskeskus	Helsingfors	100
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis I	Helsingfors	50
Kiinteistö Oy Koskitammi	Tammerfors	100

De mest betydande gemensamma verksamheter som konsoliderats i koncernbokslutet 2014

Namn	Hemort	Innehav, %
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsingfors	100
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tammerfors	100
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Helsingfors	100
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Helsingfors	100
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Helsingfors	53,7
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Vanda	100
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vanda	100
Kiinteistö Oy Tampereen Ratinankaari	Tammerfors	100
Kiinteistö Oy Vuosaaren Pohjoinen Ostoskeskus	Helsingfors	100

I koncernbokslutet ingår den andel av tillgångsposterna som står under gemensamt inflytande samt de skulder som riktas till dem.

Andelar i icke konsoliderade strukturerade företag

OP-fonderna förvaltas av OP-Fondbolaget Ab som ingår i OP Gruppen. OP-Fondbolaget Ab anlitar Pohjola Kapitalförvaltning Ab som portföljförvaltare för många av de fonder som bolaget förvaltar. Dessutom förvaltar Pohjola Kiinteistösiioitus Oy, som ingår i gruppen, flera fastighetsfonder. I de flesta fonder styr förvaltningsbolaget betydande funktioner genom att fatta placeringsbeslut i enlighet med fondens stadgar. OP Gruppens företag har inte sådana innehav i övriga av ovan nämnda företag förvaltade fonder som exponerar gruppen betydligt för objektets rörliga avkastning och som därmed medför en konsolideringsskyldighet.

Pohjola-koncernens placeringar i OP-fonder och i Pohjola Kiinteistösiioitus Oy:s fonder har redovisats i balansräkningen bland tillgångar i skadeförsäkringsrörelse. Pohjola-koncernens förlustrisk avgränsar sig till placeringens balansvärde.

Milj. €	2015	2014
Tillgångar i skadeförsäkringsrörelse	216	294
Placeringar i fonder totalt	216	294

ÖVRIGA NOTER

Not 83. Närståendetransaktioner

Pohjola-koncernens närstående består av moderbolaget OP Andelslag, de dotterbolag som konsolideras i koncernen, intresseföretagen, ledningen och övriga närstående företag. Pohjola-koncernens intresseföretag räknas upp i not 24. Till Pohjola-koncernens ledning räknas Pohjola Bank Abp:s verkställande direktör, ledamöterna i styrelsen och deras nära familjemedlemmar. Till de närstående räknas också bolag, i vilka någon som hör till ledningen eller en nära familjemedlem till en sådan person har ett betydande inflytande. Övriga närstående företag är OP-Eläkekassa, OP-Eläkesäätiö och systerföretagen i OP Andelslagskoncernen.

På lån beviljade till närstående tillämpas bankens normala kreditvillkor. Lånen är bundna till de referensräntor som tillämpas allmänt.

Närståendetransaktioner 2015

Milj. €	Moder- företaget	Intresse- företag	Ledning	Övriga*
Krediter				2 562
Övriga fordringar	11			120
Inlåning	834			614
Övriga skulder	1			336
Ränteintäkter	0	0		123
Räntekostnader	3			185
Utdelningar	0			16
Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse				3
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	0	0		18
Nettointäkter från handel				70
Övriga rörelseintäkter	0			6
Rörelsekostnader	13			117

Ansvarsförbindelser och derivat

Åtaganden utanför balansräkningen

Garantier	83
Garantiansvar	7

Derivatinstrument

Nominella värden	19 981
Kreditmotvärden	200

Löner och arvoden samt resultatlöner

Löner och arvoden samt resultatlöner	1
--------------------------------------	---

Närståendeeinnehav

Antalet aktier	319 551 415
----------------	-------------

Närståendetransaktioner 2014

Milj. €	Moder- företaget	Intresse- företag	Ledning	Övriga*
Krediter		2		2 535
Övriga fordringar	11			207
Inlåning	191	0		800
Övriga skulder	0			461
Ränteintäkter	0	0		205
Räntekostnader	3			290
Utdelningar	0			14
Nettointäkter från skadeförsäkringsrörelse				4
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	7	0		17
Nettointäkter från handel				-108
Övriga rörelseintäkter	0			8
Rörelsekostnader	16			150
Ansvarsförbindelser och derivat				
Åtaganden utanför balansräkningen				
Garantier				79
Garantiansvar				7
Derivatinstrument				
Nominella värden		2		20 227
Kreditmotvärden		0		154
Löner och arvoden samt resultatlöner				
Löner och arvoden samt resultatlöner			1	
Närståendeinnehav				
Antalet aktier	319 551 415			

* Övriga närstående företag är OP-Eläkekassa, OP-Eläkesätiö och systerföretagen i OP Andelslagskoncernen.

Styrelsens arvoden 2015

Styrelseledamöterna har inte under räkenskapsperioden 2015 fått månads- eller mötesarvoden och inte heller aktie- eller aktierelaterade ersättningar från bolagen i Pohjola-koncernen.

Till verkställande direktören betalades för den räkenskapsperiod som slutade 31.12.2015 löner och resultatlöner enligt följande:

Verkställande direktör Jouko Pölönen 674 931 euro*

Uppsägningstiden i verkställande direktörens anställningsförhållande är sex månader. Enligt direktörsavtalet ska bolaget utöver lön för uppsägningstiden betala verkställande direktören ett avgångsvederlag som motsvarar lön för sex (6) månader, om bolaget säger upp verkställande direktören eller om verkställande direktören säger upp eller häver avtalet av en orsak som beror på bolaget. Om verkställande direktörens anställning upphör av orsaker som beror på bolaget, har verkställande direktören också rätt till ersättningar enligt de kortsiktiga och långsiktiga ersättningssystemen för det år då anställningen upphör, om intjäningskriterierna och förutsättningarna för utbetalning enligt villkoren för systemen uppfylls och verkställande direktörens anställning har fortgått hela intjäningsåret. Dessutom hör verkställande direktören till ledningens långsiktiga ersättningssystem (2011–2013) där utbetalningen sker 2015–2017 och (2014–2016) där utbetalningen sker 2018–2020. Verkställande direktören har fri bilförmån.

* I beloppet ingår 11 200 euro i resultatlön som skjutits upp till senare år samt 131 907 euro i ersättningar som betalats ut det långsiktiga systemet. För utbetalningen av de uppskjutna posterna krävs ett styrelsebeslut. Uppskovsförfarandet beskrivs i not 84.

Pensionsförbindelser som gäller verkställande direktören och styrelsen

Verkställande direktören omfattas av lagen om pension för arbetstagare ArPL, och har därmed ett pensionsskydd som baseras på tjänstgöringstid och arbetsinkomster enligt det som bestämts i lagen. Pensionsåldern är 63–68 år enligt personens eget val. För verkställande direktören har i direktörsavtalet fastställts 63 års pensionsålder. Verkställande direktörens tilläggspensionsskydd är ordnat OP-Livförsäkrings tilläggspensionsförsäkring. För styrelseledamöterna har inte ingåtts några pensionsförbindelser. Pensionsförbindelser har inte heller ingåtts för de personer som tidigare ingått i styrelsen. Pohjola-koncernens pensionsplaner har beskrivits närmare i not 35 Avsättningar och övriga skulder.

Tusen euro	Pensionskostnader enligt ArPL-plan*		IFRS-kostnad för frivillig tilläggspension	
	2015	2014	2015	2014
Verkställande direktör Jouko Pölönen	86	60		

* För ArPL:s förmånsbestämda del har använts IFRS-kostnaden och som avgiftsbestämda del utjämningsdelen för ifrågavarande person med avdrag av arbetstagarens premieandel.

Not 84. Rörliga ersättningar

Personalfonden

Pohjola Bank Abp anslöt sig 26.10.2004 till OP-Personalfonden pf. Cirka 1 719 anställda vid Pohjola-koncernen var medlemmar i fonden 31.12.2015. Vid Pohjola-koncernen hör till personalfonden alla personer som inte hör till ledningens system eller verksamheten i Baltikum.

Vinstpremieandelarna som betalas till OP-Personalfonden baserade sig 2015 på följande mål som uppnåddes: OP Gruppens resultat före skatt och OP Gruppens kärnprimärkapitaltäckning (CET 1), båda med vikten 30 % samt förändringen i antalet koncentreringskunder med vikten 40 %. För beloppet av premieöverföringen till personalfonden har för 2015 reserverats ca 5,3 % (4,2 %) av lönesumman för fondens medlemmar. År 2015 bokfördes premier för totalt 5,3 miljoner euro (2,9).

Långsiktiga ersättningssystem för ledningen

OP Gruppens ersättningssystem iakttar bestämmelserna i finansbranschen och baserar sig på OP Gruppens strategiska mål.

I OP Gruppens principer som gäller rörliga ersättningar beaktas gruppens riskposition och riskhanteringsmetoder. Intjäningsmätarnas mål har dimensionerats så att de inte uppmuntrar till stor risktagning. De långsiktiga rörliga ersättningarna baserar sig på hur OP Gruppen når de strategiska målen på grupplanet medan de kortsiktiga rörliga ersättningarna baserar sig på hur ett bolag eller en affärsenhet som ingår gruppen når sina mål. Ersättningarnas högsta belopp är begränsade i alla system.

Det långsiktiga programmet

Pohjola hör till OP Gruppens gemensamma långsiktiga ersättningssystem med mål på OP Grupplanet. Målen motsvarar målen för hela gruppens personal i OP-Personalfonden.

Ledningens långsiktiga aktiebonussystem omfattar cheferna och anställda i separat angivna nyckelpositioner vid Pohjola Bank och dess dotterbolag som har utsetts av OP Gruppens centralinstitut. Systemet för 2011–2013 omfattar totalt 39 (52) personer och systemet för 2014–2016 omfattar 39 (42) personer.

Ersättningen har differentierats enligt uppgifterna. Om de uppställda målen nås till 100 procent har personer i ledande ställning och nyckelpersoner årligen rätt till en ersättning som motsvarar en regelbunden 2–12 månaders förskottsinnehållspliktig lön.

Systemet består av successiva intjäningsperioder på tre år. Den första infaller 1.1.2011–31.12.2013. Ersättningen för intjäningsperioden 2011–2013 betalas ut efter uppskovstiden i tre lika stora poster före slutet av juni under åren 2015–2017. Den andra intjäningsperioden är 1.1.2014–31.12.2016. Ersättningen betalas ut efter uppskovstiden i tre lika stora poster före slutet av juni under åren 2018–2020.

I början av systemet för 2011–2013 har fastställts en målersättning, dvs. ersättningens maximibelopp som antal A-aktier i Pohjola Bank Abp. Målersättningen för intjäningsperioden 2011–2013 var 1,2 milj. aktier som betalades dels i pengar (förskottsinnehållningens andel) och dels i aktier. OP Andelslag fullföljde sitt frivilliga offentliga uppköpserbjudande på alla A- och K-aktier i Pohjola Bank Abp som inte innehades av OP Andelslag. På grund av uppköpserbjudandet tillämpas vid betalningen av ersättningarna för intjäningsperioden 2011–2013 ett villkor för systemet, enligt vilket ersättningarna betalas helt och hållet i pengar, om någon aktieägare i Pohjola får en sådan inlösenrätt och inlösen skyldighet som avses i 18 kap. 1 § i aktiebolagslagen till följd av att aktieägaren innehar mer än 90 % av totalantalet aktier och det röstetal som aktierna medför. De ersättningar som skulle betalas som en kombination av aktier i serie A i Pohjola och i pengar, betalas kontant och enligt den ursprungliga betalningstidtabellen år 2015, 2016 och 2017. Ersättningarna omvandlades till pengar genom att multiplicera antalet aktier med lösenbeloppet.

Då maximimålen för systemet för 2014–2016 nås har de som omfattas av systemet möjlighet till en ersättning som årligen motsvarar 2–8 månaders regelbunden förskottsskattepliktig lön. Ersättningens belopp beror på hur målen nås vid slutet av intjäningsperioden, och den betalas i tre lika stora poster 2018–2020. Den ersättning som eventuellt betalas enligt systemet sker i form av debenturer som OP sätter i omlopp. Den intjänade ersättningen i euro omvandlas till antal debenturer då systemets utfall står klart. Från ersättningen avdras den andel som betalas i pengar för att täcka skatter och avgifter av skattenatur som föranleds av ersättningarna.

OP Andelslags förvaltningsråd fattar beslut om systemets intjäningsmätare på OP-grupplanet och målen för dem separat för varje intjäningsperiod. Målen för systemet för 2011–2013 baserade sig på följande kriterier:

- Ökningen av antalet koncentreringskunder
- Förändringen i företagskundrörelsens marknadsandel
- Avkastningen på ekonomiskt kapital

I målen för systemet för 2014–2016 har beaktats Europaparlamentets och rådets kreditinstitutsdirektiv CRD4 som begränsar de rörliga ersättningsarnas maximibelopp till högst personens fasta ersättningar på årsplanet. Målen för systemet för 2014–2016 baserar sig på följande kriterier:

- OP Gruppens resultat före skatt
- OP Gruppens kärnprimärkapitaltäckning (CET 1)
- Ökningen av antalet koncentreringskunder

En förutsättning för att ersättning ska betalas ut är att OP Gruppens kapitaltäckning enligt konglomeratlagen är 1,3 eller mer vid utbetalningstidpunkten. Dessutom förutsätts att personen har varit anställd av OP Gruppen fram till utbetalningstidpunkten.

I systemet för 2011-2013 behandlades aktiernas andel i Pohjola-koncernen som aktierelaterade ersättningar. Till följd av att utbetalningssättet ändrades har behandlingen av systemet i bokföringen 2014 ändrats till att motsvara behandlingen av ersättningar till anställda enligt IAS 19. Kostnaderna för båda systemen periodiseras från början av intjäningsperioden till utbetalningstidpunkten (rättighetens uppkomstperiod) i personalkostnader och en motsvarande skuld bokförs bland upplupna kostnader. Den skuld som bokförts för systemen var totalt 7,1 miljoner euro (5,6) 31.12.2015.

OP Andelslags förvaltningsråd administrerar det långsiktiga systemet och övervakar hur det iakttas. Förvaltningsrådet kan på eget initiativ ändra villkoren för systemet och skjuta upp utbetalningen av ersättningen av särskilt vägande skäl.

De kortsiktiga ersättningssystemen

I de kortsiktiga ersättningarna är intjäningsperioden ett kalenderår och ersättningen betalas i regel i pengar. De kortsiktiga ersättningssystemen baserar sig på de mål för resultat och annan affärsrörelse som fastställts för olika affärsenheter och de omfattar hela Pohjola-koncernens personal.

Kostnaderna för systemet periodiseras från början av intjäningsperioden till utbetalningstidpunkten (rättighetens uppkomstperiod) i personalkostnader och en motsvarande skuld bokförs bland upplupna kostnader.

Uppskjutande av betalningen av rörliga ersättningar

Bestämmelser om betalningen av rörliga ersättningar finns i kreditinstitutslagen (610/2014). Om en person på basis av sina arbetsuppgifter är klassificerad i en grupp, vars yrkesmässiga verksamhet kan förorsaka företaget en betydande risk ("person som kan påverka riskprofilen"), ska utbetalningen av den rörliga ersättningen i vissa fall skjutas upp under tre år.

Till de personer som kan påverka riskprofilen hör i Pohjola-koncernen bl.a. verkställande direktörerna och andra personer som deltar i att leda verksamheten, övriga personer vilkas verksamhet har en väsentlig betydelse för företagets riskposition, den interna kontrollen samt övriga särskilt utsedda personer eller särskilda grupper.

På den persongrupp som kan påverka riskprofilen tillämpas uppskjutande av betalningen av rörliga ersättningar, om en persons rörliga ersättning under en intjäningsperiod på ett år överstiger den gräns på 50 000 euro som anges i Finansinspektionens ställningstagande eller den fasta bruttolönen för två månader, om beloppet är större än 50 000 euro. Ersättningarna till en person som kan påverka riskprofilen granskas i förhållande till uppskovsgränsen på 50 000 euro med beaktande av såväl långsiktiga som kortsiktiga ersättningar.

Om gränsen i euro för uppskjutande av ersättning överskrids, betalas en del av ersättningen genast och resten av betalningen skjuts upp. Vid en uppskjutning betalas den ersättning som skjuts upp under de tre följande åren. Vid en sådan uppskjutning betalas i det kortsiktiga programmet alltid hälften av ersättningen i pengar och hälften i ett debenturlån som OP emitterat.

Kostnader som bokförts för rörliga ersättningar*

Milj. €	2015	2014
Personalfonden	5	3
Kortsiktiga program	10	14
Långsiktiga program		
Programmet 2011–2013	1	1
Programmet 2014–2016	1	1
Totalt	17	18

* Utan sociala kostnader

Siffrorna i tabellen ovan ingår kostnader hänförliga till avvecklade verksamheter på 3 miljoner euro (3).

Moderbolagets bokslut, FAS

Bokslutskalkyler

Resultaträkning

Milj. e	2015	2014
Ränteintäkter	1 687	1 903
Nettointäkter från leasingverksamhet	25	27
Räntekostnader	-1 514	-1 680
Räntenetto	198	249
Intäkter från egetkapitalinstrument	48	237
Företag inom samma koncern	28	195
Ägarintresseföretag	14	3
Övriga företag	5	38
Provisionsintäkter	136	152
Provisionskostnader	-40	-46
Nettointäkter från värdepappershandel och valutaverksamhet	133	83
Värdepappershandel	67	47
Valutaverksamhet	66	36
Nettointäkter från finansiella tillgångar som kan säljas	41	13
Nettoresultat av säkringsredovisning	-1	-2
Nettointäkter från förvaltningsfastigheter	1	-1
Övriga rörelseintäkter	21	21
Administrationskostnader	-126	-137
Personalkostnader	-56	-62
Löner och arvoden	-46	-51
Lönebikostnader	-10	-11
Pensionskostnader	-7	-8
Övriga lönebikostnader	-2	-3
Övriga administrationskostnader	-70	-75
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-10	-11
Övriga rörelsekostnader	-21	-46
Nedskrivningar av krediter och andra åtaganden	-30	-25
Rörelsevinst	350	486
Bokslutsdispositioner	-79	-3
Inkomstskatt	-46	-58
Räkenskapsperiodens skatt	-39	-41
Tidigare räkenskapsperioders skatt	0	-23
Förändring av uppskjuten skatt	-7	6
Vinst av ordinarie rörelse efter skatt	225	425
Räkenskapsperiodens vinst	225	425

Balansräkning

Aktiva

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Kontanta medel	8 465	3 774
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	11 295	7 825
Statsskuldförbindelser		
Övriga	11 295	7 825
Fordringar på kreditinstitut	9 647	10 066
Betalbara på anfordran	332	481
Övriga	9 315	9 584
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	16 055	14 393
Betalbara på anfordran		
Övriga	16 055	14 393
Leasingobjekt	1 150	1 152
Skuldebrev	942	714
Offentlig sektor	82	29
Övriga	860	685
Aktier och andelar	10	63
Aktier och andelar i ägarintresseföretag	0	32
Aktier och andelar i företag inom samma koncern	1 035	1 250
Derivatinstrument	4 543	5 395
Immateriella tillgångar	54	51
Materiella tillgångar	15	15
Förvaltningsfastigheter och aktier och andelar i förvaltningsfastigheter	9	9
Övriga fastigheter och aktier och andelar i fastighetssammanslutningar	3	3
Övriga materiella tillgångar	4	3
Övriga tillgångar	1 896	1 879
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	612	659
Uppskjutna skattefordringar	10	8
Aktiva totalt	55 729	47 274

Passiva		
Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Främmande kapital		
Skulder till kreditinstitut	5 209	5 241
Centralbanker	12	250
Kreditinstitut	5 197	4 991
Betalbara på anfordran	1 138	898
Övriga	4 060	4 094
Skulder till allmänheten och offentlig sektor	17 670	11 668
Inlåning	11 516	9 406
Betalbar på anfordran	11 414	7 726
Övriga	102	1 680
Övriga skulder	6 155	2 262
Betalbara på anfordran	9	8
Övriga	6 146	2 254
Skuldebrev emitterade till allmänheten	19 638	17 980
Obligationslån	13 100	10 941
Övriga	6 538	7 040
Derivatinstrument och andra skulder som innehas för handel	4 532	5 268
Övriga skulder	3 190	2 317
Övriga skulder	3 190	2 317
Avsättningar	0	0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	633	727
Efterställda skulder	1 602	948
Kapitallån	272	265
Övriga	1 330	683
Främmande kapital totalt	52 475	44 150
Akkumulerade bokslutsdispositioner	1 111	1 032
Avskrivningsdifferens	145	141
Reserver	966	891
Eget kapital		
Aktie- eller Andelskapital	428	428
Aktiekapital	428	428
Överkursfond	524	524
Övriga bundna fonder	188	225
Reservfond	164	164
Fonden för verkligt värde	25	61
Säkring av kassaflöde	12	17
Värdering till verkligt värde	13	44
Fria fonder	331	331
Fonden för inbetalt fritt eget kapital	308	308
Övriga fonder	23	23
Balanserad vinst	446	159
Räkenskapsperiodens vinst	225	425
Eget kapital totalt	2 142	2 092
Passiva totalt	55 729	47 274
Åtaganden utanför balansräkningen	8 349	7 379
Åtaganden för kunders räkning till förmån för tredje part	2 341	2 749
Garantier och panter	2 167	2 451
Övriga	173	297
Oåterkalleliga åtaganden till förmån för kunder	6 009	4 630
Återköpsförbindelser för värdepapper	5	7
Övriga	6 003	4 622

Kassaflödesanalys, FAS

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Kassaflöde från rörelsen		
Periodens vinst	225	425
Justeringar i periodens vinst	94	-222
Ökning (-) eller minskning (+) av rörelsetillgångar	-3 698	-1 685
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	-3 410	-200
Fordringar på kreditinstitut	268	-528
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	-1 522	-1 000
Leasingobjekt	0	6
Skuldebrev	-200	399
Aktier och andelar	19	6
Derivatinstrument	646	31
Förvaltningsfastigheter		1
Övriga tillgångar	500	-398
Ökning (+) eller minskning (-) av rörelseskulder	6 310	2 136
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	-22	447
Skulder till allmänheten och offentlig sektor	6 003	1 325
Derivatinstrument och andra skulder som innehas för handel	-17	32
Övriga skulder	346	332
Betald inkomstskatt	-65	-54
Erhållna utdelningar	178	107
A. Kassaflöde från rörelsen totalt	2 931	708
Kassaflöde från investeringar		
Likvida medel som hålls till förfall, ökningar	20	-10
Likvida medel som hålls till förfall, minskningar	-83	69
Anskaffning av dotter- och intresseföretag	0	0
Försäljning av dotter- och intresseföretag	85	0
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar	-14	-12
Överlåtelse av materiella och immateriella tillgångar	0	0
B. Kassaflöde från investeringar totalt	8	47
Kassaflöde från finansiering		
Efterställda skulder, ökningar	1 242	0
Efterställda skulder, minskningar	-700	0
Skuldebrev emitterade till allmänheten, ökningar	27 342	34 663
Skuldebrev emitterade till allmänheten, minskningar	-26 145	-33 616
Betalda utdelningar	-137	-212
Övriga finansiella minskningar i eget kapital	0	0
C. Kassaflöde från finansiering totalt	1 602	835
Nettoförändring av likvida medel (A+B+C)	4 541	1 589
Likvida medel vid början av räkenskapsperioden	4 255	2 666
Likvida medel vid slutet av räkenskapsperioden	8 796	4 255
Erhållna räntor	1 636	1 974
Betalda räntor	-1 471	-1 726

Justeringar i periodens vinst**Poster med transaktioner som inte medför betalningar**

Förändring av verkligt värde för handel	23	169
Orealiserade nettointäkter från valutaverksamhet	-117	79
Förändring i investeringstillgångarnas verkliga värde	-5	-454
Avskrivningar, förändring av avskrivningsdifferens och reserver	89	9
Nedskrivningar av fordringar	31	26
Övriga	74	-50

Poster som redovisas på annat håll än i kassaflödet från rörelsen

Realisationsvinster, andel som hör till kassaflödet från investeringar	0	0
Realisationsförluster, andel som hör till kassaflödet från investeringar		0
Fusionsvinster eller -förluster, andel som hör till kassaflödet från investeringar	0	

Justeringar totalt	94	-222
---------------------------	-----------	-------------

Likvida medel

Kontanta medel	8 465	3 774
På anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut	332	481

Totalt	8 796	4 255
---------------	--------------	--------------

Principer för upprättandet av moderbolagets (Pohjola Bank Abp) bokslut

Allmänt

Pohjola Bank Abp är ett finländskt kreditinstitut, vars affärsområden är Företagsbanken, Markets, Centralbanken och Kapitalförvaltningen. Utöver dem ingår i bolaget Övrig rörelse som omfattar de administrativa funktionerna.

Pohjola Bank Abp (nedan Pohjola) hör till OP Gruppen som består av 178 självständiga andelsbanker, deras centralinstitut OP Andelslag och övriga medlemskreditinstitut. OP Gruppens medlemskreditinstitut utgörs av Pohjola, Helsingfors OP Bank Ab, OP-Kortbolaget Abp, OP-Bostadslånebanken Abp och OP Andelslags medlemsandelsbanker.

OP Andelslag har genomfört det uppköpserbjudande som det offentliggjorde i februari 2014. OP Andelslag infördes som enda aktieägare i Pohjola Bank Abp:s aktieägarförteckning 7.10.2014. Pohjola Bank Abp:s aktie i serie A avnoterades från Helsingforsbörsen 30.9.2014.

Pohjola Bank Abp:s moderbolag är OP Andelslag och Pohjola-koncernens uppgifter konsolideras i OP Andelslags koncernbokslut. En kopia av OP Andelslags bokslut kan fås på adressen Industrigatan 1, 00510 Helsingfors. OP Gruppens bokslut kan fås på internetadressen www.op.fi eller från gruppens kontor på adressen Industrigatan 1, 00510 Helsingfors. Pohjola Bank Abp konsolideras också i Pohjola-koncernen. En kopia av Pohjola-koncernens bokslut kan fås på internetadressen www.pohjola.fi eller från bolagets kontor på adressen Industrigatan 1, 00510 Helsingfors.

I enlighet med lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker ansvarar medlemskreditinstituten, inklusive Pohjola, och OP Andelslag i sista hand solidariskt för varandras skulder och förbindelser. Om kapitalbasen i ett medlemskreditinstitut på grund av förluster minskar så att de i lagen uppställda förutsättningarna för likvidation uppfylls, har OP Andelslag rätt att ta ut extra avgifter av medlemskreditinstituten på basis av den sammanräknade omslutningen i de balansräkningar som senast fastställts.

Pohjolas hemort är Helsingfors och bolaget är registrerat på adressen Industrigatan 1, 00510 Helsingfors. Pohjolas registrerade postadress är PB 308, 00013 Pohjola.

Grund för upprättande av bokslutet

Pohjola Bank Abp:s bokslut baseras på nationell lagstiftning och det har upprättats och ställts upp i enlighet med kreditinstitutslagen, finansministeriets förordning om bokslut och koncernbokslut i kreditinstitut och värdepappersföretag, bokföringslagen samt bestämmelserna Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar om bokföring och årsredovisning i finanssektorn. Dessutom ger centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker, OP Andelslag, anvisningar för iakttagande av enhetliga bokslutsprinciper samt för upprättande av bokslut.

Pohjola Bank Abp:s bokslut anges i miljoner euro och det är upprättat enligt ursprungliga anskaffningsvärden med undantag för finansiella tillgångar som kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen, finansiella tillgångar som kan säljas, säkringsobjekt (för den risk som säkras) vid säkring av verkligt värde samt derivatinstrument värderade till verkligt värde.

Upprättandet av bokslutet förutsätter att ledningen bedömer och överväger tillämpningen av redovisningsprinciperna.

Poster i utländsk valuta

Pohjola Bank Abp:s bokslut upprättas i euro, som är rapportvalutan för koncernens bokslut. Transaktioner i utländsk valuta redovisas i euro till transaktionsdagens kurs eller rapportmånadens medelkurs. På bokslutsdagen omräknas monetära balansposter i utländsk valuta till euro till den kurs som gäller på bokslutsdagen. Icke-monetära balansposter som värderas till det ursprungliga anskaffningsvärdet redovisas till transaktionsdagens kurs.

Kursdifferenser som uppkommer då transaktioner i utländsk valuta och monetära balansposter omräknas till euro redovisas som valutakursvinster eller -förluster på resultatposten Nettointäkter från valutaverksamhet.

Finansiella instrument

Fastställande av verkligt värde

Det verkliga värdet är det pris som en tillgångspost kunde säljas eller en skuld betalas till på värderingsdagen i en normal transaktion mellan marknadsparter.

Det verkliga värdet av ett finansiellt instrument fastställs antingen med prisnoteringar på en fungerande marknad eller, om ingen fungerande marknad finns, med hjälp av egna värderingsmetoder. Marknaden anses vara fungerande, om prisnoteringar finns att få enkelt och regelbundet och de beskriver faktiska och regelbundna marknadstransaktioner mellan parter som är oberoende av varandra. Som noterat marknadspris på finansiella tillgångar används köpkursen vid respektive tidpunkt.

Om det på marknaden finns en etablerad värderingspraxis för finansiella instrument som inte direkt får ett marknadspris, baserar sig det verkliga värdet på den marknadspriskalkyl och marknadsnoteringarna för de indata som används i modellen.

Om ingen värderingspraxis har etablerats på marknaden, fastställs marknadsvärdet på basis av en egen värderingsmodell för respektive produkt. Värderingsmodellerna bygger på allmänt tillämpade kalkyler och de omfattar alla delfaktorer som marknadsparterna skulle beakta då de fastställer priset. De stämmer överens med de ekonomiska metoder som är godkända vid prissättningen av finansiella instrument.

Som värderingsmetoder används priserna i marknadstransaktioner, metoden med diskonterat kassaflöde och det verkliga värdet vid bokslutstidpunkten på andra till relevanta delar liknande instrument. I värderingsmetoderna beaktas bedömningen av kreditrisk, de diskonteringsräntor som används, möjligheterna till återbetalning i förtid och andra sådana faktorer som påverkar fastställandet av ett verkligt värde för ett finansiellt instrument på ett tillförlitligt sätt.

Det verkliga värdet för finansiella instrument delas in i tre nivåer enligt hur deras verkliga värde har bestämts:

- noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder (nivå 1)
- verkliga värden som bestämts på basis av andra indata än de noterade priser som ingår i nivå 1, som är observerbara för tillgången eller skulden antingen direkt (t.ex. som priser) eller indirekt (t.ex. härledda från priser) (nivå 2)
- verkliga värden som bestämts på basis av indata för tillgången eller skulden, som inte bygger på observerbara marknadsdata (nivå 3).

Den nivå för verkliga värden som en viss post som värderats till verkligt värde i sin helhet har klassificerats till har fastställts för hela den post som värderats till verkligt värde på basis av betydande indata för den lägsta nivån. Indatas betydelse har för ifrågavarande post som värderats till verkligt värde bedömts genom en helhetsbedömning.

Typiskt för olikvida produkter är att det pris som beräknats enligt en prissättningsmodell avviker från den faktiska köpesumman. Den faktiska köpesumman är dock det bästa beviset på en produkts verkliga värde. Differensen mellan den faktiska köpesumman och det pris som beräknats enligt en prissättningsmodell som använder marknadspris, dvs. Day 1 profit/loss, periodiseras i resultaträkningen enligt avtalets giltighetstid eller en kortare tid med beaktande av produktens struktur och motpart. Den operiodiserade andelen intäktsförs dock genast, om ett verkligt marknadspris finns att få på produkten eller om en prissättningspraxis etableras på marknaden. Beloppet av olikvida finansiella tillgångar är obetydligt i balansräkningen.

Värdenedgång hos finansiella tillgångar

Vid slutet av varje rapportperiod bedöms huruvida det finns objektiva belägg för att värdet har sjunkit på en post bland finansiella tillgångar som inte redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Värdet på en finansiell tillgångspost har sjunkit, om det finns objektiva belägg på en värdenedgång till följd av en eller flera händelser efter det första redovisningstillfället av tillgångsposten och det här enligt tillförlitliga bedömningar inverkar på kassaflödet från de finansiella tillgångarna i framtiden.

Som objektiva belägg på en värdenedgång kan betraktas bl.a.:

- en betydande försvagning av en emittents resultat, rating, omslutning, betalningsbeteende eller affärsplaner samt negativa förändringar i emittentens ekonomiska omvärld eller verksamhetsmiljö
- ett bona fide-anbud att köpa samma eller identiska placeringar på marknaden under anskaffningsvärdet
- händelser eller omständigheter som avsevärt försvagar en emittents verksamhetsmöjligheter och fortlevnad (going concern), t.ex. negativa kassaflöden från verksamheten, otillräckliga kapital, litet driftskapital
- en gäldenärs konkurs eller annan ekonomisk omstrukturering blir sannolik
- en gäldenärs avtalsbrott
- en eftergift som beviljats en gäldenär
- en nedskrivning som bokförts tidigare
- den aktiva marknaden för ett finansiellt instrument har upphört

För egetkapitalinstruments del är dessutom en väsentlig eller långvarig värdenedgång under anskaffningsvärdet ett objektiva belägg på en värdenedgång.

De nedskrivningar som bokförts för värdenedgångar beskrivs närmare i samband med de olika klasserna av finansiella instrument.

Avtal om köp och försäljning av värdepapper

Inköpspriset för värdepapper som har köpts på ömsesidigt bindande återförsäljningsvillkor tas i balansräkningen upp som fordran i balansposter enligt motparten. Differensen mellan inköps- och återförsäljningspriset periodiseras som ränteintäkt på avtalets löptid.

Försäljningspriset för värdepapper som har sålts på ömsesidigt bindande återköpsvillkor tas upp som finansiell skuld i balansposter enligt motparten. Differensen mellan försäljningspriset och återköpspriset periodiseras som räntekostnad på avtalets löptid.

Kategorisering och redovisning av finansiella instrument

De finansiella tillgångarna och skulderna kategoriseras i samband med det första redovisningstillfället i följande klasser: finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, lån och övriga fordringar, investeringar som hålls till förfall, finansiella tillgångar som kan säljas samt övriga finansiella skulder. Klassificeringen beror på för vilket syfte ifrågavarande finansiella tillgångar och skulder har förvärvats. Köp och försäljning av finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, investeringar som hålls till förfall och finansiella tillgångar som kan säljas redovisas i balansräkningen på avslutsdagen, dvs. den dag man förbinder sig att köpa eller sälja en post som hör till de här finansiella tillgångarna eller

skulderna. Skuldebrev som kategoriserats i klassen Lån och övriga fordringar redovisas som finansiella tillgångar på avslutsdagen och givna lån redovisas enligt den dag då kunden tar ut lånet.

De finansiella tillgångar och skulder, för vilka Pohjola vid granskningstidpunkten har en kvittningsrätt som kan verkställas lagligt i normal affärsrörelse samt i fall av försummelse, insolvens och konkurs och för vilka Pohjola har för avsikt att fullgöra prestationerna genom kvittning, kvittas i balansräkningen. I balansräkningen kvittas OTC-räntederivat som clearas via centrala motparter, och som clearas i den dagliga clearingprocessen med London Clearing House.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när den avtalsbaserade rätten till kassaflödena från en post bland de finansiella tillgångarna löper ut eller då rättigheterna har överförts till en annan part så att riskerna och förmånerna med innehavet har överförts i väsentlig omfattning. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen då skyldigheterna på basis av dem har uppfyllts och de har löpt ut.

Finansiella tillgångar och skulder för handel

Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen delas upp i två underkategorier som är finansiella tillgångar som innehas för handel och finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade via resultaträkningen. Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen består av finansiella skulder som innehas för handel.

Alla finansiella tillgångar och skulder som på kort sikt anses ge ränte-, pris- eller kursintäkter eller inbäddade derivat som inte kan avskiljas från värdavtalet, kategoriserats som finansiella tillgångar eller skulder som innehas för handel. Skulder som innehas för handel är skyldigheter att till en motpart leverera värdepapper som har sålts men som inte innehas vid försäljningstidpunkten (blankning).

I finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel ingår också icke-säkrande derivat.

De finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel bokförs i balansräkningen till verkligt värde och förändringar i det verkliga värdet bokförs på resultatposten Nettointäkter från värdepappershandel.

Finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Som finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen kategoriserats sådana finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället oåterkalleligt definieras som sådana. Sådana finansiella tillgångar värderas i balansräkningen till verkligt värde, och förändringarna i det verkliga värdet liksom realisationsvinster och realisationsförluster, ränteintäkter

och räntekostnader samt utdelningar redovisas i resultaträkningen.

Som finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen kategoriserats de obligationslån som administreras och för vilka resultatet värderas i enlighet med koncernens riskhanteringsprinciper till verkligt värde för att en så korrekt och tidsenlig bild som möjligt ska fås av placeringsverksamheten. Rapporteringen till koncernens ledning sker till verkligt värde.

Arten av rörelsen är placeringsverksamhet på längre sikt, varför de finansiella tillgångarna redovisas separat från de finansiella tillgångar som innehas för handel.

Till kategorin finansiella tillgångar som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen hör också sådana sammansatta instrument i vilka man inte separat kan fastställa det verkliga värdet av ett inbäddat derivat. De här finansiella tillgångarna värderas i balansräkningen till verkligt värde, och förändringar i det verkliga värdet redovisas i resultaträkningen på posten Nettointäkter från värdepappershandel.

Lån och övriga fordringar

Med finansiella tillgångar som kategoriserats som lån och övriga fordringar avses finansiella tillgångar som inte är derivat med ett fastställt eller fastställbart kassaflöde och som inte noteras på en aktiv marknad.

Lån och övriga fordringar bokförs vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärdet, som är det verkliga värdet för det vederlag som getts, med tillägg av de transaktionskostnader som direkt kan allokeras till dem. Efter det första redovisningstillfället värderas lån och övriga fordringar enligt det upplupna anskaffningsvärdet med effektivräntemetoden.

Nedskrivningar av lån och övriga fordringar bokförs individuellt och gruppvis. Nedskrivningar beräknas individuellt, om beloppet av kundens åtaganden är betydande. I övrigt beräknas nedskrivningar gruppvis.

En nedskrivning bokförs då det finns objektiva belägg för att hela fordran inte kommer att kunna drivas in. Värdet av en fordran har försämrats om det uppskattade nuvärdet av det framtida kassaflödet från fordran – med beaktande av säkerheten – är mindre än summan av det bokförda värdet av krediten och kreditens obetalda räntor. Det framtida kassaflödet diskonteras med kreditens ursprungliga effektiva ränta. Om krediten har rörlig ränta, används den avtalsenliga räntan vid granskningstidpunkten som diskonteringsränta. Storleken på den nedskrivning som resultatförs utgörs av differensen mellan lånets bokföringsvärde och det lägre nuvärdet av framtida kassaflöde.

Processen för bedömning av nedskrivningar sker i två steg. Nedskrivningarna bedöms individuellt för lån och fordringar. Om en individuell nedskrivning inte behöver göras för finansiella tillgångar som hör till lån och fordringar, hör de

till gruppvisa nedskrivningar. Som gruppvisa nedskrivningar bokförs de förluster som uppkommit men ännu inte rapporterats och som ännu inte kan hänföras till ett bestämt kundlån. En gruppvis nedskrivning baserar sig på en statistisk modell som används för att beräkna det ekonomiska kapitalkravet. Myndigheternas gränser för kapitaltäckningen och den långsiktiga konjunkturanpassningen har upplösts för de PD- och LGD-estimat som används i modellen för det ekonomiska kapitalkravet för att estimaten bättre ska motsvara det nuvarande konjunkturskedet. I modellen värderas tidpunkten för den händelse som ger upphov till en förlust med en s.k. uppkomstperiod. Uppkomstperioden baserar sig kundsegmentvis på OP Gruppens nedskrivningsprocess och den pågår från den händelse som förorsakar förlusten till den individuella nedskrivningsprövningen av krediten. Dessutom har fordringarna i modellen grupperats i klasser kundsegmentvis enligt hur deras kreditriskegenskaper sammanfaller.

En gruppvis nedskrivning beräknas kundsegmentvis på basis av den förväntade förlusten. Dessutom beaktas i beräkningen uppkomstperioden samt de diskonterade nuvärdena på säkerheterna.

Om betalningsplanen för en kredit ändras, klassificeras orsaken till ändringen och allvarlighetsgraden med en intern skala. En del ändringar i betalningsplanerna sker inom hanteringen av kundrelationer och de beror inte på att kundens betalningsförmåga har försvagats. De här ändringarna inverkar inte på bokföringen av nedskrivningar. I vissa fall ges eftergifter i fråga om lånevillkoren på grund av att kunders betalningsförmåga försämrats, t.ex. amorteringsfrihet för en begränsad tid eller andra omstruktureringar av krediter, för att trygga kundens betalningsförmåga och begränsa kreditrisken hos åtagandena. Sådana omförhandlade krediter rapporteras som problemfordringar. Ändringar i betalningsplaner som beror på att kundens betalningsförmåga har försvagats inverkar tillsammans med de övriga kriterierna försvagande på kundens kreditklass och ökar därmed beloppet på den gruppvisa nedskrivningen. Dessutom inverkar de på hur krediterna styrs till den individuella nedskrivningsprövningen. Om kunden har följt den nya betalningsplanen och ingen individuell nedskrivning bokförts för kundens åtaganden, avskrivs den ur klassen problemfordringar efter två år. Utvecklingen för ändringarna i betalningsplaner rapporteras regelbundet till ledningen som en proaktiv mätare för kundernas betalningsförmåga.

Både individuella och gruppvisa nedskrivningar redovisas på separata nedskrivningskonton, och de bokförs som avdrag från balansposten för fordringar. Nedskrivningarna bokförs i resultaträkningen på posten Nedskrivningar av fordringar. Efter nedskrivningen fortsätter räntan att intäktsföras på det nedskrivna beloppet.

Ett lån tas bort ur balansräkningen då indrivningsåtgärderna har slutförts eller då lånevillkoren ändras väsentligt (t.ex. återfinansiering). Betalningar som erhålls efter det här bokförs som korrigeringar av nedskrivningar av fordringar. Om det finns objektiva belägg för att betalningsförmågan hos en kund har förbättrats, bedöms beloppet av de tidigare bokförda nedskrivningarna

på nytt, och de förändringar som den förbättrade betalningsförmågan medför bokförs i resultaträkningen.

Investeringar som hålls till förfall

Investeringar som hålls till förfall är finansiella tillgångar som inte är derivat med ett fastställt eller fastställbart kassaflöde och som har förvärvats med avsikt att hållas till förfall. Investeringar som hålls till förfall upptas vid första redovisningstillfället i bokföringen till verkligt värde, med tillägg av transaktionsutgifterna. Senare behandlas de i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet med effektivräntemetoden.

Nedskrivningar av investeringar som hålls till förfall granskas enligt samma principer som nedskrivningar av lån och fordringar. Som nedskrivning av skuldebrev bokförs differensen mellan skuldebrevens bokförda värde och det lägre nuvärdet av framtida kassaflöde.

Ur klassen finansiella tillgångar som hålls till förfall säljs placeringar endast i de undantagsfall som nämns i standarden IAS 39-standardissa.

Nedskrivningar av investeringar som hålls till förfall granskas enligt samma principer som nedskrivningar av lån och fordringar.

Finansiella tillgångar som kan säljas

Som finansiella tillgångar som kan säljas kategoriseras finansiella tillgångar som inte är derivat och som inte har inkluderats i de ovan nämnda kategorierna av finansiella tillgångar men som kanske säljs före förfallodagen. Finansiella tillgångar som kan säljas består av skuldebrev samt aktier och andelar.

Finansiella tillgångar som kan säljas bokförs vid köptidpunkten i balansräkningen till anskaffningsvärdet, dvs. det verkliga värdet av det vederlag som betalats för dem utökat med de transaktionsutgifter som direkt kan riktas till förvärvet. Finansiella tillgångar som kan säljas värderas till verkligt värde i balansräkningen.

Då det verkliga värdet inte kan fastställas tillförlitligt, värderas aktier och andelar som är nödvändiga för verksamheten samt andra icke noterade aktier och andelar till anskaffningsvärdet. Värdeförändringar bokförs bland eget kapital i Fonden för verkligt värde, varifrån de tillsammans med realisationsvinsten eller realisationsförlusten bokförs på resultatposten Nettointäkter från finansiella tillgångar som kan säljas, då tillgångsposten tas bort från balansräkningen eller det har konstaterats att dess värde har sjunkit. Ränteintäkter och utdelningar redovisas i resultaträkningen.

I fråga om finansiella tillgångar som kan säljas betraktas som objektiva belägg på värdeförändring för skuldebrevs del till exempel en avsevärd negativ förändring i emittentens rating eller för ett egetkapitalinstruments del en betydlig eller långvarig nedgång under anskaffningsvärdet i dess verkliga värde.

Om ett egetkapitalinstruments marknadsvärde ytterligare sjunker efter att en nedskrivning gjorts, redovisas en nedskrivning i resultaträkningen.

Om det verkliga värdet av ett nedskrivet skuldebrev som kategoriserats som finansiella tillgångar som kan säljas senare stiger, och det finns objektiva belägg för att värdestegringen ansluter sig till en händelse efter nedskrivningen, återförs nedskrivningen och redovisas i resultaträkningen. Om det verkliga värdet av ett egetkapitalinstrument senare stiger, redovisas värdestegringen på eget kapital.

Ränteintäkter och utdelningar för finansiella tillgångar som kan säljas redovisas i resultaträkningen.

Differensen mellan det nominella värdet och anskaffningsvärdet av obligationslån med fast ränta periodiseras bland ränteintäkter enligt effektivräntemetoden på lånets uppskattade löptid.

Aktier och andelar i ägarintresseföretag och företag som hör till samma koncern

Aktier och andelar samt andra egetkapitalinstrument i ägarintresseföretag samt i företag som hör till samma koncern upptas till anskaffningsvärdet, eller om värdet av posten på bokslutsdagen till följd av nedskrivning konstateras vara lägre än anskaffningsvärdet, till anskaffningsvärdet minskat med nedskrivningen.

Nedskrivningarna bokförs på resultatposten Nedskrivningar av övriga finansiella tillgångar.

Likvida medel

Likvida medel består av kontanta medel och på anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut.

Övriga tillgångar

Övriga tillgångar består av på anfordran betalbara betalningsförmedlingsfordringar, fordringar på olika utredningskonton, marginalkontofordringar i anslutning till derivatinstrument samt alla andra fordringar som inte kan tas upp i någon lämplig balanspost, t.ex. olika kund- och hyresfordringar samt fordringar i anslutning till försäkringsersättning.

Övriga finansiella skulder

I kategorin Övriga finansiella skulder upptas övriga finansiella skulder än finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Övriga finansiella skulder är insättningar och övriga skulder till kreditinstitut och kunder samt emitterade skuldebrev och övriga finansiella skulder. Övriga finansiella skulder bokförs i balansräkningen på likviddagen och behandlas i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet efter det första redovisningstillfället.

Differensen mellan det nominella värdet och anskaffningsvärdet av obligationslån med fast ränta periodiseras bland ränteintäkter enligt effektivräntemetoden på lånets löptid.

Övriga skulder

Övriga skulder består främst av betalningsförmedlingsskulder, leverantörsskulder och skulder i anslutning till värdepappershandel.

Derivatinstrument

Derivaten kategoriseras som säkrande och icke-säkrande derivat. Både icke-säkrande och säkrande derivat bokförs alltid i balansräkningen till verkligt värde. Den ackumulerade räntan på icke-säkrande ränteswappar upptas bland räntorna och motsvarande resultatregleringsräntor upptas i förutbetalda kostnader och upplupna kostnader. Värdeförändringar i icke-säkrande ränte-, kredit-, valuta-, aktie- och råvaruderivat bokförs på resultatposten Nettointäkter från värdepappershandel. Positiva värdeförändringar och premier som betalats för derivatinstrument bokförs som tillgångar på posten Derivatinstrument, och negativa värdeförändringar och premier som erhållits för derivatinstrument bokförs på posten Derivatinstrument och andra skulder som innehas för handel.

Det verkliga värdet på OTC-räntederivat som clearas via centrala motparter clearas dagligen med kontantbetalning. I balansräkningen kvittas de här clearade derivaten och de syns som nettot av förändringen i kontanta medel. Övriga derivat redovisas i balansräkningen enligt bruttoprincipen, varvid de positiva värdeförändringarna redovisas bland Derivatinstrument under tillgångar och de negativa bland Derivatinstrument under skulder.

Koncernens riskhantering har för säkringsredovisningen upprättat metoder och interna principer för när ett finansiellt instrument kan kategoriseras som säkrande.

I enlighet med säkringsprinciperna kan koncernens moderbolag Pohjola Bank Abp tillämpa säkring av ränterisken, valutakursrisken och prISRISKEN enligt metoden för verkligt värde eller säkring av kassaflödet. Med säkringen till verkligt värde skyddas mot förändringar i det verkliga värdet på säkringsobjektet och med säkring av kassaflödet skyddas mot fluktuationer i det framtida kassaflödet.

Pohjola Bank Abp har derivatinstrument som de facto skyddas mot ekonomiska risker men som inte uppfyller de här kriterierna.

De s.k. inbäddade derivat som hör till emitterade strukturerade lån avskiljs från värdavtalet och värderas i balansräkningen till verkligt värde. Förändringar i det verkliga värdet av de här inbäddade derivaten och säkringsinstrumenten bokförs bland Räntenetto.

Säkringsredovisning

Med säkringsredovisning verifieras att förändringar i det verkliga värdet av ett säkringsinstrument som står i säkringsförhållande upphäver det verkliga värdet av det säkrade objektet eller förändringen i kassaflödet helt eller delvis. Sambandet mellan säkringsinstrumenten och de säkrade instrumenten dokumenteras formellt. Dokumentationen innehåller uppgifter om principerna för riskhantering, säkringsstrategin och de metoder som tillämpas för att påvisa hur effektiv säkringen är. Effektiviteten hos säkringen påvisas vid den tidpunkt då säkringen äger rum och under säkringsperioden genom att jämföra förändringarna i de verkliga värdena eller kassaflödet av säkringsinstrumenten och de säkrade instrumenten med varandra. Säkringen anses vara effektiv då förändringarna i det verkliga värdet eller kassaflödet för säkringsinstrumentet eliminerar 80-125 procent av förändringen i det verkliga värdet eller kassaflödet för det kontrakt eller den position som utgör säkringsobjekt.

Säkringsredovisning enligt metoden för verkligt värde

Säkringen av ränterisken enligt verkligt värde gäller långfristiga skulder med fast ränta (egna emissioner), enskilda obligationslåneportföljer och kreditportföljer samt enskilda krediter. Som säkringsinstrument används ränteswappar samt ränte- och valutaswappar.

Förändringar i verkligt värde för derivatinstrument som dokumenterats som säkring av verkligt värde och som är effektiva som säkring resultatförs. Också tillgångs- och skuldposter som utgör säkringsobjekt värderas under säkringstiden i fråga om den säkrade risken till verkligt värde och förändringarna i verkligt värde resultatförs. I säkringsredovisning av verkligt värde bokförs värdeförändringar i säkringsinstrumentet och det säkrade instrumentet i Räntenettet.

Säkringsredovisning enligt metoden för kassaflöde

Med säkring av kassaflöde säkras räntekassaflödet från skuldebrevslån med rörlig ränta eller andra tillgångar och skulder med rörlig ränta. Dessutom används säkring av kassaflöde för att skydda framtida ränteflöden från kreditstocken enligt räntebindning. Som säkringsinstrument används bl.a. ränteswappar.

Derivatinstrument som har dokumenterats som kassaflödessäkring och som är effektiva i säkringen värderas till verkligt värde. Den effektiva säkringens andel av förändringen i verkligt värde tas upp bland övrigt totalresultat i rapporten över totalresultat. Den ineffektiva andelen resultatförs. Förändringarna i verkligt värde bland eget kapital tas upp i resultatet för den räkenskapsperiod under vilken det kassaflöde som är föremål för säkringen intäktsförs.

Tillgångar som leasats ut och förskott på leasingobjekt bokförs bland det oavskrivna anskaffningsvärdet och redovisas i balansposten Leasingobjekt. Leasingobjekten avskrivs i regel enligt annuitetsmetoden.

Intäkterna från tillgångar som leasats ut med leasingavtal bokförs minskade med avskrivningar enligt plan av leasingobjekten i resultaträkningen på Nettointäkter från leasingverksamhet. På den här posten redovisas dessutom nedskrivningar av leasingobjekt, realisationsvinster och realisationsförluster för leasingtillgångar, provisioner som tagits ut av kunder och övriga intäkter och kostnader som direkt följer av leasingavtal. Övriga intäkter och kostnader som följer av leasingverksamhet redovisas i den resultatpost som motsvarar arten hos respektive intäkt- eller kostnadspost.

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar värderas till anskaffningsvärdet efter avdrag för avskrivningar och nedskrivningar. Avskrivningarna kostnadsförs inom en uppskattad brukstid som för dataprogram och licenser är 2–10 år och för övriga immateriella tillgångar i regel 5 år. Tillgångarnas nyttjandetid justeras vid varje bokslut.

Avskrivningar enligt plan och nedskrivningar av immateriella tillgångar bokförs på resultatposten Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar.

Materiella tillgångar

Förvaltningsfastigheter

En förvaltningsfastighet är ett markområde och/eller en byggnad eller en del av en byggnad som innehas för att generera hyresintäkter och/eller värdestegring på egendomen. Till förvaltningsfastigheter räknas också sådana fastigheter som i liten utsträckning (mindre än fem procent av ytan) används av ägarföretaget eller dess personal.

Förvaltningsfastigheterna tas i balansräkningen upp till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar enligt plan och nedskrivningar. Uppskrivningar kan göras för markområden och aktier och andelar i fastighetssammanslutningar, om deras sannolika överlåtelsevärde på bokslutsdagen bestående är större än det ursprungliga anskaffningsvärdet. Utgifter som uppkommer efter den ursprungliga anskaffningen aktiveras endast om det är sannolikt att fastigheten ger större ekonomisk nytta än vad som ursprungligen har beräknats.

Om det sannolika överlåtelsepriset för en förvaltningsfastighet bestående är lägre än det bokförda värdet, avskrivs differensen mellan det bokförda värdet och det sannolika överlåtelsepriset under den räkenskapsperiod då värdeminskningen konstateras.

Det verkliga värdet av affärs-, kontors- och industrifastigheter som kategoriserats som förvaltningsfastigheter fastställs i regel direkt enligt avkastningsvärdesmetoden som grundar sig på kapitalisering. Förvaltningsfastigheter under byggnad kan redovisas till verkligt värde endast om deras verkliga värde kan bestämmas tillförlitligt. Det verkliga värdet av mark-, vatten- och skogsområden samt bostäder beräknas i regel enligt affärsvärdesmetoden. Redovisningen av nedskrivningar grundar sig på hur bestående och väsentliga de är.

Förvaltningsfastigheternas intäkter, kostnader, realisationsvinster och realisationsförluster, avskrivningar enligt plan och nedskrivningar bokförs på resultatposten Nettointäkter från förvaltningsfastigheter.

Övriga fastigheter

Med övriga fastigheter avses de rörelsefastigheter som är i bankens eget bruk som kontor eller lager eller andra motsvarande lokaler eller som används av personalen för boende eller rekreation eller annat dylikt, samt aktier i fastighetssammanslutningar som berättigar till besittning av sådana lokaler. Till rörelsefastigheter räknas också sådana fastigheter i direkt innehav av vilka en del är uthyrda, men den uthyrda delen inte kan säljas separat, och andelen i eget bruk är över fem procent av ytan. Aktier i ett vanligt fastighetsbolag räknas som aktier i en rörelsefastighet om minst fem procent av de utrymmen som bolaget äger är i eget bruk.

Då balansvärdet för rörelsefastigheter fastställs utgår man från tillgångens värde i relation till den förväntade inkomsten från den ordinarie affärsrörelsen. Byggnaderna tas i balansräkningen upp till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar enligt plan. Aktier i fastighetssammanslutningar samt mark-, vatten- och skogsområden upptas till anskaffningsvärdet. Utgifterna för fastigheternas grundförbättringar aktiveras och bokförs som kostnader med avskrivningar enligt plan.

Intäkter från och realisationsvinster på rörelsefastigheter bokförs på resultatposten Övriga rörelseintäkter samt kostnader och realisationsförluster på resultatposten Övriga rörelsekostnader. Avskrivningar enligt plan och nedskrivningar bokförs på resultatposten Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar.

Övriga materiella tillgångar

Materiella tillgångar värderas till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar och nedskrivningar. Tillgångarna avskrivs linjärt under den uppskattade nyttjandetiden. För markområden görs inga avskrivningar enligt plan.

Utgifter som uppkommer efter den ursprungliga anskaffningen av en tillgång aktiveras i tillgångens bokförda värde endast, om det är sannolikt att tillgången ger större ekonomisk nytta än vad som ursprungligen har beräknats.

De uppskattade nyttjandetiderna är i huvuddrag följande:

Byggnader	30–50 år
Maskiner och inventarier	4–10 år
ADB-utrustning	3–5 år
Bilar	6 år
Övriga materiella tillgångar	5–10 år

En tillgångs restvärde och nyttjandetid kontrolleras vid varje bokslut och vid behov justeras de i enlighet med förändringarna i förväntningarna på ekonomisk nytta.

Avskrivningar enligt plan och nedskrivningar av tillgångar bokförs på resultatposten Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar. Intäkter från och realisationsvinster på rörelsefastigheter bokförs på resultatposten Övriga rörelseintäkter samt kostnader och realisationsförluster på resultatposten Övriga rörelsekostnader.

Ersättningar till anställda

Pensionsersättningar

Det lagstadgade pensionsskyddet för de anställda vid Pohjola Bank Abp sköts av pensionskassan OP-Eläkekassa och tilläggspensionsskyddet av pensionsstiftelsen OP-Eläkesäätio. Pensionsstiftelsen har inte tagit emot nya medlemmar sedan 1.7.1991. Förvaltningskostnaderna bokförs på resultatposten Personalkostnader. Pensionsåtagandena är i sin helhet täckta.

Ledningens långsiktiga ersättningar

Pohjola Bank har ett kortsiktigt och ett långsiktigt ersättningssystem för ledningen, enligt vilket de personer som omfattas av respektive system kan få en ersättning antingen enbart i kontanter eller delvis i form av en kombination av debenturlån som OP satt i omlopp och kontanter för de arbetsuppgifter som respektive person utfört under intjänings- och bindingsperioden. Det uppskattade maximibeloppet för ersättningssystemet beräknas vid den tidpunkt då systemet beviljats. De belopp som kostnadsförs periodiseras bland personalkostnaderna och upplupna kostnader för den period då de uppkommit.

Beloppet av de ersättningar som realiserats i enlighet med de mål som nåtts granskas kvartalsvis. De eventuella effekterna av justeringarna på de ursprungliga uppskattningarna resultatförs som personalkostnader, och en motsvarande korrigerings görs bland upplupna kostnader.

Personalfonden

Pohjola Bank Abp hör till OP-Personalfonden som är gemensam för OP Gruppen. Till fonden betalas enligt på förhand fastställda principer en vinstpremie beroende på hur målen uppnås. Vinstpremieposterna som betalas till fonden bokförs på resultatposten Löner och arvoden, och motposten bokförs som upplupna kostnader.

Avsättningar

En avsättning bokförs i resultaträkningen och balansräkningen på basis av en förpliktelse, om förpliktelsen härrör från en inträffad händelse och det är sannolikt att förpliktelsen kommer att realiseras, men förfallotidpunkten eller beloppet är ovissa. Dessutom måste förpliktelsen basera sig på antingen en informell eller en legal förpliktelse gentemot någon utomstående. Om det är möjligt att få ersättning av en tredje part för en del av en förpliktelse, bokförs ersättningen som en separat tillgångspost, men först då det i praktiken är säkert att ersättningen fås.

Myndighetsavgifter

Insättningsgarantisystemet i Finland och lagstiftningen om det har ändrats från 1.1.2015. Till slutet av 2014 ansvarade den gamla insättningsgarantifonden för insättningsgarantin. Från början av 2015 ansvarar den nya myndigheten Verket för finansiell stabilitet för insättningsgarantin. Verket för finansiell stabilitet har till uppgift att förvalta den nygrundande stabilitetsfonden som består av en resolutionsfond för stabilitetsavgifter och en insättningsgarantifond för insättningsgarantiavgifter (den nya insättningsgarantifonden). Myndighetsavgifterna bokförs bland övriga rörelsekostnader.

Stabilitetsavgift

Stabilitetsavgifter samlades in 2015 så att deras sammanlagda belopp motsvarade 0,1 procent av de garanterade insättningarna i Finland per 31.7.2015. De stabilitetsavgifter som samlas in av kreditinstituten förmedlas vidare till EU:s gemensamma resolutionsfond som administreras av EU:s resolutionsnämnd (Single Resolution Board, SRB). År 2015 krediteras varje bank för stabilitetsavgifterna i samma proportion som banken tidigare betalt bankskatt (lagen om tillfällig bankskatt gällde 2013-2014). Stabilitetsavgiften medför ingen kostnadseffekt för Pohjola för 2015. År 2014 bokförde Pohjola bankskatten bland övriga rörelsekostnader.

Insättningsgarantiavgift

De medel som samlats in till den gamla insättningsgarantifonden överstiger för närvarande EU-kraven om insättningsgarantins nivå. Med stöd av stadgarna betalar den gamla insättningsgarantifonden de insättningsgarantiavgifter som tillskrivs var och en av dess medlemsbanker till den nya insättningsgarantifonden i samma proportion som respektive medlemsbank under årens lopp har betalat avgiften till den gamla insättningsgarantifonden. Insättningsgarantifonden

fastställer avgiften för OP Gruppen men debiterar den direkt från den gamla insättningsgarantifonden. Insättningsgarantiavgiften medför ingen kostnadseffekt för Pohjola för 2015.

Förvaltningsavgift till verket för finansiell stabilitet

Förvaltningsavgiften till Verket för finansiell stabilitet baserar sig på samma beräkningsmetod som tillsynsavgiften till Finansinspektionen.

Finansinspektionens tillsynsavgift

Finansinspektionens tillsynsavgift består av en proportionell avgift som beräknas enligt balansomslutningen samt av en fast grundavgift.

Europeiska centralbankens tillsynsavgift

OP Gruppen, inklusive Pohjola, lyder under Europeiska centralbankens (ECB) tillsyn. ECB:s tillsynsavgift bestäms på basis av bankens betydelse och riskprofil.

Kapitallån

Kapitallån antecknas i en separat post i balansräkningen under Efterställda skulder. I kapitaltäckningsanalysen räknas kapitallånen som primärkapital. Ränta får betalas på ett kapitallån inom ramen för de utdelningsbara tillgångarna.

Bokslutsdispositioner

I avskrivningsdifferensen för de ackumulerade bokslutsdispositionerna i balansräkningen ingår den ackumulerade differensen mellan de avskrivningar som gjorts och avskrivningarna enligt plan. I reserverna ingår de frivilliga bokslutsdispositioner som gjorts och som skattelagstiftningen tillåter. Ett exempel är den kreditförlustreservering som bl.a. näringskattelagen tillåter för inlåningsbankerna. Enligt lagen får en inlåningsbank dra av en under skatteåret gjord kreditförlustreservering, vars belopp är högst 0,6 procent av summan av fordringarna vid skatteårets utgång.

Det sammanlagda beloppet av oupplösta kreditförlustreserveringar som gjorts under skatteåret och tidigare får dock inte överstiga 5 procent av summan av fordringarna vid skatteårets utgång.

Ökningar och minskningar i de avskrivningar som gjorts, avskrivningar enligt plan och reserver bokförs i resultaträkningen under bokslutsdispositioner. I resultaträkningen och balansräkningen ingår den uppskjutna skatteskulden också i bokslutsdispositionerna. Beloppet av reserverna och förändringen i dem beskriver inte de risker som banken kan förvänta sig.

Inkomstskatter

I resultaträkningens skatter ingår de skatter som grundar sig på räkenskapsperiodens beskattningsbara inkomst, skatter från tidigare räkenskapsperioder och den uppskjutna skattekostnaden eller skatteintäkten i Pohjola Bank Abp.

Den uppskjutna skatteskulden räknas på alla temporära skillnader mellan det bokförda värdet och beskattningsvärdet av tillgångarna och skulderna. Den uppskjutna skattefordran räknas på alla avdragbara temporära skillnader mellan det bokförda värdet och beskattningsvärdet som ingår i bokslutet och på de i beskattningen fastställda förlusterna. Om det till följd av den influtna beskattningsbara inkomsten är sannolikt att fordran kan användas, bokförs den.

De uppskjutna skatteskulderna och -fordringarna kvittas. De uppskjutna skatteskulderna och -fordringarna räknas enligt den skattesats som antas gälla då den temporära differensen upplöses. Om den uppskjutna skatten beror på balansposter som inte bokförs i resultaträkningen, bokförs inte heller förändringar i den uppskjutna skatten i resultaträkningen utan i eget kapital.

Principer för intäktsföring

Ränteintäkter och -kostnader på tillgångs- och skuldposter med ränta bokförs med effektivräntemetoden. Också räntor på sådana fordringar för vilka det finns förfallna betalningar som inte skötts intäktsförs. En sådan räntefordran inkluderas i nedskrivningsprövningen. Differensen mellan anskaffningsvärdet av en fordran och fordrans nominella värde periodiseras bland ränteintäkter och differensen mellan skuldbeloppet och dess nominella värde periodiseras bland räntekostnader.

Provisionsintäkter och -kostnader för tjänster bokförs i samband med att en tjänst utförs. För sådana engångsprovisioner som gäller flera år och som eventuellt måste återbetalas senare, intäktsförs endast den andel som gäller räkenskapsperioden.

Utdelningar intäktsförs i regel då bolagsstämman vid det bolag som betalar utdelningen har beslutat om utdelningen.

Kvittning av resultatposter

I resultaträkningen redovisas intäcks- och kostnadsposterna var för sig utan att de dras av från varandra om det inte är motiverat att slå ihop en intäckt och kostnad till en enda post för att ge en rättvisande bild.

Åtaganden utanför balansräkningen

Som åtaganden utanför balansräkningen behandlas åtaganden för kunders räkning till förmån för tredje part, såsom garantier och olika garantiförbindelser samt oåterkalleliga åtaganden till förmån för kunder, såsom

bindande tilläggskreditarrangemang, kreditlöften, outnyttjade kreditlimiters samt teckningsförbindelser för värdepapper.

Åtaganden för kunders räkning till förmån för tredje part bokförs som åtaganden utanför balansräkningen till det belopp som garantin i respektive fall högst motsvarar. Oåterkalleliga åtaganden till förmån för kunder bokförs till det belopp som man som mest kan bli tvungen att betala för dem.

Noter till Pohjola Bank Abp:s bokslut

Innehållsförteckning

Noter till resultaträkningen

1. Ränteintäkter och räntekostnader
2. Nettointäkter från leasingverksamhet
3. Intäkter från eget kapitalinstrument
4. Provisionsintäkter och -kostnader
5. Nettointäkter från värdepappershandel och valutaverksamhet
6. Nettointäkter från finansiella tillgångar som kan säljas
7. Nettoresultat av säkringsredovisning
8. Nettointäkter från förvaltningsfastigheter
9. Övriga rörelseintäkter
10. Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar
11. Övriga rörelsekostnader
12. Nedskrivningar av krediter och andra åtaganden samt övriga finansiella tillgångar
13. Inkomstskatt
14. Intäkter, rörelsevinst samt tillgångar och skulder per affärsområde

Noter till balansräkningen

15. Fordringar på kreditinstitut
16. Fordringar på allmänheten och offentlig sektor
17. Tillgångar som leasats med finansiella leasingavtal
18. Skuldebrev
19. Omklassificerade skuldebrev
20. Aktier och andelar
21. Derivatinstrument
22. Immateriella tillgångar och materiella tillgångar och förändringar under räkenskapsperioden
23. Övriga tillgångar
24. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
25. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder
26. Skuldebrev emitterade till allmänheten
27. Övriga skulder
28. Avsättningar
29. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
30. Efterställda skulder
31. Eget kapital
32. Bundet och fritt eget kapital samt utdelningsbara medel
- 33a. Löptidsfördelning för finansiella tillgångar och skulder enligt återstående löptid
- 33b. Klassificering i balansräkningen
- 33c. Klassificering av finansiella instrument värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod
34. Tillgångs- och skuldposter i inhemsk och utländsk valuta

Övriga noter

35. Rörliga ersättningar
36. Egendom som ställts som säkerhet
37. Pensionsåtaganden
38. Leasing- och andra hyresåtaganden
39. Åtaganden utanför balansräkningen
40. Övriga ansvarsförbindelser och åtaganden vid slutet av räkenskapsperioden
41. Personal och personer i ledande ställning samt närstående
42. Innehav i andra företag 31.12.2015
- 42a. Ländervisa uppgifter 31.12.2015
43. Notariatverksamhet

Noter till resultaträkningen

Noter angående företag under tillsyn som hör till koncernen

Not 1. Ränteintäkter och räntekostnader

Milj. e	2015	2014
Ränteintäkter		
Fordringar på kreditinstitut	46	68
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	280	290
Skuldebrev	154	171
Derivatinstrument	1 198	1 362
Handel	1 306	1 463
Säkringsredovisning	-108	-102
av vilka säkring av kassaflödet	11	12
Övriga	9	11
Totalt	1 687	1 903
av vilka ränteintäkter bokförda för nedskrivningar av fordringar	0	1
Räntekostnader		
Skulder till kreditinstitut	56	59
Skulder till allmänheten och offentlig sektor	16	26
Skuldebrev emitterade till allmänheten	219	254
Derivatinstrument och övriga skulder som innehas för handel	1 172	1 289
Efterställda skulder	47	43
Övriga	4	9
Totalt	1 514	1 680

Ränteintäkter som erhållits från och räntekostnader som utbetalats till dotter- och intresseföretag inom samma koncern

Milj. e	2015		2014	
	Dotter-företag	Intresse-företag	Dotter-företag	Intresse-företag
Ränteintäkter	5	0	3	0
Räntekostnader	2	0	2	0

Not 2. Nettointäkter från leasingverksamhet

Milj. e	2015	2014
Hysesintäkter	288	293
Avskrivningar enligt plan	-261	-262
Realisationsvinster och -förluster (netto) på leasingtillgångar	2	2
Provisionsintäkter	1	1
Övriga intäkter	0	0
Övriga kostnader	-5	-7
Totalt	25	27

Not 3. Intäkter från egetkapitalinstrument

Milj. e	2015	2014
Som kan säljas	5	38
Företag inom samma koncern	28	195
Ägarintresseföretag	14	3
Totalt	48	237

Not 4. Provisionsintäkter och -kostnader

Milj. e	2015	2014
Provisionsintäkter		
Utlåningsprovisioner	42	52
Inlåningsprovisioner	0	0
Betalningsförmedlingsprovisioner	31	36
Förvaltningsprovisioner	13	12
Avgifter för juridiska tjänster	0	0
Courtage	21	22
Emissionsprovisioner	11	10
Garantiprovisioner	13	15
Övriga	4	4
Totalt	136	152
Provisionskostnader		
Utbetalda expeditionsavgifter	14	20
Värdepappersförmedling och emissioner	6	8
Provisionsåterbärningar för aktier	6	6
Övriga	14	12
Totalt	40	46

Not 5. Nettointäkter från värdepappershandel och valutaverksamhet

Nettointäkter från värdepappershandel och valutaverksamhet 2015

Milj. e	Realisationsvinster och -förluster	Förändringar i verkligt värde	Övriga intäkter	Totalt
Skuldebrev	-11	-6	0	-16
Fair value option	0	0	0	0
Aktier och andelar	0	0	0	0
Övriga	9	-17	0	-8
Derivatinstrument	0	71	21	92
Skulder som innehas för handel	0	0	0	0
Nettointäkter från värdepappershandel totalt	-2	47	21	67
Nettointäkter från valutaverksamhet				66
Nettointäkter från värdepappershandel och valutaverksamhet totalt				133

Nettointäkter från värdepappershandel och valutaverksamhet 2014

Milj. e	Realisationsvinster och -förluster	Förändringar i verkligt värde	Övriga intäkter	Totalt
Skuldebrev	3	1	0	4
Fair value option	0	-1	0	-1
Aktier och andelar	0	0	0	0
Övriga	-1	21	0	20
Derivatinstrument	0	43	-20	22
Skulder som innehas för handel	0	0	0	0
Nettointäkter från värdepappershandel totalt	3	64	-20	47
Nettointäkter från valutaverksamhet				36
Nettointäkter från värdepappershandel och valutaverksamhet totalt				83

Not 6. Nettointäkter från finansiella tillgångar som kan säljas

Milj. e	2015	2014
Skuldebrev		
Realisationsvinster och -förluster	31	11
Överförs till räkenskapsperioden från fonden för verkligt värde	-2	0
Totalt	29	11
Aktier och andelar		
Realisationsvinster och -förluster	5	1
Nedskrivningar	0	-1
Överförs till räkenskapsperioden från fonden för verkligt värde	7	2
Totalt	12	2
Nettointäkter från finansiella tillgångar som kan säljas totalt	41	13

Not 7. Nettoresultat av säkringsredovisning

Milj. e	2015	2014
Nettoresultat av säkringsinstrument	-21	-185
Nettoresultat av säkringsobjekt	21	183
Totalt	-1	-2

Not 8. Nettointäkter från förvaltningsfastigheter

Milj. e	2015	2014
Hysesintäkter och utdelningar	1	1
Övriga intäkter	0	0
Hyeskostnader	0	-1
Realisationsförluster	0	-1
Övriga kostnader	0	0
Totalt	1	-1

Not 9. Övriga rörelseintäkter

Milj. e	2015	2014
Hysesintäkter från rörelsefastigheter	0	0
Realisationsvinster på rörelsefastigheter	0	0
Intäkter för centralbankstjänster	8	8
Övriga	13	13
Totalt	21	21

Not 10. Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Milj. e	2015	2014
Avskrivningar enligt plan	10	11
Nedskrivningar	0	0
Totalt	10	11

Not 11. Övriga rörelsekostnader

Milj. e	2015	2014
Hyeskostnader	7	7
Kostnader för rörelsefastigheter	0	0
Bankskatt	0	20
Övriga	14	19
Totalt	21	46

Not 12. Nedskrivningar av krediter och andra åtaganden samt övriga finansiella tillgångar

31.12.2015, Milj. e	Individuella nedskrivningar brutto	Gruppvisa nedskrivningar brutto	Avräknade belopp	Resultat- förda
Nedskrivningar av krediter och andra åtaganden				
Fordringar på kreditinstitut				
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	71	-2	-40	30
Garantier och andra poster utanför balansräkningen				
Övriga				
Totalt	71	-2	-40	30
Summa nedskrivningar av övriga finansiella tillgångar				
Skuldebrev som hålls till förfall				
Aktier och andelar i koncernföretag				
Aktier och andelar i ägarintresseföretag				
Totalt				
Nedskrivningar totalt	71	-2	-40	30

31.12.2014, Milj. e	Individuella nedskrivningar brutto	Gruppvisa nedskrivningar brutto	Avräknade belopp	Resultatförda
Nedskrivningar av krediter och andra åtaganden				
Fordringar på kreditinstitut				
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	69	5	-49	25
Garantier och andra poster utanför balansräkningen				
Övriga				
Totalt	69	5	-49	25
Summa nedskrivningar av övriga finansiella tillgångar				
Skuldebrev som hålls till förfall				
Aktier och andelar i koncernföretag				
Aktier och andelar i ägarintresseföretag				
Totalt				
Nedskrivningar totalt	69	5	-49	25

Not 13. Inkomstskatt

Milj. e	2015	2014
Inkomstskatt på den ordinarie verksamheten	46	58
Inkomstskatt totalt	46	58

Not 14. Intäkter, rörelsevinst samt tillgångar och skulder per affärsområde

31.12.2015, Milj. e	Företagsbanken	Markets	Centralbanken och treasury	Baltikum	Övrig	Totalt
Intäkter*	332	159	45	11	30	577
Rörelsevinst	216	75	29	-1	31	350
Tillgångar	16 167	7 111	30 112	1 156	1 182	55 729
Skulder	10 811	10 660	29 165	159	1 680	52 475
Antal anställda	331	179	28	63	19	620

31.12.2014, Milj. e	Företagsbanken	Markets	Centralbanken och treasury	Baltikum	Övrig	Totalt
Intäkter*	327	153	46	10	215	751
Rörelsevinst	195	77	30	-4	189	486
Tillgångar	15 056	6 845	23 165	791	1 418	47 274
Skulder	8 242	8 678	26 663	528	39	44 150
Antal anställda	344	184	30	56	31	644

* Intäkterna innehåller följande resultatposter: räntenetto, intäkter från egetkapitalinstrument, provisionsintäkter, nettointäkter från värdepappershandel och valutaverksamhet, nettointäkter från finansiella skulder som kan säljas, nettointäkter från säkringsredovisning, nettointäkter från förvaltningsfastigheter och övriga rörelseintäkter sammanräknade.

Noter till balansräkningen

Not 15. Fordringar på kreditinstitut

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Betalbara på anfordran		
Insättningar	282	293
Övriga	50	189
Totalt	332	481
Övriga än betalbara på anfordran		
Insättningar	0	0
OP Gruppens institut	7 673	7 818
Övriga	1 642	1 766
Totalt	9 315	9 584
Fordringar på kreditinstitut totalt	9 647	10 066
av vilka efterställda	42	42

Pohjola Bank Abp har inga andra fordringar på centralbanker än fordringar betalbara på anfordran.

Not 16. Fordringar på allmänheten och offentlig sektor

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor		
Företag och bostadssammanslutningar	11 905	10 620
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	763	941
Offentlig sektor	160	230
Hushållens ideella organisationer	191	160
Hushåll	1 321	1 206
Utländet	1 735	1 257
Gruppvisa nedskrivningar	-20	-21
Totalt	16 055	14 393
av vilka efterställda	22	30

I balansposten ingår krediter för 0,00 miljoner euro, på vilka inte intäktsförs ränta (6,3).

Nedskrivningar av krediter

Nedskrivningar vid räkenskapsperiodens början	251	258
+ Individuella nedskrivningar under räkenskapsperioden	33	35
+/- Gruppvisa nedskrivningar under räkenskapsperioden	2	5
- Individuella nedskrivningar som återförts under räkenskapsperioden	-4	-18
- Realiserade nedskrivningar under räkenskapsperioden		
för vilka tidigare gjorts individuella nedskrivningar	-34	-28
Valutakursdifferens för nedskrivningar av krediter		0
Nedskrivningar vid räkenskapsperiodens slut	248	251

För fordringarna har bokförts slutliga kreditförluster för 37 miljoner euro (35).

Not 17. Tillgångar som leasats med finansiella leasingavtal

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Förskottsbetalningar	22	23
Maskiner och inventarier	757	793
Fast egendom och byggnader	303	262
Övriga tillgångar	67	74
Totalt	1 150	1 152

Not 18. Skuldebrev

Skuldebrev belåningsbara i centralbanker och övriga skuldebrev 31.12.2015

Milj. e	Belånings- bara i central- banker	Övriga skuldebrev	Totalt	Av vilka efterställda
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	648	331	979	23
Som kan säljas	10 548	586	11 134	0
Som hålls till förfall	70	25	94	0
Som hålls i annan portfölj	30	0	30	0
Totalt	11 295	942	12 237	23

Skuldebrev belåningsbara i centralbanker och övriga skuldebrev 31.12.2014

Milj. e	Belånings- bara i central- banker	Övriga skuldebrev	Totalt	Av vilka efterställda
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	205	221	426	19
Som kan säljas	7 302	479	7 782	0
Som hålls till förfall	130	14	144	0
Som hålls i annan portfölj	188	0	188	0
Totalt	7 825	714	8 539	19

Noterade och övriga skuldebrev 31.12.2015

Milj. e	Noterade	Övriga	Totalt
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	865	114	979
Som kan säljas	10 972	163	11 134
Som hålls till förfall	94	0	94
Som hålls i annan portfölj	30	0	30
Totalt	11 961	276	12 237

Noterade och övriga skuldebrev 31.12.2014

Milj. e	Noterade	Övriga	Totalt
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen	369	56	426
Som kan säljas	7 700	82	7 782
Som hålls till förfall	144	0	144
Som hålls i annan portfölj	0	188	188
Totalt	8 213	326	8 539

Klassen Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen omfattar finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen för totalt 0 (0,0) miljoner euro. Alla de här tillgångarna är noterade.

Skuldebrev enligt instrumentkategori, Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen		
Statskuldförbindelser	0	0
Kommuncertifikat	82	29
Företagscertifikat	0	0
Bankcertifikat	0	0
Konvertibla skuldebrev	0	0
Övriga obligationslån	897	396
Totalt	979	426
Som kan säljas		
Konvertibla skuldebrev	1	1
Övriga obligationslån	11 134	7 781
Totalt	11 134	7 782
Som hålls till förfall		
Övriga obligationslån	94	144
Totalt	94	144
Som hålls i annan portfölj		
Övriga obligationslån	30	188
Totalt	30	188

31.12.2015 löpte alla skuldebrev med ränta i Pohjola Bank Abp:s bokföring.

Not 19. Omklassificerade skuldebrev

I följande tabell presenteras de omklassificerade skuldebreven enligt bokfört värde och verkligt värde.

31.12.2015, Milj. e	Bokfört värde	Verkligt värde	Effektiv ränta	Nedskrivningar på grund av kreditrisken
Lån och fordringar	40	43	6,1	
Investeringar som hålls till förfall	39	35	4,4	
Finansiella tillgångar som kan säljas	0	0	0,0	
Totalt	79	78		

31.12.2014, Milj. e	Bokfört värde	Verkligt värde	Effektiv ränta	Nedskrivningar på grund av kreditrisken
Lån och fordringar	219	233	5,5	
Investeringar som hålls till förfall	59	56	4,3	
Finansiella tillgångar som kan säljas*	45	45	4,2	
Totalt	324	335		

Värdeförändringar, om ingen omklassificering skett och skuldebreven hade värderats med verkliga värden:

Milj. e	1-12/2015		1-12/2014	
	Resultat-räkning	Fonden för verkligt värde	Resultat-räkning	Fonden för verkligt värde
Bankrörelse	-1		2	
Övrig rörelse	-2	-1	12	-1
Totalt	-3	-1	13	-1

Lån och fordringar samt investeringar som hålls till förfall har omklassificerats 2008. Finansiella tillgångar som kan säljas har omklassificerats 2012.

* Under det tredje kvartalet 2012 såldes ur investeringar som hålls till förfall irländska rmb-lån till ett bokfört värde på 36 miljoner euro med anledning av en ändring som sannolikt sker i den lokala lagstiftningen. Då omklassificerades irländska rmb-lån för 38 miljoner euro från investeringar som hålls till förfall till finansiella tillgångar som kan säljas. De här rmb-lånen såldes under det första kvartalet 2015.

Räntorna som erhållits för omklassificerade skuldebrev uppgick under januari–december till totalt 3 miljoner euro (8). Den periodiserade prisdifferensen mellan det nominella värdet och anskaffningsvärdet för skuldebrev uppgick till totalt 1 miljoner euro (2). För skuldebrev bokfördes 5 miljoner euro (1). Ränterisken var skyddad med derivat som omfattades av säkringsredovisning från 1.10.2008. För säkrande derivat bokfördes 1 miljoner euro i positiv förändring i marknadsvärde (3).

Not 20. Aktier och andelar

31.12.2015, Milj. e	Noterade	Övriga	Totalt
Aktier och andelar			
Som kan säljas	0	9	10
Aktier i dotterföretag		1 035	1 035
Totalt	0	1 045	1 045

31.12.2014, Milj. e	Noterade	Övriga	Totalt
Aktier och andelar			
Som kan säljas	1	93	94
Aktier i dotterföretag		1 250	1 250
Totalt	1	1 343	1 344

Onoterade aktier och andelar har värderats till verkligt värde för 3,0 (3,9) miljoner euro och resten till anskaffningsvärde.

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Aktier och andelar sektorvis		
Icke-finansiella företag och bostadssammanslutningar	4	9
Finansiella institut och försäkringsbolag	1 027	1 286
Utländska sammanslutningar	14	49
Totalt	1 045	1 344

Not 21. Derivatinstrument

Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde 2015

Milj. e	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkligt värde	
	Under 1 år	1–5 år	>5 år		Positivt	Negativt
Räntederivat	1 894	12 609	7 543	22 045	404	418
Ränteswappar	1 894	12 609	7 543	22 045	404	418
Valutaderivat	1 414	1 926	1 181	4 520	123	85
Ränte- och valutaswappar	1 414	1 926	1 181	4 520	123	85

Säkringsinstrument – säkring av kassaflödet 2015

Milj. e	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkligt värde	
	Under 1 år	1–5 år	>5 år		Positivt	Negativt
Räntederivat	200	500		700	17	
Ränteswappar	200	500		700	17	

Derivatinstrument som innehas för handel 2015

Milj. e	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkligt värde	
	Under 1 år	1–5 år	>5 år		Positivt	Negativt
Räntederivat	41 084	82 239	57 562	180 885	4 028	3 921
Futur- och terminskontrakt	4 111	3 224		7 335	1	6
Optionskontrakt	11 575	17 426	10 238	39 239	462	367
Köpta	5 504	8 078	5 007	18 589	449	6
Utfärdade	6 071	9 347	5 231	20 650	12	361
Ränteswappar	25 351	61 148	47 322	133 821	3 539	3 542
Övriga swappar	47	441	2	490	26	6
Valutaderivat	29 982	7 843	5 525	43 350	1 407	1 396
Terminskontrakt	27 801	360	53	28 215	221	302
Optionskontrakt	1 039	67		1 107	8	8
Köpta	495	33		528	8	
Utfärdade	545	34		579		8
Ränte- och valutaswappar	1 141	7 415	5 472	14 029	1 178	1 086
Aktiederivat	249	6	0	256	14	0
Terminskontrakt						
Optionskontrakt	249	6	0	256	14	0
Köpta	249	6		256	14	
Utfärdade						
Övriga derivat	176	415	94	685	67	68
Terminskontrakt	46	35		81	2	31
Optionskontrakt	52	0	0	52	1	1
Köpta	31			31	1	
Utfärdade	20			20		1
Övriga swappar	63	257	12	332	54	24
Kreditderivat	15	123	82	220	10	12

Värdet på den underliggande tillgången för räntederivat är instrumentens nominella värde, för valutaderivat instrumentens motvärde i euro för inköpsvalutan vid bokslutstidpunkten och för aktiederivat aktiernas sannolika värde vid bokslutstidpunkten. Värdena uppges i brutto. Andelen upplupna räntor redovisas bland förutbetalda kostnader och upplupna kostnader.

Derivatinstrumentens kreditmotvärde 2015

Milj. e	Säkringsinstrument		Instrument för handel
	Säkring av verkligt värde	Säkring av kassaflödet	
Räntederivat	580	20	5 209
Futur- och terminskontrakt			
Optionskontrakt			651
Köpta			595
Utfärdade			56
Ränteswappar	580	20	4 553
Övriga swappar			5
Valutaderivat	322		2 506
Terminskontrakt			521
Optionskontrakt			15
Köpta			15
Utfärdade			
Ränte- och valutaswappar	322		1 970
Aktiederivat			
Terminskontrakt			
Optionskontrakt			30
Köpta			30
Utfärdade			
Övriga derivat			167
Terminskontrakt			1
Optionskontrakt			4
Köpta			4
Utfärdade			
Övriga swappar			152
Kreditderivat			10

Säkringsinstrument – säkring av verkligt värde 2014

Milj. e	Nominellt värde/återstående löptid				Verkligt värde	
	Under 1 år	1–5 år	>5 år	Totalt	Positivt	Negativt
Räntederivat	1 597	10 671	5 754	18 022	473	564
Ränteswappar	1 597	10 671	5 754	18 022	473	564
Valutaderivat	1 044	942	410	2 396	75	97
Ränte- och valutaswappar	1 044	942	410	2 396	75	97

Säkringsinstrument – säkring av kassaflödet 2014

Milj. e	Nominellt värde/återstående löptid				Verkligt värde	
	Under 1 år	1–5 år	>5 år	Totalt	Positivt	Negativt
Räntederivat	200	700		900	26	
Ränteswappar	200	700		900	26	

Derivatinstrument som innehas för handel 2014

Milj. e	Nominellt värde/återstående löptid				Verkligt värde	
	Under 1 år	1–5 år	>5 år	Totalt	Positivt	Negativt
Räntederivat	57 730	95 736	49 758	203 224	4 732	4 640
Futur- och terminskontrakt	10 196	4 602		14 798	2	12
Optionskontrakt	22 916	19 455	10 430	52 801	606	480
Köpta	12 808	9 584	4 948	27 340	599	11
Utfärdade	10 108	9 871	5 482	25 461	7	469
Ränteswappar	24 618	71 239	39 287	135 144	4 103	4 144
Övriga swappar		441	41	481	20	4
Valutaderivat	15 274	8 086	5 229	28 589	962	878
Terminskontrakt	13 576	307	65	13 948	277	168
Optionskontrakt	1 337	51	0	1 388	15	13
Köpta	685	25		710	15	
Utfärdade	653	26		678		13
Ränte- och valutaswappar	360	7 728	5 164	13 252	669	697
Aktiederivat	266	285	0	551	37	1
Terminskontrakt						
Optionskontrakt	266	285	0	551	37	1
Köpta	266	281		547	37	0
Utfärdade		4		4		1
Övriga derivat	242	507	117	866	66	68
Terminskontrakt	109	70	0	179	4	36
Optionskontrakt	53	11	0	64	2	2
Köpta	26	11		37	2	
Utfärdade	26			26		2
Övriga swappar	70	353	15	439	47	25
Kreditderivat	9	73	102	184	12	5

Värdet på den underliggande tillgången för räntederivat är instrumentens nominella värde, för valutaderivat instrumentens motvärde i euro för inköpsvalutan vid bokslutstidpunkten och för aktiederivat aktiernas sannolika värde vid bokslutstidpunkten. Värdena uppges i brutto. Andelen upplupna räntor redovisas bland förutbetalda kostnader och upplupna kostnader.

Derivatinstrumentens kreditmotvärde 2014

Milj. e	Säkringsinstrument		Instrument för handel
	Säkring av verkligt värde	Säkring av kassaflödet	
Räntederivat	612	29	5 908
Fotur- och terminskontrakt			
Optionskontrakt			812
Köpta			752
Utfärdade			60
Ränteswappar	612	29	5 037
Övriga swappar			58
Valutaderivat	163		1 904
Terminskontrakt			433
Optionskontrakt			23
Köpta			23
Utfärdade			
Ränte- och valutaswappar	163		1 447
Aktiederivat			76
Terminskontrakt			
Optionskontrakt			76
Köpta			76
Utfärdade			
Övriga derivat			113
Terminskontrakt			
Optionskontrakt			6
Köpta			6
Utfärdade			
Övriga swappar			94
Kreditderivat			12

I den här noten uppges derivatinstrumenten dock i brutto. Nettningen skulle minska kreditmotvärdet på Pohjola Bank Abp:s derivat med 6 248 miljoner euro (6 233).

Not 22. Immateriella tillgångar och materiella tillgångar och förändringar under räkenskapsperioden

Immateriella tillgångar

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Goodwill	0	0
ADB-kostnader	36	35
Övriga utgifter med lång verkningstid	19	15
Totalt	54	51

Materiella tillgångar

31.12.2015, Milj. e	Rörelsefastigheter	Förvaltningsfastigheter	
		Bokfört värde	Verkligt värde
Fastighetsinnehav			
Mark- och vattenområden	0	0	0
Byggnader	0		
Aktier och andelar i fastighetssammanslutningar	2	9	32
Totalt	3	9	32
Övriga materiella tillgångar		0	

31.12.2014, Milj. e	Rörelsefastigheter	Förvaltningsfastigheter	
		Bokfört värde	Verkligt värde
Fastighetsinnehav			
Mark- och vattenområden	0	0	0
Byggnader	0		
Aktier och andelar i fastighetssammanslutningar	3	9	32
Totalt	3	9	32
Övriga materiella tillgångar		3	

Förändringar i immateriella och materiella tillgångar under räkenskapsperioden

Milj. e	Goodwill	Övriga immateriella tillgångar	Förvaltningsfastigheter	Rörelsefastigheter	Övriga materiella tillgångar
+ ökning under räkenskapsperioden		13		0	3
- minskning under räkenskapsperioden				0	-2
+/- överföringar mellan posterna					
- avskrivningar enligt plan under räkenskapsperioden		-10		0	0
-/+ nedskrivningar och återföringar under räkenskapsperioden				0	
+ ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar som gäller minskningar och överföringar vid början av räkenskapsperioden					0
- ackumulerade avskrivningar vid början av räkenskapsperioden	-12	-71		-1	-47
- ackumulerade nedskrivningar vid början av räkenskapsperioden			-3	0	
Bokfört värde 31.12.2015		54	9	3	4

Not 23. Övriga tillgångar

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Försäljningsfordringar för värdepapper	30	29
Betalningsförmedlingsfordringar	10	7
Derivatinstrument	1 197	597
Marginalfordringar för derivatinstrument	66	104
Försäljningsfordringar	6	136
Utsläppsrätter	12	75
Övriga	575	931
Totalt	1 896	1 879

Posten "Övriga" under Övriga tillgångar innehåller 437 miljoner euro i CSA-säkerhetsfordringar (862).

Not 24. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Räntor		
Räntefordringar	583	645
Förutbetalda räntekostnader	4	4
Totalt	587	649
Övriga		
Övriga upplupna intäkter	0	0
Övriga förutbetalda kostnader	25	11
Totalt	25	11
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter totalt	612	659

Not 25. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder

31.12.2015, Milj. e	Uppskjutna skattefordringar	Uppskjutna skatteskulder	Netto
Periodiseringskillnader	9	0	9
Övriga temporära skillnader	0	6	-6
Totalt	9	7	3

31.12.2014, Milj. e	Uppskjutna skattefordringar	Uppskjutna skatteskulder	Netto
Periodiseringskillnader	23	0	23
Övriga temporära skillnader	0	16	-15
Totalt	24	16	8

De uppskjutna skattefordringar och skatteskulder som beror på övriga temporära skillnader är uppskjutna skattefordringar och skatteskulder som bokförts på värderingsresultaten för finansiella tillgångar som kan säljas och för värderingsresultaten för derivat som säkrar kassaflödet och som har bokförts som eget kapital i fonden för verkligt värde.

Uppskrivningar 31.12.2015

Det ingår inga uppskrivningar i balansräkningen (-).

Akkumulerade bokslutsdispositioner

31.12.2015, Milj. e	Balansvärde	Uppskjutna skatteskulder	Netto
Avskrivningsdifferens	145	29	116
Reserver	966	193	773
Totalt	1 111	222	889

31.12.2014, Milj. e	Balansvärde	Uppskjutna skatteskulder	Netto
Avskrivningsdifferens	141	28	113
Reserver	891	178	713
Totalt	1 032	206	826

Avskrivningsdifferensen och reserverna har bokförts i balansräkningen utan avdrag för uppskjuten skatt.

Not 26. Skuldebrev emitterade till allmänheten

Milj. e	Bokfört värde 31.12.2015	Nominellt värde 31.12.2015	Bokfört värde 31.12.2014	Nominellt värde 31.12.2014
Bankcertifikat	248	248	828	828
Obligationslån	13 100	13 101	10 954	10 953
Övriga	6 290	6 295	6 198	6 204
Totalt	19 638	19 644	17 980	17 985

Not 27. Övriga skulder

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Betalningsförmedlingsskulder	974	819
Leverantörsskulder för köpta värdepapper	33	29
Marginalkontoskulder för derivatinstrument	0	0
Övriga	2 184	1 468
Totalt	3 190	2 317

Posten "Övriga" under Övriga skulder innehåller aktie- och derivatskulder för 1 122 miljoner euro (675) och 1 030 miljoner euro i CSA-säkerhetsfordringar (722).

Not 28. Avsättningar

Milj. e	Omstrukturering	Totalt
1.1.2015	0	0
Ökning av avsättningar	1	1
Minskning i avsättningar	0	0
31.12.2015	0	0

Milj. e	Omstrukturering	Totalt
1.1.2014	0	0
Ökning av avsättningar	0	0
31.12.2014	0	0

Avsättningen för omstrukturering uppkommer av kostnader för personalminskningar.

Not 29. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Räntor		
Ränteskulder	595	672
Förutbetalda ränteintäkter	0	0
Totalt	595	672
Övriga		
Övriga förutbetalda intäkter	0	1
Skuld för semesterlöner	7	8
Skatteskulder	0	19
Övriga upplupna kostnader	31	28
Totalt	38	55
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter totalt	633	727

Not 30. Efterställda skulder

Milj. e	Bokfört värde	Nominellt värde
Kapitallån	272	265
Övriga Debenturlån	1 330	683
Totalt	1 602	948

Perpetualer och debenturer

1. Ett debenturlån på 100 miljoner CHF (motvärde i euro 92 miljoner) som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 14.7.2021. På lånet betalas fast ränta 3,375 % p.a.
2. Ett debenturlån på 100 miljoner euro som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 14.9.2021. På lånet betalas fast ränta 5,25 % p.a.
3. Ett debenturlån på 500 miljoner euro, som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 22.8.2022. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. På lånet betalas fast ränta 5,75 % p.a.
4. Ett debenturlån på 10 miljarder Japanska yen (motvärde i euro 76 miljoner) som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 3.7.2025. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. Låneräntan är rörlig JPY Libor + 0,735%.
5. Ett debenturlån på 3 500 miljoner SEK (motvärde i euro 381 miljoner) som är ett 10-årigt non-call 5-lån, möjligt säga upp till återbetalning 25.8.2020, förfaller 25.8.2025. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. Låneräntan är rörlig Stibor + 1,60%.

6. Ett debenturlån på 100 miljoner euro, som är ett 10-årigt bulletlån, förfaller 25.9.2025. Enligt lånevillkoren har emittenten möjlighet till förtida återinlösen av lånet i en situation där lånekapitalet inte längre kan räknas till bankens supplementära kapital. På lånet betalas fast ränta 2,405 % p.a.

Lånen har emitterats på den internationella kapitalmarknaden.

Dessutom emitterade Pohjola Bank 13.4.2015 ett avkastningsdebenturlån på 0,4 miljoner euro i anslutning till ersättningarna för OP Gruppens ledning.

Kapitallån

Kapitallån som jämställs med primärt kapital

- 1) Ett kapitallån på 10 miljarder japanska yen (motvärde i euro 76 miljoner)

Lånet är ett perpetuallån, dvs. lånet saknar förfalldag. Låneräntan är fast 4,23 % till 18.6.2034 och därefter rörlig 6 månaders Yen LIBOR + 1,58 % (Step up). Räntan betalas årligen 18.6 och 18.12. Om ränta inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten. Lånet kan förfalla till betalning första gången år 2014. Lånet kan efter år 2014 återbetalas årligen på räntans förfalldagar 18.6 eller 18.12. Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång.

- 2) Ett kapitallån på 50 miljoner euro

Lånet är ett perpetuallån utan räntedifferentiering, men har ett räntetak på 8 procent. Lånet emitterades 31.3.2005 och låneräntan var 6,5 % det första året. Därefter är räntan CMS 10 år + 0,1 %. Räntan betalas årligen 11.4. Om räntan inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten för ränteperioden. Lånet kan förfalla till betalning med Finansinspektionens tillstånd årligen på räntans förfalldag från och med 11.4.2010. Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång.

- 3) Ett kapitallån på 60 miljoner euro

Lånet är ett perpetuallån med rörlig 3 mån. euribor + 0,65 %. Räntan på lånet betalas kvartalsvis 28.2., 30.5., 30.8. och 30.11. Om ränta inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten. Lånet kan förfalla till betalning med Finansinspektionens tillstånd första gången 30.11.2015 och därefter på räntans förfalldag. Efter år 2015 är låneräntan rörlig 3 mån. euribor + 1,65 % (Step up). Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång. Pohjola Bank kommer att återinlösa lånet i förtid i enlighet med lånevillkoren på räntebetalningsdagen 28.2.2016.

- 4) Ett kapitallån på 40 miljoner euro

Ett perpetuallån med rörlig 3 mån. euribor + 1,25 %. Räntan på lånet betalas kvartalsvis 28.2, 30.5, 30.8 och 30.11. Om räntan inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten för ränteperioden. Lånet kan förfalla till betalning med Finansinspektionens tillstånd på räntans förfalldag från och med 30.10.2010. Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång.

- 5) Ett kapitallån på 50 miljoner euro

Ett kapitallån på 50 miljoner euro, som är ett evigt lån. Lånet emitterades 17.6.2008 och låneräntan är rörlig 3 mån. euribor + 3,05 %. Räntan betalas kvartalsvis 17.3, 17.6, 17.9 och 17.12. Om räntan inte kan betalas för en ränteperiod, förfaller räntebetalningsskyldigheten. Lånet kan förfalla till betalning med Finansinspektionens tillstånd första gången 17.6.2013 och därefter på räntans förfalldag. Hela lånekapitalet ska återbetalas på en gång.

Av de här lånen är lånen 1 och 3 hybrider.

Pohjola Bank Abp har inga överrädelser av lånevillkoren varken beträffande kapital, ränta eller övriga villkor. Som prisdifferens för lånen har i bokslutet bokförts 1 miljoner euro (0).

Differensen mellan lånens nominella och bokförda värde beror på ränteriskvärderingen i säkringen av verkligt värde.

Not 31. Eget kapital

Milj. e	Eget kapital	Ökningar	Minskningar	Överförin-gar	Eget kapital 31.12.2015
	1.1.2015			mellan posterna	
Eget kapital totalt	2 092				2 142
Aktiekapital	428				428
Överkursfond	524				524
Övriga bundna fonder	225				188
Reservfond	164				164
Fonden för verkligt värde	61		37		25
Värdering till verkligt värde	44		31		13
Säkring av kassaflödet	17		6		12
Fria fonder	331				331
Fonden för inbetalt fritt eget kapital	308				308
Övriga fonder	23				23
Balanserad vinst eller förlust	584		138		446
Räkenskapsperiodens vinst eller förlust		225			225

Förändringar i fonden för verkligt värde

Milj. e	Vid början av räkenskapsperioden, 1.1.2015	Ökningar	Minskningar	Överförda till resultaträkningen	Vid slutet av räkenskapsperioden,
					31.12.2015
Skuldebrev	40	6	36	2	12
Uppskjuten skatt	-10	7	0		-3
Aktier och andelar	4	1	-4	-7	1
Uppskjuten skatt	-1	1			0
Övriga	17	1	7		12
Säkring av kassaflödet	21		7		14
Uppskjuten skatt	-4	1			-3
Totalt	61	8	39	-5	25

Milj. e	Eget kapital	Ökningar	Minskningar	Överförin-gar	Eget kapital 31.12.2014
	1.1.2014			mellan posterna	
Eget kapital totalt	1 855				2 092
Aktiekapital	428				428
Överkursfond	524				524
Övriga bundna fonder	200				225
Reservfond	164				164
Fonden för verkligt värde	36	25	0		61
Värdering till verkligt värde	24	20			44
Säkring av kassaflödet	12	5	0		17
Fria fonder	331				331
Fonden för inbetalt fritt eget kapital	308				308
Övriga fonder	23				23
Balanserad vinst eller förlust	372		213		159
Räkenskapsperiodens vinst eller förlust		425			425

Förändringar i fonden för verkligt värde

Milj. e	Vid början av räkenskapsperioden, 1.1.2014	Ökningar	Minskningar	Överförda till resultaträkningen	Vid slutet av räkenskapsperioden,
					31.12.2014
Skuldebrev	8	40	8	0	40
Uppskjuten skatt	-2		8		-10
Aktier och andelar	16	3	13	-2	4
Uppskjuten skatt	-4	3			-1
Övriga	12	6	1		17
Säkring av kassaflödet	15	6	0		21
Uppskjuten skatt	-3	0	1		-4
Totalt	36	49	22	-2	61

Not 32. Bundet och fritt eget kapital samt utdelningsbara medel

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Eget kapital		
Bundet eget kapital	1 140	1 177
Fritt eget kapital	1 002	915
Eget kapital totalt	2 142	2 092

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Utdelningsbara medel		
Akkumulerade vinstmedel	671	584
Utdelningsbara medel totalt	671	584

Not 33a. Löptidsfördelning för finansiella tillgångar och skulder enligt återstående löptid

31.12.2015, Milj. e	Under 3 mån.	3-12 mån.	1-5 år	5-10 år	över 10 år
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	111	89	6 750	4 345	1
Fordringar på kreditinstitut	3 728	1 889	3 669	337	23
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	3 079	2 007	8 268	1 471	1 231
Skuldebrev	126	114	564	137	1
Tillgångar totalt	7 043	4 099	19 250	6 290	1 256
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	3 283	345	1 355	217	9
Skulder till allmänheten och offentlig sektor	15 850	1 274	261	153	131
Skuldebrev emitterade till allmänheten	6 525	2 190	7 383	3 181	364
Efterställda skulder	60	166	507	869	0
Skulder totalt	25 718	3 976	9 507	4 420	504

31.12.2014, Milj. e	Under 3 mån.	3-12 mån.	1-5 år	5-10 år	över 10 år
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	253	476	3 027	4 045	24
Fordringar på kreditinstitut	5 178	788	3 542	528	30
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	2 847	1 674	7 262	1 256	1 353
Skuldebrev	22	94	489	107	1
Tillgångar totalt	8 300	3 031	14 321	5 937	1 409
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	2 637	592	1 781	227	5
Skulder till allmänheten och offentlig sektor	10 384	784	205	232	62
Skuldebrev emitterade till allmänheten	5 206	4 383	6 841	1 376	175
Efterställda skulder	0	150	115	683	0
Skulder totalt	18 226	5 909	8 941	2 519	242

Andra än tidsbundna insättningar ingår i löptidsklassen "under 3 mån".

Not 33b. Klassificering i balansräkningen

31.12.2015, Milj. e	Lån och fordringar	Som hålls till förfall	Tillgångar som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen*	Som kan säljas	Säkringsinstrument	Bokfört värde totalt
Kontanta medel och tillgodohavanden på centralbanker	8 465					8 465
Fordringar på kreditinstitut och centralbanker	9 676					9 676
Derivatinstrument			4 210		332	4 543
Fordringar på kunder	16 759					16 759
Skuldebrev		94	979	11 134		12 208
Aktier och andelar				2 073		2 073
Övriga fordringar	1 827		178			2 005
Tillgångar totalt	36 728	94	5 368	13 207	332	55 729

31.12.2015, Milj. e	Skulder som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen	Övriga skulder	Säkrings- instrument	Bokfört värde totalt
Skulder till kreditinstitut		5 209		5 209
Finansiella skulder för handel (exkl. derivat)				
Derivatinstrument	4 196		336	4 532
Skulder till kunder		17 670		17 670
Skuldebrev emitterade till allmänheten		19 638		19 638
Efterställda skulder		1 602		1 602
Övriga skulder		4 934		4 934
Skulder totalt	4 196	49 054	336	53 586

31.12.2014, Milj. e	Lån och fordringar	Som hålls till förfall	Tillgångar som redovisats till verkligt värde via resultaträk- ningen*	Som kan säljas	Säkrings- instrument	Bokfört värde totalt
Kontanta medel och tillgodohavanden på centralbanker	3 774					3 774
Fordringar på kreditinstitut och centralbanker	10 254					10 254
Derivatinstrument			5 086		309	5 395
Fordringar på kunder	14 939					14 939
Skuldebrev		144	426	7 782		8 351
Aktier och andelar				1 312		1 312
Övriga fordringar	2 643		605			3 248
Tillgångar totalt	31 610	144	6 117	9 094	309	47 274

31.12.2014, Milj. e	Skulder som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen	Övriga skulder	Säkrings- instrument	Bokfört värde totalt
Skulder till kreditinstitut		5 241		5 241
Finansiella skulder för handel (exkl. derivat)	4			4
Derivatinstrument	4 890		373	5 264
Skulder till kunder		11 668		11 668
Skuldebrev emitterade till allmänheten		17 980		17 980
Efterställda skulder		948		948
Övriga skulder		4 076		4 076
Skulder totalt	4 895	39 914	373	45 182

* Tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen omfattar finansiella tillgångar för handel, finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället kategoriserats som poster värderade till verkligt värde via resultaträkningen och förvaltningsfastigheter.

Skuldebrev emitterade till allmänheten har behandlats i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet på de här skuldebrev som uppskattats med hjälp av den information som fanns att få från marknaden och etablerade värderingsmetoder var vid slutet av december 221 miljoner euro (232) större än det bokförda värdet. Efterställda skulder har behandlats till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet av efterställda skulder är större än det upplupna anskaffningsvärdet, men fastställandet av tillförlitliga verkliga värden är osäkert.

Not 33c. Klassificering av finansiella instrument värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod

Finansiella instrument som värderats till verkligt värde i balansräkningen				
31.12.2015, Milj. e	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Tillgångar som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen	616	342	21	979
Derivatinstrument	2	4 364	177	4 543
Som kan säljas	9 208	2 679	293	12 179
Tillgångar totalt	9 826	7 385	491	17 701
Skulder				
Derivatinstrument	35	4 362	135	4 532
Skulder totalt	35	4 362	135	4 532
Finansiella instrument som värderats till verkligt värde i balansräkningen				
31.12.2014, Milj. e	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Tillgångar som redovisats till verkligt värde via resultaträkningen	183	243		426
Derivatinstrument	7	5 186	202	5 395
Som kan säljas	5 899	3 186	10	9 094
Tillgångar totalt	6 088	8 615	212	14 915
Skulder				
Derivatinstrument	57	5 078	130	5 264
Skulder totalt	57	5 078	130	5 264

Nivåerna för verkligt värde

Nivå 1: Noterade marknadspris

De poster som klassificerats till Nivå 1 består av aktier som noterats vid de största börserna, företags, stators och finansiella instituts noterade skuldinstrument och börsderivat. Det verkliga värdet för ifrågakvarande instrument bestäms på basis av noteringar från fungerande marknader.

Nivå 2: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan observeras

Värderingsmetoder som baserar sig på tillförlitliga kalkylparametrar. Med verkligt värde för instrument som klassificerats till Nivå 2 avses det värde som kan härledas ur marknadsvärdet för det finansiella instrumentets delar eller för motsvarande finansiella instrument eller ett värde som kan beräknas med värderingsmodeller och -metoder som allmänt godtas på finansmarknaden, om ett marknadsvärde kan bestämmas tillförlitligt med dem. Till den här nivån har i Pohjola Bank Abp klassificerats OTC-derivat, företags, stators och finansiella instituts noterade skuldinstrument som inte klassificerats till Nivå 1, köp- och återköpsavtal (repo) samt värdepapper som lånats ut eller lånats in.

Nivå 3: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan inte observeras

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller särskild osäkerhet. Instrument som klassificerats till Nivå 3 värderas med prissättningsmodeller, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Dessutom klassificerats till Nivå 3 skuldinstrument för vilka det på värderingdagen på marknaden finns endast några eller inga noteringar. I ifrågakvarande balansklass ingår de mest komplicerade OTC-derivaten samt sådana derivat med lång löptid där den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats, vissa private equity-investeringar, olivkvida lån, strukturerade lån inkl. värdepapperiserade lån och strukturerade skuldebrev samt hedge-fonder. Det verkliga värdet i Nivå 3 består ofta av prisuppgifter från utomstående.

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Periodens nettointäkter på nivå 3		
Realiserade nettointäkter	3	-2
Orealiserade nettointäkter	-31	-11
Nettointäkter totalt	-29	-13

Derivaten i Nivå 3 består av derivat som strukturerats för kundernas behov, så marknadsrisken har täckts med ett motsvarande derivatinstrument. Den öppna marknadsrisken har ingen effekt på resultatet. Derivaten i Nivå 3 hänför sig till strukturerade obligationslån som Pohjola emitterat där avkastningen är beroende av värdeutvecklingen i ett inbäddat derivat. Värdeförändringen i de här inbäddade derivaten har inte redovisats i tabellen ovan. Dessutom har till Nivå 3 klassificerats derivat med lång löptid, för vilka den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats.

Förändringar i värderingsfaktorer

Vid slutet av 2015 preciserades klassificeringskriterierna genom att slopa kreditklassificeringen som klassificeringskrav och man övergick till en noggrannare analys och klassificering av de marknadspris som man kunde observeras. Till följd av ändringen överfördes från Nivå 2 till Nivå 1 företags, stators och finansiella instituts noterade obligationslån för 1,4 miljarder euro och från Nivå 2 till Nivå 3 obligationslån för 0,3 miljarder euro.

Not 34. Tillgångs- och skuldposter i inhemsk och utländsk valuta

31.12.2015, Milj. e	Varav			
	Inhemsk valuta	Utländsk valuta	Dotter-företag	Intresse-företag
Fordringar på kreditinstitut	9 438	209		
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	15 254	801	324	
Skuldebrev	12 013	224		
Derivatinstrument	3 845	698	13	
Övriga tillgångar	13 156	90	1 039	0
Tillgångar totalt	53 706	2 023	1 376	0
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	4 107	1 102		
Skulder till allmänheten och offentlig sektor	15 506	2 164	124	
Skuldebrev emitterade till allmänheten	10 792	8 846	35	
Derivatinstrument och skulder som innehas för handel	3 990	542	3	
Efterställda skulder	955	647		
Övriga skulder	3 735	88	10	
Skulder totalt	39 085	13 390	172	

31.12.2014, Milj. e	Varav			
	Inhemsk valuta	Utländsk valuta	Dotter-företag	Intresse-företag
Fordringar på kreditinstitut	9 687	378		
Fordringar på allmänheten och offentlig sektor	13 633	760	272	
Skuldebrev	8 539	1		
Derivatinstrument	4 784	612	15	
Övriga tillgångar	8 376	505	1 392	32
Tillgångar totalt	45 019	2 256	1 680	32
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	4 740	502		
Skulder till allmänheten och offentlig sektor	10 616	1 051	226	
Skuldebrev emitterade till allmänheten	11 628	6 352	46	
Derivatinstrument och skulder som innehas för handel	4 701	567	14	
Efterställda skulder	796	152		
Övriga skulder	2 907	137	2	
Skulder totalt	35 389	8 761	289	

Övriga noter

Not 35. Rörliga ersättningar

Personalfonden

Vinstpremieandelarna som betalas till OP-Personalfonden baserade sig 2015 på följande mål som uppnåddes: OP Gruppens resultat före skatt och OP Gruppens kärnprimärkapitaltäckning (CET 1), båda med vikten 30 % samt förändringen i antalet koncentreringskunder med vikten 40 %.

För beloppet av premieöverföringen till personalfonden har för 2015 reserverats ca 5,3 % (4,2 %) av lönesumman för fondens medlemmar. År 2015 bokfördes premier för totalt 1,7 miljoner euro (1,0).

Ersättningssystem

OP Gruppens ersättningar fördelar sig på kortsiktiga företagsvisa ersättningar och långsiktiga ersättningar på grupplanet. Ersättningarnas högsta belopp är begränsade i alla system.

I det kortsiktiga ersättningsprogrammet är intjäningsperioden ett kalenderår och ersättningen betalas i regel i pengar. Det kortsiktiga ersättningssystemet omfattar hela personalen.

Ledningens långsiktiga bonussystem omfattar cheferna och de personer i separat angivna nyckelpositioner som bolagets styrelse har angett. OP Andelslags förvaltningsråd fattar beslut om systemets intjäningsmätare på OP-grupplanen och målen för dem separat för varje intjäningsperiod.

Det långsiktiga systemet består av successiva tre år långa intjäningsperioder. Ersättningens belopp beror på hur målen nåtts vid slutet av intjäningsperioden.

Ersättningen för den första intjäningsperioden 2011–2013 betalas ut efter uppskovstiden i tre lika stora poster före slutet av juni under åren 2015–2017.

Till följd av OP Andelslags uppköpserbjudande på aktierna i Pohjola betalas hela målersättningen i kontanter i enlighet med villkoren för ersättningsystemet.

Den ersättning som eventuellt betalas enligt ersättningsystemet för intjäningsperioden 2014–2016 sker i form av debenturer som sätts i omlopp av andelsbanken år 2017.

Den intjänade ersättningen i euro omvandlas till antal debenturer då systemets utfall står klart. Från ersättningen avdras den andel som betalas i pengar för att täcka skatter och avgifter av skattenatur som föranleds av ersättningarna. Ersättningen betalas i tre lika stora poster 2018–2020.

Uppskjutande av betalningen av rörliga ersättningar

Bestämmelser om betalningen av rörliga ersättningar finns i kreditinstitutslagen (610/2014). Om en person på basis av sina arbetsuppgifter är klassificerad i en grupp, vars yrkesmässiga verksamhet kan förorsaka företaget en betydande risk ("person som kan påverka riskprofilen"), ska utbetalningen av den rörliga ersättningen i vissa fall skjutas upp under tre år.

På den persongrupp som kan påverka riskprofilen tillämpas uppskjutande av betalningen av rörliga ersättningar, om en persons rörliga ersättning under en intjäningsperiod på ett år överstiger den gräns på 50.000 euro som anges i Finansinspektionens ställningstagande eller den fasta bruttolönen för två månader, om beloppet är större än 50.000 euro. Ersättningarna till en person som kan påverka riskprofilen granskas i förhållande till uppskovsgränsen på 50.000 euro med beaktande av såväl långsiktiga som kortsiktiga ersättningar.

Om gränsen i euro för uppskjutande av ersättning överskrids, betalas en del av ersättningen genast och resten av betalningen skjuts upp. Vid en uppskjutning betalas den ersättning som skjuts upp under de tre följande åren.

Vid en sådan uppskjutning betalas i det kortsiktiga programmet alltid hälften av ersättningen i pengar och hälften i ett debenturlån som andelsbanken emitterat.

Kostnader som bokförts för rörliga ersättningar *)

Milj. e	2015	2014
Personalfonden	2	1
Kortsiktiga program	5	8
Långsiktiga program:		
Programmet 2011–2013	0	0
Programmet 2014–2016	0	0
Totalt	7	10

*) Utan sociala kostnader

Not 36. Egendom som ställts som säkerhet

Egendom som ställts som säkerhet

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Egendom som ställts som säkerhet för egna skulder och förbindelser		
Inteckningar		
Panter		
Övriga	528	981
Totalt	528	981
Egendom som ställts som säkerhet för egen räkning av andra skäl		
Inteckningar		
Panter*	3 969	6 273
Övriga		
Totalt	3 969	6 273
Ställda säkerheter totalt	4 497	7 254

* varav 2 000 miljoner euro utgör säkerhet för den dagsinterna limiten, resten är pantsatt men inte bundet.

Skulderna med säkerhet uppgick till totalt 506 (473) miljoner euro.

Egendom som ställts för egen räkning av andra skäl består av säkerheter som krävs för att upprätthålla likviditeten.

Not 37. Pensionsåtaganden

Milj. e	31.12.2015	31.12.2014
Direkt åtagande till följd av pensionsförbindelser	3	3
Andel av pensionsstiftelsens övertäckning av pensionsåtagandet och övriga skulder		
Återföring av pensionsstiftelsens övertäckning som bokförts som korrigerings av pensionskostnaderna		

Det lagstadgade pensionskyddet för bankens personal är ordnat genom pensionskassan OP-Eläkekassa och tillägspensionskyddet genom pensionsstiftelsen OP-Eläkesäätiö. Stiftelsen har inte tagit emot nya medlemmar efter 30.6.1991. Bankens pensionsåtaganden är till fullo täckta.

Not 38. Leasing- och andra hyresåtaganden

De viktigaste uppsägnings- och inlösningsvillkoren i avtalen

Pohjola Bank Abp har inga betydande leasing- och andra hyresåtaganden. Avtalen gäller i huvudsak personalens leasingbilar och leasingtiden är 3 år.

Not 39. Åtaganden utanför balansräkningen

Milj. e	För dotterföretag	För intresseföretag	För andra	Totalt
Åtaganden utanför balansräkningen 31.12.2015	0		8 349	8 349
Åtaganden för kunders räkning till förmån för tredje part			2 341	2 341
Garantier och panter			2 167	
Övriga			173	
Oåterkalleliga åtaganden till förmån för kunder	0		6 009	6 009
Kreditlöften	0		5 745	
Övriga			264	

Milj. e	För dotterföretag	För intresseföretag	För andra	Totalt
Åtaganden utanför balansräkningen 31.12.2014	0		7 378	7 379
Åtaganden för kunders räkning till förmån för tredje part			2 749	2 749
Garantier och panter			2 451	
Övriga			297	
Oåterkalleliga åtaganden till förmån för kunder	0		4 629	4 630
Kreditlöften	0		4 365	
Övriga			264	

Not 40. Övriga ansvarsförbindelser och åtaganden vid slutet av räkenskapsperioden

Pohjola Bank Abp:s åtaganden i kapitalinvesteringsfonder uppgick vid slutet av året till 5,3 (7,4) miljoner euro. Ovan nämnda åtaganden ingår i åtagandena i not 41.

Kundmedlen i anslutning till förmedlingsverksamheten uppgick till 0,3 (-0,5) miljoner euro, och de ingår i balansposten Skulder till allmänheten och offentlig sektor.

Leverantörsskulderna i anslutning till förmedlingsverksamheten uppgick till 54,1 (26,6) miljoner euro och försäljningsfordringarna till 53,8 (27,1) miljoner euro.

Not 41. Personal och personer i ledande ställning samt närstående

Antalet anställda i genomsnitt 2015	Antal i genomsnitt	Förändring under räkenskapsperioden
Fast anställda på heltid	564	-28
Fast anställda på deltid	17	-2
Visstidsanställda	51	5
Totalt	632	-25

Löner och arvoden för personer i ledande ställning 2015	Löner och arvoden, miljoner euro
Styrelseledamöterna samt verkställande direktören och dennas ställföreträdare	1

Styrelseledamöterna har inte under räkenskapsperioden 2015 fått månads- eller mötesarvoden.

Till verkställande direktör Jouko Pölönen betalades för den räkenskapsperiod som löpte ut 31.12.2015 löner och arvoden för 673 781 euro.*

* I beloppet ingår 11 200 euro i resultatlön som skjutits upp till senare år samt 131 907 euro i ersättningar som betalts ut det långsiktiga systemet. För utbetalningen av de uppskjutna posterna krävs ett styrelsebeslut. Uppskovsförfarandet beskrivs i not 35.

Uppsägningstiden i verkställande direktörens tjänsteförhållande är sex månader. Enligt tjänsteavtalet ska bolaget utöver lön för uppsägningstiden betala verkställande direktören ett avgångsvederlag som motsvarar lön för sex (6) månader, om bolaget säger upp verkställande direktören eller om verkställande direktören säger upp eller häver avtalet av en orsak som beror på bolaget. Om avtalet upphör av en orsak som inte beror på verkställande direktören eller om verkställande direktören går i pension, utbetalas de ersättningar som han förtjänat enligt kriterierna för ersättningssystemet i enlighet med villkoren för ersättningssystemen. Ersättningarna som intjänats i det kortsiktiga ersättningssystemet kan i undantagsfall betalas ut trots att tjänsteförhållandet upphört, om målen för ersättningssystemet har uppfyllts och förvaltningsrådet anser att utbetalningen är motiverad. Vid utbetalningen beaktas myndigheternas bestämmelser. Verkställande direktören deltar i det långsiktiga ersättningssystemet. Ersättningarna enligt det långsiktiga systemet 2011–2013 betalas ut 2015–2017 och ersättningarna enligt systemet 2014–2016 betalas ut 2018–2020. Verkställande direktören har fri bilförmån.

Verkställande direktören hör till OP Andelslags direktion, där ledamöterna har ett förbättrat pensionsskydd genom en tilläggs pensionsförsäkring från OP-Livförsäkrings Ab. För verkställande direktören har i tjänsteavtalet fastställts 63 års pensionsålder.

Krediter, garantier och säkerheter som beviljats personer i ledande ställning 31.12.2015

Pohjola Bank Abp hade inte beviljat krediter eller garantier till ledamöter av styrelsen 31.12.2015 eller 31.12.2014.

Pensionsåtaganden

Pensionsåtaganden har inte gjorts för personer i ledande ställning. Pensionsåtaganden har inte heller gjorts för personer som tidigare har varit i ledande ställning.

Arvoden till revisorerna	2015	2014
Revision	137 775 euro	135 212 euro
Andra uppdrag som baseras på lag*	179 263 euro	117 676 euro
Skatterådgivning	27 358 euro	8 072 euro
Övriga tjänster	154 041 euro	99 804 euro
Totalt	498 374 euro	360 764 euro

* Uppdrag som avses i 1 § 2 mom. 2 punkten i revisionslagen.

Närstående

Till Pohjola Bank Abp:s närstående hör Pohjolas verkställande direktör, verkställande direktörens ställföreträdare, ledamöterna i styrelsen, revisorn och revisorssuppleanten eller den person i revisionssammanslutningens anställning som har huvudansvaret för revisionen samt deras makar eller personer med vilka de lever i ett äktenskapsliknande förhållande och deras minderåriga barn.

Till de närstående hör också företag och stiftelser där en person som avses ovan ensam eller tillsammans med någon annan har sådant bestämmande inflytande som avses i bokföringslagen.

Transaktioner som baserar sig på ägande, Milj. e	2015	2014
Krediter och övriga fordringar	11	11
Inlåning och övriga skulder	1 082	192
Ränteintäkter och -kostnader, netto	-1	-2
Utdelningar	0	0
Provisionsintäkter och -kostnader, netto	0	7
Övriga rörelseintäkter och -kostnader, netto	-10	-8
Garantier och övriga åtaganden utanför balansräkningen	0	20

Inga nedskrivningar har bokförts för posterna.

Not 42. Innehav i andra företag 31.12.2015

Dotterföretag	Innehav, %	Eget kapital	Räkenskapsperiodens vinst eller förlust
Pohjola Försäkring Ab Helsingfors	100	563	197
A-Försäkring Ab Helsingfors	100	77	14
Kaivokadun PL-Hallinto Oy Helsingfors	100	5	0
Vakuutuspalvelu Otava Oy Helsingfors	100	0	0
Conventum Venture Finance Oy Helsingfors	100	12	0
Northclaims Oy Helsingfors	100	0	0
Pohjola Finance Estonia AS Estland	100	4	1
Pohjola Finance SIA Lettland	100	9	1
UAB Pohjola Finance Litauen	100	7	2

Ägarintresseföretag	Innehav, %	Eget kapital	Räkenskapsperiodens vinst eller förlust
Finnmezzanine Rahasto III B Ky Helsingfors	49,49	2	0

Pohjola Bank Abp har inget innehav i företag där Pohjola Bank Abp:s ansvar skulle vara obegränsat.

Not 42a. Ländervisa uppgifter 31.12.2015

Pohjola Bank Abp har filialer med bankrörelse i Estland, Lettland och Litauen. Dessutom har Pohjola Bank Abp dotterbolag som bedriver finansbolagsverksamhet i Estland, Lettland och Litauen. Pohjola Försäkring har ett dotterbolag som bedriver skadeförsäkringsrörelse i Estland. Dotterbolaget har filialer i Lettland och Litauen.

Namn		Hemort
Pohjola Bank plc Estonian Branch	filial	Estland
Pohjola Bank plc Latvian Branch	filial	Lettland
Pohjola Bank plc Lithuanian Branch	filial	Litauen
Pohjola Finance Estonia AS	dotterbolag	Estland
Pohjola Finance SIA	dotterbolag	Lettland
UAB Pohjola Finance	dotterbolag	Litauen
Seesam Insurance AS	dotterbolag	Estland
Seesam Insurance AS Latvian Branch	filial	Lettland
Seesam Insurance AS Lithuanian Branch	filial	Litauen

<u>Uppgifter om finansiell ställning, milj. e</u>	<u>Estland</u>	<u>Lettland</u>	<u>Litauen</u>	<u>Totalt</u>
Den sammanlagda avkastningen av affärsverksamheten	21	3	5	29
Den sammanlagda vinsten eller förlusten före skatt	4	0	2	5
Den sammanlagda inkomstskatten under räkenskapsperioden	0	0	0	0
Mottaget offentligt kapitalstöd samt det sammanlagda beloppet lån och garantier som beviljats av offentliga organisationer				
Antal anställda totalt i personarbetsår	175	99	112	386

Not 43. Notariatverksamhet

Pohjola Bank Abp erbjuder allmänheten placeringstjänster samt förvars- och förvaltningstjänster. Pohjola Bank Abp innehar inte tillgångar på basis av diskretionär kapitalförvaltning eller andra avtal.

Noter angående företag under tillsyn som hör till koncernen

Pohjola Bank Abp:s moderbolag är OP Andelslag och Pohjola-koncernens uppgifter konsolideras i OP Andelslags koncernbokslut. En kopia av OP Andelslags bokslut kan fås på adressen Industrigatan 1, 00510 Helsingfors.

Pohjola Bank Abp konsolideras i Pohjola-koncernen. En kopia av Pohjola-koncernens bokslut kan fås på internetadressen www.pohjola.fi eller från bolagets kontor på adressen Industrigatan 1, 00510 Helsingfors.

Helsingfors den 4 februari 2016

Styrelsens verksamhetsberättelse och bokslut, underskrifter:

Reijo Karhinen

Tony Vepsäläinen

Harri Luhtala

Erik Palmén

Jouko Pölönen
verkställande direktör

Över utförd revision har idag avgetts berättelse.

Helsingfors den 10 februari 2016

KPMG Oy Ab
CGR-samfund

Raija-Leena Hankonen
CGR

KPMG Oy Ab
Box 1037
00101 Helsingfors
FINLAND

Tölviksgatan 3 A
00100 Helsingfors
FINLAND
Telefon +358 20 760 3000
Telefax +358 20 760 3399
www.kpmg.fi

Detta dokument på svenska är en översättning av den ursprungligt finska revisionsberättelsen. Endast den finska originala revisionsberättelsen är juridiskt bindande.

REVISIONSBERÄTTELSE

Till Pohjola Bank Abp:s bolagsstämma

Vi har reviderat Pohjola Bank Abp:s bokföring, bokslut, verksamhetsberättelse och förvaltning för räkenskapsperioden 1.1.–31.12.2015. Bokslutet omfattar koncernens balansräkning, resultaträkning, rapport över totalresultat, rapport över förändringar i eget kapital, kassaflödesanalys och noter till bokslutet samt moderbolagets balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och noter till bokslutet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för upprättandet av bokslutet och verksamhetsberättelsen och för att koncernbokslutet ger riktiga och tillräckliga uppgifter i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS) sådana de antagits av EU och för att bokslutet och verksamhetsberättelsen ger riktiga och tillräckliga uppgifter i enlighet med i Finland gällande bestämmelser om upprättande av bokslut och verksamhetsberättelse. Styrelsen svarar för att tillsynen över bokföringen och medelsförvaltningen är ordnad på behörigt sätt och verkställande direktören för att bokföringen är lagenlig och medelsförvaltningen ordnad på ett betryggande sätt.

Revisorns skyldigheter

Vår skyldighet är att uttala oss om bokslutet, koncernbokslutet och verksamhetsberättelsen på grundval av vår revision. Revisionslagen förutsätter att vi iakttar yrkesetiska principer. Vi har utfört revisionen i enlighet med god revisions sed i Finland. God revisions sed förutsätter att vi planerar och genomför revisionen för att få en rimlig säkerhet om huruvida bokslutet eller verksamhetsberättelsen innehåller väsentliga felaktigheter och om huruvida medlemmarna i moderbolagets styrelse eller verkställande direktören har gjort sig skyldiga till en handling eller försummelse som kan medföra skadeståndsskyldighet gentemot bolaget, eller brutit mot aktiebolagslagen, lagen om kreditinstitut eller bolagsordningen.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information som ingår i bokslutet och verksamhetsberättelsen. Valet av granskningsåtgärder baserar sig på revisorns omdöme och innefattar en bedömning av risken för en väsentlig felaktighet på grund av oegentligheter eller fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn den interna kontrollen som har en betydande inverkan för upprättandet av ett bokslut och verksamhetsberättelse som ger riktiga och tillräckliga uppgifter. Revisorn bedömer den interna kontrollen för att kunna planera relevanta granskningsåtgärder, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i företagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i företagsledningens bokföringsmässiga uppskattningar, liksom en bedömning av den övergripande presentationen av bokslutet och verksamhetsberättelsen.

Enligt vår mening har vi inhämtat tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis som grund för vårt uttalande.

Uttalande om koncernbokslutet

Enligt vår mening ger koncernbokslutet riktiga och tillräckliga uppgifter om koncernens ekonomiska ställning samt om resultatet av dess verksamhet och kassaflöden i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS) sådana de antagits av EU.

Uttalande om bokslutet och verksamhetsberättelsen

Enligt vår mening ger bokslutet och verksamhetsberättelsen riktiga och tillräckliga uppgifter om resultatet av koncernens och moderbolagets verksamhet samt om deras ekonomiska ställning i enlighet med i Finland gällande bestämmelser om upprättande av bokslut och verksamhetsberättelse. Uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet är konfliktfria.

Helsingfors den 10 februari 2016

KPMG OY AB

[Undertecknad]

Raija-Leena Hankonen

CGR